New York Times bestseleris

HARLAN COBEN



ŠEŠERI METAI

Laikas neužgydo visų žaizdų

HARLAN

COBEN

ŠEŠERI METAI

Iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas

Jotema

UDK 821.111(73)-31
Co-05

Harlan Coben
SIX YEARS
Dutton, New York, 2013

ISBN 978-9955-13-438-1

Skiriu Bredui Bredbirui,

Be tavęs, mano drauge, nebūtų Pergalės

I skyrius

Prisėdęs galiniame klaupte stebėjau, kaip už kito vyro išteka vienintelė moteris, kurią kada nors mylėsiu.

Be abejo, Natalija buvo apsirengusi baltai ir nepaprastu savo žavesiu tarsi negailestingai iš manęs šaipėsi. Jos grožis visada skleidė tiek gležnumą, tiek nebylią stiprybę, ir dabar stovėdama prie altoriaus Natalija atrodė nežemiška, lyg būtų ne iš šio pasaulio.

Ji prikando apatinę lūpą. Mintimis kaipmat grįžau į praeitį, galvoje blykstelėjo vaizdai iš tingių rytmečių, kai mudu pasimylėdavome ir vėliau, jai užsimetus mėlynus mano marškinius, nulipdavome į pirmą aukštą. Įsitaisę pusryčių kertėje perskaitydavome laikraštį, galų gale ji išsitraukdavo bloknotą ir imdavo piešti eskizus. Štai taip prikąsdavo lūpą ir piešdama mane.

Į krūtinę įsiskverbė dvi rankos, jos sugriebė trapią mano širdį ir ją perplėšė.

Kodėl išvis čia atėjau?

Ar jūs tikite meile iš pirmo žvilgsnio? Aš irgi ne. Tačiau tikiu galingu, ne vien fiziniu potraukiu iš pirmo žvilgsnio. Manau, kai kada vieną, gal du sykius gyvenime galima akimirksniu pajusti kitam žmogui nenumaldomą, kone laukinę trauką, veikiančią stipriau nei magnetas. Būtent taip nutiko, kai susipažinau su Natalija. Kartais jausmai visiškai nesikeičia. Tačiau protarpiais jie stiprėja, įkaista, įsiplieskia didingomis, siautulingomis liepsnomis, kurios, kaip žinote, yra tikros ir niekada negęstančios.

Tiesa, pasitaiko atvejų, kai jūs apsigaunate ir tada pirmąjį variantą supainiojate su antruoju.

Aš naiviai tikėjau, kad mudu amžiams liksime drauge. Nors vengiau įsipareigojimų ir stengiausi išsisukti nuo jų pančių, bemat — bent jau ne vėliau kaip po savaitės — įsisąmoninau, kad greta šitos moters norėčiau atsibusti kiekvieną mielą rytą. Ją gindamas paaukočiau gyvybę. Be jos nieko negalėčiau nuveikti, — taip, taip, žinau, kaip banaliai skamba mano žodžiai, — ir ji įkvėptų gyvybingumo netgi pilkai kasdienybei.

Nors apsivemk, ar ne?

Pastorius plikai skusta galva kažką dudeno, bet suprasti, ką jis šneka, trukdė ausų būgnelius varstantis kraujo pulsavimas. Neįstengiau atplėšti akių nuo Natalijos. Linkėjau jai tik laimės. Ir tai ne tušti žodžiai, ne migla, kurią sau pučiame, nes, jei atvirai, mylimiesiems nuo mūsų nusigręžus, užsidegame noru, kad jie kentėtų. Aš kalbu rimtai. Jeigu būčiau įsitikinęs, jog be manęs Natalija jausis laimingesnė, tada būčiau ją paleidęs, kad ir kaip išsiskyrimas mane gniuždytų. Bet aš tuo netikėjau, ir visai nesvarbu, ką ji sakė arba darė. O gal vėl puoselėjau saviapgaulę, vėl sau melavau?

Natalija nė nedirstelėjo į mane, tačiau jos lūpos rodėsi įsitempusios. Ji numanė, kad esu patalpoje. Bet žiūrėjo tiktai į būsimą sutuoktinį. Vardu Todas, kaip neseniai sužinojau. Koks bjaurus vardas. Todas. Ko gero, žmonės jį vadino Todžiu, Toduku arba Todeliu.

Jaunikis turėjo per ilgus plaukus ir puikavosi keturias dienas neskustos barzdos šeriais, kurie vieniems kėlė pasigėrėjimą, o kitiems, kaip ir man, žadino norą kumščiu smogti į tą marmūzę. Jis iš aukšto apžvelgė svečius ir įsmeigė akis, hmm, į mane. Po sekundėlės visgi nusprendė, kad nesu vertas dėmesio.

Kodėl Natalija grįžo pas jį?

Vyriausiąja pamerge, be abejo, tapo Natalijos sesuo Džulija. Šiuo metu stovinti ant pakylos, abiem rankomis laikanti puokštę, nutaisiusi bedvasį roboto šypsnį. Ligi tol mes nebuvome susitikę, bet aš mačiau Džulijos nuotraukas ir girdėjau seseris bendraujant telefonu.

Įvykių eiga, regis, pribloškė ir Džuliją. Mėginau akimis pagauti jos žvilgsnį, bet moteris stengėsi spoksoti į tolį.

Vėl įsistebeilijau į Natalijos veidą, ir mano krūtinėje tartum driokstelėjo nedidelių sprogmenų papliūpos. Bum, bum, bum. O, varge, kaip aš apsirikau čia atsibeldęs. Kai pirmasis pabrolys ištraukė žiedus, pajutau, kad plaučiai pamažu užsiveria. Man pasidarė sunku kvėpuoti.

Pakaks.

Ceremonijoje dalyvavau, nes ją pamatyti privalėjau. Nemalonūs potyriai paskatino suvokti, kad man to reikia. Prieš penkis mėnesius mano tėvą pražudė infarktas. Jis niekada nesiskundė širdies sutrikimais ir atrodė geros fizinės formos. Pamenu, kaip sėdėjau laukiamajame, kaip buvau pakviestas į gydytojo kabinetą, kur sužinojau sukrečiamą žinią — vėliau ir ligoninėje, ir laidojimo paslaugų biure manęs klausė, ar norėčiau pamatyti velionį. Abu kartus atsisakiau. Nė kiek netroškau, kad gimdytojas išliktų mano galvoje, kaip ant ratuoto stalo arba karste tysantis lavonas. Geidavau atsiminti tėvą tokį, koks jis buvo anksčiau.

Tačiau, bėgant laikui, man vis sunkiau sekėsi susitaikyti su jo netektimi. Tėvas spinduliavo energiją, gyvybingumą. Likus dviem dienoms iki mirties, mudu stebėjome ledo ritulio varžybas — tėtis turėjo abonentinius bilietus į Niujorko „Rangers" rungtynes, — per pratęsimą mes pašėlusiai stūgavome, riksmais palaikėme komandą ir... kaip jis galėjo mirti? Giliai viduje netgi ėmiau spėlioti, gal kur nors įsivėlė klaida, arba čia tebuvo įspūdinga afera, ir mano tėvas kažkaip sugebėjo išgyventi. Žinau, skamba beprasmiškai, bet neviltis visada randa alternatyvių atsakymų, jeigu suteiki jai bent truputėlį erdvės.

Iš dalies man nedavė ramybės mintis, kad mirusio tėvo taip ir nemačiau. Taigi kartoti klaidos neketinau. Bet dabar, kalbant metaforiškai, lavoną jau nužvelgiau. Nebuvo jokios priežasties tikrinti pulso, baksnoti kūno ar sukiotis greta ilgiau negu reikia.

Pasistengiau išsmukti laukan. Likti nepastebėtam — gan sudė-

tinga užduotis, kai esi šešių pėdų ir penkių colių ūgio* ir, pasak Natalijos, medkirčio stoto. Mano plaštakos stambios. Natalija jas dievino. Suimdavo delnus ir pirštu braukdavo per juos vagojančias linijas. Teigdavo, kad turiu tikro vyro rankas. Ir mėgdavo šias piešti, nes, kaip pati tvirtino, jos atskleisdavo mano praeitį — darbininkišką kilmę, mokslus Lanfordo koledže, kuriame studijuodamas kartu dar dirbau apsauginiu vietiniame naktiniame klube, ir netgi tai, jog Politologijos katedroje buvau jauniausias profesorius.

Klupčiodamas smukau iš baltos bažnytėlės ir išnirau į vasaros šilumą. Vasara... antai kas mudu siejo? Trumpas vasaros romanas? Kitaip nei porelė gašlių paauglių, stovykloje ieškančių, ką veikti, mes buvome suaugę žmonės, panūdę nuošalumo atvykome į priebėgas — jai knietėjo tapyti, aš ketinau rašyti disertaciją iš politinių mokslų srities, — susitikome ir įsimylėjome vienas kitą, bet nūnai artinosi rugsėjis, ir... na, visi geri dalykai kada nors baigiasi. Abiem atitolus nuo įprasto gyvenimo ir jį lydinčios kasdienybės, mūsų santykius apgaubė nerealumo atmosfera. Galbūt todėl jautėmės taip nuostabiai. Galbūt mudviejų santykius gerokai pakurstė suvokimas, kad mus įsupo nuo tikrovės saugantis burbulas. Galbūt aš nusišneku.

Iš maldos namų atsklido pritarimo šūksniai ir plojimai. Garsai ištirpdė sąstingį. Apeigos baigtos. Todas su Natalija tapo ponu ir ponia Šeriais. Neilgai trukus patrauks tarpueiliu. Įdomu, ar juos apibers ryžiais? Todas veikiausiai nenudžiugtų. Ryžiai įsiveltų į plaukus ir įstrigtų barzdos ražienoje.

Aš savo ruožtu prisižiūrėjau užtektinai.

Paradinės durys atsilapojo, vos tik apėjau baltąją koplyčią ir pranykau iš vestuvininkų akiračio. Įbedžiau žvilgsnį į proskyną. Tik ją ir teregėjau. Tolumoje stiebėsi medžiai. Nameliai rikiavosi anapus kalvos. Koplytėlė priklausė menininkų priebėgai, kurioje viešėjo Natalija. Manoji, skirta rašytojams, buvo kiek atokiau. Abi įkūrė senų

* Apytikriai 196 cm.

Vermonto fermų šeimininkai, vis dar po truputį užsiimantys gamtine žemdirbyste.

— Labas, Džeikai.

Apsisukau išgirdęs pažįstamą balsą. Vos už dešimties jardų stoviniavo Natalija. Mečiau akį į bevardį jos pirštą. Lyg perskaičiusi mano mintis Natalija iškėlė ranką ir pademonstravo naują vestuvinį žiedą.

— Sveikinu, — atsiliepiau. — Labai džiaugiuosi dėl tavęs.

Natalija praleido repliką pro ausis.

— Negaliu patikėti, kad pasirodei.

Skėstelėjau rankomis.

— Kiek girdėjau, čia vaišins gardžiais užkandžiais. Manęs prie jų neprileisti — sunkus darbas.

— Juokinga.

Patrūkčiojau pečiais, nors tuo pat metu jutau, kaip širdis virsta dulkėmis ir jas išblaško vėjas.

— Visi tikino, kad neateisi. Bet aš neabejojau, kad jie apsirinka.

— Aš tave tebemyliu, — tariau.

— Žinau.

— Ir tu mane tebemyli.

— Ne, Džeikai. Nejau nematai?

Ji pamojavo žiedu man prieš akis.

— Brangioji? — Iš už kampo žengė nesiskutėlis Todas. Pastebėjęs mane susiraukė. — Kas čia toks?

Akivaizdu, kad atsakymą jis žinojo.

— Džeikas Fišeris, — pareiškiau. — Sveikinu su vedybomis.

— Ar man teko jus matyti anksčiau?

Pamaniau, kad šio reikalo turėtų imtis Natalija. Ji ramindama nuleido ranką ant vyro peties.

— Džeikas daug kam iš mūsiškių dirbo pozuotoju. Turbūt atpažinai jį iš mūsų kūrinių.

Todo kaktą vis dar raižė raukšlės. Natalija atsistojo priešais sutuoktinį ir tarė:

— Duok mums sekundėlę, gerai? Greitai prie jūsų prisijungsiu.

Jis dėbtelėjo į mane. Aš nepakrutėjau iš vietos. Nepasitraukiau. Nenusigręžiau.

— Tebūnie, — nenoriai suurzgė Todas. — Tik neužtruk.

Pervėręs mane atšiauriu žvilgsniu jis nukulniavo palei koplyčią. Natalija atsisuko. Dūriau pirštu ten, kur pranyko Todas.

— Smagus vyrutis, — pratariau.

— Ko tau čia reikia?

— Privalėjau pasakyti, kad tave myliu. Ir niekada nesiliausiu mylėjęs.

— Viskas baigta. Turėtum judėti į priekį. Tu išgyvensi.

Neatsiliepiau.

— Džeikai?

— Ką?

Ji nežymiai pakreipė galvą. Žinojo, kaip mane paveikdavo toks gestas.

— Pažadėk, kad paliksi mus ramybėje.

Aš viso labo stypsojau tylėdamas.

— Pažadėk, kad nesekiosi iš paskos, neskambinsi ir nerašysi elektroninių laiškų.

Skausmas krūtinėje sustiprėjo. Išplito ir pasidarė veriamas.

— Pažadėk, Džeikai. Pažadėk, kad paliksi mus ramybėje.

Natalija įsispitrijo man į akis.

— Tiek to, — atsakiau. — Pažadu.

Ničnieko nebepridūrusi ji grįžo prie koplyčios fasadinės pusės, pas vyrą, už kurio ką tik ištekėjo. Aš akimirką pastovėjau mėgindamas atgauti kvapą. Bandžiau supykti, elgtis taip, lyg tai nebūtų svarbu, numoti ranka, pripažinti, esą jai pačiai bus blogiau. Netgi stengiausi reaguoti brandžiai, bet puikiai suvokiau, kad paprasčiausiai delsiu nenorėdamas pripažinti tiesos, jog mano širdis sudaužyta amžiams.

Palūkuriavau už koplyčios, kol nutariau, kad vestuvininkai galiausiai dingo. Tada nusigavau atgal prie paradinių maldos namų

durų. Ant laiptelių stovėjo skustagalvis pastorius. Drauge su Džulija, Natalijos seserimi. Ji palietė man ranką.

— Gerai jaučiatės?

— Fantastiškai.

Dvasininkas man nusišypsojo.

— Nuostabi diena jungtuvėms, ar ne?

Nukreipęs žvilgsnį į saulę sumirksėjau.

— Tikriausiai, — atsakiau ir pasišalinau.

Tebūnie, elgsiuosi, kaip prašė Natalija. Paliksiu ją ramybėje. Galvosiu apie mylimąją kiekvieną dieną, bet neskambinsiu, neieškosiu jos ir nesidairysiu interneto puslapiuose. Duotą pažadą tesėsiu.

Šešerius metus.

2 skyrius

PO ŠEŠERIŲ METŲ

Nors anuomet to nežinojau, mano gyvenime reikšmingiausia permaina įvyko tarp 15.29 ir 15.30 valandos.

Pirmakursiams, kuriems dėstau apie moralią politiką, ką tik baigiau skaityti paskaitą. Iš Bardo auditorijų pastato traukiau laukan. Šiandieną koledžo teritorijoje vyravo gyva akademiška atmosfera. Gaivią popietę Masačusetse nutvieskė skaisti saulė. Keturkampiame kieme lakstė lėkščiasvydžio komandos. Visur drybsojo studentai, lyg juos būtų išbarsčiusi milžiniška ranka. Griaudėjo muzika. Akiratyje tarsi atgijo brošiūrose vaizduojamas idealus universitetinis miestelis.

Man patinka tokios dienos, antra vertus, kas gi jų nemėgsta?

— Profesoriau Fišeri?

Pasukau galvą balso pusėn. Ant žolės pusračiu buvo įsitaisę septyni studentai. Prabilusi mergina sėdėjo viduryje.

— Gal prisidėtumėte prie mūsų? — paklausė ji.

Vyptelėjau ir mostu atsisakiau.

— Ačiū, bet manęs laukia darbas kabinete.

Nesustojau. Šiaip ar taip, pasilikti neketinau, nors tokią žavingą dieną mielai būčiau prie jų prisidėjęs. Dėstytojus nuo studentų skiria tam tikros plonos ribos, o aš, kad ir kaip nemaloniai tai skambėtų, nenorėjau tapti *tokiu* mokytoju, jei suprantate, apie ką kalbu — dėstytoju, kuris per dažnai sukinėjasi mokinių draugijoje, kartkartėmis dalyvauja brolijų vakarėliuose arba prieš futbolo rungtynes kitus vaišina alumi. Profesorius privalo palaikyti studentus, būti paslaugus, bet jam nedera elgtis kaip bičiuliui arba tėvui.

Kai įžengiau į Klarko pastatą, ponia Dinsmor mane pasitiko tradiciniu rūsčiu žvilgsniu. Priimamojo sekretorė, klasikinė žiežula, dirbo Politologijos katedroje turbūt dar nuo prezidento Huverio laikų. Poniai Dinsmor ne mažiau kaip du šimtai metų, bet ji tryško perpus jaunesnio žmogaus nepakantumu ir pagieža.

— Laba diena, viliokle, — pasisveikinau. — Pranešimų yra?

— Ant jūsų stalo, — atsiliepė sekretorė. Rūstumas atmiešė ir jos balsą. — Už durų, kaip visada, nusidriekė eilė studentų.

— Dėkui.

— Žiūrėdama į juos gali pamanyti, kad visi susibūrė į „Rockettes" šokių trupės atranką.

— Aišku.

— Jūsų pirmtakas nebuvo taip lengvai prieinamas.

— Susimildama, ponia Dinsmor, studijuodamas amžinai pas jį lankiausi.

— Aha, bet nešiojote padoraus ilgio šortus.

— Todėl mažumėlę jus nuvyliau, tiesa?

Sekretorė pasistengė nenusišypsoti.

— Tiesiog išnykite man iš akių, gerai?

— Pripažinkite, kad esu teisus.

— Siekiate akibrokšto? Nešdinkitės.

Pasiunčiau jai oro bučinį ir nėriau pro užpakalines duris, kad

nesusidurčiau su laukiančiais studentais. Penktadieniais nuo 15 iki 17 valandos darbo kabinete tvarkau „nenumatytus“ reikalus. Per šias dvi valandas, atvirų durų metą, kiekvienam studentui skiriu po devynias minutes. Iš anksto užsirašyti nebūtina, užtenka pasirodyti — kas pirmesnis, tas gudresnis. Tik laiko limitas nepajudinamas. Jūs turite lygiai devynias minutes, per dešimtąją išeinate ir savo vietą užleidžiate kitam kolegai. Jeigu jums reikia daugiau laiko, jei aš esu jūsų diplominio darbo vadovas arba jums knieti nuodugniau aptarti kokius nors klausimus, ponia Dinsmor jus užregistruos į ilgesnę konsultaciją ir nurodys, kada atvykti.

15 val. pasikviečiau pirmą studentę. Jai magėjo šnektelėti apie Loką ir Ruso, du politologus, kurie nūdien žinomi ne tiek dėl savo filosofinių teorijų, kiek dėl persikūnijimų į serialo „Dingę“ veikėjus. Antroji, atvirai šnekant, atsibeldė tik tam, kad man prisimeilintų. Momentais panūsdavau iškelti ranką ir rėžti: „Verčiau iškeptum man sausainių“, bet aš ją suprantu. Trečioji paplonino liežuvį ir suskato inkšti dėl pažymio, aiškindama neva už B+ įvertintą darbą ji turėtų gauti A–, nors iš tiesų nusipelnė tik B.*

Štai kaip klostydavosi susitikimai. Vieni užsukdavo į kabinetą siekdami žinių, kiti stengdavosi padaryti man įspūdį, treti mėgindavo įsiteikti, ketvirti atklysdavo paplepėti. Aš nesprendžiu apie žmones iš šitų apsilankymų. Taip elgtis neteisinga. Visus pro duris įžengiančius studentus vertinu vienodai, juk mūsų pareiga yra *mokyti*, jei ir ne politologijos, tai bent kai ko apie kritinį mąstymą ar netgi — vaje! — gyvenimą. Jeigu studentai būtų visapusiškai susiformavusios, savimi pasitikinčios asmenybės, kam tada reikėtų mūsų?

— B+ nekeisiu, — paskelbiau, kai studentė baigė suokti. — Bet guldau galvą, kad už kitą esė sugebėsi išpešti geresnį pažymį.

Suzirzė laikrodžio skambutis. Kaip minėjau, laiko limito taisyklės niekada nepažeidžiu. Buvo 15.29 val. Štai kodėl vėliau atkur-

* JAV mokymo įstaigose darbai vertinami raidėmis A, B, C, D ir F (kartais E).

damas praeities įvykius prisiminiau, kada tiksliai viskas prasidėjo — tarp 15.29 ir 15.30 val.

— Ačiū, profesoriau, — padėkojo ji stodamasi išeiti. Aš irgi atsiplėšiau nuo kėdės.

Nuo tada, kai prieš ketverius metus ėmiau vadovauti katedrai ir paveldėjau kabinetą iš savo pirmtako bei mentoriaus, profesoriaus Malkolmo Hiumo, kuris vienoje vyriausybėje dirbo valstybės sekretoriumi, kitoje — Baltųjų rūmų administracijos vadovu, kambarys nepasikeitė nė per nago juodymą. Jame viešpatavo nostalgija dvelkianti maloni akademiška netvarka — čia nestigo antikvarinių gaublių, didžiulių knygų, pageltusių rankraščių, nuo sienų pusiau atsilupusių plakatų, barzdotų vyrų portretų. Vietoj įprasto rašomojo stalo dunksojo masyvus ąžuolinis baldas, prie kurio tilpdavo dvylika žmonių, tikslus mano globojamų diplomantų skaičius.

Patalpa buvo užgriozdinta įvairiais daiktais. Nė nesivarginau naujai jos apstatyti, bet ne vien norėdamas pagerbti mentorių, kaip dauguma manė: pirma, esu tingus ir nekvaršinu sau galvos, kaip kambarys atrodo; antra, neturiu nei savo stiliaus, nei šeimos nuotraukų ir netikiu paistalais, neva „kabinetas atspindi jo šeimininką", o gal išties nedraugauju su tvarka; trečia, mano įsitikinimu, sujaukta aplinka palankiai veikia asmens saviraišką. Sterilumas ir organizuotumas tarsi slopina spontanišką studentų elgseną. Netvarka tarytum skatina juos nesivaržyti — kambarys ir taip virtęs jukiniu, regis, mąsto mano mokiniai, tad argi labiau jį suterščiau, išklojęs absurdiškas savo mintis?

O svarbiausia, kad esu tingus ir nekvaršinu sau galvos.

Stovėdami prie ąžuolinio stalo mudu paspaudėme rankas. Manąją ji laikė sekundę ilgiau nei derėjo, todėl tyčia skubiai išlaisvinau delną iš merginos gniaužtų. Ne, nuolat taip nenutinka. Vis dėlto tokių atvejų pasitaiko. Man jau trisdešimt penkeri, bet kai įsidarbinau koledže, — anuomet dar buvau jaunas, neseniai į trečią dešimtmetį įkopęs dėstytojas, — jų patirdavau dažniau. Pamenate sceną iš „Din-

gusios skrynios beieškant", kurioje Indianos Džounso studentė ant akių vokų užsirašė „MYLIU JUS"? Pirmą semestrą kažką panašaus teko regėti ir man. Tiktai žodį „MYLIU" pakeitė kitoks, o „JUS" — žodis „MANE". Bet per daug gerai apie save negalvoju. Profesoriaus statusas suteikia galios. Vyrus, kurie pakimba ant kabliuko arba įtiki esantys verti ypatingo dėmesio (nediskriminuojant moterų, dažniausiai taip atsitinka vyrams), paprastai graužia stipresnis nesaugumo jausmas nei bet kurią tėtuko pakaitalo ieškančią studentę.

Laukdamas kito studento, žvilgtelėjau į kompiuterio ekraną, švytintį dešinėje stalo pusėje. Pamačiau įjungtą pagrindinį koledžo interneto svetainės puslapį. Manau, jis mažai tesiskyrė nuo likusių akademinių tinklalapių. Kairėje slydo nuotraukos, įamžinusios čionykštį gyvenimą, įvairiausių rasių, įsitikinimų, religijų studentus, kurie uoliai smaginosi, bendravo tarpusavyje ir su dėstytojais, mėgavosi laisvalaikio veikla, na, suprantate, apie ką kalbu. Viršutiniame reklaminiame plotelyje buvo pavaizduota mokymo įstaigos emblema ir lengviausiai atpažįstami pastatai, įskaitant prestižinę Džonsono koplyčią, kone tokią pat kaip maldos namai, kuriuose stebėjau ištekančią Nataliją, tik gerokai didesnę.

Dešinę tinklalapio dalį užėmė koledžo naujienų srautas, ir dabar, kai į kabinetą įžengė Baris Votkinsas, savo eilės sulaukęs studentas, ir pasilabino: „Ei, profesoriau, kaip reikaliukai?", aš pastebėjau nekrologą, kuris privertė mane sustingti.

— Sveikas, Bari, — atsiliepiau nenuleisdamas akių nuo ekrano. — Įsitaisyk.

Jis atsisėdo ir užsikėlė kojas ant stalo. Žinojo, kad neprieštarausiu. Baris užsukdavo kiekvieną savaitę. Mes šnekučiuodavomės tiek svarbiomis, tiek nereikšmingomis temomis. Man tiko ir tokie pokalbiai, nors jie labiau priminė savotišką psichoterapijos seansą nei akademinį pasitarimą.

Atidžiau įsižiūrėjau į monitorių. Mano dėmesį prikaustė mirusiojo nuotrauka, didumo sulig pašto ženklu. Nuotolis trukdė atpa-

žinti vyriškį, bet jis atrodė jaunas. Na, nieko nuostabaus. Koledže nekrologų autoriai, užuot pasirūpinę naujesniu kadru, atkapstydavo absolventų kurso albumą ir paprasčiausiai nuskenuodavo velionio fotografiją, bet tik ne šiuo atveju, kaip supratau iš pirmo žvilgsnio. Šukuosena nebūdinga septintajam ar aštuntajam dešimtmečiui. Maža to, nuotrauka spalvota, kitaip nei metų albumuose, išleistuose iki 1989-ųjų.

Mūsų mokymo įstaiga gan maža, kiekviename kurse studijuoja apytikriai po keturis šimtus žmonių, bet mirčių, žinoma, neišvengiame. Kai kas nors atsisveikina su gyvybe, į praradimą iš dalies reaguoju kaip į asmeninę netektį — gal dėl koledžo dydžio, gal todėl, kad anksčiau priklausiau studentijai, o dabar esu fakulteto narys.

— Ei, profesorėli?

— Vieną sekundę, Bari.

Aš švaisčiau jo laiką. Paprastai įsijungiu nešiojamąjį švieslentės laikmatį su gigantiškais raudonais skaičiais, standartinį sporto salėse naudojamą įrenginį. Gavau jį iš draugo, įsitikinusio, kad man, kaip išstypėliui, kitados teko žaisti krepšinį. Bičiulis klydo, bet chronometras mane sužavėjo. Nustatytas taip, kad automatiškai pradėtų devynių minučių atkarpą, šiuo metu jis rodė 08.49.

Užvedęs rodyklę ant nuotraukos, paspaudžiau pelytės mygtuką. Kai ekrane nušvito išdidintas kadras, vos susilaikiau neaiktelėjęs.

Nekrologas skirtas Todui Sandersonui atminti.

Todo pavardę iš atminties ištryniau — kvietimas į vedybų ceremoniją tiesiog skelbė: „Todo ir Natalijos jungtuvės!“, — bet veidą, o taip, veidą pažinau. Net ir be kelias dienas želdintos madingos barzdos. Fotografijoje jis buvo švariai nusiskutęs, bemaž plikai nurėžtais plaukais. Paspėliojau, ar tik jo nepaveikė Natalija, visada aimanuodavusi, kad mano šeriai dirgina jai odą, tuomet paklausiau savęs, kodėl mano smegeninėje sukasi tokios idiotiškos mintys.

— Profesorėli, laikrodis tiksi.

— Luktelk, Bari. Ir nustok mane taip vadinti.

Todas mirė keturiasdešimt dvejų. Jis pasirodė esąs kiek vyresnis nei maniau. Natalija buvo trisdešimt ketverių, metais už mane jaunesnė. Kažkodėl neabejojau, kad jos sutuoktinis daugmaž mūsų amžiaus. Pasak įrašo, Todas žaidė futbolo komandoje, garsėjo kaip vienas iš geriausių lygos saugų, be to, dalyvavo konkurse dėl Rodso stipendijos ir buvo patekęs į finalą. Įspūdinga. Jis studijavo istorijos katedroje, su pagyrimu baigė studijas, įkūrė labdaros organizaciją, pavadintą „Nauja pradžia“, ir paskutiniame kurse tapo „Psi U“, mano brolijos, prezidentu.

Todas Sandersonas buvo ne tik mūsų koledžo auklėtinis, bet ir tos pačios brolijos narys. Kodėl aš nieko nežinojau?

Praleidęs pastraipas, kuriose buvo pateikta daugiau informacijos, perskaičiau apatinę eilutę:

Sekmadienį Sabalpalmių Skardyje, Pietų Karolinoje, netoli Savanos, Džordžijos, įvyks laidotuvės. Poną Sandersoną aprauda žmona ir du vaikai.

Du vaikai?

— Profesoriau Fišeri?

Bario balse pasigirdo keistos gaidos.

— Atleisk, aš tik...

— Neverta atsiprašinėti. Kaip jūs jaučiatės?

— Gerai.

— Išties? Jūs perbalęs. — Sportukais apautas kojas Baris nuleido ant grindų ir rankomis prispaudė stalą. — Klausykite, galiu ateiti kitą kartą.

— Ne.

Nusigręžiau nuo ekrano. Nekrologas palauks. Natalijos vyras mirė jaunas. Įvykis liūdnas, netgi tragiškas, bet neturintis nieko bendra su manimi. Jis nesuteikė dingsties atsisakyti darbo arba sukelti nepatogumų studentams. Taip, žinia pribloškė — nuostabą kėlė ne vien Todo mirtis, bet ir tai, kad jis mokėsi mano *alma mater*. Sutapimas ganėtinai keistas, tačiau anaiptol ne stulbinamas.

Kas, jei Natalija viso labo jautė polinkį vyrams iš Lanfordo koledžo?

— Na, kas naujesnio? — paklausiau Bario.

— Žinote profesorių Bernerį?

— Be abejo.

— Jis tikras pusgalvis.

Vaikinas sakė tiesą, bet aš nutylėjau.

— Kokios bėdos?

Straipsnyje mirties priežasties neradau. Koledžo interneto svetainė retai kada jas nurodydavo. Vėliau paskaitysiu įdėmiau. Jeigu nieko neaptiksiu, internete galbūt atkapstysiu išsamų nekrologą.

Kita vertus, kam stengtis? Koks skirtumas, kas jį numarino?

Bus geriau, jeigu į tai nesigilinsiu.

Kad ir kaip būtų, pirmiausia reikėtų sulaukti, kol baigsis priėmimo valandos. Atsisveikinęs su Bariu pratęsiau susitikimus. Nekrologą stengiausi pamiršti, siekiau susitelkti į likusius studentus. Jaučiausi išsiblaškęs, bet mano mokiniai nieko nepastebėjo. Įsisąmoninti, kad mokytojų gyvenimas neapsiriboja vien koledžu, jiems lygiai taip pat sunku, kaip įsivaizduoti besimylinčius tėvus. Iš dalies gal ir gerai. Tik aš nuolat raginu studentus nesielgti egoistiškai. Žmonės linkę manyti esantys unikalūs ir laikyti kitus prastesniais, lengviau perkandamais. Tačiau jie, aišku, apsirinka. Visi turi svajonių, vilčių, poreikių, troškimų ir skaudulių. Visi savaip kvaišta.

Mintimis klaidžiojau kitur. Tarsi siaubingai nuobodžiaujantis studentas, sėdintis nykiausioje paskaitoje, vis užmesdavau akį į sulėtintai slenkančias laikrodžio minutes. Penktą valandą vėl grįžau prie kompiuterio. Radau nuodugnų Todo Sandersono nekrologą.

Ne-e, mirties priežastis neįvardyta.

Keista. Retsykiais aukojimų skiltyje pasitaikydavo užuominų. Tarkim, prašymas paaukoti Amerikos vėžio tyrimų asociacijai, užuot atnešus gėlių, arba kažkas panašaus. Jokių aliuzijų neaptikau. Nepaminėta ir Todo profesija, bet vėlgi, na ir kas?

Durys su trenksmu atsidarė ir į kabinetą įsiveržė Benediktas Edvardsas, profesorius iš Humanitarinių mokslų katedros, sykiu artimiausias mano draugas. Belstis nesivargino, nes niekada nebarbendavo į duris ir nematė reikalo to daryti. Penktadieniais, penktą valandą, mudu dažnai susitikdavome ir keliaudavome į barą, kur studijų laikais dirbau tvarkdariu. Anuomet toji vietelė buvo nauja, tviskanti, moderni ir stileiviška. Šiais laikais baras atrodė pasenęs, aptriušęs, toks pat madingas kaip „Betamax" vaizdo kasetės formatas.

Benediktas, nedidukas smulkaus sudėjimo afroamerikietis, įkūnijo fizinę mano priešingybę. Jo akis padidino milžiniški žmogaus-skruzdės lęšiai lyg kokie apsauginiai akiniai iš chemijos katedros. Želdintis per vešlius ūsus ir augintis pernelyg išpūstą *afro* stiliaus šukuoseną jį veikiausiai įkvėpė Apolas Kridas*. Bičiulis turėjo liaunus pianisto pirštus, miniatiūrines pėdas, kurių pavydėtų bet kuri balerina, ir su medkirčiu jo nebūtų supainiojęs netgi neregys.

Nepaisant išvaizdos — o gal dėl jos — Benediktas garsėjo kaip užkietėjęs mergišius ir sugebėdavo pavilioti daugiau moterų nei saldžialiežuvis, kurio dainas be paliovos transliuoja radijas.

— Kas yra? — pasiteiravo jis.

Numojęs ranka į tokias replikas kaip „Nieko" arba „Iš kur žinai, kad kažkas atsitiko?", ėjau tiesiai prie reikalo.

— Esi girdėjęs apie Todą Sandersoną?

— Nemanau. Kas jis?

— Mūsiškis alumnas. Į interneto svetainę įkeltas jo nekrologas.

Atsukau ekraną. Benediktas pasitaisė didžiuosius akinius.

— Aš jo nepažįstu. Kodėl klausi?

— Pameni Nataliją?

Draugo veidą akimirką aptemdė šešėlis.

— Nė neatsimenu, kada paskutinį kartą girdėjau tave tariant jos vardą.

* Veikėjas iš „Rokio" filmų serijos, pagrindinis Rokio priešininkas pirmose dviejose dalyse.

— Taip, taip. Šitas žmogus yra, tiksliau, buvo Natalijos sutuoktinis.

— Dėl kurio ji tave paliko?

— Aha.

— Ir dabar jis miręs.

— Kaip matai.

— Taigi... — Benediktas išrietė antakį. — Ji vėl viena.

— Kaip jautru iš tavo pusės.

— Aš sunerimęs. Už tave geresnio porininko neturiu. Damoms meilintis moku, bet tu esi išvaizdus. Nenorėčiau tavęs prarasti.

— Kaip jautru iš tavo pusės, — pakartojau.

— Skambinsi jai?

— Kam?

— Kondolizai Rais. O kaip tu manai? Natalijai.

— Kurgi ne. Ir ką man sakyti? „Ei, vyrukas, dėl kurio mane pametei, išleido kvapą. Einam į kiną?"

Benediktas įniko skaityti nekrologą.

— Minutėlę.

— Ką?

— Čia parašyta, kad ji augina du vaikus, — sako bičiulis.

— Ir?

— Padėtis dar labiau komplikuojasi.

— Gal liautumeis?

— Dvi atžalos! Kas, jeigu ji nutukusi? — Benediktas pro didinamuosius lęšius pažvelgė į mane. — Kaip Natalija dabar atrodo? Juk pagimdė porą vaikų. Turbūt apkūni, ar ne?

— Iš kur man žinoti?

— Hmm, iš ten, iš kur informaciją gauna kiti, — „Google", „Facebook" ir taip toliau.

Papurčiau galvą.

— Per paieškos sistemas jos nesidairiau.

— Ką? Taip elgiasi visi. Po šimts, aš pats domiuosi visomis buvusiomis savo mylimosiomis.

— Ar internetas nestringa nuo tokio duomenų srauto?

Benedikto lūpų kraštai pakrypo aukštyn.

— Man praverstų nuosava tarnybinė stotis.

— O varge, tikiuosi, čia ne eufemizmas.

Bet man dingojosi, kad jo šypsena slepia kažin kokį graudulį. Vieną vakarą bare, kai Benediktas ypač smarkiai nusitašė, pastebėjau, kad bičiulis stebeilija į nuotrauką, kurią visada slėpdavo piniginėje. Paklausiau, kas čia. „Vienintelė tikroji mano meilė", tąsyk išvogravo draugas. Paskui įgrūdo moters atvaizdą atgal už kredito kortelės ir nė žodžiu apie ją nebeužsiminė, kad ir kaip stengiausi užuominomis išpešti ką nors daugiau.

Anuomet jo veidą perkreipė toks pat liūdnas vypsnys.

— Natalijai esu pasižadėjęs, — tariau.

— Ką konkrečiai?

— Palikti juos ramybėje. Niekada jų neieškoti. Ir netrukdyti.

Benediktas trumpam susimąstė.

— Džeikai, savo žodį, regis, tesėjai.

Nieko neatsakiau. Benediktas melavo ne pirmą kartą. Buvusių merginų „Facebook" svetainėje netyrinėdavo, o jeigu ir nuspręsdavo jomis pasidomėti, tuo užsiimdavo be didelio entuziazmo. Tiesa, sykį įlėkęs į bičiulio kabinetą — aš irgi nesibelsdavau — pamačiau, kad jis įsijungęs „Facebook". Mečiau akį į ekraną ir supratau, kad interneto puslapis priklauso moteriai, kurios atvaizdą Benediktas nešiojosi. Jis skubiai uždarė naršyklę, bet, guldau galvą, jos paskyrą žiūrėdavo dažnai. Gal net kasdien. Manau, peržvelgdavo kiekvieną naują vienintelės tikrosios meilės nuotrauką. Ir į tos moters gyvenimą, galbūt šeimą, vyrą, su kuriuo ji dalydavosi lova, spoksodavo panašiai, kaip į piniginėje laikomą nuotrauką. Čia tik nuojauta, aš negalėčiau jos pagrįsti jokiais įrodymais, bet vargu ar klystu.

Kaip jau minėjau, visi mes kvaištame savaip.

— Ką mėgini pasakyti? — prabilau.

— Tik tiek, kad su „jais" susijęs reikalas baigtas.

— Natalija seniai pranyko iš mano gyvenimo.

— Iš tiesų tuo tiki? — paklausė Benediktas. — Ar ji privertė pažadėti ir tai, kad užmirši, ką jautei?

— Rodos, baiminaisi netekti geriausio savo porininko?

— Ne toks jau tu išvaizdus.

— Beširdis niekšas.

Jis atsistojo.

— Mes, humanitarinių mokslų profesoriai, esame visažiniai.

Taip taręs Benediktas išėjo iš kambario. Pakilau nuo kėdės, prisiartinau prie lango ir įsmeigiau žvilgsnį į koledžo teritoriją. Kurį laiką stebėjau pro šalį kulniuojančius studentus ir, kaip nutikdavo kaskart, kai susidurdavau su gyvenimo sunkumais, mąsčiau, ką patarčiau jaunuoliams, jeigu jie atsidurtų mano vietoje. Visiškai netikėtai mane užplūdo prisiminimai — baltosios koplyčios vaizdas, Natalijos šukuosena, iškeltas pirštas su žiedu, — sopuliai, geismas, emocijos, meilė, nuoskaudos. Man pakirto pakinklius. Buvau tikras, kad seniai lioviausi kankintis dėl nelaimingos meilės. Natalija mane sugniuždė, bet aš pajėgiau atsitiesti ir gyventi toliau.

Kokios kvailos mintys mane apniko. Savanaudiškos. Nederamos. Toji moteris ką tik neteko sutuoktinio, o aš kaip tikras šunsnukis įsisvajojau apie savo naujas galimybes. Mesk visa tai iš galvos, paliepiau sau. Pamiršk ją. Judėk pirmyn.

Deja, neįstengiau. Mano būdas ne toks.

Pastarąjį kartą Nataliją regėjau per vestuves. Dabar pamatysiu per laidotuves. Galbūt kai kam šios aplinkybės pasirodytų ironiškos, bet tik ne man.

Grįžau prie kompiuterio ir užsisakiau lėktuvo bilietą į Savaną.

3 skyrius

Per velionio panegiriką pirmąsyk pajutau, kad čia kažkas ne taip.

Sabalpalmių Skardis priminė greičiau ne miestelį, o milžinišką

aptvertą bendruomenę. Naujas „kaimas“ buvo jaukus, švarus, gražia prižiūrimas, išsiskiriantis istoriškai tiksliomis ypatybėmis, todėl atsi davė disneilendo ar futuristinio „Epcot“ centro sterilumu bei dirbti numu. Ir kiekvienu savo aspektu atrodė mažumėlę per tobulas. An stačios vaizdingos uolos, tartum perkeltos iš meninio atviruko, žiora vo balta koplyčia — aha, dar viena. O kaitros realumas badė akis, j panėšėjo į gyvą esybę, alsuojančią tokia tiršta drėgme, kad ši kyboj(lyg siūlinės užuolaidos su karoliukais.

Galvoje sukirbėjo blaivaus proto iškeltas klausimas, ko man prireikė Sabalpalmių Skardyje, bet aš tuoj pat nuginiau jį šalin. Atsibeldžiau ir baigta — ką čia dar svarstyti. Vietinių „Užeigos namų“ fasadas niekuo nesiskyrė nuo dekoracijos iš filmavimo aikštelės. Įžengiau į dailų barą ir užsisakiau neskiesto škotiško viskio stiklą, kurį netrukus įteikė daili barmenė.

— Atvažiavote į laidotuves? — pasidomėjo ji.

— Aha.

— Koks tragiškas įvykis.

Linktelėjęs nudūriau žvilgsnį į gėrimą. Dailioji barmenė suprato užuominą ir prikando liežuvį.

Aš didžiuojuosi esąs apsišvietęs žmogus. Netikiu lemtimi, dalia ir panašiais kvailais prietarais, bet atkakau į šią vietą kaip tik taip pagrįsdamas impulsyvų savo elgesį. Čia būti *privalėjau*, tvirtinau sau. Sėsti į lėktuvą ragino vidinis balsas. Sunku pasakyti kodėl. Pats mačiau, kaip Natalija išteka už kito vyro, bet net ir dabar nepajėgiau to pripažinti. Man reikėjo kokio nors finalo. Prieš šešerius metus Natalija mane metė palikdama raštelį, kuriuo pranešė ketinanti tuoktis su senu simpatija. Rytojaus dieną gavau kvietimą į vestuves. Nieko keista, kad išsiskyrimas atrodė... neužbaigtas. Todėl nūnai vyliausi, tam tikra prasme padėti galutinį tašką.

Tiesiog nuostabu, kaip mes randame pasiteisinimų, jei ko nors įsigeidžiame.

Vis dėlto ko aš siekiau?

Išlenkęs viskį padėkojau dailiajai barmenei ir atsargiai nuslinkau koplyčios pusėn. Ketinau laikytis atokiau nuo maldos namų. Net jeigu buvau siaubingas, bejausmis, savanaudis žmogėnas, man užteko padorumo netrukdyti vyrą laidojančiai našlei. Tad pasislėpiau už aukšto medžio — sabalpalmės, ko gi dar, — nė nedrįsdamas žvilgčioti į gedėtojus.

Kai atvilnijo įžanginės giesmės garsai, nutariau, kad kelias laisvas. Pašnairavęs iš už medžio įsitikinau, kad geresnės progos nesulauksiu. Visi jau spėjo pranykti koplyčioje. Numyniau pastato link. Pakeliui girdėjau gospelo chorą, kuris, tiesą sakant, giedojo fantastiškai. Nelabai nutuokdamas, ką tiksliai turėčiau daryti, paklebinau rankeną, supratau, kad durys neužrakintos (vaje, kokia staigmena!) ir jas pastūmiau. Vidun įsėlinau nukoręs galvą, pakėlęs ranką prie veido, tarytum užsimanęs jį pasikasyti.

Maskuotė, be abejo, apgailėtina.

Vis dėlto stengiausi visai be reikalo. Patalpa buvo sausakimša. Sustingau užpakalinėje jos dalyje, greta pasivėlinusių, vietos prisėsti neradusių gedėtojų. Choras baigė traukti uždegančią giesmę, ir į sakyklą žengęs vyriškis — pastorius, kunigas ar kitoks šventikas — ėmė kalbėti apie Todą, vadindamas jį „rūpestingu gydytoju, geru kaimynu, kilniaširdžiu draugu ir nuostabiu šeimos žmogumi“. Gydytojas. Šito nežinojau. Dvasininkas iškalbingai porino apie Todo stiprybes — labdaringą veiklą, žavingą asmenybę, taurumą, gebėjimą priversti kiekvieną pasijusti ypatingą, ryžtą pasiraitoti rankoves ir pulti į pagalbą tiek draugams, tiek nepažįstamiesiems. Jo žodžius, be abejo, priskyriau tradicinėms laidotuvių kalboms — mes įpratę pernelyg liaupsinti velionius, — bet susirinkusiųjų akyse išvydau ašaras, pastebėjau, kaip aplinkiniai linkčioja tarsi klausydamiesi tik jiems vieniems girdimos dainos.

Žvilgsniu paieškojau priekyje sėdinčios Natalijos, bet vaizdą man užstojo per daug galvų. Nejutau jokio noro atkreipti į save dėmesį, todėl lioviausi dairęsis. Na, į koplyčią užsukau, apsižvalgiau ir

netgi pasiklausiau amžinatilsį Todui giedotų ditirambų. Nejau to nepakako? Ką dar turėčiau padaryti?

Metas išeiti.

— Pagiriamąjį žodį pirmasis tars Erikas Sandersonas, — paskelbė dvasininkas.

Iš savo vietos pakilo ir į sakyklą užlipo kokių šešiolikos metų blyškus paauglys. Iš pradžių pagalvojau, kad Erikas buvo Todo Sandersono (ir Natalijos) sūnėnas, tačiau prielaidą kaipmat sudirbo pirmieji vaikinuko žodžiai:

— Mano tėvas buvo didvyris...

Tėvas?

Susivokiau tik per kelias sekundes. Žmogaus protas linkęs įsisprausti į rėmus ir sunkiai iš jų išsiveržia. Kai buvau vaikas, tėtis užminė seną galvosūkį įsitikinęs, kad mane prigaus. „Tėvas su sūnumi patenka į automobilio avariją. Tėvas žūsta. Berniukas skubiai nuvežamas į ligoninę. Chirurgas sako: „Aš negaliu operuoti vaiko. Jis yra mano vaikas." Kaip taip gali būti?" Va, apie kokius rėmus kalbėjau. Gimdytojo amžininkams mįslė turbūt atrodė gana sudėtinga, bet mano kartai atsakymas — chirurgu dirbo nukentėjusio berniuko motina — buvo toks paprastas, kad aš nusikvatojau. „Kas toliau, tėtuk? Pradėsi naudotis aštuonių takelių magnetofonu?"

Dabar sprendžiau panašų rebusą. Iš kur žmogus, vedęs Nataliją vos prieš šešerius metus, turi paauglį sūnų, klausiau savęs. Atsakymas: Erikas ne Natalijos, o jos vyro atžala. Matyt, Todas tuokėsi ne pirmą kartą arba bent turėjo vaiką su kita moterimi.

Vėl įsispoksojau į priešakinę eilę mėgindamas įžiūrėti Nataliją. Perkreipiau kaklą, bet greta stovinti moteris irzliai supūkštė, nes įsibroviau į asmeninę jos erdvę. Jaudinanti, puiki Eriko, Todo sūnaus, prakalba pakerėjo visus. Ašaros sužvilgo visų akyse, išskyrus, hmm, manąsias.

Kaip turėčiau elgtis? Likti čia? Išsakyti užuojautą našlei, išmušti ją iš vėžių, sutrikdyti gedulą? O kaipgi įsisenėję egoistiški mano po-

linkiai? Ar man tikrai maga vėl pamatyti jos veidą, ar išties knieti regėti, kaip Natalija apverkia savo gyvenimo meilę?

Nemanau. Dirstelėjau į rankinį laikrodį. Buvau užsisakęs lėktuvo bilietą šio vakaro reisu. Aha, ketinau mitriai apsidairyti ir išlėkti. Nekelti sąmyšio, nenakvoti, neleisti pinigų viešbučiui. Siekiau, kad finalas atsieitų pigiai.

Kai kurie žmonės, aišku, konstatuotų akivaizdų faktą, esą savo ir Natalijos santykius nesaikingai idealizavau. Tokį požiūrį suprantu. Nešališkai mąstant, argumentas pagrįstas. Tačiau širdis nėra objektyvi. Man, garbinančiam šiuolaikinius didžius mąstytojus, teoretikus, filosofus, nederėtų nusižeminti ir griebtis tokios banalios aksiomos kaip „tiesiog žinau, ir baigta". Bet aš *tikrai žinau*, kas mudu su Natalija siejo. Žiūriu į praeitį pro skaidrius akinius, kurių nenudažė rožinis atspalvis, todėl neįstengiu įsisąmoninti, kas mums pasidarė.

Trumpai tariant, nesuvokiu, kas mudviem atsitiko.

Baigęs kalbėti Erikas atsisėdo, nuo žioruojančios baltos koplyčios sienų aidu atsimušė šnarpštimas ir tylūs kūkčiojimai. Laidotuvių apeigoms vadovaujantis dvasininkas grįžo į sakyklą ir ranka paragino stotis. Parapijiečiams kylant iš savo vietų, pasinaudojau galimybe išslinkti laukan. Perėjau kelią, vėl stabtelėjau už sabalpalmės, pranykdamas iš koplyčios akiračio, ir nugara prisišliejau prie kamieno.

— Kaip jaučiatės?

Atsigręžęs pamačiau dailiąją barmenę.

— Ačiū, gerai.

— Puikus žmogus tas daktarėlis.

— Aha.

— Su juo buvote artimi?

Neatsakiau. Po kelių minučių prasivėrė koplyčios durys. Į akinamą saulėkaitą buvo išgabentas karstas. Kai dėžė atsidūrė prie katafalko, ją apsupo nešikai, įskaitant Eriką. Tada pro tarpdurį išniro moteriškė didele juoda skrybėle, apsikabinusi kokių keturiolikos metų mergaitę. Šalia pėdino augus vyriškis, į kurį ji rėmėsi. Aukštaūgis

truputį priminė Todą. Matyt, ten brolis ir sesuo, bet čia tik spėjimas. Karstą lydintys asmenys jį pakėlė ir įstūmė į katafalką. Išstypėlis, galbūt Todo brolis, palydėjo moterį juoda skrybėle bei mergaitę iki pirmojo limuzino ir atidarė dureles. Įkandin jų salone įsitaisė ir Erikas. Kurį laiką stebėjau, kaip laukan žengia likę gedėtojai.

Natalijos — nė ženklo.

Labai smarkiai nenustebau. Esu matęs ir vienokių, ir kitokių variantų. Kartais našlė pirmoji apleisdavo maldos namus, sekdama paskui karstą, kai kada į jį remdamasi ranka. Taip pat pasitaikydavo atvejų, kai ji išeidavo paskutinė — sulaukdavo, kol koplyčia ištuštės ir tik tada ryždavosi žengti tarpueiliu. Atsimenu, per mano tėvo laidotuves motina išvis nenorėjo su niekuo bendrauti. Ji netgi išsmuko pro šonines duris, kad išvengtų artimųjų ir draugų grūsties.

Nenuleidau akių nuo gedinčių žmonių. Jų sielvartas, kaip ir pietietiškas karštis, virto gyva, alsuojančia būtybe. Atrodė nuoširdus ir beveik apčiuopiamas. Apeigose jie dalyvavo ne vien iš mandagumo. Velionį tikrai gerbė. Jo mirtis sukrėtė vietinius, kita vertus, ko aš tikėjausi? Kad Natalija mane iškeitė į nevykėlį? Jau verčiau būti paliktam dėl visų numylėto gydytojo negu dėl juodbruvo arogantiško mulkio, ar ne?

Geras klausimas.

Barmenė tebestovėjo šalimais.

— Kaip jis mirė? — sukuždėjau.

— Jūs negirdėjote?

Pakračiau galvą. Tyla. Atsisukau į ją.

— Jį nužudė, — tarė moteris.

Žodžiai pakibo drėgname ore niekaip neištirpdami.

— Nužudė?

— Taip.

Prasižiojau, užsičiaupiau, vėl pamėginau kalbėti:

— Kaip? Kas?

— Jei neklystu, nušovė. Tiksliai nepasakysiu. Policija dar nenu-

statė, kieno tai darbas. Galvoja, kad įvyko nesėkmingas apiplėšimas. Na, suprantate, kai nusikaltėlis įsibrauna į namus ir susiduria su jų šeimininku.

Mano kūnas pamažu nutirpo. Žmonės iš koplyčios nebeplūdo. Įsmeigęs žvilgsnį į duris lūkuriavau, kol pasirodys Natalija.

Bet nesulaukiau.

Per slenkstį žengė ceremonijai vadovavęs dvasininkas, kuris uždarė duris ir įsėdo į katafalko kabiną. Automobilis atgijo. Pirmasis limuzinas nuslinko pavymui.

— Ar čia yra šoninis išėjimas? — pasiteiravau.

— Kas?

— Koplyčia turi kitas duris?

Moteris susiraukė.

— Ne. Tik šitas.

Iš vietos pajudėjo visa laidotuvių procesija. Kur, po galais, dingo Natalija?

— Į kapines nevažiuosite? — paklausė barmenė.

— Ne, — atsakiau.

Ji palietė mano dilbį.

— Man regis, jums nepakenktų išgerti.

Pastebėta taikliai, kur čia prieštarausi. Kone klupinėdamas nusvyravau į barą ir susmukau ant tos pačios kėdutės. Ji vėl padavė škotiško viskio stiklą. Aš nenuleidau akių nuo vilkstinės, koplyčios durų, miestelio aikštės.

Natalijos taip ir neišvydau.

— Beje, aš esu Tesė.

— Džeikas, — prisistačiau.

— Na, iš kur pažįstate daktarą Sandersoną?

— Mudu studijavome tame pačiame koledže.

— Tikrai?

— Taip. O ką?

— Atrodote jaunesnis.

— Toks ir esu. Mes skirtingų kartų auklėtiniai.

— Ak, dabar aišku.

— Tese?

— Taip?

— Jūs nors kiek pažįstate daktaro Sandersono šeimą?

— Jo sūnus, Erikas, susitikinėjo su mano dukterėčia. Mielas vaikis.

— Kiek jam metų?

— Šešiolika, gal septyniolika. Kokia baisi tragedija. Jiedu su tėvu buvo labai artimi.

Nesugalvojau, kaip nukreipti pokalbį man rūpimu klausimu, todėl paprasčiausiai išdrožiau:

— O daktaro Sandersono žmoną pažįstate?

Ji pakreipė galvą.

— Jūs — ne?

— Ne, — sumelavau. — Niekada nesu jos matęs. Drauge su daktaru Sandersonu dalyvavau keliuose koledžo renginiuose, bet jis visada atvykdavo vienas.

— Kaip žmogus, su juo bendravęs tik keliuose koledžo renginiuose, jūs be galo jausmingai reaguojate į laidotuves.

Nesumąsčiau, ką atsakyti, todėl tempdamas laiką užsiverčiau stiklą.

— Matote, hmm, per ceremoniją jos nepastebėjau, — pagaliau pratariau.

— Iš kur žinote?

— Ką?

— Kad nepastebėjote? Juk sakėte niekuomet jos nematęs.

Na ir prastas iš manęs melagis.

— Neskaitant nuotraukų.

— Turbūt neryškių.

— Ką turite omeny?

— Ji ten buvo. Drauge su Keite sekė paskui karstą.

— Keite?

— Jų dukra. Erikas prisijungė prie nešikų. Tuomet iš koplyčios išėjo daktaro Sandersono brolis su Keite ir Delija.

Trijulę, žinoma, atsiminiau.

— Delija?

— Daktaro Sandersono žmona.

Pajutau, kad svaigsta galva.

— Argi jos vardas ne Natalija?

Barmenė sukryžiavo rankas ir raukydamasi pašnairavo į mane.

— Natalija? Ne. Ji vardu Delija. Jiedu įsimylėjo vienas kitą dar vidurinėje mokykloje. Susituokė prieš amžinybę.

Akimirką žiopsojau į Tesę išpūtęs akis.

— Džeikai?

— Ką?

— Nemanote, kad jūs supainiojote laidotuves?

4 skyrius

Nuvažiavau į oro uostą, norėdamas artimiausiu reisu grįžti namo. Ką dar galėjau padaryti? Nebent prieiti prie kapo duobės ir sielvartaujančios našlės paklausti, ar prieš šešerius metus jos vyras nevedė mano gyvenimo meilės, bet tuo metu jutau, kad taip elgtis nedera. Štai koks jautrus ir supratingas esu.

Taigi iš dėstytojo algos įsigijęs bilietą, už kurį pinigų nebeatgausiu, žinodamas, kad rytoj manęs laukia studentai ir paskaitos, nėriau į mano stoto vyrams per mažą reaktyvinį „ekspresą“, taip sulenkiau kojas, kad kelius bemaž įrėmiau į smakrą ir parskridau į Lanfordą. Aš įsikūręs mūriniame name, gyvenu koledžo išskirtame veik beasmeniame būste. Apstatymą geriausiu atveju galima vadinti „praktiško stiliaus“. Baldai, sakyčiau, švarūs ir patogūs, svetainėje netgi stovi sofos, dvivietės kušetės ir fotelio komplektas, vienas tokių, kokius prie

greitkelių įsikūrę prekybos centrai siūlo nusipirkti už šešis šimtus devyniasdešimt devynis dolerius. Bendras vaizdas ne tiek prastas, kiek kurstantis atsainumo įspūdį, bet galbūt taip atrodo tik man. Virtuvėlėje turiu mikrobangų krosnelę, skrudintuvą, netgi orkaitę — nors vargu ar kada nors ja naudojausi — ir nuolat gendančią indaplovę. Kaip jau tikriausiai atspėjote, savo būste priėmimus rengiu retai.

Ne, tai nereiškia, kad nevaikštau į pasimatymus ir neužmezgu prasmingų santykių. Anaiptol, tik dauguma mano romanų išsikvepia per ketvirtį metų. Kai kas galbūt nuovokiai pastebėtų, esą mudviejų su Natalija pažintis truko tik šiek tiek ilgiau nei tris mėnesius, bet tokiai įžvalgai nepritarčiau. Amžinam liūdesy neskendžiu. Neraudu, kol užmiegu, nieko panašaus. Su praeitimi susitaikiau, tikinu save. Bet jaučiu vidinę tuštumą, kad ir kaip sentimentaliai skambėtų ši frazė. Ir — net jeigu nedegate noru to išgirsti — tebegalvoju apie ją kiekvieną mielą dieną.

Kas toliau?

Vyriškis, vedęs mano svajonių moterį, buvo susituokęs su kita — ir jis, beje, neseniai mirė. Paprasčiau kalbant, Natalija nedalyvavo savo antrosios pusės laidotuvėse. Esamos aplinkybės pateisintų kokią nors mano reakciją, teisingai?

Atsiminiau prieš šešerius metus duotą žodį. Natalija prašė: „Pažadėk, kad paliksi mus ramybėje." Mus. Ne jį, ne ją. Mus. Rizikuoju pasirodyti esąs bejausmis tipas, kuris pernelyg paraidžiui viską suvokia, bet „mes" nebeegzistavo. Todas atgulė į kapą. Štai kodėl įtikėjau, kad nebelikus „mūsų" pažadas nebegalioja.

Kompiuteryje paleidau operacinę sistemą — taip, jis senas — ir į paieškos sistemos langelį įvedžiau „Natalija Eiveri". Po akimirkos ekrane išvydau sąrašą nuorodų. Ėmiau jas tikrinti, bet labai greitai rezultatai mane prislėgė. Savo virtualioje galerijoje ji saugojo keletą paveikslų. Tačiau nieko naujo neįkėlė jau... na, jau šešerius metus. Radau vieną kitą straipsnį apie parodas, deja, jos organizuotos seniai. Paieškojau naujesnių nuorodų. Aptikau dvi, vedančias į baltuosius

telefonų knygos puslapius, bet viena „Natalija Eiveri“ buvo septyniasdešimt devynerių ir ištekėjusi už kažkokio Harisono. Antra, šešiasdešimt šešerių metų moteris, turėjo sutuoktinį Tomą. Aptikau ir daugiau standartinių paminėjimų, kokių nestinga faktiškai bet kuriam vardui — genealoginiuose, vidurinės mokyklos, koledžo, alumnų ir panašiuose tinklalapiuose.

Su ja tiesiogiai susijusių žinių neatkapsčiau.

Kas nutiko manajai Natalijai?

Per „Google“ sistemą pasidomėjau Todu Sandersonu. Jis išties dirbo gydytoju, tiksliau, chirurgu. Įspūdinga. Pacientus priimdavo Savanoje, Džordžijoje, įkurtame kabinete ir palaikė glaudžius ryšius su Memorialine universitetine ligonine. Specializacija — plastinė chirurgija. Neįsivaizdavau, kuo konkrečiai Todas užsiėmė — operavo vilko gomurius ar didino papus. Ir nenutuokiau, kuo gali būti reikšminga jo veiklos specifika. Daktaras Sandersonas nejautė potraukio socialiniams tinklams. Jis neturėjo nei „Facebook“, nei „LinkedIn“ ar „Twitter“ paskyros.

Keliuose įrašuose perskaičiau, kad Todas Sandersonas su žmona Delija dalyvavo labdaros organizacijos „Nauja pradžia“ priėmimuose, bet iš jų mažai ką sužinojau. Į paiešką įtraukiau jo ir Natalijos vardus. Jokių rezultatų. Atsilošiau ir susimąsčiau. Galop vėl palinkau į priekį, nutaręs patikrinti Eriką Sandersoną. Daug informacijos nesitikėjau rasti — jis gi vaikis, vis dėlto nujaučiau, kad Erikas turės „Facebook“ paskyrą. Nuo jos ir pradėjau. „Facebook“ neturinčių tėvų pasitaikydavo, bet aš dar nesu sutikęs mokinio, kuris nebūtų susikūręs profilio socialiniame tinkle.

Netrukus pataikiau į dešimtuką. Erikas Sandersonas, Savana, Džordžija.

Profilio nuotraukoje, į kurią žiūrint suspausdavo širdį, jis pozavo su amžinatilsį Todu. Abu buvo plačiai išsišiepę ir džiaugsmingai stengėsi nulaikyti didžiulę sunkią žuvį. Fotografuota per tėvo ir sūnaus žvejybinę iškylą, tariau sau pavyduliaudamas kaip vaiko trokštantis

žmogus. Nors porelės užnugaryje leidosi saulė ir abiejų veidus temdė šešėliai, kompiuterio ekranas stačiai spinduliavo jų pasitenkinimą. Man į galvą šovė keista mintis.

Todas Sandersonas buvo geras vyras.

Taip, čia tik nuotrauka, ir taip, žinau, kad galima dirbtinai šypsotis ar net sukurpti apsimestinai laimingo gyvenimo scenarijų. Vis dėlto aš jutau nuo Todo sklindantį tikrą gerumą.

Permečiau akimis likusias jo sūnaus nuotraukas. Daugumoje įamžintas Erikas su draugais — ei, jis tik paauglys — mokykloje, vakarėliuose, sporto renginiuose ir kitose įprastose vietose. Kodėl šiais laikais visi fotografuojami papučia lūpas ir rodo įvairiausius gestus? Kurių galų? Pastebėjimas kvailokas, bet mintys klaidžioja ten, kur pačios užsimano.

Viename albume, tiesiog pavadintame ŠEIMA, apžvelgiau per daugelį metų darytas nuotraukas. Kai kuriose Erikas tebuvo kūdikis. Vėliau atsirado sesuo. Aptikau vaizdų iš kelionės į Disnėjaus pasaulį, kitų žvejybinių išvykų, šeimos vakarienių, konfirmacijos, europietiško futbolo rungtynių. Peržiūrėjau visas.

Sprendžiant iš fotografijų, Todas niekada nesiaugino ilgų plaukų. Ir švariai skutosi.

Ką tai reiškė?

Aš neturėjau nė menkiausio supratimo.

Įsijungiau Eriko metraštį ar kaip ten vadinamas pagrindinis puslapis. Pamačiau tuzinus užuojautos kupinų pranešimų.

Tavo tėvukas šauniausias iš visų. Užjaučiu.

Jei tik galėčiau kuo padėti.

Ilsėkis ramybėje dr. S. Jūs buvote kietas.

Niekuomet nepamiršiu, kaip tavo tėtis padėjo mano seseriai.

Pastebėjau žinutę, kuri privertė mane susimąstyti:

Kokia beprasmiška tragedija. Niekada nesuprasiu, kodėl žmonės taip žiauriai elgiasi.

Spustelėjau nuorodą į senesnius įrašus. Perskaičiau šešis, kol vienas jų prikaustė mano dėmesį.

Tikiuosi, š&&džių, kuris dėl to kaltas, sugaus ir pačirškins elektros kėdėje.

Įsijungiau naujienų paieškos sistemą norėdamas rasti daugiau informacijos. Gan greitai į akis krito straipsnis:

ŽMOGŽUDYSTĖ SAVANOJE

Nužudytas vietos chirurgas

Vakar savo namuose per nepasisekusį, kaip spėja policija, apiplėšimą buvo nužudytas visų mėgstamas vietinis chirurgas ir filantropas.

Kažkas paklebino durų rankeną, bet aš likau sėdėti užsirakinęs. Nuo kilimėlio atvilnijo šiugždesys — demonstruodamas stulbinamą originalumą, po juo paslėpiau atsarginį raktą; galų gale sutraškėjo spyna ir atsivėrė durys. Vidun žengė Benediktas.

— Labas, — pasisveikino jis, — naršai pornosvetaines?

Susiraukiau.

— Niekas nebevartoja sąvokos „naršyti".

— Aš esu senamadiškas. — Bičiulis nužygiavo prie šaldytuvo ir pasiėmė alaus butelį. — Kaip kelionė?

— Stebinanti.

— Pasakok.

Išklojau, ką patyriau. Benediktas mokėjo klausytis. Tiesą sakant, jis klausydavosi kiekvieno žodžio neįsiterpdamas, susitelkęs į pašnekovą. Dėmesį rodydavo nuoširdžiai ir ne tik man, geriausiam savo draugui. Žmonės jį žavėdavo. Tokį gebėjimą turėčiau įvardyti Benedikto, kaip mokytojo, stiprybe, bet jį labiau pritiktų įtraukti į geriausių donžuaniškų savybių sąrašą. Moterys pajėgios atremti daugybę tradicinių merginimo variantų, bet atsispirti vyrukui, kuriam išties rūpi jų kalbos? Ei, siekiantys tapti žigolais, įsidėmėkite, ką sakau.

Kai baigiau pasakoti, Benediktas nurijo alaus gurkšnį.

— Oho. Tai yra... oho. Nė nežinau, ką pridurti.

— Oho?

— Aha.

— Tu tikrai nedėstai anglų?

— Tikiuosi, suvoki, — lėtai prabilo jis, — kad visa tai, ko gero, įmanoma logiškai paaiškinti?

— Kaip?

Benediktas pasikasė smakrą.

— Galbūt Todas turi dvi šeimas, kurios viena apie kitą nieko nežino?

— Ką tu pliauški?

— Kalbu apie palaidūnus, vedusius kelias moteris ir auginančius gausybę vaikų. Tarkime, viena gyvena Denveryje, kita įsikūrusi Sietle, ir toks mergišius nuolat kursuoja tarp žmonų, kurios ničnieko nenutuokia. Apie tokius pasakoja per „Dateline" laidą. Šie žmonės propaguoja dvipatystę. Arba daugpatystę. Ir savo paslaptį geba saugoti metų metus.

Perkreipiau veidą.

— Jei čia logiškas paaiškinimas, mielai išklausyčiau nerealią prielaidą.

— Koks taiklus komentaras. O jeigu pateikčiau akivaizdžiausią?

— Ką, paaiškinimą?

— Taip.

— Rėžk.

Benediktas skėstelėjo rankomis.

— Tu susidūrei su kitu Todu.

Nutylėjau.

— Vyruko pavardės neprisimeni, ar ne?

— Ne.

— Esi įsitikinęs, kad čia tas pats tipas? Žinai, Todas nėra rečiausias pasaulyje vardas. Pasuk galvą, Džeikai. Po šešerių metų netikėtai randi nuotrauką, tavo protas iškrečia pokštą ir, *voilà*, tu manai vėl sutikęs savo pikčiausią priešą.

— Jis nėra mano pikčiausias priešas.

— *Jau nebėra*. Gal pamiršai, kad mirė? Apie jį reikėtų kalbėti būtuoju laiku. Jei rimtai... tau maga išgirsti akivaizdžiausią paaiškinimą? — klausdamas bičiulis pasviro artyn. — Mes susidūrėme su klaida nustatant asmens tapatybę.

Tokią versiją, be abejo, apsvarsčiau. Netgi apgalvojau Benedikto minėtą daugpatystės tikimybę. Abi versijos atrodė įtikinamesnės negu... negu kas? Ką dar galima sumąstyti — kokį kitą akivaizdų arba tempte pritemptą spėjimą?

— Na? — paklausė draugas.

— Skamba logiškai.

— O ką aš sakiau.

— Šitas Todas — gydytojas Todas Sandersonas, — savo išvaizda skyrėsi nuo Natalijos vyro. Jo plaukai trumpesni. Veidas švariai nuskustas.

— Na štai.

Nusigręžiau.

— Kas yra?

— Man sunku tuo patikėti.

— Kodėl?

— Visų pirma, tą žmogų nužudė.

— Ir ką? Smurtinė mirtis netgi patvirtina poligamijos teoriją. Jis įsiutino kerštingą merguželę, ir... babach!

— Susimildamas, nejau tikrai taip manai?

Benediktas patogiau įsitaisė ant kėdės. Dviem pirštais patimpčiojo apatinę lūpą.

— Ji tave iškeitė.

Palaukiau pratęsimo. Jam taip ir neprabilus, atsakiau:

— Hmm, žinau, Šerlokai.

— Tau buvo nelengva. — Dabar draugo balsas skambėjo liūdnai, ilgesingai. — Aš suprantu. Geriau nei įsivaizduoji. — Prisiminiau nuotrauką, jo prarastą meilę, pagalvojau, kiek daug žmonių savyje slepia širdgėlą. — Judu mylėjote vienas kitą. Todėl nepajėgi su tuo susitaikyti — kaip ji galėjo palikti tave dėl kito vyro?

Vėl susiraukiau, bet mano krūtinę nutvilkė skausmo dūris.

— Gal kartais esi psichologijos profesorius?

— Tu taip trokšti antros progos, kad neįstengi suvokti tiesos.

— Kokios, Benediktai?

— Natalijos nebėra, — paprastai pasakė bičiulis. — Ji tave paliko. Dabartiniai įvykiai nieko nekeičia.

Nugurkiau seiles mėgindamas ištrūkti iš abejonių nekeliančios, gluminančios tikrovės.

— Man rodos, čia kažkur nesueina galai.

— Kur?

— Nežinau, — prisipažinau.

Benediktas sekundėlę pamąstė.

— Bet tu vis tiek mėginsi išsiaiškinti?

— Taip. Tik ne šiandien. Ir turbūt ne rytoj.

Jis trūktelėjo pečiais, atsistojo ir pasiėmė dar vieną alaus butelį.

— Tebūnie. Koks kitas mūsų žingsnis?

5 skyrius

Neišmaniau, ką bičiuliui atsakyti, be to, buvo jau vėlyvas metas. Benediktas paragino užsukti į barą ir kaip reikiant prisigerti. Svaigalai, be abejo, padėtų prasiblaškyti, bet aš pasiūlymo nepriėmiau, nes privalėjau įvertinti studentų rašinius. Vargais negalais perskaičiau tris esė ir tik tada įsisąmoninau, kad negaliu į jas susitelkti — taigi rašydamas pažymius elgčiausi nesąžiningai.

Susitepiau sumuštinį ir vėl į paieškos sistemą įvedžiau Natalijos vardą, tik šįsyk pasirinkau „vaizdus". Radau prie jos biografijos pridėtą nuotrauką, į kurią pažvelgus man taip nudiegė širdį, kad bemat ją išjungiau. Aptikau ir keletą senų paveikslų, tarp jų ir mano rankų bei liemens piešinius. Užuot palengva grįžę, skaudūs prisiminimai energingai stumtelėjo duris ir visi iš karto metėsi per slenkstį. Mintyse regėjau, kaip Natalija pakreipdavo galvą, kaip pro studijos stoglangį verž
davosi saulės šviesa, kaip per pertraukėles ji žaismingai šypsodavosi. Galvoje šmėžuojantys praeities vaizdai pažadino skausmą, nuo kurio veik susiriečiau dvilinkas. Štai koks ilgesys mane graužė. Keliantis bemaž fizinę ir už materialumo ribų išplitusią kančią. Tramdžiau geismą šešerius metus, bet jis vėl mane užplūdo ir buvo toks pat stiprus kaip tądien, kai mudu paskutinį kartą mylėjomės priebėgos namelyje.

Velniop duotą žodį.

Troškau su ja susitikti ir man neberūpėjo pasekmės. Jeigu Natalija žiūrėdama į akis mane antrą kartą pavarys, ką gi, kaip nors su tuo susitaikysiu. Bet tik ne dabar. Šįvakar jaučiau turįs ją rasti.

Gerai, tik neskubėk. Ir pamąstyk. Ko privalau imtis? Pirma, derėtų nustatyti, ar tikrai Todas Sandersonas tuokėsi su Natalija. Daugybė požymių liudijo, kad aš, kaip aiškino Benediktas, paprasčiausiai supainiojau tapatybes.

Kaip įrodyti, kad esu teisus arba klystu?

Man reikėjo daugiau apie jį sužinoti. Pavyzdžiui, ką daktaras Todas Sandersonas, laimingai vedęs dviejų vaikų tėvas, prieš šešerius metus veikė Vermonte įkurtoje menininkų priebėgoje? Reikėjo pasidairyti kitų jo nuotraukų. Pasidomėti biografijos faktais, pradedant...

Pradedant nuo čia. Nuo Lanfordo.

O taip. Koledžas tebesaugo kiekvieno studento asmens bylą, tiesa, ją peržiūrėti gali tik pats studentas arba jo leidimą gavęs žmogus. Savąją patikrinau prieš keletą metų. Iš esmės nieko ypatinga neperskaičiau. Nors vienas profesorius, pas kurį pirmame kurse gilinausi į ispanų kalbą, įtarė, kad sunkokai „prisitaikau" prie naujos aplinkos, ir pridūrė, esą man praverstų pabendrauti su vietiniu psichologu. Skiedė nesąmones, žinoma. Aš siaubingai prastai mokiausi ispanų — užsienio kalbas galima vadinti mano akademiniu Achilo kulnu, — maža to, pirmakursiai turi teisę atsisakyti vienokių ar kitokių paskaitų ir nepakenkti savo studijų rezultatams. Mane kažin kodėl ypač nemaloniai nuteikė supratimas, kad pastaba rašyta paties dėstytojo ranka.

Kokia mintis man dingtelėjo?

Todo dosjė galbūt slypėjo svarbūs duomenys. Jeigu sumąstyčiau, kaip užmesti akį į asmens bylą, ji tikriausiai suteiktų naudingos informacijos. Jūs paklaustumėte: „Pavyzdžiui?", ir aš atsakyčiau: „Neįsivaizduoju, velniai rautų." Visgi nuojauta tikino, kad pradėti derėtų nuo jos.

Kas dar?

Aiškus dalykas: kreiptis į Nataliją. Sužinojęs, kad ji tebėra laimingai ištekėjusi už savojo Todo, į paieškas kaipmat numočiau ranka. Juk čia tiesiausias kelias, teisingai? Bet kaip įgyvendinti tokį planą?

Toliau zondavau interneto tinklalapius, vildamasis užtikti adresą ar kokių kitų pėdsakų, deja, nieko nepešiau. Kiek žinau, mūsų dienomis neva visi turėtume gyventi virtualioje erdvėje, bet Natalija niekur nešmėkščiojo. Panorėjęs žmogus galėdavo likti šešėliuose. Pasitraukti už sistemos ribų įmanoma, jei dedi pastangas.

Tačiau kam išvis taip stengtis?

Pagalvojau, ar nevertėtų skambtelėti Džulijai, jei tik rasčiau telefono numerį. Ir ką pasakyčiau? „Sveiki, kalba, hmm, Džeikas Fišeris, senas jūsų sesers simpatija. Kaip, hmm, mirė Natalijos sutuoktinis?“

Ar ne per daug tiesmuka?

Prisiminiau, kaip klausiausi telefoninio jųdviejų pokalbio ir Natalija trykšdama džiaugsmu paskelbė Džulijai: „Oi, palauk, kol susipažinsi su nuostabiuoju mano vaikinu...“ Aha, galiausiai mes susitikome. Tam tikra prasme. Tądien, kai Nataliją vedė kitas vyras.

Jos tėvas miręs. O motina... na, dėl motinos kiltų panašių sunkumų kaip ir dėl sesers. Draugai? Dar viena problema. Mudu su Natalija bendravome tik Kraftboro, Vermonto, priebėgose. Aš bandžiau rašyti politologijos disertaciją, ji piešė ir tapė apsistojusi gretimame ūkyje — menininkų namuose. Ketinau ten darbuotis šešias savaites. Išvyka užsitęsė dukart tiek, nes, pirma, pažinau Nataliją, antra, dėl šios priežasties nebepajėgiau susitelkti į rašymą. Jos gimtajame mieste, esančiame šiaurinėje Naujojo Džersio dalyje, niekada nesilankiau, pati Natalija tik sykį trumpam buvo užsukusi į Lanfordo koledžo miestelį. Mūsų santykiai rutuliojosi Vermonto apsuptyje.

Kone matau, kaip kinkuojate galvas. Ak, manote jūs, štai kur esmė. Judu siejo vasaros romanas, kurį užmezgėte nuo tikrovės atitrūkusiame nerealiame pasaulyje. Tokiomis sąlygomis pražydusi meilė kartu su viską nustelbiančia aistra neįsišaknyja ir, atslinkus rugsėjo šalnoms, nugeibsta. Būdama įžvalgesnė Natalija suprato tiesą ir su ja susitaikė. Kitaip negu aš.

Jūsų požiūris suprantamas. Galiu pasakyti tik tiek, kad jis klaidingas.

Natalijos sesuo, Džulija Potam, prieš šešerius metus turėjo vyrą ir dar kūdikį sūnų. Panaršiau apie ją internete. Šįkart ilgai neužtrukau. Ji gyveno Ramsyje, Naujojo Džersio valstijoje. Telefono numerį užsirašiau ant popieriaus skiautės, — kaip ir Benediktas sugebu elgtis senamadiškai, — ir įsispoksojau į skaičius. Iš už lango atskli-

do studentų juokas. Buvo vidurnaktis. Skambinti per vėlu. Nutariau apsispręsti ryte. Kol kas reikėtų ištaisyti rašinius. Pasirengti rytojaus paskaitai. Grįžti į savo gyvenimą.

Bandyti užmigti nė nevertėjo, todėl sutelkiau dėmesį į esė. Dauguma, kaip ir nujaučiau, pasirodė nykios, tarsi sukurptos pagal instrukcijas, nurodytas vidurinės mokyklos mokytojo. Jos priklausė aukščiausio lygio studentams, žinantiems, kaip nusipelnyti A+ pažymį, savo rašinį išdailinantiems įžanga, įvadiniais sakiniais, dėstymo pastraipomis, kitomis smulkmenomis, dėl kurių esė įgauna solidumo ir tampa siaubingai nuobodi. Kaip jau sakiau, mano pareiga — lavinti jaunuolių kritinį mąstymą. Tai gerokai svarbiau, nei įkalti į galvą, tarkim, Hobso arba Loko filosofinius išvedžiojimus. Pastaruosius bet kada galima atkurti, jei tik žinai, kur ieškoti informacijos. Ne, aš vyliausi, kad studentai pramoks gerbti Hobsą su Loku ir sykiu gebės išdėti abu į šuns dienas. Man norėjosi, kad mokiniai ne vien ištrūktų iš įprastos mąstysenos rėmų, bet ir sutraiškytų juos į šipulius.

Kai kurie darė pažangą. Priešingai nei didžiuma. Kita vertus, jeigu visi akimirksniu suvoktų esmę, kam reikėtų mano darbo?

Maždaug ketvirtą ryto griuvau į lovą meluodamas sau, kad miegas atsėlins nejučia. Bluosto taip ir nesudėjau. Dar nesulaukęs septintos valandos apsisprendžiau susisiekti su Natalijos seserimi. Prisiminiau, kaip ji stovėjo baltojoje koplyčioje pablyškusi ir nutaisiusi bedvasį roboto šypsnį, kaip vėliau klausė manęs, ar gerai jaučiuosi, tarsi suvokdama tiesą. Galimas daiktas, Džulija ištiestų pagalbos ranką.

Bet kuriuo atveju aš neturėjau ko prarasti.

Vakar skambinti buvo per vėlu. Šiandien — dar per anksti. Nusiprausiau po dušu ir pasiruošiau „Teisinės valstybės“ seminarui, kuris prasidės lygiai aštuntą valandą Vitalio auditorijų pastate. Džulijos telefono numerį ketinau surinkti, vos tik baigsis paskaita.

Maniau, seminarą vesiu bemaž snūduriuodamas. Atradimai su-

drumstė mano mintis ir, pripažinkime, aštuntą valandą ryto toli gražu ne visi koledžo auklėtiniai būna išsibudinę. Tačiau šiandien įvykiai klostėsi kitaip. Studentai bendravo neįtikimai guviai, vienas po kito kėlė rankas, dalijosi pastebėjimais ir griežtai, tačiau anaiptol ne piktai išsakomais prieštaravimais. Jokios pusės, be abejo, nepalaikiau. Vadovavau diskusijai ir ja gėrėjausi. Studentus tarytum apėmė transas. Įprastomis aplinkybėmis per ankstyvą paskaitą laikrodžio rodyklės slinkdavo it nugramzdintos į sirupą. Dabar man knietėjo įsikibti į prakeiktą rodyklę, kad ši nelėktų kaip pašėlusi. Džiaugiausi kiekviena seminaro sekunde. Pusantros valandos prabėgo nepastebimai, ir aš dar kartą suvokiau, kaip man pasisekė, kad gavau tokį darbą.

Nuskilo profesiniai reikalai, bet ne meilės. Ar panašiai.

Po paskaitos nudrožiau į darbo kabinetą paskambinti Džulijai. Klarko pastate sustojau prie ponios Dinsmor stalo ir apdovanojau ją žavingiausiu vypsniu iš savojo merginimo arsenalo. Sekretorė susiraukė.

— Nejau tai padeda kabinti vienišas moteris?

— Kas, kerinti šypsena?

— Aha.

— Kartais.

Ji palingavo galva.

— Ir žmonės dar sako, neva nėra reikalo nerimauti dėl ateities. — Ponia Dinsmor atsiduso, į tvarkingą krūvelę padėjo kelis dokumentus. — Tiek to, apsimeskime, kad mane įkaitinote. Ko norite?

Pasistengiau iš galvos mesti įkaitusios ponios Dinsmor vaizdą. Užduotis nelengva.

— Vieno studento bylos.

— Jo leidimą turite?

— Ne.

— Va kodėl taip šiepėtės.

— Teisingai.

— Vieno iš jūsų studentų?

Mano veidą nutvieskė ta pati šypsena.

— Ne. Aš niekada jam nedėsčiau.

Sekretorė išrietė antakį.

— Jei tiksliau, studijas jis baigė prieš dvidešimt metų.

— Rimtai?

— Negi atrodo, kad juokauju?

— Atvirai kalbant, kai taip perkreipiate lūpas, susidaro įspūdis, kad jums užkietėjo viduriai. Apie kokį studentą šnekate?

— Todą Sandersoną.

Sekretorė atsilošė ir sukryžiavo rankas.

— Ar tik ne jo nekrologą ką tik skaičiau koledžo tinklalapyje?

— O taip.

Ponia Dinsmor įdėmiai mane nužvelgė. Aš lioviausi vypsojęs. Po kelių sekundžių ji vėl užsidėjo skaitymo akinius.

— Pažiūrėsiu, ką galėsiu dėl jūsų padaryti.

— Ačiū.

Žengiau į kabinetą ir uždariau duris. Pakaks delsti. Išsitraukiau popieriaus skiautę ir įsižiūrėjau į vakar brūkštelėtus skaičius. Sėdau prie telefono, nuspaudžiau išorinio ryšio mygtuką ir surinkau numerį.

Parepetavau, ką sakysiu, bet neradau tinkamų žodžių, kurie skambėtų ne beprotiškai, tad nutariau improvizuoti. Išgirdau vieną, du, tris pyptelėjimus. Ne, ji greičiausiai neatsilieps. Dabar jau niekas nebekelia namų telefono ragelio, ypač jei aparato ekrane užsižiebia nepažįstamas numeris. Maniškis priklausė Lanfordo koledžui. Tik aš nežinojau, ar jis paskatins Džuliją atsiliepti.

Ryšį užmezgiau sulig ketvirtuoju signalu. Lūkuriuodamas tvirčiau suėmiau ragelį. Pasigirdo nedrąsus moters balsas:

— Alio?

— Džulija?

— Kas čia?

— Džeikas Fišeris.

Pauzė.

— Aš susitikinėjau su jūsų seserimi.

— Kas, sakėte, esąs?

— Džeikas Fišeris.

— Ar mums teko matytis?

— Iš dalies. Tai yra mes abu dalyvavome Natalijos vestuvėse...

— Nesuprantu. Kas jūs toks?

— Prieš ištekėdama už Todo jūsų sesuo, hmm, su manimi palaikė artimus santykius.

Tyla.

— Alio? — tariau.

— Jūs pokštaujate?

— Ką? Ne. Vermonte. Mudu su Natalija...

— Aš jūsų nepažįstu.

— Judvi su seserimi dažnai šnekėdavotės telefonu. Netgi girdėjau, kaip aptariate mane. Po jungtuvių ceremonijos palietėte mano ranką ir paklausėte, ar gerai jaučiuosi.

— Neįsivaizduoju, apie ką jūs kalbate.

Mano pirštai taip stipriai gniaužė ragelį, kad išsigandau, jog tas sutrupės.

— Kaip minėjau, mudu su Natalija susitikinėjome...

— Ko jums reikia? Kodėl man skambinate?

Oho, geras klausimas.

— Noriu pašnekėti su Natalija.

— Ką?

— Noriu įsitikinti, kad jai viskas gerai. Perskaitęs Todo nekrologą nusprendžiau su ja susisiekti ir, na, nežinau, galbūt pareikšti užuojautą.

Vėl įsivyravo tyla. Kurį laiką laukiau jos atsakymo, galiausiai neištvėręs pakviečiau:

— Džulija?

— Aš nežinau, kas toks esate ir apie ką tauškiate, todėl prašau man nebeskambinti. Aišku? Niekada.

Ji padėjo ragelį.

6 skyrius

Antrąsyk surinkau numerį, bet Džulija neatsiliepė.

Kokia čia velniava? Negi ji tikrai mane pamiršo? Vargu. Gal ją išgąsdinau užgriuvęs kaip perkūnas iš giedro dangaus? Sunku pasakyti. Pokalbis atrodė siurrealistiškas ir šiurpus. Kitaip jausčiausi, jeigu ji būtų pareiškusi, kad Natalija nenori apie mane girdėti arba kad aš klystu, ir Todas gyvas. Ar ką nors panašaus. Tačiau Džulija nenutuokė, kas esu.

Kaip tai įmanoma?

Kas dabar? Pirmiausia nurimk. Keletą kartų giliai įkvėpk. Tyrimą tęsk dviem kryptimis: išsiaiškink, kas tiksliai nutiko velioniui Todui Sandersonui ir rask Nataliją. Jei pavyktų antrasis darbas, imtis pirmojo nė neprireiktų. Aptikęs ją, sužinočiau viską. Bet kaip man įgyvendinti savo ketinimus? Paieškos internete rezultatų nedavė. Skambutis seseriai irgi atvedė į aklavietę. Ko man griebtis? Žinant, kokiais laikais gyvename, nejau būtų taip sudėtinga gauti jos adresą?

Man toptelėjo mintis. Užsiregistravau koledžo tinklalapyje ir pasitikrinau dėstytojų tvarkaraštį. Profesorės Šantos Niulin paskaita turėjo prasidėti po valandos.

Vidaus ryšio telefonu susisiekiau su ponia Dinsmor.

— Manote, kad taip greitai išrausiu asmens bylą?

— Ne, man rūpi kitkas. Gal žinote, kur profesorė Niulin?

— Nagi nagi. Kuo toliau, tuo įdomiau. Jūs girdėjote, kad ji susižiedavusi, ar ne?

Ir kas mane timptelėjo už liežuvio?

— Ponia Dinsmor...

— Tik nepameskite galvos iš susijaudinimo. Profesorė užsukusi į „Valentine“ papusryčiauti su savo studentais diplomantais.

„Valentine“ vadinosi koledžo užkandinė. Išlėkiau į kiemą ir

sparčiai nužingsniavau jos kryptimi. Žinot, kas keista? Aukštosios mokyklos profesorius privalo nuolat būti pasitempęs. Išlikti šaltakraujiškas. Šypsotis ir mostu sveikintis su visais studentas. Atsiminti kiekvieną vardą. Koledžo teritorijoje iš dalies jausdavausi įžymybe. Mielai užtikrinčiau, esą dėl to nesukdavau galvos, bet turiu pripažinti, kad man patinka dėmesys ir vertinu jį gana rimtai. Todėl net ir skubėdamas, nerimaudamas, jausdamasis lyg ant adatų stengiausi savo manieromis negluminti studentų.

Į dvi pagrindines užeigos patalpas nosies nekišau. Jose įsitaisydavo studentai. Mano nuomone, prie mokinių kai kada prisėdantiems dėstytojams pernelyg rūpėdavo su jais bičiuliautis. Juk egzistavo tam tikros ribos, nors neretai ir miglotos, neryškios, sutartinės — vis dėlto aš jas brėždavau ir laikydavausi savo pusėje. Šanta Niulin, visais atžvilgiais nuostabi moteris, elgėsi lygiai taip pat, todėl neabejojau, kad ji tūnos vienoje iš nuošalesnių patalpų, kuriose dėstytojai su studentais aptardavo oficialius reikalus.

Radau ją Bredbiro valgomajame. Lanforde visiems pastatams, patalpoms, kėdėms, stalams, lentynoms, grindų plytelėms duoti mus finansiškai rėmusių žmonių vardai. Kai kurie dėl tokios padėties šiaušiasi. O man ji patinka. Gebenėmis apraizgyta mūsų institucija — gana izoliuota vieta, kokia ir turėtų būti. Nematau nieko bloga, kad retsykiais atsiveriame pasauliui ir grynųjų tikrovei.

Dirstelėjau pro langą. Šanta Niulin akimis sugavo mano žvilgsnį ir iškėlė pirštą prašydama palūkėti. Atsakydamas sulinksėjau. Po penkių minučių prasivėrė durys, ir laukan išsiveržė studentai. Šanta laukė tarpduryje. Kai mokiniai dingo, ji tarė:

— Pasivaikščiokime. Turiu kai kur nueiti.

Paklusau. Šantos gyvenimo aprašymas man buvo vienas iš įspūdingiausių. Gavusi Roudso stipendiją ji baigė Stanfordo universitetą ir lankė Kolumbijos universiteto teisės mokyklą. Plušėjo CŽV ir FTB, vėliau vyriausybėje dirbo valstybės sekretoriaus pavaduotoja.

— Kas naujo?

Ji bendravo kaip visada stačiokiškai. Kai Šanta pirmąkart atvyko į koledžą, mudu pavakarieniavome. Užuot atėję į pasimatymą, tik mėginome išsiaiškinti, ar norėtume susitikinėti. Tokiais atvejais žmonės elgiasi kiek kitaip. Po ano vakaro Šanta nusprendė mūsų santykių nebeplėtoti, o aš tam neprieštaravau.

— Man reikia paslaugos, — atsakiau.

Šanta linktelėjimu paragino kalbėti.

— Kai ko ieškau. Seno draugo. Įprastus metodus jau išbandžiau — informacijos dairiausi per „Google", skambinau šeimai ir panašiai. Adreso niekaip nerandu.

— Ir nutarei, kad galėsiu padėti, nes man netrūksta senų vertingų pažinčių.

— Daugmaž, — patvirtinau. — Ne, būtent taip ir galvojau.

— Kas ji?

— Aš neminėjau lyties.

Šanta suraukė antakius.

— Vardas, pavardė?

— Natalija Eiveri.

— Kada paskutinį kartą ją matei arba turėjai adresą?

— Prieš šešerius metus.

Šanta tebemynė pirmyn sparčiu karišku žingsniu įsitempusi kaip styga.

— Čia toji, Džeikai?

— Nesupratau?

Jos lūpas iškreipė šypsenėlė.

— Ar žinai, kodėl po mūsų pirmojo pasimatymo nesiekiau tęsti santykių?

— Hmm, mes veikiau bandėme suprasti, ar norime susitikinėti.

— Ką?

— Tiek to. Man pasirodė, kad tavęs nesudominau.

— Klysti. Štai ką anuomet pamačiau. Tu esi puikus vyrukas, šmaikštus ir protingas, dirbi visu etatu ir turi žydras akis, nuo kurių

užima kvapą. Ar bent numanai, kiek mano pažinotų vienišų, heteroseksualių vyrų atitinka tokius kriterijus?

Nenutuokiau, ką atsakyti, todėl patylėjau.

— Bet aš kai ką pajutau. Turbūt dėl savo, kaip kvalifikuotos detektyvės, patirties. Amžinai tyrinėju kūno kalbą. Stengiuos atkreipti dėmesį į smulkmenas.

— Ką pajutai?

— Kad esi apgadinta prekė.

— Vaje, ačiū už gražius žodžius.

Ji patraukė pečiais.

— Vieni vyrai kankinasi dėl senos nelaimingos meilės, kitus, nors ir nedaugelį, jos liepsna visiškai išdegina. Todėl paskesnėms moterims jie kelia vien rūpesčius.

Neatsiliepiau.

— Natalija Eiveri, kurią netikėtai užsigeidei surasti... ar ji įkūnija tą liepsną?

Kokia prasmė meluoti?

— Taip.

Sustojusi Šanta atsigręžė.

— Tau smarkiai sužeidė širdį?

— Tu nė neįsivaizduoji.

Šanta Niulin linktelėjo.

— Jos adresą gausiu iki vakaro, — tarė ji ir nukulniavo palikusi mane vieną.

7 skyrius

Per televizorių rodomuose filmuose detektyvai visada grįžta į nusikaltimo vietą. O gal taip elgiasi nusikaltėliai? Kad ir kaip ten būtų, aš patekau į aklagatvį, todėl nusprendžiau, jog vertėtų nusigauti ten, kur viskas prasidėjo.

Į Vermonto priebėgas.

Lanfordą nuo Vermonto sienos skiria apytikriai keturiasdešimt penkių minučių kelias, paskui, norint pasiekti tą vietą, kurioje mudu su Natalija susipažinome, reikia važiuoti dar dvi valandas. Šiaurinėje valstijos dalyje plyti kaimiška teritorija. Pats užaugau Filadelfijoje, Natalija kilusi iš Naujojo Džersio šiaurės. Tokių kaimiškų vietovių mes nebuvome regėję. Taip, objektyvus stebėtojas tikriausiai vėl pareikštų, kad nuošalioje aplinkoje meilė geba neapsakomai suvešėti. Galbūt jo požiūriui pritarčiau arba atkirsčiau, esą dėl dėmesį blaškančių trikdžių stokos meilę uždusintų per sunki nuolatinės draugijos našta, vadinasi, mudu siejo jausmai, stipresni už vasaros romanui būdingą aistrą.

Kai 14-uoju keliu pralėkiau pro senąją savo priebėgą, saulės šviesa jau blėso. Per šešis akrus nusidriekusi gamtinę žemdirbystę propaguojanti ferma priklausė reziduojančiai rašytojai Darlei Vonatik, kuri mielai pasidalydavo kritiška nuomone apie svečių darbus. Nežinantiems, apie kokį ūkį kalbu, paaiškinu, kad tokia ferma patenkina svarbiausius šeimininko ir jo šeimos poreikius, bet jokio pertekliaus rinkai nepasiūlo. Trumpai tariant, ką užaugini, tą suvalgai ir nieko neparduoti. Nežinantiems, kas yra reziduojanti rašytoja ir kas jai suteikia teisę kritikuoti jūsų darbą, paaiškinu, kad Darlė valdė ūkį ir vietiniame nemokamame laikraštyje *Kraftboro Grocer* turėjo savo skiltį, kurioje kas savaitę pateikdavo parduotuvių naujienas. Priebėgoje vienu metu galėdavo apsistoti šeši svečiai. Šeimininkė jiems paskirdavo pagrindiniame pastate įrengtus miegamuosius ir lūšneles, arba „darbinius trobesius“. Mes visi susitikdavome tik per vakarienę. Štai ir viskas. Fermoje nebuvo interneto, televizoriaus, telefonų, automobilių, jokių prabangos dalykų, išskyrus, be abejo, elektrą. Po sklypą klaidžiojo karvės, avys ir vištos. Iš pradžių viešnagė įkvėpė ramybės pojūtį, ir aš džiaugiausi atsiribojęs nuo pasaulio, bet po kokių trijų dienų suvokiau, kad mano smegenų ląsteles pamažu ima ėsti korozija. Matyt, pasak teorijos, jeigu autorių apims stingdantis nuo-

bodulys, išsigelbėjimo jis ieškos bloknote arba nešiojamajame kompiuteryje ir užpildys šūsnis puslapių. Kurį laiką ši veikla pasiteisino, bet galop ėmiau jaustis tarsi atsidūręs kalėjimo karceryje. Vieną popietę išsėdėjau stebėdamas, kaip „darbinio trobesio“ grindimis ropojančios skruzdėlės neša duonos trupinius. Vaizdas mane taip užbūrė, kad įvairiuose kampuose tyčia pribarsčiau kruopelių ir taip surengiau vabzdžių estafetę.

Maloniai nenuteikdavo ir vakarienės su kolegomis rašeivomis. Manieringi pseudointelektualai kurpė naujus didžius Amerikos romanus, ir kartą, kai pokalbis pakrypo apie mano disertaciją, mokslo darbo tema šleptelėjo ant senojo virtuvės stalo kaip asilo mėšlas. Kai kada garsingieji romanistai teatrališkai skaitydavo savo kūrinius, pretenzingą, egocentrišką, nykų šlamštą, parašytą tokiu stiliumi, kurį geriausiai apibūdintų frazės: „Pažiūrėkite į mane! *Prašau* žiūrėti į mane!“ Ką manau, žinoma, nutylėdavau. Per skaitymus sėdėdavau stropiai nutaisęs pasigėrėjimo miną, protarpiais kinkuodavau galva, apsimesdamas išmintingu ir susidomėjusiu, sykiu stengdamasis neužsnūsti. Vienas tipas, vardu Larsas, kūrė šešių šimtų puslapių poemą apie paskutiniąsias Hitlerio dienas bunkeryje Evos Braun šuns akimis. Pirmąkart pradėjęs skaityti jis dešimt minučių amčiojo.

— Lojimas sukuria atitinkamą nuotaiką, — pasakė Larsas ir nesuklydo, bent jau dėl to, kad panorau smogti jam į veidą.

Natalija gyveno menininkų priebėgoje, „Kūrybiškumo versmės“ kolonijoje, kuri labiau priminė javainius kremtančią, hašišą rūkančią, „Kumbaja“ giedančią hipių bendruomenę. Tenykščiai atsipūsdavo užsiimdami gamtine žemdirbyste (ir aš kalbu ne vien apie maistines kultūras). Vakarais susiburdavo aplink laužą ir traukdavo dainas apie taiką ir harmoniją, nuo kurių žiaukčiotų netgi Džoana Baez*. Keista, bet nepažįstamųjų jie saugojosi (galbūt todėl, kad augino „natūralius produktus“), ir vienas kitas iš personalo atsidavė sektantišku budru-

* Joan Baez — garsi amerikiečių folk muzikos stiliaus atlikėja ir dainų kūrėja.

mu. Per šimtą akrų nudrykusiame žemės sklype stovintį pagrindinį namą supo tikros trobelės su židiniais ir terasomis, tyvuliavo plaukimo baseinas, iš pažiūros panašus į tvenkinį, veikė kavinė, siūlanti fantastišką kavą ir įvairių sumuštinių — atrodė, kad ragauji medienos drožlėmis apibertus ūglius. Negana to, priebėgos teritorijoje, prie pat Kraftboro miestelio ribos, bolavo koplyčia, kurioje panorėję įsimylėjėliai galėdavo susituokti.

Pirmiausia pastebėjau, kad įvažiavimas nebepažymėtas. Kadaise atvykėlius pasveikindavo ryškus užrašas KŪRYBIŠKUMO VERSMĖ, kaip ženklas prie vaikų stovyklos, bet dabar jis buvo dingęs. Automobiliui kelią užtvėrė stora grandinė. Sustojau, išjungiau variklį ir išlipau laukan. Į akis krito keli perspėjimai — PAŠALINIAMS EITI DRAUDŽIAMA, — bet jų čia būta visada. Atsiradus naujai grandinei ir pranykus „Kūrybiškumo versmės“ užrašui, draudžiamieji ženklai skambėjo grėsmingiau.

Nežinojau, kaip elgtis.

Nuo vartų iki pagrindinio namo driekėsi vos ketvirčio mylios takas. Gal palikti automobilį ir iki jo nukakti pėsčiomis? Apsižvalgyti? Bet kokia iš to nauda? Nesilankiau čia šešerius metus. Ūkio šeimininkai žemę greičiausiai pardavė, ir naujasis jos savininkas, ko gero, troško privatumo. Paaiškinimas logiškas.

Tik kažin kodėl jis manęs neįtikino.

Kam aš pakenkčiau, jeigu viso labo prieičiau prie pagrindinio pastato ir pasibelsčiau į duris? Tiesa, stora grandinė ir draudimai neturėjo nieko bendra su svečius sutinkančiais kilimėliais. Man tebesvarstant, netikėtai šalia sustingo atriedėjęs policijos automobilis. Iš salono išlipo du pareigūnai. Žemaūgis dručkis treniruoklių salėje išpūstais raumenimis. Ir aukštas džiūsna glotniai sušukuotais plaukais, siaurais ūsiukais, kokius augina vyrukai iš nebyliojo kino. Abiejų akis dengė didžiuliai aviatorių akiniai.

Žemaūgis dručkis pasitempė kelnes ir paklausė:

— Ar galėčiau padėti?

Porelė varstė mane rūsčiais žvilgsniais. Bent aš taip maniau, nes akių juk neįžiūrėjau.

— Ketinau užsukti į „Kūrybiškumo versmės“ priebėgą.

— Kur? — pasitikslino Dručkis. — Ko?

— Man reikia pasisemti kūrybiškumo.

— Šmaikštauji?

Tvarkos sergėtojas bendravo kiek per atžariai. Man nepatiko jo tonas. Ir aš nesuvokiau, kas nulėmė arogantišką požiūrį, — gal kad jie buvo miestelio farai, o aš — pirmasis žmogus, prie kurio galėjo prikibti ne vien dėl nepilnamečių svaigalų vartojimo.

— Ne, pareigūne.

Dručkis pasisuko į Sudžiūvėlį. Porininkas nepratarė nė žodžio.

— Veikiausiai supainiojai adresą.

— Esu tikras, kad atvykau ten, kur man reikia, — paprieštaravau.

— Čia nėra jokios „Kūrybiškumo versmės“. Ji uždaryta.

— Kuris variantas visgi teisingas?

— Nesupratau?

— Aš supainiojau adresą, ar „Kūrybiškumo versmė“ uždaryta?

Dručkis neatsiliepė. Nusiėmė akinius ir dūrė jais į mane.

— Vaizduoji gudročių?

— Tik mėginu rasi savo priebėgą.

— Nenumanau, apie ką tu pliauški. Tos žemės priklausė Drakmanų šeimai... kiek metų, Džeri? Penkiasdešimt?

— Mažiausiai, — patvirtino Sudžiūvėlis.

— Bet aš joje lankiausi prieš šešerius metus.

— Nieko apie tai nežinau, — atkirto Dručkis. — Man aišku tik tiek, kad įsiveržei į privačią valdą ir pateksi už grotų, jeigu tuoj pat iš jos nepasitrauksi.

Nudūriau akis sau po kojomis. Stovėjau ant plento, o ne ant įvažos tako, ne privačioje teritorijoje.

Dručkis prisigretino įsibraudamas į asmeninę mano erdvę. Turiu pripažinti, kad išsigandau, tačiau baruose dirbdamas apsauginiu

šio to išmokau. Baimės rodyti nevalia. Taip kalbama, kai šnekos pakrypsta gyvūnijos tema, bet, patikėkite, naktiniuose klubuose „atsipalaiduojantys“ žmonės siautėja niršiau nei laukiniai žvėrys. Taigi, nors manęs nežavėjo dabartinė įvykių eiga, nors nesumečiau, kaip be problemų išsisukti iš nemalonios padėties, neatšlijau netgi tada, kai Drućkis prie manęs prilipo. Mano reakcija jo nepradžiugino. Stypsojau kaip įkaltas ir į pareigūną stebeilijausi iš viršaus. Iš savo aukštybių. Jį siutino mano elgesys.

— Rodyk asmens pažymėjimą, apsukruoli.

— Kurių galų?

Drućkis atsisuko į Sudžiūvėlį.

— Džeri, mūsų sistemoje patikrink jo mašinos numerį.

Porininkas linktelėjo ir sugrįžo į policijos automobilį.

— Nesuprantu, kodėl jums parūpau. Aš tik atvykau į priebėgą, — tariau.

— Turi dvi išeitis, — paskelbė Drućkis. — Pirma... — Jis iškėlė riebų pirštą, — neatsikalbinėdamas parodai savo dokumentus. Antra... — Aha, dar vienas putlus pirštas, — aš suimu tave, nes pažeidei svetimos valdos ribas.

Jutau, kad čia kažkas ne taip. Sau už nugaros įžvelgiau į mus nukreiptą stebėjimo kamerą. Man nepatiko, kaip klostėsi įvykiai. Visai nepatiko. Tačiau pykdydamas farą nieko nepeščiau. Liežuvį derėjo laikyti už dantų.

Kai pabandžiau kišenėje sugraibyti piniginę, Drućkis kilstelėjo ranką.

— Ramiau. Neskubėk.

— Ką?

— Į kišenę pirštus kišk atsargiai. Jokių staigių judesių.

— Juokaujat?

Štai kuo baigėsi pastangos prikąsti liežuvį.

— Ar panašu, kad juokaučiau? Naudokis dviem pirštais. Nykščiu ir smiliumi. Tik lėtai.

Piniginė tūnojo gilioje priekinėje kišenėje. Ištraukti ją dviem pirštais prireikė nemažai laiko.

— Aš laukiu, — tarė jis.

— Minutėlę.

Galų gale suėmiau piniginę ir įteikiau pareigūnui. Tas įniko ją naršyti lyg sąvartyne gėrybių ieškantis valkata. Pamatė Lanfordo koledžo pažymėjimą, įsispitrijo į fotografiją, nužiūrėjo mane ir susiraukė.

— Čia tu?

— Taip.

— Džeikobas Fišeris.

— Visi mane vadina Džeiku.

Suraukęs antakius Dručkis padėbsojo į nuotrauką.

— Taip, žinau, — pratariau, — nuotraukos neatspindi mano gyvuliško magnetizmo.

— Tai koledžo pažymėjimas.

Klausimo neišgirdau, todėl neatsiliepiau.

— Ar tu ne per senas būti studentu?

— Aš ne studijuoju, o dėstau. Matote, parašyta „personalas".

Prie mūsų prisiartino iš policijos automobilio išlipęs Sudžiūvėlis. Jis palingavo galva. Numerio patikra, kaip spėjau, nieko nedavė.

Atsiminiau, ką sykį regėjau per televizorių.

— Nieko prieš, jei vėl įkiščiau ranką į kišenę?

— Kam?

— Pamatysite.

Susiradau išmanųjį.

— Kam tau jo prireikė? — paklausė Dručkis.

Atsukau aparatą į policininką ir spustelėjau filmavimo mygtuką.

— Pareigūne, įrašą transliuoju tiesiai į savo namų kompiuterį, — pūčiau miglą. Vaizdą įamžinau tik telefone, bet velniai nematė. — Viską, ką sakysite ar darysite, išvys mano kolegos, — vėl sumelavau, tačiau gan įtikinamai. — Dabar paaiškinkite, kodėl reikalaujate asmens pažymėjimo ir nesiliaujate apie mane klausinėję.

Dručkis akiniais pabalnojo nosį, sakytum jie būtų galėję užmaskuoti įniršį. Ir taip kietai sučiaupė lūpas, kad šios net ėmė virpėti. Atiduodamas piniginę tarė:

— Mums pasiskundė, kad įsibrovėte į svetimą valdą. Nors aptikome jus įžengusį į privatų ūkį ir išklausėme istorijos apie neegzistuojančią priebėgą, nusprendėme apsiriboti perspėjimu. Prašau apleisti šią teritoriją. Geros dienos.

Dručkis ir Sudžiūvėlis grįžo į policijos automobilį, kuriame įsitaisę palaukė, kol pranyksiu. Neturėjau iš ko rinktis. Sėdau prie vairo ir pajudėjau iš vietos.

8 skyrius

Toli nenuvažiavau.

Užsukau į Kraftborą. Jeigu į kaimelį netikėtai būtų investuota daug grynųjų ir čia imtų kilti nauji pastatai, jis galbūt užaugtų iki amerikietiško miestuko dydžio. Bet kol kas atrodė lyg perkeltas iš seno filmo. Bemaž tikėjausi pamatyti vyrų kvartetą šiaudinėmis skrybėlėmis, dainuojančių *a cappella*. Kraftboras turėjo universalinę parduotuvę (iškaba taip ir skelbė: UNIVERSALINĖ PARDUOTUVĖ), seną mūrinį malūną su lankytojų centru, kurio niekas neprižiūrėjo, degalinę, priglaudusią vienvietę kirpyklą, ir knygyną-kavinę. Pastarojoje su Natalija praleidome daugybę laiko. Įstaiga buvo maža ir gausios leidinių įvairovės nesiūlė, bet mudu mėgome sėdėti prie kampinio staliuko, skaityti laikraščius ir gurkšnoti kavą. Užeigoje šeimininkavo Sausainukė, iš didmiesčio pasprukusi konditerė, su savo partnere Denise. Ji nuolat paleisdavo Džozefo Arturo „Atgailos sūnaus“ arba Deimieno Raiso „O“ albumą, ir galų gale mudu su Natalija, — atsargiai, tuojau pradėsite žiaukčioti, — juos ėmėme laikyti „savais“. Įdomu, ar Sausainukė čia tebedirba? Natalijos įsitikinimu, ji kepė gardžiausias bandeles per visą pasaulio istoriją. Man

asmeniškai jos niekuo nesiskyrė nuo sudžiūvusios kaip akmuo kietos duonos.

Matote? Mes sutarėme ne kiekvienu klausimu.

Sustabdžiau automobilį šalikelėje ir patraukiau miško keliuku — tuo pačiu taku klupinėdamas siūbavau prieš šešerius metus. Už kokio šimto jardų atsidūriau proskynoje, ir akiratyje subolavo pažįstama koplyčia, stūksanti privačiose valdose, iš kurių buvau išspirtas. Ką tik baigėsi pamaldos arba kažkokios apeigos. Parapijiečiai slinko laukan ir mirksėjo, nes juos apžlibino besileidžiančios saulės spinduliai. Mano žiniomis, koplytėlė nepriklausė jokiai konkrečiai konfesijai. Tiesą sakant, ji atrodė labiau utilitari negu unitarinė ir priminė ne tiek maldos namus, kiek susibūrimo vietą.

Lūkuriuodamas šypsojausi tartum vienas iš čionykščių ir maloniai, draugiškai linksėjau tuzinui praeinančių žmonių. Podraug įdėmiai dairiausi į veidus, bet matytų prieš šešerius metus nepastebėjau. Nieko keista.

Prie koplyčios laiptų stoviniavo moteris, susisukusi plaukus į standų kuodą. Žengiau artyn vis dar nutaisęs bičiulišką vypsnį.

— Kuo galėčiau pagelbėti? — pasiteiravo ji.

Geras klausimas. Ką vyliausi rasti? Juk nebuvau parengęs jokio plano.

— Ieškote pastoriaus Kelio? Šiuo metu jo nėra.

— Jūs čia dirbate?

— Tam tikra prasme. Aš esu Liusė Kating, registratorė. Darbas savanoriškas ir neatlygintinas.

Kurį laiką stovėjau tylėdamas.

— Ar galiu jums kuo nors padėti?

— Nežinau, kaip pasakyti... — taip taręs nuščiuvau. Galop prabilau: — Prieš šešerius metus dalyvavau koplyčioje vykusiose vestuvėse. Pažinojau nuotaką, bet ne jaunikį.

Moteris mažumėlę prisimerkė — veikiau smalsiai nei įtariai. Aš tęsiau:

— Neseniai pamačiau žmogaus, vardu Todas, nekrologą. Toks buvo jaunikio vardas. Todas.

— Na, jis gan populiarus.

— Taip, be abejo. Bet kai pamačiau velionio nuotrauką, man... tai skambės keistai... man susidarė įspūdis, kad mano draugę vedė kaip tik šis Todas. Deja, pavardės taip ir nesužinojau, todėl nenumanau, ar čia tikrai jis. Jeigu taip, aš, hmm, mielai pareikščiau pagarbą.

Liusė Kating ranka pasitrynė skruostą.

— Kodėl paprasčiausiai nepaskambinate?

— Norėčiau, bet negaliu. — Nusprendžiau nemeluoti. Kaip buvo gera atsiverti. — Pirma, nenutuokiu, kur jaunoji, Natalija, gyvena. Spėju, kad ji pasikeitė pavardę. Todėl nepavyksta jų rasti. Ir, jeigu jau kalbėtume visiškai nuoširdžiai, su ta moterimi mane sieja bendra praeitis.

— Supratau.

— Jei nekrologe minimas vyriškis — ne Natalijos sutuoktinis...

— Tuomet jūsų užuojauta gali būti nepageidaujama, — už mane sakinį pabaigė registratorė.

— Teisingai.

Moteris susimąstė.

— O jei vyras jos?

Trūktelėjau pečiais. Ji vėl suskato trinti skruostą. Visa savo povyza stengiausi vaizduoti romų, negrėsmingą, netgi kuklų vyruką, nors mano stoto ilgšiui tokia užduotis nelengva. Kone suplazdenau blakstienomis.

— Prieš šešerius metus čia dar nedirbau, — pareiškė Liusė Kating.

— O...

— Tačiau mes galėtume pasižiūrėti archyve. Vestuvių, krikštynų, Pirmosios komunijos, apipjaustymo ir kitokių įrašų knygos nepriekaištingai tvarkingos.

Apipjaustymo?

— Būtų puiku.

Moteris nusivedė mane laiptais žemyn.

— Ar prisimenate, kada vyko jungtuvės?

Žinoma. Pasakiau jai tikslią datą.

Mes užėjome į ankštą kabinetą. Registratorė atidarė bylų spintą, pasklaidė dokumentus ir ištraukė vieną iš buhalterinių knygų. Liusei Kating verčiant puslapius, mačiau, kad ji buvo teisi — įrašai fiksuojami idealiai tvarkingai. Pastebėjau datos, renginio, jo dalyvių, pradžios ir pabaigos grafas — visos užpildytos dailia kaligrafiška rašysena.

— Nagi, pažiūrėkime...

Ji susirado ir užsidėjo skaitymo akinius. It griežta pedantiška mokytoja palaižė smilių, pervertė dar kelis lapus ir galiausiai aptiko ieškotąjį. Tuo pačiu pirštu perbraukė puslapį. Kai Liusė Kating susiraukė, pamaniau: ojojoi...

— Jūs tikras dėl datos? — pasitikslino registratorė.

— Visiškai.

— Tądien jokios vestuvės nevyko. Viena pora susituokė prieš dvi dienas. Laris Rosenas vedė Heidę Fleišer.

— Čia ne jie, — atsakiau.

— Kuo galiu jums padėti?

Balsas privertė krūptelėti mus abu.

— O, pastoriau, — tarė Liusė Kating. — Nesitikėjau, kad taip greitai grįšite.

Apsisukęs išvydau vyriškį ir iš džiaugsmo vos jo neapkabinau. Kaip man pasisekė! Priešais stovėjo plikagalvis pastorius, anuomet vadovavęs Natalijos jungtuvių ceremonijai. Jis maloniai, kaip buvo pratęs, nusišypsojo, atkišo ranką ir paspaudė manąją, bet kai dvasininkas atidžiau pažvelgė man į veidą, jo lūpų kampučiai suvirpėjo.

— Sveiki, — pasilabino jis. — Aš esu pastorius Kelis.

— Džeikas Fišeris. Mudviem jau teko susitikti.

Pašnekovo veidą perkreipė skeptiška išraiška, galva pakrypo į registratorę.

— Liuse, kas čia vyksta?

— Šito pono prašymu ieškojau vieno įrašo, — suskato aiškinti Liusė Kating.

Kunigas kantriai klausėsi. Žvilgsniu tyrinėjau jo veidą, bet nelabai suvokiau, ką regiu. Pastebėjau tik tiek, kad pastorius stengiasi suvaldyti emocijas. Kai registratorė baigė kalbėti, jis atsisuko ir aukštyn pakėlė delnus...

— Na, jeigu archyve nieko nėra...

— Jūs ten buvote, — nutraukiau jį.

— Atleiskite?

— Jūs tuokėte jaunuosius. Tada ir susipažinome.

— Nepamenu. Žinote, kai tiek daug renginių... na, jūs suprantate.

— Po ceremonijos kartu su nuotakos seserimi Džulija Potam stovėjote priešais koplyčią. Man einant pro šalį, pasakėte: „Nuostabi diena jungtuvėms.“

Jis išrietė antakį.

— Ir kaip tai iškrito man iš galvos?

Sarkazmas šiaip jau dvasininkams nederėjo, bet pastoriui Keliui pritiko kaip nulietas. Aš neatlyžau.

— Nuotaka, Natalija Eiveri, buvo dailininkė ir kurį laiką gyveno „Kūrybiškumo versmės“ priebėgoje.

— Kur?

— „Kūrybiškumo versmėje“. Juk sklypas priklauso menininkų priebėgos šeimininkams, tiesa?

— Apie ką jūs kalbate? Šios žemės — miesto nuosavybė.

Neketinau gilintis į teisinių sandorių ir valdų ribų reikalus, tad pastoriaus atmintį pamėginau atgaivinti kitu būdu.

— Vestuvės buvo suorganizuotos paskutinę akimirką. Gal todėl jų neužregistravote.

— Atleiskite, pone...

— Fišeris. Džeikas Fišeris.

— Pone Fišeri, pirma, net jeigu jūs teisus dėl paskutinės akimirkos, santuokos liudijimas vis tiek būtų užfiksuotas įrašuose. Antra... nepykite, bet aš nesuprantu, ko jums reikia.

Už mane atsakė Liusė Kating.

— Jaunikio pavardės.

Jis piktai dėbtelėjo į moterį.

— Panele Kating, čia ne informacijos biuras.

Pabarta registratorė nudūrė akis.

— Jūs turėtumėte prisiminti jungtuves, — tariau.

— Atsiprašau, bet aš jų nepamenu.

Žengiau artyn iš viršaus spoksodamas į dvasininką.

— Pamenate. Neabejoju, kad pamenate.

Savo balse nugirdau nevilties gaidas, kurios man visiškai nepatiko. Pastorius Kelis neprisivertė man pažiūrėti į akis.

— Vadinate mane melagiu?

— Jūs tikrai nieko nepamiršote. Kodėl nenorite padėti?

— Užtikrinu, kad tų vestuvių neprisimenu. Beje, kodėl taip stengiatės rasti kito vyro žmoną, kuri, jei sakote tiesą, neseniai tapo našle?

— Ketinu pareikšti pagarbą.

Nenuoširdūs mano žodžiai pakibo ore lyg tiršta drėgmė. Niekas iš mūsų nekrutėjo. Ir nepratarė nė žodžio. Pirmasis tylą suardė pastorius Kelis.

— Kad ir kokie motyvai pakurstė jūsų norą rasti tą moterį, galimybė prisidėti prie jos paieškos mūsų nedomina. — Atšlijęs jis mostelėjo į duris. — Bus geriau, jeigu nedelsdamas išeisite.

Aš vėl pėdinau taku, vedančiu kaimelio centro link, jaučiausi išduotas, ir mano širdį varstė skausmas. Kodėl pastorius taip elgėsi, daugmaž nutuokiau. Jeigu Kelis atsiminė vestuves, kaip įtariau, nenuostabu, kad nedegė noru Natalijos paliktam draugužiui suteikti informacijos, kurios šis neturėjo. Mano prielaida gal ir neįtikėtina, bet vis dėlto savotiškai logiška. Tačiau aš nesupratau, ne, stačiai galvoje netilpo, kodėl pedantiškai tvarkingame archyve Liusė Kating neaptiko jokio įrašo apie Natalijos ir Todo jungtuves. Ir kodėl, velniai rautų, niekas negirdėjo apie „Kūrybiškumo versmės“ priebėgą?

Nieko nesupratau.

Na, kas dabar? Atvykau čia tikėdamasis... ko? Pirmiausia sužinoti Todo pavardę, nes ji galbūt padėtų veikiai užbaigti paieškas. Arba išsiaiškinti, gal kas vis dar palaiko ryšius su Natalija. Tokiu atveju paieškos irgi greitai baigtųsi.

Pažadėk, Džeikai. Pažadėk, kad paliksi mus ramybėje.

Andai paskutiniai mano gyvenimo meilės žodžiai, kuriuos girdėjau. Paskučiausi. Po šešerių metų grįžau ten, kur viskas prasidėjo, idant sulaužyčiau duotą pažadą. Aplinkybės lyg ir turėtų būti ironiškos, bet man taip nepasirodė.

Kaimelio centre stabtelėjau — šnerves pakuteno silpnas šviežių kepinių aromatas. Kraftboro knygynas-kavinė. Natalijos mėgstamiausios bandelės. Pamąstęs nusprendžiau, kad vertėtų ten apsilankyti.

Kai pradariau duris, sutilindžiavo varpelis, tačiau garsas kaipmat iškrito iš galvos. Eltonas Džonas dainavo, esą vaikis bus vardu Livonas ir jis užaugs geru žmogumi. Mane užplūdo emocijos, kūnu nubėgo virpulys. Žmonės sėdėjo prie abiejų staliukų, žinoma, įskaitant ir mūsų pamėgtąjį. Sustingęs kaip liurbis išsproginau į jį akis ir akimirką, galiu prisiekti, ausyse nuskambėjo Natalijos juokas. Iš už nugaros prie manęs prisiartino vyriškis kaštonine beisbolo kepuraite. Aš tebestūksojau užtvėręs duris.

— Atsiprašau, — ištarė jis.

Pasitraukiau leisdamas žmogui praeiti. Nukreipiau akis į bufetą. Nugara į mane stovėjo moteris susitaršiusiais garbanotais plaukais, dėvinti, o taip, purpuriniais raštais dažytus marškinėlius. Čia Sausainukė, be jokių abejonių. Krūtinėje kiek sparčiau ėmė plakti širdis. Ji atsigręžė ir nusišypsojo.

— Ko pageidausite?

— Laba diena, Sausainuke.

— Sveiki.

Tyla.

— Jūs manęs neatsimenate? — paklausiau.

Moteris rankšluosčiu valėsi glajumi ištepliotas rankas.

— Man prastai sekasi įsiminti veidus ir dar blogiau — vardus. Kuo jus pavaišinti?

— Aš dažnai lankydavausi kavinėje. Prieš šešerius metus. Su savo drauge Natalija Eiveri. Mudu sėdėdavome prie kampinio stalo.

Ji linktelėjo, bet ne todėl, kad mane prisiminė. Sukinkavo galva tarytum norėdama apraminti pakvaišėlį.

— Pas mus užsuka daugybė įvairių klientų. Kavos? Spurgų?

— Natalija dievino jūsų bandeles.

— Tebūnie bandelės. Su šilauogėmis?

— Aš esu Džeikas Fišeris. Rašiau disertaciją apie teisinę valstybę. Natalija, dailininkė, gyveno menininkų priebėgoje. Štai ten ji išsitraukdavo eskizų albumą. — Pamojau į kampą, lyg tai būtų svarbu. — Prieš šešerius metus. Vasarą. Po galais, jūs ir paskatinote mane atkreipti dėmesį į Nataliją.

— Mm-hmm, — atsiliepė ji, pirštais sukiodama vėrinį tarsi rožinio karoliukus. — Žinote, kuo geras Sausainukės vardas? Jis lengvai iš galvos neišdulka. Įstringa atmintin. Deja, prisimindami tokį vardą aplinkiniai tikisi, kad ir tu jų neužmirši. Suprantate, apie ką kalbu?

— Taip. — Po pauzės pasitikslinau: — Jūs tikrai nepamenate?

Ji nesivargino atsakyti. Apžvelgiau kavinę. Prie stalų įsitaisę žmonės ėmė į mane šnairuoti. Vyrukas kaštonine beisbolo kepuraite stoviniavo prie žurnalų apsimesdamas, kad nieko negirdėjo. Vėl atsisukau į Sausainukę.

— Prašyčiau mažą kavos puodelį.

— Bandelių nereikia?

— Ne, ačiū.

Moteris stvėrė puoduką ir ėmė pilti kavą.

— Tebegyvenate su Denise? — pasidomėjau.

Pašnekovės kūnas įsitempė.

— Ji irgi dirbo toje menininkų priebėgoje, — tariau. — Įkurtoje ant kalvos. Va iš kur ją pažįstu.

Mačiau, kaip Sausainukė nuryja seiles.

— Mes niekada nedirbome priebėgoje.

— Kurgi ne. „Kūrybiškumo versmėje". Iki jos veda štai tas takas. Denisė atnešdavo kavos ir bandelių.

Moteris pastūmė prie manęs pripiltą puodelį kavos.

— Klausykite, pone, aš turiu darbo.

Palinkau arčiau jos.

— Natalija dievino jūsų bandeles.

— Jau sakėte.

— Judvi nuolat apie jas plepėdavote.

— Apie savo bandeles kalbuosi su daugybe žmonių. Atleiskite, bet jūsų neprisimenu. Man turbūt vertėjo elgtis mandagiai, apsimesti, kad jus atpažinau, miglą pūsti: „O taip, jūs ir bandeles mėgstanti mergina! Kaip laikotės?" Bet taip nepasakiau. Štai jūsų kava. Ko dar pageidausite?

Išsitraukiau kortelę su visais savo telefono numeriais.

— Jei ką nors prisimintumėte...

— Ką dar užsisakysite? — šaižesniu balsu paklausė Sausainukė.

— Nieko.

— Pusantro dolerio. Geros jums dienos.

9 skyrius

Dabar žinau, apie ką šneka žmonės tvirtindami, kad jaučiasi sekami.

Kaip supratau? Turbūt intuityviai. Kažką pajuto išlikimo instinktą palaikančios driežo smegenys. Mane apėmė kone fizinė nuojauta. Ir, be abejo, pastebėjau furgoną, pilką „Chevrolet", pažymėtą Vermonto valstijos numeriu, kuris traukė pavymui nuo Kraftboro.

Garantuoti nedrįsčiau, bet man dingojosi, kad vairuotojas užsimaukšlinęs kaštoninę beisbolo kepuraitę.

Neišmaniau, ką daryti. Mėginau įžiūrėti numerį, bet buvo per tamsu. Jei sulėtindavau, stabdį spausdavo ir furgono savininkas. Jei greitį didindavau... na, jums aišku, kur lenkiu. Staiga į galvą šovė mintis. Sustojau pakelės poilsiavietėje norėdamas pažiūrėti, ko griebsis persekiotojas. Automobilis greitį sumažino, bet nuburzgė pro šalį. Nuo to karto pilkojo ševrolė nebemačiau.

Gal manęs vis dėlto niekas nesekė?

Kai iki Lanfordo beliko dešimt minučių kelio, atgijo mobilusis. Automobilio „Bluetooth" įrenginį buvau prijungęs prie telefono, — siaubingai ilgai užtrukau, kol perkandau, kaip tą padaryti, — todėl radijo imtuvo ekranėlyje mačiau, kad skambina Šanta Niulin. Ji žadėjo iki vakaro susisiekti ir perduoti Natalijos adresą. Atsiliepiau spustelėdamas mygtuką ant vairo.

— Čia Šanta.

— Žinau. Matau ekrane.

— Vaje, o aš vyliausi, kad man, tiek metų dirbusiai FTB, niekas savo įgūdžiais neprilygs. Kur tu esi?

— Važiuoju į Lanfordą.

— Iš kur?

— Ilga istorija. Adresą radai?

— Todėl ir skambinu, — tarė Šanta. Fone kažką išgirdau — lyg ir vyrišką balsą. — Kol kas jo neturiu.

— Tikrai? — paklausiau, nes neišmaniau, ką dar sakyti. — Kilo sunkumų?

— Duok man laiko iki ryto, gerai?

— Žinoma, — sutikau. Ir pakartojau klausimą: — Kilo sunkumų?

Pauzė užsitęsė kiek per ilgai.

— Tiesiog palauk iki ryto. — Sulig tais žodžiais Šanta nutraukė ryšį.

Velniava!

Man nepatiko Šantos tonas. Ir nepradžiugino mintis, kad FTB pažinčių nestokojanti moteris negali aptikti paprasto žmogaus adre-

so. Išmanusis telefonas pyptelėdamas informavo apie gautą pranešimą. Nekreipiau į jį dėmesio. Nesu geručiukas, bet sėdėdamas prie vairo niekada nesiunčiu nei trumpųjų žinučių, nei elektroninių laiškų. Prieš dvejus metus Lanfordo studentas vairuodamas ir tuo pat metu rašydamas trumpąją žinutę padarė avariją ir patyrė rimtą traumą. Per avariją žuvo keleivio vietoje sėdėjusi aštuoniolikmetė mergina, kuri lankė mano dėstomas paskaitas apie teisinę valstybę. Nejutau polinkio taip blaškytis ir anksčiau — netgi iki skaudžių pamokų, kad vairuoti ir tuo pat metu mobiliuoju siųsti žinutes tolygu kvailystei, jei tik ne nusikalstamam aplaidumui. Aš mėgstu vairuoti. Mėgstu likti vienumoje ir klausytis muzikos. Nors guodžiausi, kad nesugebu ilgesnį laiką atsiriboti nuo technologijų, mums visiems reikėtų dažniau su jomis išsiskirti. Ko gero, burbu kaip senas niurzglys kaskart, kai mato prie stalo susibūrusius koledžo „draugus“, kurie nuolat rašo žinutes nematomiems bičiuliams ir amžinai kažin ko dairosi interneto erdvėje — veikiausiai stengiasi rasti geresnių dalykų, nepaliaujamai ieško skaitmeninės žalesnės žolės, bando pauostyti kitur žydinčias rožes, pamiršę turimas priešais nosį, — bet kartais ir mane, prisivertusį atsiriboti nuo aplinkos, užvaldo rimtis, dvasios ramybė, savotiška dzenbudistiška nuotaika.

Šiuo metu junginėjau radijo stotis, kol apsistojau ties „1st Wave“, transliuojančia devintojo dešimtmečio muziką. „General Public“ grupė klausinėjo, kur dingo švelnumas. Aš irgi paspėliojau, kur jis dingo. Tiesą sakant, man labiau rūpėjo, kur pranyko Natalija.

Jaučiau, kad kraustausi iš proto.

Sustabdžiau automobilį šalia savo prieglaudos — nevadinu jos namu arba butu, nes patalpos atsidavė koledžu, kuriam ir priklausė. Atslinko nakties tamsa, bet mokymo įstaigos teritorijoje netrūko dirbtinio apšvietimo. Užmečiau akį į elektroninį laiškelį. Jį atsiuntė ponia Dinsmor. Pavadinimas skelbė:

Čia jūsų prašyta studento dosjė

Puikiai padirbėta, seksualioji paukštyte, tariau sau. Ir įsijungiau pranešimą.

Kokių papildomų smulkmenų reikia sakiniui
„Čia jūsų prašyta studento dosjė"?

Akivaizdu, kad jokių.

Išmaniojo telefono ekranas prisegtam failui buvo per mažas, todėl nusprendžiau jį peržvelgti kompiuteryje ir skubiu žingsniu patraukiau į namus. Įkišau raktą į spyną, pravėriau duris, spragtelėjau šviesos jungikliu. Nežinau kodėl, bet tikėjausi pamatyti jovalą, kuris lieka kam nors apkrausčius tavo lindynę. Prisižiūrėjau per daug filmų. Laimė, mano buveinė liko tokia pat neišraiškinga kaip visada.

Pripuoliau prie kompiuterio ir atsidariau elektroninio pašto dėžutę. Patikrinau ponios Dinsmor laišką ir parsisiunčiau priedą. Kaip jau sakiau, savąją asmens bylą regėjau prieš keletą metų. Ir skaitydamas profesoriaus komentarus, kuriais jis nepasidalijo su manimi, pasijutau kiek nejaukiai. Įrašų veikiausiai prisirinko tiek daug, kad nebebuvo kur jų kaupti, todėl koledžo valdžia išleido įsaką nuskenuoti dokumentus ir perkelti į skaitmenines saugyklas.

Sutelkiau dėmesį į pirmuosius Todo studijų metus. Neaptikau nieko įspūdingo, bet pats Todas pasirodė, hmm, įspūdingas. Vien A+ vertinimai. Joks pirmakursis negaudavo tik aukščiausių balų. Profesorius Čarlzas Pauelas replikavo, esą jis „nepaprastas studentas". Profesorė Ruta Kugelmas džiūgavo: „Koks išskirtinis vaikis." Netgi profesorius Malkolmas Hiumas, šiaip jau nelinkęs žarstyti liaupsių, pakomentavo: „Todas Sandersonas kone antgamtiškai gabus." Oho. Keista. Aš mokiausi gerai, bet savo dosjė vieną neigiamą pastabą radau. Pats irgi brūkštelėdavau vien neigiamas. Jeigu studentas nekeldavo rūpesčių, dėstytojams pakakdavo tik jį įvertinti. Asmens byloms, regis, galioja nerašyta taisyklė: „Verčiau tylėk, jei apie studentą negali pasakyti nieko bloga."

O štai senasis gerasis Todas — visai kas kita.

Pirmasis antrų metų semestras taip pat baigtas puikiais pažymiais, bet vėliau padėtis pasikeitė. Antrajame semestre akis badė raidės AA. Akademinės atostogos.

Hmm. Motyvas įvardytas kaip „asmeninio pobūdžio“. Nieko sau. Tokiais atvejais mes retai kada apsiribojame — arba išvis niekada — abstrakčiomis frazėmis, nes studentų dosjė yra slaptos. Bent jau taip turėtų būti. Jose viską rašome atvirai.

Tad kam prireikė slėpti, kodėl Todas išėjo akademinių atostogų?

Paprastai „asmeninio pobūdžio“ priežastys sietinos su finansiniais sunkumais ir tiek fiziniais, tiek psichiniais studento ar jo artimųjų negalavimais. Vis dėlto studentų bylose jos visuomet atskleidžiamos. Šioje nieko konkretaus neradau.

Įdomu.

Arba ne. Pirma, prieš dvidešimt metų koledžo valdžia, matyt, taktiškiau reaguodavo į asmeninius reikalus. Antra... na, koks skirtumas? Kuo čia dėtos antraisiais mokslo metais paimtos akademinės atostogos ir vedybos su Natalija, o paskui mirtis, po kurios našle liko visai kita moteris?

Todui grįžus į koledžą, jo bylą vėl išmargino dėstytojų komentarai, bet anaiptol ne palankūs. Vienas profesorius jį apibūdino kaip „išsiblaškiusį“. Antras užsiminė, esą jaunuolis „sklidinas kartėlio“ ir „pasikeitęs“. Trečio nuomone, Todui reikėtų ilgiau pailsėti ir išspręsti „problemas“. Tų problemų esmės niekas neaiškino.

Atsiverčiau kitą puslapį. Todas buvo iškviestas į drausmės komisijos posėdį. Kai kuriose aukštosiose mokyklose drausmės pažeidimus svarsto patys studentai, bet mūsiškėje tokios pareigos tenka rotacijos principu parinktų trijų dėstytojų grupei. Du mėnesius trukusi mano pamaina baigėsi dar pernai. Dažniausiai susidurdavome su dviem koledžo epidemijomis: nepilnamečių išgertuvėmis ir nusirašinėjimu. Taip pat pasitaikydavo smulkių vagysčių, grasinimų smur-

tu, seksualinio priekabiavimo arba agresyvaus elgesio, neatitinkančio teisėsaugos standartų, atvejų.

Todas stojo prieš drausmės komisiją, nes susikivirčijo su kitu studentu, Rajanu Makarčiu. Pastarasis dėl sumušimų ir lūžusios nosies atsidūrė ligoninėje. Koledžo valdžia siekė, kad prasižengėlis būtų ilgam nušalintas nuo paskaitų ar net išmestas iš mokymo įstaigos, bet trijų profesorių grupė Todo niekaip nenubaudė. Rezultatai mane gerokai nustebino. Pribloškė ir tai, kad neradau nei bylos nagrinėjimo, nei vėlesnių svarstymų juodraščių, nei smulkaus aprašo.

Byloje aptikau tik nuskenuotą ranka rašytą sprendimą.

Todui Sandersonui, neeiliniam Lanfordo koledžo bendruomenės nariui, kliuvo stiprus gyvenimo smūgis, tačiau mes įsitikinę, kad jis atsigauna. Savo veiksmų žalą puikiai suvokia, be to, stengiasi ištaisyti neseniai padarytas klaidas — bendradarbiaudamas su fakulteto nariu įkūrė labdaros organizaciją. Dėl itin neįprastų švelninančių aplinkybių nutarėme, kad Todo Sandersono nederėtų išbraukti iš studentų sąrašų.

Mano žvilgsnis nuslydo į puslapio apačią ir įsmigo į drausmės komisijos nuomonę patvirtinantį profesoriaus parašą. Perkreipiau veidą. Ebanas Treinoras. Ir kaip aš nesusiprotėjau. Treinorą neblogai pažinojau. Mūsų santykius sunku pavadinti draugiškais.

Norėdamas daugiau sužinoti apie „stiprų gyvenimo smūgį“ arba patį nutarimą, privalėsiu kreiptis į Ebaną. To nė per nago juodymą netroškau.

Metas buvo vėlyvas, bet aš nesibaiminau, kad pažadinsiu Benediktą. Jis naudojosi tiktai mobiliuoju, kurį išjungdavo prieš guldamas miegoti. Bičiulis atsiliepė po trečio signalo.

— Na?

— Ebanas Treinoras, — tariau.

— Kodėl juo susidomėjai?

— Ar jis iki šiol nekenčia manęs iš visos širdies?

— Turbūt. O ką?

— Reikia jį pakamantinėti apie mūsų draugužį Todą Sandersoną. Ar galėtum jį apraminti?

— Apraminti? Suprantama. Kodėl, tavo nuomone, mane vadina liūliavimo specialistu?

— Nes per paskaitas užmigdai studentus?

— Kaip matau, prašydamas paslaugos moki įsiteikti. Paskambinsiu tau ryte.

Ryšys nutrūko. Atsilošiau nežinodamas ko griebtis, bet kitą akimirką kompiuterio ekranas dzingtelėjimu pranešė apie naują elektroninę žinutę. Ketinau numoti į ją ranka. Kaip dauguma mano pažįstamų įvairiausiu paros metu gaudavau per daug menkaverčių laiškelių. Vargu ar šis buvo svarbus.

Staiga pamačiau siuntėjo adresą:

DzArAtSun@ymail.com

Spiginau į jį, kol ėmė ašaroti akys. Nuo paspartėjusio pulso spengė ausyse. Aplinkui įsivyravo per slogi tyla. Nesilioviau žvilgsniu varstęs raidžių, bet jos nepasikeitė.

DzArAtSun.

Užrašą iššifravau akimirksniu: Džozefo Arturo „Atgailos sūnus“ — albumas, kurio mudu su Natalija klausydavomės kavinėje.

Žinutė be pavadinimo. Mano pirštai susirado kompiuterio pelytę. Pamėginau nuvesti žymeklį iki laiško, bet iš pradžių turėjau sutramdyti virpulį. Giliau įkvėpęs priverčiau ranką nurimti. Kambaryje tebetvyrojo kone viltinga tyluma. Stumtelėjau rodyklę iki elektroninio laiškučio ir nuspaudžiau mygtuką.

Pasirodžius pranešimui, širdis liovėsi plakusi.

Ekrane nušvito du žodžiai. Tiktai du žodžiai... tačiau jie perskrodė krūtinę tartum giltinės dalgis ir man užėmė kvapą. Sudribau ant kėdės išmuštas iš vėžių, spoksodamas į svilinančius mane du žodžius.

Tu pažadėjai.

10 skyrius

Laiškelis be parašo. Nesvarbu.

Skubiai įsijungiau „Atsakymo“ langą ir subarbenau per klaviatūrą.

Natalija? Ar tu gerai laikaisi? Man pakaks žinoti tik tiek.

Išsiunčiau laišką.

Mielai paporinčiau, kaip lūkuriuojant naujos žinutės laiko tėkmė sulėtėjo iki vėžlio žingsnio, bet nieko panašaus nenutiko. Turbūt todėl, kad įvykiai rutuliojosi pernelyg greitai. Po trijų sekundžių vėl nuskambėjo dzingtelėjimas, liudijantis, kad pašto dėžutė pasipildė dar viena naujiena. Žiūrint į siuntėją, mano širdis sutvinksėjo kaip pašėlusi.

MAILER-DAEMON

Atsidariau pranešimą, nors jau žinojau, ką pamatysiu.

Nurodytas elektroninis adresas neegzistuoja...

Iš nevilties vos netrenkiau kompiuteriui, lyg jis būtų gardėsių automatas, atsisakantis išduoti „Milky Way“ šokoladuką. Netgi surikau: „Negali būti!“ Nebeišmaniau, ko griebtis. Sėdėjau suakmenėjęs,

kažin kur smegdamas. Mane apėmė jausmas, kad skęstu ir neįstengiu išnirti į paviršių, nors ir kaip įnirtingai mataruočiau galūnėmis.

Vėl pasitelkiau „Google". Į paieškos sistemą rašiau įvairiausius elektroninio adreso variantus, bet tik veltui gaišau laiką. Dar sykį perskaičiau žinutę.

Tu pažadėjai.

Gryna tiesa. Geriau pagalvojus, kodėl aš sulaužiau pažadą? Mirė žmogus. Galbūt jos vyras. Gal ir ne. Ar duotą žodį atsiėmiau dėl šios priežasties? Tikriausiai. Bent iš pat pradžių. Dabar ji išsklaidė abejones. Toks buvo laiško tikslas. Natalija ragino nepamiršti, ką sakiau. Priminė pažadą žinodama, kad jais nesišvaistau. Kaip tik todėl liepė pažadėti, kad paliksiu ją ramybėje.

Susimąsčiau. Atsiminiau laidotuves ir viešnagę Vermonte, nukreipiau mintis į studento asmens bylą. Kur visa tai vedė? Neįsivaizduoju. Anksčiau pateisinau savo norą nesilaikyti žodžio, bet dabar sulaukiau įrodymo, kad mano argumentai klaidingi. Natalijos žinia buvo kuo aiškiausia.

Tu pažadėjai.

Nedrąsiai paliečiau ekraną. Širdis vėl subyrėjo į šipulius. Nieko nepadarysi, kietuoli. Nors mane graužė širdgėla, paieškų apsisprendžiau nebetęsti. Nuleisti rankas. Tesėti žodį.

Griuvau į lovą ir kone iškart užmigau. Taip, taip, aš pats nustebęs. Nuo tada, kai perskaičiau nekrologą, patirti sukrėtimai, prisiminimų, emocijų, sielvarto ir sąmyšio verpetas, matyt, nualino mane tarsi boksininką, kurį priešininkas dvylika raundų talžė ringe. Galų gale kritau kaip pakirstas.

Priešingai nei Benediktas, dažnai užmirštu išjungti mobilųjį. Jo skambutis prikėlė mane aštuntą valandą.

— Ebanas nenoriai sutiko su tavimi pasimatyti.

— Ar sakei jam, apie ką šnekėsime?

— Pokalbio temos man neminėjai.

— O, teisingai.

— Devintą ryto prasidės tavo paskaita. Kai atsisveikinsi su studentais, keliauk į Ebano namus, kur jis tavęs lauks.

Krūtinę nudiegė skausmas.

— Į jo namus?

— Aha, taip ir maniau, kad neapsidžiaugsi. Bet Ebanas primygtinai reikalavo.

— Šunsnukis.

— Nėra jis toks bjaurus.

— Šlykštus ištvirkėlis.

— Ir tai blogai, nes?..

— Taip elgtis negalima.

— Tu nežinai, kaip jis elgiasi. Aplankyk Ebaną. Bendrauk maloniai. Išgauk, ko tau reikia.

Benediktas nutraukė ryšį. Vėl patikrinau elektroninį paštą ir trumpąsias žinutes. Nieko naujo. Šitas keistas mano gyvenimo epizodas atrodė siurrealistiškas ir panašus į sapną. Pasitelkiau visas valios jėgas, kad iš galvos išvyčiau nerimą kurstančias mintis. Devintą valandą manęs laukė teisės ir konstitucijos paskaita. Kaip tik į ją ir turėjau susitelkti. Taip, man derėtų viską pamiršti. Stovėdamas duše netgi uždainavau. Apsirengęs, aukštai pakėlęs galvą, plačiai išsišiepęs numyniau per koledžo teritoriją. Žingsniavau vos vos pasišokinėdamas. Apylinkes nuplieskė saulė, spindinti kaip šiltas dangiškas švyturys. Mano veide tebetviskėjo vypsnys. Šypsojausi gebenių pasiilgusiems mūriniams pastatams. Šypsojausi medžiams, vešliai žolei, garsių alumnų statuloms, kalvos papėdėje plytinčioms sporto aikštelėms. Kai studentai man tardavo „Sveiki", pasilabindavau trykšdamas entuziazmu, ir dėl to jie turbūt sunerimdavo, kad staiga atsiverčiau į religiją.

Prasidėjus paskaitai, atsistojau auditorijos priekyje ir užbaubiau

„Ei, labas rytas!“ nelyginant komandos palaikymo šokėja, prisisiurbusi per daug energinio „Red Bull“ gėrimo. Studentai keistai mane nužvelgė. Aš pats ėmiau save gąsdinti, todėl pamėginau apmalšinti užsidegimą.

Tu pažadėjai.

O kaipgi tu, Natalija? Argi tavo žodžiuose ir veiksmuose neslypėjo mažų mažiausiai numanoma priesaika? Kaip galima pavergti kito žmogaus širdį ir štai taip paprastai ją sudaužyti? Taip, aš esu didelis berniukas. Žinau, kuo rizikuoju mylėdamas. Tačiau per pokalbius mes vienas kitam atsiverdavome. Puoselėjome jausmus. Buvome nuoširdūs. Vis dėlto tu mane palikai. Ir dar pasikvietei į vestuves. Kodėl? Kas skatina žmones taip žiauriai elgtis, o gal mėginai įkalti man į galvą, kad atėjo metas judėti pirmyn?

Aš ir judėjau. Tu išplėšei širdį iš mano krūtinės, sudraskei ją ir pasišalinai, o man teko susirinkti skutus ir gyventi toliau.

Palingavau galvą. Susirinkti skutus? O varge, kokia siaubinga metafora. Taip nutinka, kai įsimyli, iš lūpų ima veržtis prastai kantri dainai būdingi žodžiai.

Natalija pasiuntė žinutę. Bent jau galvojau, kad ją rašė Natalija. Kas gi dar? Bet kuriuo atveju, ji reikalavo atstoti. Susisiekė su manimi. Tokiu būdu užmezgė ryšį. Užmezgė? Žinoma. Ir pasinaudojo tuo elektroninio pašto adresu. DzArAtSun. Prisiminė albumą. Natalijai jis kažką reiškė, kažką, kas išliko jos viduje ir suteikė man... hmm, nežinau... vilties? Viltis yra žiauri. Primena, kiek mažai trūko, kad mes būtume kartu. Vėl kelia fizinį skausmą.

Kalbėti leidau Eilinai Sinagrai, vienai iš gabiausių mano studentų. Ji leidosi aiškinti Madisono ir „Federalistų“ esė rinkinio* sub-

* Džeimsas Madisonas (James Madison) — amerikiečių politikas, filosofas, teisininkas, 1809–1817 m. ėjęs JAV prezidento pareigas. Jis parašė daugiau nei trečdalį „federalistų užrašų“, kuriuose aiškinama konstitucijos esmė.

tilybes. Linksėjimu raginau Sinagrą tęsti, bet staiga akies krašteliu kai ką pastebėjau. Žengiau prie lango norėdamas pažiūrėti laukan. Ir sustingau.

— Profesoriau Fišeri?

Aikštelėje dunksojo pilkas ševrolė furgonas. Nudūriau akis į numerį. Iš taip toli jo neįžiūrėjau, tačiau piešinį ir spalvą atpažinau.

Numeris išduotas Vermonto valstijoje.

Sureagavau akimirksniu. Nė nepagalvojau, kad veikiausiai nieko nepešiu, nes keliuose nestinga pilkų ševrolė furgonų, o vakariniame Masačusetso regione apstu automobilių su Vermonto numeriais. Tokie išvedžiojimai man nerūpėjo.

Dumdamas tarpdurio pusėn riktelėjau: „Niekur neikite, grįšiu po minutėlės!" ir nėriau į koridorių. Nučiuožiau ką tik išplautomis grindimis, aplenkiau ženklą su užrašu ŠLAPIA ir su trenksmu atšoviau lauko duris. Automobilių aikštelė driekėsi kitapus pagrindinio kiemo. Peršokau krūmą ir visu greičiu nurūkau per žolę. Auditorijoje likę studentai turbūt nusprendė, kad kuoktelėjau. Dėl to nekvaršinau galvos.

— Pirmyn, profesoriau Fišeri! Tuojau jums mesiu!

Klaidingai pamanęs, kad užsigeidžiau pažaisti, studentas į mane paleido svaidomąją lėkštę. Tebeskuosdamas leidau jai nukristi ant žemės.

— Ei, jums reikėtų pasimokyti gaudyti!

Praleidau šūksnį pro ausis. Artėjant prie furgono, užsižiebė šio žibintai.

Atgijo variklis.

Paspartinau tempą. Nuo priekinio lango atsispindėjo saulė, todėl nemačiau, kas sėdi prie vairo. Nukoriau galvą ir skuodžiau dar greičiau, bet ševrolė jau traukėsi atbulas. Mus skyrė per didelis atstumas. Supratau, kad automobilio nepavysiu.

Vairuotojas įjungė pavarą.

Sustojau ir pamėginau į jį įsižiūrėti. Nesėkmingai. Nors trukdė akinantis blizgesys, man pasirodė...

Negi ten kaštoninė beisbolo kepuraitė?

Garantuoti nedrįsčiau. Vis dėlto numerį įsiminiau — lyg tai kuo padėtų, tartum iš mano pastangų būtų kokios naudos, — ir švokšdamas žvilgsniu palydėjau sparčiai tolstantį furgoną.

II skyrius

Profesorius Ebanas Treinoras lūkuriavo verandoje, priešais nuostabų karalienės Viktorijos laikų antrosios imperijos stiliaus statinį. Namą puikiai pažinojau. Pusę šimtmečio jis priklausė profesoriui Malkolmui Hiumui, mano mentoriui. Kiek daug malonių valandų čia praleista. Politologijos katedrai rengtos vyno degustacijos, personalo pobūviai, pasisėdėjimai, per kuriuos iki išnaktų gurkšnodavome konjaką, filosofiniai ginčai, literatūrinės diskusijos — viskas, kas susiję su akademiniais reikalais. Aiman, Dievas turi savitą humoro jausmą. Po keturiasdešimt aštuonerių santuokos metų pasimirė profesoriaus Hiumo žmona, vėliau prastėjančia savijauta ėmė skųstis ir jis. Nebeįstengdamas vien savo jėgomis prižiūrėti didžiulio seno būsto Hiumas persikėlė į Floridą ir apsistojo uždarame Viro Bičo miestelio rajone, o pamėgtojo namo šeimininku tapo profesorius Ebanas Treinoras, vienintelis žmogus koledže, kurį tam tikra prasme galėčiau vadinti savo priešu.

Pajutau, kaip kišenėje sudūzgė mobilusis. Trumpąją žinutę atsiuntė Šanta.

JUDIE'S. 13.00

Koks iškalbingumas. Vis dėlto aš kuo aiškiausiai supratau, ką ji parašė. 13.00 val. turėtume pasimatyti Centriniame prospekte įkurtame „Judie's" restorane. Paslėpęs telefoną užlipau verandos laipteliais.

Ebanas pakilo ir globėjiškai prašiepė lūpas.

— Džeikobai. Malonu tave matyti.

Jo delnas atrodė glitus. Nagai akivaizdžiai išdailinti. Dėl ilgų nepaklusnių plaukų ir plačių žalių akių moterys į jį žvelgė kaip į pagyvenusį simpatišką plevėsą. Profesoriaus oda panėšėjo į vašką, todėl susidarė įspūdis, kad veidas lydėsi arba tebegijo po kažin kokios plastinės procedūros. Įtariau botokso injekcijas. Jis mūvėjo mažiausiai vienu dydžiu per siauras kelnes ir vilkėjo viena saga per daug atsegtus marškinius. Odekolonas trenkė lifto kabina, į kurią rytais susigrūda europiečiai verslininkai.

— Nieko prieš, jei sėdėsime verandoje? — paklausė Ebanas. — Lauke taip gražu.

Mielai sutikau. Nejaučiau jokio noro eiti vidun ir dairytis į pakeistą interjerą. Žinojau, kad namas suremontuotas iš pagrindų. Konjako ir cigarų kvapų įsigėrusi tamsi mediena, be abejo, išmainyta į gelsvą apkalą, kiaušinio lukšto arba sumušto sviesto spalvos kušetes ir susibūrimus, kurių metu svečiai vaišinami tik baltuoju vynu ir „Sprite“, kad neišteplotų baldų apmušalų.

Lyg perskaitęs mano mintis profesorius pasiūlė baltojo vyno. Mandagiai atsisakiau. Savo taurę jis laikė rankoje. Nors laikrodis nė nerodė vidurdienio. Abu įsitaisėme pagalvėmis apklotuose pintuose krėsluose.

— Na, Džeikobai, kuo galėčiau padėti?

Antraisiais studijų metais lankiau jo kursą apie dvidešimto amžiaus vidurio teatrą. Nesakyčiau, kad Ebanas prastas mokytojas. Jis dėstė efektingai, darbą aiškiai mėgo, buvo iš tų žmonių, kuriems be galo patinka klausytis savo balso, ir retai kada priversdavo žiovauti, — nuobodulys bet kokiai paskaitai kelia mirtiną grėsmę, — tačiau kiek persistengdavo siekdamas dėmesio. Kartą ištisą savaitę garsiai skaitė Žano Ženė pjesę „Kambarinės“, įsijausdamas į kiekvieną veikėją, žavėdamasis savo pasirodymu, o ką jau kalbėti apie sadomazochistines scenas. O taip, Ebanas vaidino puikiai, bet domėjosi tik savimi.

— Atėjau pasiteirauti apie vieną studentą.

Profesorius kilstelėjo abu antakius, tarsi mano žodžiai būtų jį suintrigavę ir nustebinę.

— Tikrai?

— Apie Todą Sandersoną.

Jo kūną sukaustė įtampa. Pašnekovas nenorėjo, kad ją matyčiau. Vis dėlto aš pastebėjau. Ebanas nusigręžė ir pasikasė smakrą.

— Tu jį pameni, — pridūriau.

Ebanas Treinoras vėl įniko nagais rumžti smakrą.

— Pavardė girdėta, bet... — dar kiek pasikasęs jis pasiduodamas sutrūkčiojo pečiais. — Atleisk. Tiek daug metų, tiek daug studentų...

Kodėl aš juo netikėjau?

— Sandersonui nedėstei, — tariau.

— Tikrai?

Ir vėl tas „tikrai".

— Jam teko stoti prieš drausmės komisiją, kuriai tada priklausei. Apytikriai prieš du dešimtmečius.

— Nejau viliesi, kad iki šiol prisimenu, kas vyko anuomet?

— Jaunuolis įsivėlė į muštynes, bet tu padėjai jam išlikti koledže. Tuoj parodysiu. — Išsitraukiau nešiojamąjį kompiuterį ir suradau Ebano braižu parašyto sprendimo kopiją. Atsukau ekraną. Profesorius dvejojo lyg baimindamasis, kad įrangoje paslėpti sprogmenys. Galiausiai užsidėjo skaitymo akinius ir įdėmiai peržvelgė laišką.

— Minutėlę, iš kur gavai dokumentą?

— Tai svarbu, Ebanai.

— Paėmei iš konfidencialios asmens bylos? — jo lūpose sušmėžavo šypsenėlė. — Džeikobai, skaitydamas slaptą studento dosjė pažeidi taisykles, ar ne? Nemanai, kad peržengi leistinas ribas?

Na, štai. Prieš šešerius metus, likus vos kelioms savaitėms iki mano išvykos į Vermonto priebėgą, profesorius Ebanas Treinoras tuomečiuose savo namuose iškėlė pokylį ir taip paminėjo diplomų įteikimą. Jis dažnai organizuodavo vakarėlius. Netgi garsėjo tuo, kaip juos rengdavo ir pats dalyvaudavo. Kai studijavau antrame kurse,

Džounso koledže, kaimyninėje, praktiškai vien moterims skirtoje mokymo įstaigoje, įvyko gan plačiai nuskambėjęs incidentas — suveikė priešgaisrinė signalizacija ir privertė evakuotis bendrabučio gyventojus, kartu ir pusnuogį profesorių Treinorą. Taip, tąnakt jis bendravo su pilnamete studente ir net ne savo mokine. Tipiškas jo elgesys. Treinoras buvo ištvirkęs girtuoklis ir jis man nepatiko.

Prieš šešerius metus į pobūvį iš esmės susirinko studentai, daugiausia pirmo ir antro kurso, kitaip sakant, nepilnamečiai. Alkoholis liejosi upėmis. Kažkas iškvietė koledžo miestelio policiją. Pora jaunuolių pateko į ligoninę, nes apsinuodijo svaigalais, ko vis dažniau pasitaiko aukštųjų mokyklų teritorijose. Antra vertus, galbūt taip sakau, nes norėčiau tikėti, kad „mano laikais“ padėtis nebuvo tokia prasta.

Ebanas Treinoras stojo prieš Lanfordo valdybą. Pasigirdo raginimų atsistatydinti. Profesorius Treinoras nepakluso. Pripažino svečius vaišinęs alkoholiu, bet tvirtino, neva kvietęsis tik dvidešimt vienerių sulaukusius studentus. Aiškino nesąs atsakingas už pirmakursius ir antrakursius, kurie atsibeldė neprašyti. Ir spėjo, kad alkoholio buvo padauginta dar iki prasidedant vakarėliui, brolijos surengtame alaus baliuke.

Koledžo problemas sprendžia patys profesoriai. Paprastai vieni kitiems viso labo pliaukštelime per delnus. Kaip ir studentų drausmės komisijoje, mūsiškėje dėstytojai irgi keičiasi rotacijos principu. Nelaimei, tąkart priklausiau jų grupei. Treinoras buvo priimtas į etatinę tarnybą, todėl jo atleisti negalėjome, bet, mano nuomone, profesorių reikėjo nubausti. Mes balsavome, ar atleisti jį iš Anglų kalbos katedros vedėjo pareigų. Aš pasisakiau už bausmę. Jo praeitį margino pernelyg daug tokio pobūdžio incidentų. Keista, bet mano mylimas mentorius Malkolmas Hiumas tam prieštaravo.

— Nejau išties kaltinsi Ebaną, kad studentai per daug geria? — paklausė jis.

— Mes ne veltui turime taisyklę nesibroliauti su studentais ten, kur vartojami svaigalai.

— Ir tu neįžiūri jokių švelninančių aplinkybių?

Tikriausiai būčiau į jas atsižvelgęs, jeigu nebūčiau matęs, kaip bjauriai Ebanas elgiasi ir kokius nevykusius sprendimus priima. Žinoma, mes nesėdėjome teismo rūmuose ir nesvarstėme teisinių klausimų, bet aš tikėjau, kad mūsų veikla svarbi ir garbinga. Mano įsitikinimu, profesorių Treinorą derėjo išspirti iš koledžo, — studentus iš sąrašų braukdavome dėl gerokai menkesnių nusižengimų, turėdami kur kas mažiau jų kaltės įrodymų, — ar bent pažeminti pareigose. Nekreipdamas dėmesio į mentoriaus raginimus persigalvoti, pritariau siūlymui jį pašalinti iš katedros vedėjo posto, tačiau dauguma manė kitaip.

Minėtos diskusijos seniai nugrimzdo į praeitį, bet apmaudas išliko. Per tariamai uždarus posėdžius vartojau identiškas frazes: „pažeisti taisykles", „peržengti leistinas ribas". Kaip miela išgirsti savo žodžius, sviestus tiesiai į veidą, bet, matyt, jų nusipelniau.

— Šitas studentas miręs, — atsakiau.

— Vadinas, dabar jo byla lengvai prieinama?

— Atvykau ne tam, kad įsitraukčiau į ginčą dėl teisinių smulkmenų.

— Ne, ne, Džeikobai, juk tau visada rūpi bendras vaizdas, ar ne?

Tuščiai švaisčiau laiką.

— Nesuprantu, kodėl slapukauji.

— Džeikobai, tu mane stebini. Pats griežtai laikaisi taisyklių. Tačiau prašai konfidencialios informacijos. Aš tik saugau pono Sandersono privatumą.

— Pasikartosiu: jis atgulęs į kapą.

Neketinau daugiau nė akimirkos kiurksoti verandoje, kurioje su mylimu mentoriumi praleidau aibę malonių valandų. Atsistojau tiesdamas ranką nešiojamojo kompiuterio link. Ebanas jo neatidavė. Vėl suskato kasytis smakrą.

— Sėskis, — paliepė.

Paklusau.

— Gal teiktumeisi pasakyti, kas tave sieja su tuo senu reikalu?

— Sunku paaiškinti.

— Bet jis tau labai svarbus.

— Taip.

— Kaip Todas Sandersonas mirė?

— Jį nužudė.

Profesorius užsimerkė, lyg naujiena būtų komplikavusi padėtį.

— Kas?

— Policija dar nenustatė.

— Aplinkybė ironiška, — pastebėjo Ebanas.

— Kodėl?

— Nes jį pakirto smurtinė mirtis. Atsimenu šį atvejį. Per audringą kivirčą Todas Sandersonas sužalojo kolegą studentą. Ne, pasakyta ne visai tiksliai. Iš tiesų Todas Sandersonas kolegai studentui vos neatėmė gyvybės.

Ebanas Treinoras vėl nusuko akis į šoną ir nurijo gurkšnį vyno. Laukiau norėdamas išgirsti, ką jis pridurs. Profesorius prabilo po užsitęsusios pauzės:

— Tai nutiko ketvirtadienio vakarą per „Chi Psi" brolijos išgertuves.

„Chi Psi" nuo neatmenamų laikų ketvirtadieniais organizuodavo alaus balius. Alkoholio persunktiems pobūviams valdžia bandė padaryti galą, bet vienas turtingas alumnas už koledžo miestelio ribų įsigijo namą ir perleido jį studentams. Užuot skyręs pinigų naudingam reikalui, nupirko buveinę vakarėliams, kad jaunesni brolijos nariai turėtų kur prisiliuobti. Ir suprask, ką jis sau galvojo.

— Aišku, abu konflikto dalyviai buvo girti, — toliau pasakojo Ebanas. — Jie apsikeitė stipriais žodeliais. Bet Todas Sandersonas barnį pavertė siaubingu fiziniu konfliktu. Po visko kitą studentą, — atleisk, nepamenu pavardės, lyg ir Makartį arba Makafrį, — teko vežti į ligoninę. Jam buvo suknežinta nosis ir skruostikaulis. Beje, čia dar ne blogiausia.

Jis nuščiuvo. Į užuominą sureagavau ir paklausiau:

— O kas blogiausia?

— Nedaug trūko, kad Todas Sandersonas būtų pasmaugęs Makartį ar Makafrį. Nuo aukos jį sugebėjo atplėšti tik penki žmonės. Studentas tysojo be sąmonės. Jį reikėjo gaivinti.

— Nieko sau.

Ebanas Treinoras trumpam užsimerkė.

— Koks dabar skirtumas, kas tada įvyko? Leiskim jam ilsėtis ramybėje.

— Apie Sandersoną teiraujuosi ne todėl, kad jaučiu kažkokį geidulingą susidomėjimą.

Pašnekovo lūpas vėl iškreipė šypsenėlė.

— Ak, Džeikobai, žinau. Juk tu mažų mažiausiai esi tikras teisuolis. Ir, be jokių abejonių, domiesi juo vien iš tyrų, geranoriškų paskatų.

Nuleidau repliką negirdom.

— Kodėl jo nenubaudėte?

— Argi neskaitei mano sprendimo?

— Skaičiau. Rašei apie „itin neįprastas švelninančias aplinkybes".

— Teisingai.

Vėl patylėjau įsitikinęs, kad kitas mano klausimas turėtų būti akivaizdus. Treinoras nieko nepasakė, todėl jam pasufleravau:

— Kokios tos švelninančios aplinkybės?

— Nukentėjęs studentas... jo pavardė Makartis. Pagaliau atsiminiau. — Profesorius giliai įkvėpė. — Ponas Makartis užgauliai pakomentavo tam tikrą incidentą. Išgirdęs pastabas Sandersonas, suprantama, prarado savitvardą. — Ebanas pakėlė ranką tarsi įsitikinęs, kad pulsiu prieštarauti, nors to visiškai neketinau daryti. — Taip, Džeikobai, smurto proveržio nepateisiname jokiais atvejais. Guldau galvą, kad tokia būtų tavo pozicija. Tą neįprastą reikalą vertinome įvairiais aspektais. Išklausėme kelių Todo Sandersono rėmėjų. Vienas jų su užsidegimu gynė jaunuolį.

Ebano akyse įžvelgiau pašaipą.

— Kas konkrečiai?

— Atspėk, jam priklausė šitas namas.

Nustebau.

— Profesorius Hiumas gynė Todą Sandersoną?

— Kokį žodį vartoja advokatai? — jis vėl gremžtelėjo smakrą. — *Energingai.* Vėliau, mums jau priėmus sprendimą, Hiumas netgi padėjo vaikinui įkurti labdaros organizaciją.

Pabandžiau suvesti galus. Hiumas negalėjo pakęsti bet kokios prievartos. Buvo iš tų, kurie per stipriai įsijaučia. Žiaurumas jį versdavo gūžtis. Jeigu užgaudavo jus, skaudėdavo ir jam.

— Turiu pripažinti, — tęsė kalbą Ebanas, — kad mane jo elgesys taip pat pribloškė, bet tavo mentorius visada suvokdavo lengvinančių aplinkybių svarbą.

Mudu šnekėjome jau ne apie Todą, tad nukreipiau pokalbį man rūpima tema.

— Kas gi švelnino Sandersono kaltę?

— Pirma, jis buvo ką tik grįžęs po ilgų akademinių atostogų. Dėl asmeninių priežasčių praleido visą semestrą.

Man trūko kantrybė.

— Ebanai?

— Ką?

— Gal liaukimės sukę ratus? Kas atsitiko Todui Sandersonui? Kodėl jis apleido koledžą? Kokios lengvinančios aplinkybės paskatino Malkolmą Hiumą, griežtai prieš smurtą nusiteikusį žmogų, pateisinti tokį nuožmų kolegos užpuolimą?

— Byloje nepaminėta?

— Puikiai žinai, kad ten nieko nėra. Į oficialius dokumentus neįtraukėte nieko, išskyrus sprendimą. Taigi, kas jam nutiko?

— Ne jam, — atsakė Treinoras. — Jo tėvui.

Ištiesęs ranką sau už nugaros, profesorius suėmė taurę ir ją įteikė man. Neklausė, ar norėčiau, paprasčiausiai padavė. Nesiginčydamas

leidau Ebanui įpilti vyno. Nors diena nė neįpusėjo, nutariau, kad dabar ne pats tinkamiausias metas laidyti pastabas apie rytinį girtavimą. Priėmiau gėrimą vildamasis, kad vynas atriš jam liežuvį.

Ebanas Treinoras atsilošė ir sukryžiavo kojas. Paskui įsistebeilijo į taurę kaip į krištolinį rutulį.

— Pameni su Mažosios lygos žaidėjais susijusį incidentą Martindeile?

Atėjo eilė man griebtis vyno. Paragavau lašelį.

— Pedofilijos skandalą?

— Taip.

Skandalas buvo kilęs prieš penkiolika ar net dvidešimt metų, bet aš atsiminiau įvykius, nes juos vienus iš pirmųjų išsamiai nušvietė žiniasklaida.

— Beisbolo komandos treneris ar vadovas žagino berniukus, ar ne?

— Taip skambėjo kaltinimai.

— Jie buvo melagingi?

— Tu teisus, — lėtai atsiliepė Ebanas ir dar kartą nurijo didelį gurkšnį vyno.

Kurį laiką nugrimzdome į tylą.

— Kuo čia dėtas Todas Sandersonas?

— Ne jis. — Pašnekovas jau liejo žodžius. — O komandos treneris ar vadovas, kaip pats sakei.

Staiga supratau esmę.

— Todo tėvas?

Ebanas dūrė pirštu į mane.

— Tiesiai į dešimtuką.

Neišmaniau, kaip reaguoti.

— Todas Sandersonas praleido semestrą, norėdamas pagelbėti tėvui, — pridūrė profesorius. — Šeimai suteikė tiek moralinę, tiek finansinę paramą, — vyresnįjį Sandersoną, be abejo, atleido iš mokytojo pareigų, — tai yra Todas darė, ką galėjo.

Mane apėmė nuostaba, galvoje viskas susijaukė, bet dabar virtinę klausimų nustelbė svarbiausias: kaip čia įsivėlusi Natalija?

— Bylos labai gerai neprisimenu, — tariau. — Kaip ji baigėsi? Todo tėvą įkalino?

— Ne. Išteisino.

— Tikrai?

— Rezultatai didelio spaudos dėmesio nesulaukė. Įprastas reikalas. Pirmuosius puslapius pasiglemžia kaltinimai, o ne jų paneigimai.

— Taigi jį pripažino nekaltu.

— Būtent.

— Išteisinimas skiriasi nuo nekaltumo.

— Taip, — sutiko Ebanas, — bet ne šiuo atveju. Jau pirmąją savaitę teisme paaiškėjo, kad apie prievartavimus arabų pripūtė kerštingas tėvas, nes vyresnysis Sandersonas neleido jo sūnui mesti kamuoliuko. Melą netruko apraizgyti kiti pramanai. Vis dėlto galų gale Todo gimdytojui buvo panaikinti visi kaltinimai.

— Ir Todas grįžo į koledžą?

— Taip.

— Jei neklystu, Makartis užgauliai pakomentavo Todo tėvo teismą?

Ebanas iškėlė virpančią ranką juokais siūlydamas tostą.

— Jūs teisus, sere! Matai, nepaisydami naujų įrodymų, dauguma tikėjo, kaip ir tu, kad nėra dūmų be ugnies. Ponas Sandersonas neabejotinai *kažkaip* nusidėjo. Galbūt ne taip. Bet kažkaip. Tokią nuomonę sutvirtino procesą lydėję įvykiai.

— Kokie?

Profesorius įsispoksojo į taurę. Jaučiau, kad netrukus jo mintys išsiblaškys.

— Ebanai?

— Tuoj papasakosiu.

Luktelėjau, kol jis atsikvėps.

— Todas Sandersonas kilęs iš pietų miestelio. Tėvas ten gyveno nuo gimimo. Bet po teismo... na, supranti, jis negalėjo gauti jokio

darbo. Prarado draugus. Niekam nebekėlė pasitikėjimo. Kai varpas suskamba, garso nebesulaikysi, Džeikobai. Argi ne šito mokome koledže? Juo tikėjo vienintelis žmogus.

— Todas.

— Taip.

— Kaip kiti artimieji? Todo motina?

— Ji seniai buvo mirusi.

— Kas nutiko paskui?

— Tėvas jautėsi sugniuždytas, bet primygtinai ragino sūnų mokytis toliau. Ar skaitei Todo asmens bylą?

— Taip.

— Vadinas, esmę žinai. Jis buvo puikus studentas, vienas iš geriausių kada nors lankiusių Lanfordą. Vaikino laukė šviesi ateitis. Tą suvokė ir jo gimdytojas. Tačiau Todas kategoriškai atsisakė grįžti į koledžą — manė neturįs teisės apleisti tėvo ypač sunkią minutę. Pareiškė niekur nevyksiąs, kol namuose nepasitaisys reikalai. Bet mes puikiai žinome, kad tokia padėtis niekada negerėja. Todėl Todo tėvas ėmėsi vienintelių veiksmų, jo manymu, galinčių išvaduoti nuo skausmo ir leisti sūnui tęsti studijas.

Mūsų žvilgsniai susikirto. Ebano akis vilgė ašaros.

— O ne, — išspaudžiau.

— O taip.

— Kaip?..

— Tėvas įsilaužė į mokyklą, kurioje anksčiau dirbo, ir paleido kulką sau į galvą. Nenorėjo, kad jo lavoną rastų sūnus.

12 skyrius

Likus trims savaitėms iki Natalija mane paliko, anuomet, kai mudu beprotiškai vienas kitą mylėjome, mes išsmukome iš Kraftboro priebėgų, ketindami nuvažiuoti į Lanfordą.

— Man maga pamatyti vietą, kuri tiek daug tau reiškia, — sakė ji.

Prisimenu, kaip nušvito jos akys, mums patraukus per koledžo miestelį. Vaikščiojome laikydamiesi susikibę už rankų. Natalija puikavosi šiaudine plačiakrašte skrybėlaite — nuostabia, bet keistoka — ir akiniais nuo saulės. Šiek tiek priminė užsimaskavusią kino žvaigždę.

— Kur vesdavaisi karštas mergeles, kai čia mokeisi? — pasiteiravo ji.

— Tiesiai į lovą.

Natalija žaismingai tekštelėjo man per dilbį.

— Aš kalbu rimtai. Ir esu išalkusi.

Užsukome į Centriniame prospekte veikiantį „Judie's" restoraną, kuris siūlydavo dangiško skonio orinių pyragaičių su obuoliene. Aplinka Nataliją sužavėjo. Mačiau, kaip ji grožisi meno kūriniais, apstatymu, jaunais padavėjais, valgiaraščiu ir kitkuo.

— Čia kviesdavaisi paneles?

— Tik klasiškas.

— Hmm, o prastesnes?

— Į „Barsolotti's". Gretimą pigų barą, — atsakiau ir nusišypsojau.

— Kodėl šypsaisi?

— Ten žaisdavome sargių ruletę.

— Ką?

— Ne su merginomis. Apie jas juokavau. Į barą eidavau su draugais. Vyrų tualete buvo prezervatyvų automatas.

— Prezervatyvų automatas?

— Aha.

— Turi omeny gumytes dalijantį įtaisą?

— Teisingai, — patvirtinau.

Natalija linktelėjo.

— Klasiška.

— Pats žinau.

— Ir kokios sargių ruletės taisyklės?

— Paikos.

— O, taip lengvai manimi neatsikratysi. Noriu išgirsti.

Jos veide nušvito šypsena, nuo kurios man užgniaužė kvapą.

— Tebūnie, — atsakiau. — Žaidžia keturi vyrukai... ne, čia tikros kvailystės.

— Prašau... Man įdomu. Pasakok. Žaidžia keturi vyrukai... — Natalija gestu liepė tęsti.

— Aparatas parduodavo keturių spalvų prezervatyvus, — paaiškinau. — Juodus kaip naktis, raudonus kaip vyšnia, geltonus kaip citrina ir oranžinius kaip apelsinas.

— Paskutinius du išgalvojai.

— Gal ir taip. Svarbiausia, kad jie buvo keturių rūšių, ir tu niekada nenutuokdavai, kokį gausi. Žodžiu, kiekvienas į banką dėdavo po tris žalius ir rinkdavosi spalvą. Tada kuris nors žygiuodavo prie automato ir įsigydavo prezervatyvą. Spalvą pamatydavome tik jį išpakavę. Vienas iš mūsų sutratindavo per stalą tarsi būgną, kitas komentuodavo įvykius kaip per tiesioginį sporto varžybų reportažą. Galiausiai praplėšdavome pakelį ir grynuosius priglausdavo atspėjusysis spalvą.

— Fantastika.

— Aha, bet laimėtojas turėdavo statyti alaus ąsotį, todėl iš pergalės nepasipelnydavo. Pagaliau Barsis, baro savininkas, suorganizavo tikrą turnyrą su savomis taisyklėmis, žaidėjų lyga ir pirmaujančiųjų lentele.

Natalija stvėrė man už rankos.

— Ar mes galėtume pažaisti?

— Ką, dabar? Ne.

— Prašau.

— Jokiu būdu.

— Po žaidimo, — sukuždėjo Natalija, nutaisiusi žvilgsnį, kuris apsvilino man antakius, — prezervatyvu pasinaudotume.

— Aš renkuosi juodą kaip naktis, — atsakiau.

Ji prajuko. Nūnai įžengiant į „Judie's“ restoraną ausis tebevarstė pažįstami garsai, lyg tarp šių sienų vis dar būtų pašaipiai aidėjęs Na-

talijos juokas. Atvirai kalbant, nesilankiau čia šešerius metus. Pažiūrėjau į staliuką, prie kurio mudu sėdėjome. Jis buvo laisvas.

— Džeikai?

Visu kūnu pasisukau dešinėn. Išvydau Šantą Niulin, įsitaisiusią ramioje kertėje prie pat šviesiangio. Ji nepamojo ranka ir nelinktelėjo. Moters kūno kalba, paprastai spinduliuojanti pasitikėjimą savimi, man kažin kuo nepatiko. Prisėdau kitoje stalo pusėje. Šanta nė nepažvelgė į mane.

— Labas, — pasisveikinau.

— Išklok man visą istoriją, Džeikai, — paprašė ji dėbsodama į stalviršį.

— Kodėl? Kas yra?

Šanta mane prirėmė tardytojos akimis. Dabar priešais save mačiau FTB agentę.

— Ji tikrai buvusi tavo mylimoji?

— Ką? Be abejo.

— Kodėl taip netikėtai įsigeidei ją rasti?

Dvejojau.

— Džeikai?

Prisiminiau elektroninę žinutę:

Tu pažadėjai.

— Tavęs prašiau paslaugos, — atsiliepiau.

— Žinau.

— Arba tu atskleisi, ką išsiaiškinai, arba paprasčiausiai viską pamirškime. Nelabai suprantu, kodėl tau reikia daugiau informacijos.

Jauna padavėja, — „Judie's" restoranas samdydavo tik koledžo studentus, — įteikė valgiaraščius ir paklausė, ar ko nors gersime. Abu užsisakėme šaltos arbatos. Kai mergina nutolo, griežtas Šantos žvilgsnis vėl smigo į mane.

— Džeikai, aš bandau padėti.

— Gal verčiau skirstomės.

— Rimtai?

— Taip. Natalija liepė palikti ją ramybėje. Man tikriausiai derėjo paklusti.

— Kada?

— Kas kada?

— Kada liepė palikti ją ramybėje?

— Koks skirtumas?

— Susimildamas, pasakyk. Tai gali būti svarbu.

— Kuria prasme? — nusprendęs, kad niekam nepakenksiu, pridūriau: — Prieš šešerius metus.

— Tu ją mylėjai.

— Taip.

— Tada ir išsiskyrėte?

Palingavau galvą.

— Ne, ji taip sakė tekėdama už kito vyro.

Mano žodžiai privertė Šantą sumirksėti ir nors trumpam ištirpdė jos atšiaurumą.

— Ar aš teisingai supratau? Eidamas į jungtuvių ceremoniją, ją tebemylėjai? Kvailas klausimas. Aišku, kad taip. Ir iki šiol myli. Taigi, kai atvykai į vestuves, Natalija pareikalavo, kad nuo jos atstotum?

— Daugmaž.

— Įsivaizduoju tą sceną.

— Nieko baisaus ten nenutiko. Ji buvo ką tik mane metusi. Išmainiusi į kitą vyruką. Seną simpatiją. Dar po kelių dienų jiedu susituokė. — Apsimečiau dėl to nesijaudinąs. — Ko tik nepasitaiko.

— Taip manai? — Šanta pakreipė galvą tartum suglumusi pirmakursė. — Tęsk.

— Ką nori išgirsti? Aš dalyvavau jos vestuvėse. Natalija paprašė gerbti jos pasirinkimą ir prie jų nelįsti. Sutikau.

— Ir per pastaruosius šešerius metus judu nebendravote?

— Ne.

— Visiškai?

Suvokiau, kaip puikiai Šanta geba kvosti. Iš pradžių kalbėti neketinau, bet dabar nebeįstengiau užsičiaupti.

— Taip, visiškai.

— Ar tu įsitikinęs, kad vardas ir pavardė tikri?

— Vargu ar dėl tokių dalykų galima klysti. Užteks klausimų. Ką man radai, Šanta?

— Nieko.

— Nieko?

Prie stalo priėjo plačiai išsišiepusi, šaltos arbatos stiklinėmis nešina padavėja.

— Prašom vaišintis šviežiais oriniais „Judie's" pyragaičiais, — užgiedojo ji džiaugsmingu jauno žmogaus balsu. Nuo stalo atvilnijęs gardėsio aromatas sugrąžino mane į tuos laikus, kai čia lankiausi pastarąjį kartą. Taip, taip, prieš šešerius metus. — Gal norite paklausti dėl valgiaraščio? — pasiteiravo žvalioji padavėja.

Nepajėgiau atsakyti.

— Džeikai? — tarė Šanta.

Nurijau seiles.

— Ne.

Šanta užsisakė ant grotelių keptą suvožtinį su pievagrybiais. Aš pasirinkau BLT* su kalakutiena ir rugine duona. Kai mergina nudrožė šalin, palinkau virš stalo.

— Ką turi galvoje sakydama, kad nieko?

— Džeikai, kokia žodžio „niekas" dalis tau nesuprantama? Apie tavo buvusiąją neišknisau jokių duomenų — ničnieko, apskritą nulį. Nei adreso, nei įrašų apie mokesčių susigrąžinimą, nei banko sąskaitos, nei kredito kortelės ataskaitos. Jokios menkiausios smulkmenos, nieko. Nėra nė vieno įrodymo, kad tavoji Natalija Eiveri egzistuoja.

Pabandžiau įsisąmoninti jos žodžių esmę.

* Sumuštinis su kumpiu, salotomis ir pomidorais (angl. *Bacon-Lettuce-Tomato*).

Šanta nuleido rankas ant stalo.

— Ar žinai, kaip sudėtinga išgyventi už sistemos ribų?

— Tiesą sakant, ne.

— Mūsų laikais, kai visur apstu kompiuterių ir įvairiausių technologijų? Praktiškai neįmanoma.

— Manau, logišką paaiškinimą išmąstyti galima, — spėjau.

— Pavyzdžiui?

— Tarkim, Natalija persikėlė užjūrin.

— Jos kelionė niekur neužregistruota. Pasas neišduotas. Išvykimas ir sugrįžimas į duomenų bazę neįtraukti. Kaip minėjau...

— Nieko, — užbaigiau.

Ji linktelėjo.

— Natalija yra tikras žmogus. Ir egzistuoja.

— Bent jau egzistavo prieš šešerius metus. Mums pavyko gauti adresą tik iš anų laikų. Žinojai, kad ji turi seserį, Džuliją Potam? Ir motiną, Silviją Eiveri, įkurdintą globos namuose?

— Taip.

— Už ko ji ištekėjo?

Ar man atsakyti? Na, blogiau nebus.

— Už Todo Sandersono.

Šanta paskubomis užsirašė pavardę.

— Kodėl ji tau parūpo kaip tik dabar?

Tu pažadėjai.

— Tai nesvarbu. Man nederėjo leistis į paieškas.

— Juokauji?

— Ne. Pasidaviau užgaidai. Juk prabėgo šešeri metai. Natalija susituokusi su kitu vyru, be to, privertė mane pažadėti, kad paliksiu ją ramybėje. Tad kam išvis ją šniukštinėti?

— Štai kas pakurstė mano smalsumą, Džeikai.

— Kas?

— Savo žodžio laikeisi šešerius metus. Kodėl staiga jį sulaužei?

Aiškintis nenorėjau, juolab kad mane ėmė graužti erzinanti mintis.

— Kodėl tuo domiesi?

Ji neatsiliepė.

— Prašiau tavęs patikrinti vieną žmogų. Galėjai paprasčiausiai pranešti, kad nieko neaptikai. Kodėl nesiliauji apie ją klausinėjusi?

Šanta, regis, sutriko.

— Aš tik bandau padėti.

— Tu kažką nutyli.

— Kaip ir tu, — atkirto ji. — Kodėl, Džeikai? Kodėl buvusios mylimosios ieškai kaip tik šiuo metu?

Nudelbiau akis į pyragaitį. Atsiminiau, kaip prieš šešerius metus „Judie's" restorane Natalija gnybo tokio pat skanėsto gabalėlius, kaip susitelkusi tepė juos obuoliene, kaip viskuo mėgavosi. Mums būnant kartu reikšmę įgaudavo net menkniekiai. Pasitenkinimą teikdavo kiekviena smulkmena.

Tu pažadėjai.

Jos išduoti negalėjau net ir dabar, po visų įvykių. Kvaila? Aha. Naivu? O, daugmaž. Bet aš negalėjau, ir baigta.

— Kalbėk su manimi, Džeikai.

Papurčiau galvą.

— Ne.

— Kodėl, po velnių?

— Kas užsisakė BLT su kalakutiena?

Prie mūsų iškilo kita padavėja, ne tokia žvitri ir niūresnė. Pakėliau ranką.

— O ant grotelių keptą suvožtinį su pievagrybiais?

— Suvyniokite jį, — atsistodama tarė Šanta. — Aš praradau apetitą.

13 skyrius

Kai pirmąkart sutikau Nataliją, ji buvo užsidėjusi akinius nuo saulės. Uždaroje patalpoje, be to, naktį.

Pavarčiau akis įsitikinęs, kad moteris taip elgiasi siekdama padaryti įspūdį. Turbūt įsivaizdavo esanti Menininkė iš didžiosios raidės. Mišriame pobūvyje susibūrė „Kūrybiškumo versmės" kolonijos ir rašytojų priebėgos gyventojai. Jame dalyvavau pirmą kartą, bet netrukus sužinojau, kad tokie vakarėliai čia rengiami kiekvieną savaitę. Meno kūriniai buvo eksponuojami galinėje Darlės Vonatik daržinės dalyje. Priekyje rikiavosi skaitymo seansui sustatytos kėdės.

Mergina su akiniais nuo saulės — kol kas jos nepažinojau — sėdėjo galinėje eilėje, ant krūtinės susinėrusi rankas. Prie jos įsitaisė barzdočius tamsiais garbanotais plaukais. Įdomu, ar jie — pora, tąkart paklausiau savęs. Prisimenate Larsą, pagyrų puodą, kurpusį poemą iš Hitlerio šuns pozicijų? Jis ėmė skaityti savo eiles. Dudeno ilgai. Kuo toliau, tuo sunkiau nustygau vietoje. Mergina su tamsiais akiniais nekrutėjo.

Nebeištvėriau ir spjovęs į mandagumą patraukiau į daržinės galą apžiūrėti meno kūrinių. Didžiumos prasmės, švelniai tariant, nesupratau. Vieną instaliaciją, pavadintą „Pusryčiai Amerikoje", sudarė virtuvės stalas ir išbarstyti dribsnių pakeliai. Tik tiek. „Cap'n Crunch" „Cap'n Crunch Peanut Butter" (vienas žiūrovas sumurmėjo kitam: „Pastebėjau, kad nėra „Cap'n Crunch with Crunch Berries"? Kodėl? Ką kūrėjas stengiasi pasakyti?), „Lucky Charms", „Cocoa Puffs", „Sugar Smacks" ir net mano mėgstamų „Quisp" dėžutės. Pažvelgiau į stalviršį nuklojusius dribsnius. Man asmeniškai jie nieko nesakė, nors turiu pripažinti, kad bežiūrint tyliai sugurgė skrandis.

Kažkas paklausė: „Ką galvojate?", ir mane apėmė pagunda tarsteleti, esą čia trūksta pieno.

Kurį laiką vaikščiojau aplink eksponatus, kol akis prikaustė dailės kūrinys. Sustoti privertė ant kalvos suręsto trobesio paveikslas. Iš šono slinko švelnus ankstyvo ryto žvilgesys — brėkštančios dienos rausvumas. Vaizdas kažin kodėl atėmė amą. Galbūt dėl tamsių langų, kurie tarytum bylojo, kad anksčiau namelyje būta šilumos, tačiau dabar jis atrodė apleistas. Nežinau. Vis dėlto peizažas mane įtraukė ir sukrėtė. Lėtai nuslinkau pro kitus paveikslus. Visi kurstė savitas emocijas — melancholiją, nostalgiją, mįslingą nuotaiką, aistrą. Nė vienas nepaliko manęs abejingo.

Vargu ar jums atskleisiu „didelę paslaptį" pasakydamas, kad juos tapė Natalija.

Greta stovinčiai moteriškei mano reakcija sukėlė šypseną.

— Patinka?

— Labai, — atsakiau. — Čia jūsų darbai?

— O, Dieve, ne. Miestelyje turiu savo kepyklą ir kavinę. — Ji ištiesė ranką. — Mane vadina Sausainuke.

Paspaudžiau atkištą delną.

— Minutėlę. Kepykla priklauso Sausainukei?

— Taip, taip, žinau. Pernelyg manieringa.

— Galbūt šiek tiek.

— Paveikslus nutapė Natalija Eiveri. Ji sėdi štai ten.

Sausainukė dūrė pirštu į merginą, pasislėpusią po akiniais nuo saulės.

— O... — išsižiojau.

— Ką reiškia jūsų „O"?

Dėl uždaroje patalpoje nešiojamų tamsių akinių ją palaikiau „Pusryčių Amerikoje" kūrėja. Larsas baigė skaityti. Iš salės atsklido mandagus plekšnojimas, koks pasigirsta per golfo turnyrą, bet Larsas, kaklaskarę pasirišęs puošeiva, nusilenkė, tarsi klausytojai būtų pašokę ir pratrūkę skambiomis ovacijomis.

Skubiai atsistojo visi, išskyrus Nataliją. Garbanotas barzdočius kildamas kažin ką šnipštelėjo jai į ausį, bet mergina nesujudėjo. Liko

sėdėti sukryžiavusi rankas, rodos, nugrimzdusi į apmąstymus apie Hitlerio šuns išsakytų minčių esmę.

Prisiartinau prie Natalijos. Jos žvilgsnis mane kiaurai skrodė.

— Namelis iš jūsų paveikslo. Kur jis stovi?

— Ką? — ji krūptelėjo. — Niekur. Kokio paveikslo?

Susiraukiau.

— Jūs Natalija Eiveri?

— Aš? — klausimas, regis, išmušė ją iš vėžių. — Taip. O ką?

— Man be galo patiko peizažas su trobesiu. Jis... hmm, kaip čia pasakius... mane sujaudino.

— Su trobesiu? — moteris atsisėdo tiesiau, nusiėmė akinius ir pasitrynė akis. — Taip, žinoma, su trobesiu.

Vėl suraukiau kaktą. Nežinau, kokios reakcijos tikėjausi, bet turbūt vyliausi, kad ji elgsis ne taip santūriai. Nužvelgiau Nataliją. Kai kada man stinga nuovokos ir aš pasirodau anaiptol ne kaip proto bokštas, bet, jai vėl pasitrynus akis, ūmai įsisąmoninau tiesą.

— Jūs miegojote!

— Ką? Ne! — užprotestavo mergina, bet jos rankos vėl pakilo prie akių.

— Taigi, štai kodėl nešiojate akinius. Kad niekas nematytų, ką darote.

— Ša.

— Snaudėte visą popietę!

— Tyliau.

Dailininkei pažiūrėjus į mane, kiek prisimenu, jos veidas pasirodė žavus ir mielas. Bėgant laikui, tačiau gana greitai suvokiau, kad Natalijai būdingas pamažu išryškėjantis grožis, į kurį iš pradžių didelio dėmesio nekreipi, bet vėliau jauti, kaip jis tave užvaldo, ir moteris nuolat dailėja, kol ateina akimirka, kai nebegali patikėti, kad anksčiau jos nelaikei pribloškiančia. Kaskart, kai išvysdavau Nataliją, mano kūnas sureaguodavo taip, lyg regėčiau ją pirmąkart, ar net dar maloniau.

— Ar aš tokia nuspėjama? — sušnabždėjo ji.

— Nieko panašaus, — užtikrinau. — Man jūs atrodėte kaip pretenzinga mulkė.

Natalija išrietė antakį.

— Norint neišsiskirti iš vietinių, geriau užsimaskuoti neįmanoma, ar ne?

Palingavau galva.

— Beje, apžiūrėjęs jūsų darbus pamaniau, kad esate geniali.

— Nejaugi? — komplimentas ją sutrikdė.

— O taip.

Moteris atsikrenkštė.

— Ką galvojate dabar, atskleidęs, kaip suktai sugebu elgtis?

— Kad esate *velniškai* geniali.

Atsakymas Natalijai patiko.

— Manęs kaltinti nereikėtų. Tas Larsas mane veikia kaip migdomieji. Vos tik praskiria lūpas, akimirksniu išsijungiu.

— Aš Džeikas Fišeris.

— Natalija Eiveri.

— Gal pageidautumėte kavos puodelio? Jis jums praverstų.

Ji sudvejojo. Taip įdėmiai pažvelgė į mano veidą, kad net nuraudau. Už ausies užkišo juodų plaukų garbaną ir atsiplėšė nuo kėdės. Kai žengė artyn, pamenu, man į galvą dingtelėjo mintis, kad ši mergina žavingai miniatiūrinė, smulkesnė, nei atrodė sėdėdama. Natalija pažvelgė į mane, ir jos veidą pamažu nutvieskė šypsena, kuri, turėčiau pridurti, buvo nuostabi.

— Žinoma, kodėl ne?

Jos šypsena dar sekundėlę glostė mano sąmonę, kol pagaliau maloniai ištirpo.

Kartu su Benediktu užsukau į „Bibliotekos“ barą. Pavadinimas puikiai jam tiko, nes dabartinę madingą retro stiliaus girdyklą savininkai perdarė iš tamsiomis medienos plokštėmis iškaltos senos bibliotekos ir jie turėjo užtektinai sumanumo beveik nepakeisti inter-

jero. Ant ąžuolinių lentynų rikiavosi knygos, sudėliotos pagal abėcėlę, Diujo dešimtainę kvalifikacijos arba kitokią sistemą, kuria naudojasi bibliotekininkai. Baro funkciją atliko registratoriaus stalas. Laminuotos kartotekos kortelės virto padėkliukais. Patalpoje vyravo bibliotekoms įprastas žalsvas apšvietimas.

Jaunos barmenės sukosi plaukus į standžius kuodus, vilkėjo prigludusius konservatyvius drabužius ir, be abejo, nešiojo akinius raginiais rėmeliais. Aha, lyg iš fantazijų išnirusios karštos bibliotekų pupytės. Kartą per valandą iš garsiakalbių atsklisdavo griausmingas „Šššša!", po jo barmenės nusimesdavo akinius, pasileisdavo plaukus ir atsisegdavo viršutines palaidinukių sagas.

Triukas banalus ir nesubtilus, bet jis suveikdavo.

Mudu su Benediktu gerokai įkaušome. Užmečiau ranką ant jo peties ir pasvirau arčiau.

— Žinai, ką mums derėtų nuveikti? — paklausiau.

Bičiulio veidą perkreipė grimasa.

— Prablaivėti?

— Cha! Gerai suskėlei. Mums reikėtų surengti uždegantį sargių ruletės turnyrą.

— Džeikai, mes sėdime ne „Barsolotti's" bare. Čia nėra prezervatyvų automato.

— Nėra?

— Ne.

— Gaila.

— Aha, — atsiliepė Benediktas. Ir sukuždėjo: — Ties trečios valandos atžyma matau porą nuodėmės vertų paukštyčių.

Dirstelėjau kairėn, tada pakreipiau galvą dešinėn ir staiga sumojau, kad sąvoka „trečia valanda" man nieko nereiškia.

— Minutėlę, — tariau. — Kur yra dvyliktos valandos žyma?

Draugas atsiduso.

— Priešais tave.

— Tuomet trečia valanda būtų...

— Tiesiog pasisuk į dešinę.

Kaip jau tikriausiai atspėjote, alkoholiui nesu atsparus. Žmones tai stebina. Regėdami mano stoto vyrą jie tikisi, kad sugebėsiu išsilaikyti ant kojų net ir tada, kai sugėrovai drybsos po stalu. Iš tiesų apgirstu lygiai taip pat lengvai, kaip savo pirmajame studentų vakarėlyje dalyvaujanti pirmakursė.

— Na?

Tų merginų tipą atpažinau anksčiau, negu į jas įsmeigiau akis. Blausioje „Bibliotekos“ baro šviesoje blondinių veidai buvo simpatiški, gal net gražūs, nors ryto saulėje jie atrodytų vidutiniški, gal netgi atgrasūs. Benediktas įsitaisė prie merginų ir ėmė jas kalbinti. Žinojau, kad panorėjęs jis sugebėtų prašnekinti net dokumentų spintą. Abi blondinės žvilgsnius nukreipė į mane. Benediktas mostu pakvietė prisidėti.

Kodėl gi ne, po galais?

Tu pažadėjai.

Tu velniškai teisi. Ačiū, kad priminei. Man vertėtų tesėti žodį ir pakabinti mažulę, ar ne? Siūbuodamas patraukiau prie jų.

— Damos, susipažinkite su legendiniu profesoriumi Džeikobu Fišeriu.

— Oho, koks jis didelis, — tarė viena iš blondinių.

Neįstengdamas susitvardyti Benediktas pamerkė akį ir leptelėjo akivaizdžią pastabą:

— Brangioji, tu nė neįsivaizduoji *koks*.

Užgniaužęs atodūsį, pasilabinau ir atsisėdau. Bičiulis flirtavo kaip tik šiam barui pritaikytomis merginimo replikomis: „Čia biblioteka, todėl galėtume jus paimti... kaip knygas.“ „Ar mane nubaus, jeigu jus užlaikysiu?“ Blondinėms jo užuominos labai patiko. Mėginau įsitraukti į pokalbį, bet man niekada nesisekė taip malti liežuviu. Mintyse nuolat nušvisdavo Natalijos bruožai. Įnirtingai vijau juos šalin. Mes dar išgėrėme. Ir dar.

Galiausiai klupčiodami nulingavome prie kušečių, stovinčių prie buvusio vaikų skyriaus. Atlošiau galvą ir, matyt, trumpam nulūžau. Kai atsipeikėjau, viena iš blondinių kažką man tarstelėjo. Prisistačiau.

— Mano vardas — Vindė, — atsakė ji.

— Vendė?

— Ne, Vindė. Su „i“ raide vietoj „e“.

Sprendžiant iš tono, taip aiškintis jai teko milijoną kartų.

— Kaip dainoje? — paklausiau.

Blondinė nustebo.

— Tu ją žinai? Neatrodai toks senas.

— *Visi žino, kad tai Vindė,* — užtraukiau. — „The Association“ grupę dievino mano tėvukas.

— Oho. Ir maniškis. Todėl ir pavadino tokiu vardu.

Kad ir kaip keista, paviršutiniški paistalai, išsirutuliojo į rimtą pokalbį. Vindė, trisdešimt vienerių metų moteris, dirbo banke kasininke ir mokėsi netoliese įsikūrusiame bendruomenės koledže — studijavo vaikų slaugą, savo svajonių profesiją. Taip pat globojo neįgalų brolį.

— Aleksui diagnozuotas cerebrinis paralyžius. — Vindė parodė invalido vežimėlyje įamžinto brolio nuotrauką. Berniuko veidas tryško pasitenkinimu. Spoksojau į fotografiją tarsi vildamasis, kad iš jos išnirs gėris, kuris taps mano dalimi. Suvokusi, kaip pasijutau, blondinė linktelėjo ir nepaprastai švelniu balsu pridūrė: — Jis mano gyvenimo šviesa.

Prabėgo valanda. Galbūt dvi. Mudu su Vinde vis šnekėjomės. Tokiais vakarais visuomet ateina metas, kai supranti, ar tau pavyks, hmm, sėkmingai baigti sandorį (arba, jei tęstume palyginimus su biblioteka, ar bus pažymėta tavo skaitytojo kortelė). Pagaliau tas metas artėjo, ir buvo aišku: atsakymas teigiamas.

Atsiprašiusios damos nužingsniavo į tualetą pasipudruoti. Nuo svaigalų jaučiausi pernelyg atsipalaidavęs. Giliai viduje spėliojau, ar pajėgsiu atlikti vyrišką pareigą. Bet šiaip jau dėl to nesijaudinau.

— Žinai, kuo jos man krito į akį? — Benediktas pirštu bedė į knygas. — Abiejų biustai primena storų tomų prigrūstas lentynas.

Suvaitojau.

— Mane tuojau ims pykinti.

— Kaip juokinga. Beje, kur vakar buvai?

— Aš tau neminėjau?

— Ne.

— Vermonte. Senojoje Natalijos priebėgoje.

Jis atsigręžė į mane.

— Kurių galų?

Keista, bet nusitašiusio Benedikto kalboje pasigirsdavo britiška tartis. Bičiulis, ko gero, jos išmoko privačioje parengiamojoje mokykloje. Kuo daugiau jis maukė, tuo labiau ryškėjo akcentas.

— Ieškojau atsakymų.

— Radai?

— Taip.

— Pasakok.

— Pirma... — Iškėliau pirštą. — ... Ničniekas nenumano, kur yra Natalija. Antra... — Aukštyn šovė kitas pirštas. — ... Ničniekas neatpažįsta manęs. Trečia... — Manau, pirštų esmę supratot. — ... Koplyčioje neaptikau jokių duomenų, kad Natalija išvis tekėjo. Ketvirta, jungtuvėms vadovavęs pastorius tvirtino atseit to nedaręs. Penkta, mūsų pamėgtos kavinės šeimininkė, pirmoji man ir parodžiusi Nataliją, nenutuokė, kas aš toks, ir neatsiminė nei jos, nei manęs.

Nuleidau ranką.

— O kaip Natalijos priebėga? — tęsiau aš. — „Kūrybiškumo versmės“ kolonija? Jos nė kvapo, ir visi dievagojasi, kad menininkų buveinė nė neegzistavo. Esą toje vietoje tėra ferma, per amžių amžius priklausanti vienai šeimai. Žodžiu, man rodos, aš kraustausi iš proto.

Benediktas nusisuko ir ėmė siurbčioti alų.

— Ką galvoji? — paklausiau.

— Nieko.

Kumštelėjau draugą.

— Susimildamas. Kas yra?

— Prieš šešerius metus, — atsiliepė Benediktas nepakeldamas galvos, — išvažiavai gan prastos būklės.

— Galbūt, iš dalies. Ir ką?

— Buvai neseniai palaidojęs tėvą. Tave kankino vienatvė. Nesisekė rašyti disertacijos. Jauteisi prislėgtas ir sudirgęs. Niršai dėl Treinoro, kuris išlipo sausas iš balos.

— Kur tu lenki?

— Niekur. Pamiršk, ką sakiau.

— Tik nepradėk. Ką turi omeny?

Man jau tavaravo akyse. Išlenkiau dviem bokalais per daug. Prisiminiau, kaip pirmame kurse padauginęs svaigalų keliavau į bendrabutį. Namo taip ir negrįžau. Pakeliui nuvirtau į krūmokšnius. Pamenu, kaip atsipeikėjau ir įsistebeilijau į naktiniame danguje spindinčias žvaigždes svarstydamas, kodėl žemė taip bado nugarą. Dabar galva sukosi panašiai — mane apėmė jausmas, kad esu laive, plaukiančiame audringa jūra.

— Nataliją, — atsakė bičiulis.

— Kuo ji čia dėta?

Mano pusėn pakrypo vyzdžius didinantys Benedikto akiniai.

— Kodėl man neteko su ja susitikti?

Regėjimo lauką šiek tiek aptemdė migla.

— Apie ką tu kalbi?

— Apie Nataliją. Kodėl nė karto jos nemačiau?

— Nes anuomet mudu gyvenome Vermonte.

— Ir nė karto nesilankėte koledžo miestelyje?

— Tik vieną sykį. Užėjome į „Judie's" restoraną.

— Kodėl mudviejų nesupažindinai?

Pernelyg energingai patrūkčiojau pečiais.

— Nežinau. Gal buvai kur nors išlėkęs?

— Tą vasarą praleidau čia.

Stojo tyla. Per pauzę stengiausi prisiminti, ar ketinau ją pristatyti Benediktui.

— Juk aš geriausias tavo draugas? — paklausė jis.

— Teisingai.

— Per jūsų vestuves būčiau buvęs vyriausiasis pabrolys.

— Be abejo.

— Ir tavęs nestebina, kad nė karto jos nesutikau?

— Na, kai taip pasakei... — suraukiau antakius. — Luktelk, mėgini kažką paaiškinti?

— Ne, — numykė jis. — Man tiesiog keista.

— Kokia prasme?

Benediktas tylėjo.

— Manai, ją prasimaniau?

— Ne. Aš tik sakau...

— Ką?

— Aną vasarą... tau reikėjo į ką nors pasiremti.

— Tokį žmogų sutikau. Bet vėliau jį praradau.

— Tebūnie. Pakeiskime temą.

Na jau ne. Tik ne dabar, kai liežuvį atrišo pyktis ir alkoholis.

— Jeigu jau apie tai prašnekome, — tariau, — man įdomu, kodėl taip ir nesusipažinau su tavo gyvenimo meile.

— Ką čia pliauški?

O varge, kaip prisisiurbiau.

— Kalbu apie moterį, kurios nuotrauką nešiojiesi piniginėje. Kodėl nesu jos matęs?

Rodės, lyg būčiau jam skėlęs antausį.

— Džeikai, nesigilinkim į šį reikalą.

— Aš tik sakau...

— Nesigilinkime. Į. Šį. Reikalą.

Išsižiojau, bet po akimirkos užsičiaupiau. Grįžo damos. Benediktas palingavo galvą ir staiga vėl plačiai nusišypsojo.

— Kurią renkiesi? — kreipėsi į mane.

Išpūčiau akis.

— Juokauji?

— Ne.

— Vindę, — atsakiau.

— Kuri iš jų Vindė?

— Šaipaisi iš manęs?

— Man prastai sekasi įsiminti vardus.

— Su ja prapliurpiau visą vakarą.

— Kitaip tariant, užsigeidei karštesnės merguželės. Gerai, kaip nori.

Mudu su Vinde patraukėme į jos namus. Iš pradžių neskubėjome, bet galop įsivažiavome. Nesakyčiau, kad mus užliejo viską apimanti palaima, tačiau buvo nepaprastai gera. Apie trečią valandą nakties ji palydėjo mane iki durų.

Nežinodamas, kaip atsisveikinti, kvailai sulemenau:

— Hmm, ačiū.

— Hmm, nėra už ką.

Mes švelniai pasibučiavome. Abu supratome, kad rimtesnių santykių neužmegsime, tačiau vakaras suteikė džiugių akimirkų, o šiame pasaulyje jų kai kada labai reikia.

Kiek klupinėdamas svyravau per koledžo teritoriją. Lauke tebesisukiojo studentai. Stengiausi laikytis šešėlių, tačiau Baris, kartą per savaitę į mano darbo kabinetą užsukantis vaikis, šūktelėjo:

— Ei, profesorėli, žingsniuojat gėdos keliu?!

Įkliuvau.

Atsakiau geraširdišku mostu ir nuvingiavau kuklaus savo būsto link.

Įsliūkinus vidun netikėtai apsisuko galva. Sustingau lūkuriuodamas, kol grįš kojas apleidusios jėgos. Kai kvaitulys atslūgo, įėjau į virtuvę ir čiupau ledinio vandens stiklinę. Išmaukiau ją dideliais gurkšniais ir vėl pripildžiau. Buvau tikras, kad rytoj smarkiai kentėsiu.

Mano kaulus slėgė nuovargis. Žengiau į miegamąjį ir įjungiau

šviesą. Išvydau ant lovos sėdintį vyriškį kaštonine beisbolo kepuraite. Krūptelėjęs atšokau.

Jis draugiškai pamojo ranka.

— Labas, Džeikai. Vaje, tik pažiūrėk į save. Lėbavai?

Sekundėlę, ne ilgiau, stypsojau suakmenėjęs. Žmogus išsišiepė, tarytum mūsų akistata būtų natūraliausias dalykas per visą pasaulio istoriją. Netgi pirštais palietė snapelį lyg su žiūrovais besisveikinantis profesionalus golfo žaidėjas.

— Po galais, kas tu toks? — paklausiau.

— Džeikai, tai neturi reikšmės.

— Nė velnio. Kas tu per vienas?

Nepažįstamasis atsiduso, sakytum jį būtų nuvylęs nelogiškas primygtinis mano reikalavimas atskleisti savo tapatybę.

— Tarkime, draugas.

— Tu lankeisi kavinėje. Vermonte.

— Kaltas.

— Ir mane sekei iki Lanfordo. Vairavai furgoną.

— Vėlgi kaltas. O varge, nuo tavęs trenkia menkaverčiu gėralu ir dar menkavertiškesniu seksu. Nors nieko čia bloga.

Vos įstengiau išlaikyti pusiausvyrą ir nesiūbuoti.

— Ko nori?

— Pasivažinėti su tavimi.

— Kur?

— Kur? — Nepažįstamasis pakėlė antakį. — Džeikai, liaukimės žaidę. Pats žinai kur.

— Visiškai nesuprantu, apie ką šneki, — atsakiau. — Ir kaip patekai į mano namus?

Išgirdęs klausimą vyriškis kone pavartė akimis.

— Na, žinoma, Džeikai, gaiškime laiką aptardami, kaip sugebėjau atrakinti mėšliną užpakalinių durų spyną. Saugiau jaustumeisi, jeigu jas užklijuotum lipnia juosta.

Praskyriau lūpas, vėl susičiaupiau ir dar kartą pamėginau prabilti:

— Kas tu, velniai griebtų?

— Bobas, aišku? Jeigu jau tau taip rūpi, mano vardas yra Bobas. Tu Džeikas, aš Bobas. Ar dabar galim judėti?

Žmogus pakilo nuo lovos. Įsitempiau pasirengęs prisiminti laikus, kai dirbau apsaugininku. Nė už ką neketinau leisti šiam veikėjui išeiti nepasiaiškinusiam. Jei vyrukas ir išsigando, savo baimę puikiai nuslėpė.

— Važiuosime ar tuščiai švaistysime laiką? — paklausė manęs.

— Kur?

Bobas susiraukė tarsi nusprendęs, kad maivausi.

— Susimildamas, Džeikai. Kaip pats galvoji? — Jis mostelėjo durų pusėn. — Pasimatyti su Natalija, be abejo. Verčiau paskubėkime.

14 skyrius

Furgonas stovėjo fakulteto aikštelėje, už Muro bendrabučio.

Koledžo miestelis pagaliau nuščiuvo. Muziką pakeitė nenutrūkstamas svirplių čirpimas. Tolumoje įžvelgiau kelių studentų siluetus, bet iš esmės trečią valandą vyravo nakties ramybė.

Mudu su Bobu pėdinome koja kojon kaip pora draugų, po vidurnakčio užsimaniusių paslampinėti. Svaigalai tebeglostė kai kurias smegenų sinapses, bet mane gana sparčiai blaivino naktinio oro ir netikėto svečio derinys. Mums artėjant prie pažįstamo ševrolė furgono, į šoną nuslydo užpakalinės durys. Pro jas laukan nėrė vyras.

Man tai nepatiko.

Priešais iškilo liesas ilgšis nepriekaištingai sušukuotais plaukais ir tokiais aštriais skruostikauliais, kad jais būtų galėjęs pjaustyti pomidorus. Visa savo išvaizda, netgi nuovokia rūstoka veido išraiška jis priminė madas demonstruojantį modelį. Per apsaugininko karjerą išsiugdžiau nemalonumus fiksuojantį šeštąjį pojūtį. Taip jau nutinka, jei ganėtinai ilgai užsiimi panašia veikla. Pro šalį praeina žmogus, ir

į tave atplūsta karštos pavojaus bangos it animaciniuose filmukuose piešiamos vingiuotos linijos. Rūpesčius žadančios ugninės bangos vilnijo nuo išstypėlio kaip nuo sprogstančios supernovos.

Sustojau.

— Kas jis?

— Vėl parūpo vardai? — tarstelėjo Bobas. Teatrališkai atsidusęs pridūrė: — Otas. Džeikai, susipažink su mano draugu Otu.

— Otas ir Bobas.

— Taip.

— Du palindromai.*

— Taip, taip, jūs, koledžo dėstytojai, mokate daug įmantrių žodelių. — Mes prisigretinome prie pilkojo ševrolė. Otas atšlijo praleisdamas mane, bet aš sustingau kaip įbestas. — Lįsk vidun, — paragino Bobas.

Papurčiau galvą.

— Mamytė man drausdavo sėstis į nepažįstamųjų automobilius.

— Ei, profesorėli!

Staigiai pažvelgiau balso pusėn. Furgono link risnojo Baris. Buvo akivaizdu, kad jis įkaušęs, todėl atrodė kaip marionetė susipynusiomis virvelėmis.

— Ei, profesorėli, aš tik norėjau paklausti...

Baris nepabaigė sakinio. Otas nedvejodamas, be jokio perspėjimo atsivėdėjo ir smogė studentui tiesiai į veidą. Žaibiškas įvykių posūkis mane sukrėtė. Vaikinas nuskriejo atbulas ir drėbėsi ant asfalto atkragindamas galvą. Jo akys buvo užmerktos. Iš nosies sruvo kraujas.

Parpuoliau ant vieno kelio.

— Bari?

Jis nekrutėjo.

Otas išsitraukė pistoletą.

Pasislinkau į kairę, kad savo kūnu užstočiau jaunuolį nuo ginklo.

* Angliškai vardai skamba kaip Otto ir Bob (palindromas — žodis ar frazė, skaitomi iš kairės į dešinę ir iš dešinės į kairę, išlaikantys tą pačią prasmę).

— Otas tavęs nenukeps, — tuo pačiu ramiu balsu paaiškino Bobas. — Bet varys kulkas į studentus, kol teiksiesi įlipti į furgoną.

Atsargiai suėmiau Bario galvą. Mačiau, kad jis alsuoja. Jau ketinau patikrinti pulsą, kai netoliese nuskambėjo šūktelėjimas.

— Bari! Ei, brol, kur tu?

Otui keliant ginklą, mane sukaustė baimė. Akimirką svarsčiau, ar nevertėtų jo pulti, bet išstypėlis, tarsi perskaitęs mano mintis, žengė atatupstas.

Riktelėjo dar vienas studentas:

— Man regis, jis ten, prie furgono! Bari?

Otas nukreipė pistoletą balso pusėn. Bobas atsigręžė į mane ir vos vos patrūkčiojo pečiais.

— Gerai! — sušnypščiau. — Važiuosiu su jumis! Tik nešaudyk.

Skubiai įvirtau į furgono galą. Vietoj išimtų sėdynių čia buvo tik į kėbulą įremtas suoliukas. Ilgšis nuleido pistoletą ir taip pat įsliuogė vidun. Bobas įsitaisė prie vairo. Baris gulėjo be sąmonės. Mums sukant iš aikštelės, prie tysančio draugo artinosi studentai. Nuaidėjo šūksnis:

— Kas per... o, Dieve! Bari?

Jeigu Bobas su Otu ir nerimavo, kad liudininkai įsidėmės automobilio numerį, būgštavimų jie neparodė. Ševrolė riedėjo erzinamai lėtai, toks greitis manęs netenkino. Aš norėjau, kad Bobas nuspaustų akceleratorių. Troškau, kad jis paskubėtų. Kad tuodu vyrus ir studentus skirtų kuo didesnis atstumas.

Pasukau galvą į Bobo partnerį.

— Kokio velnio jam trenkei?

Otas atsakė žvilgsniu, nuo kurio širdį persmelkė šaltukas. Žvilgsnis buvo bedvasis, be jokių gyvybės ženklų. Mane tarytum varstė kažkokio objekto — staliuko arba kartoninės dėžės — akys.

— Prašyčiau ant priekinės sėdynės numesti piniginę ir telefoną, — paliepė Bobas.

Paklusau. Mitriai apžvelgiau kabiną, bet vaizdas nė kiek nepra-

džiugino. Kiliminė danga buvo nuplėšta, todėl kojos rėmėsi į plikas metalines grindis. Prie Oto riogsojo įrankių dėžė. Nenumaniau, kas joje sudėta. Į priešingą sieną kažin kas įvirino strypą. Kai pastebėjau antrankius, man sutraukė skrandį. Vienas žiedas buvo įkalinęs strypą, kitas kabėjo atrakintas ir, ko gero, laukė mano riešo.

Otas laikė į mane atkištą pistoletą.

Furgonui išlėkus į greitkelį, Bobas atsipalaidavo ir atsainiai prispaudė delnus prie vairo, kaip elgdavosi mano tėvas, kai mudu važiuodavome į ūkinių prekių parduotuvę įsigyti daiktų numatytiems savaitgalio darbams.

— Džeikai? — sušuko Bobas.

— Taip.

— Kur keliausim?

— Ką?

— Viskas paprasta. Tu pasakysi, kur ieškoti Natalijos.

— Aš?

— Taip.

— Nė neįsivaizduoju. Pamaniau, žadėjai...

Kaip tik tada Otas kumščiu netikėtai vožė man į paširdžius. Iš plaučių plūstelėjo oras. Viršutinė kūno dalis nusviro apačion lyg uždaromas lagamino dangtis. Parklupau ant metalinių grindų. Jeigu jūs kada nors buvote pritrūkę kvapo, vadinasi, žinote, kad toks smūgis faktiškai, suparalyžiuoja. Ir jūs springstate dusdamas. Belieka riestis į kamuoliuką ir melstis, kad deguonis vėl prasiskverbtų į organizmą.

Bobo balsas:

— Kur ji?

Net žinodamas būčiau negalėjęs atsakyti. Netekau amo. Šnopuodamas mėginau sau priminti, kad jei nesimuistysiu, galėsiu įkvėpti oro, bet jaučiausi, lyg kas būtų laikęs mano galvą po vandeniu, ir aš būčiau turėjęs išlaukti, kol mane paleis.

Vėl Bobo balsas:

— Džeikai?

Otas spyrė man į galvą. Nudribau ant nugaros, akyse pažiro žvaigždutės. Krūtinė spazmiškai kilnojosi, gerklė pagaliau įtraukė nedidelius gaivinančius oro gurkšnelius. Ilgšis antrą kartą spyriu pašventino mano kaukolę. Į regėjimo lauko pakraščius atslinko tamsa. Užverčiau akis. Skrandį supykino. Jaučiau tuojau lupsiąs ožius ir — kaip keistai veikia žmogaus protas — mintyse sumečiau, kad atsikratę kiliminės dangos jie pasielgė protingai, nes nuo metalinio pagrindo lengviau valyti išvamas.

— Kur ji? — dar sykį pasiteiravo Bobas.

Pusiau ropodamas, pusiau šliaužsaid nusigavau į kitą furgono pusę ir vargais negalais iškošiau:

— Nežinau, prisiekiu!

Įsirėmiau nugara į sienelę. Strypas su antrankiais buvo virš kairiojo peties. Otas rankoje gniaužė į mane nukreiptą pistoletą. Aš suakmenėjau. Tempiau laiką, stengiausi atsikvėpti, atgauti jėgas ir aiškiai mąstyti. Smegenis gaubė šiokia tokia alkoholio miglelė, tačiau skausmas puikiai praskaidrina mintis ir padeda susitelkti.

Pritraukiau kelius prie krūtinės. Į koją įsirėžė aštrus smulkus daikčiukas. Turbūt stiklo šukė, pamaniau, arba gruoblėtas akmenėlis. Nudūriau akis žemyn ir apimtas stiprėjančio siaubo suvokiau, kad abiem atvejais klydau.

Ant grindų mėtėsi dantis.

Man užgniaužė kvapą. Pažiūrėjau į priekį ir Oto fizionomijoje, glotniame modelio veide, įžvelgiau užuominą į vypsnį. Jis atidarė dėžę, pilną surūdijusių įrankių. Plokščiareplių, metalo pjūklo ir kartono rėžiklio vaizdas privertė mane nusigręžti.

— Kur ji? — dar kartą paklausė Bobas.

— Jau minėjau. Nežinau.

— Tavo atsakymas... — Vairuotojo pakaušis sulingavo. — ...Labai nuviliantis.

Otas išliko bejausmis. Pistoletu taikėsi į mane, bet vogčiomis

meiliai šnairavo į instrumentus. Susmigusios į reples, pjūklelį bei rėžtuką, negyvos akys nušvito.

— Džeikai? — vėl prabilo Bobas.

— Ką?

— Otas tau uždės antrankius. Nekrėsk kvailysčių. Jis turi ginklą ir... ei, mes bet kada galime grįžti į koledžo miestelį ir pamiklinti ranką šaudydami į tavo studentus. Aišku?

Nugurkiau seiles jausdamas, kaip mintys sūkuriuoja verpetu.

— Aš nieko nežinau.

Bobas perdėtai teatrališkai atsiduso.

— Džeikai, argi tavęs klausiau, ką žinai? Na, taip, anksčiau klausiau, bet dabar man rūpi, ar supratai, ką pasakiau, — apie antrankius ir studentus taikinius. Taigi, Džeikai, ar supratai?

— Taip.

— Gerai, tada nejudėk. — Vairuotojas įjungė posūkio signalą ir nukreipė furgoną į kairiąją eismo juostą. Kol kas važiavome greitkeliu. — Pirmyn, Otai.

Sumečiau turįs labai mažai laiko. Daugiausia kelias sekundes. Kai antrankių žiedas prikaustys ranką prie furgono sienos, aš žuvęs. Pažvairavau į gulintį dantį.

Jis priminė, kas man gresia.

Otas atslinko iš kabinos galo, rankoje tebespausdamas pistoletą. Galėjau paprasčiausiai mestis ant išstypėlio, bet panašaus manevro jis laukė. Pamąsčiau, galgi derėtų surizikuoti, atstumti šonines duris ir išsiridenti iš furgono, lekiančio didesniu nei šešiasdešimties mylių per valandą greičiu, bet vargu ar spėčiau atšauti užrakto kaištį.

Pirmą sykį prakalbo Otas:

— Kairę ranką pakelk prie antrankių ir visais pirštais įsikibk į strypą.

Reikalavimas logiškas. Viena mano ranka bus užimta. Saugotis teks nebent kitos. Nors ir dėl jos nereikės ilgai nerimauti. Ne vėliau

kaip po sekundės metalinis žiedas įkalins riešą, o tada žaidimas baigtas. Čiupau strypą... ir mano galvą nušvietė mintis.

Sumanymas rizikingas ir turbūt neįgyvendinamas, bet vos tik mane surakins antrankiais, Otas griebsis darbo ir pasitelks savo įrankių dėžę.

Nebuvo, iš ko rinktis.

Jis ruošėsi mano puolimui. Tik nesitikėjo, kad nersiu į priešingą pusę.

Pasistengiau atsipalaiduoti. Svarbiausia suderinti veiksmus. Vienintelį šansą išsigelbėti galėjo suteikti mano ūgis. Podraug vyliausi, kad Otas nepaleis kulkos, nes jiems tikrai buvau reikalingas gyvas, — taip leido suprasti Bobas, grasindamas pleškinti į studentus, užuot iškart nupylęs mane.

Susikibti privalėjau per sekundę. Gal net per vieną dešimtąją sekundės.

Otas ištiesė ranką. Kai jo pirštai palietė antrankius, puoliau veikti.

Prisilaikydamas strypo, pasinaudodamas ranka kaip svertu, šastelėjau kojomis aukštyn, bet ne ilgšio kryptimi. Toks judesys būtų beprasmis ir tikėtinas. Todėl atsispyriau ir horizontaliai pakibau ore. Nenuskriejau kaip kovos menų meistras, bet dėl savo augumo ir geros giliųjų raumenų mankštos, kuria nuolat užsiimdavau, sugebėjau tėkšti koja nelyginant botagu.

Bato kulnu taikiausi vairuotojui į galvą.

Otas reagavo žaibiškai. Tą pačią akimirką, kai pėda kirto į tikslą, Bobo porininkas užgriuvo mane, nubloškė ant grindų ir sugriebęs kaklą suskato smaugti.

Vis dėlto jis pavėlavo.

Po galingo spyrio Bobo galva persikreipė, ir jis instinktyviai pakėlė rankas nuo vairo. Automobilis kaipmat kryptelėjo, todėl mudu su Otu — ir ginklu — nusiridenome į šoną susipindami galūnėmis.

Dvikova prasidėjo.

Priešininko dilbis tebespaudė man gerklę, tačiau Otas pametė

pistoletą, ir dabar mudu grūmėmės vienas prieš vieną. Jis buvo geras, patyręs kovotojas. Aš irgi buvau geras, patyręs kovotojas. Jo ūgis siekė šešias pėdas, o svoris — šimtą aštuoniasdešimt svarų, mano — šešias pėdas ir penkis colius, o svėriau du šimtus trisdešimt svarų. Taigi turėjau pranašumą.

Įspraudžiau jį į furgono galą. Kaklą veržiantys gniaužtai truputį atsipalaidavo. Trenkiau dar kartą. Otas mane paleido. Akimis pašaudžiau į grindis ieškodamas ginklo.

Bet niekur jo nemačiau.

Bobui mėginant suvaldyti furgoną, šis tebevingiavo dešinėn kairėn.

Kluptelėjęs sudribau ant kelių. Išgirdau bildesį ir priešais save kabinos kertėje pastebėjau pistoletą. Mėginau prie jo nuropoti, tačiau Otas sugriebė mane už kulkšnies ir patraukė atgal. Spyriau jam į veidą, bet nepataikiau.

Staiga jis suvarė dantis į mėsingą mano blauzdos dalį.

Iš skausmo sustaugiau.

Otas kojos nepaleido. Supanikavęs stipriau smogiau kulnu. Bet priešininko neatsikračiau. Nuo siaubingo dieglio vėl aptemo akyse. Laimei, furgonas dar kartą pakrypo į šoną. Otas nučiuožė į dešinę pusę. Aš pasiridenau kairėn. Priešininkas išsitiesė prie instrumentų dėžės, į kurią beregint sukišo pirštus.

Kur, po velnių, pistoletas?

Jo rasti nepavyko.

Nuskambėjo Bobo balsas:

— Pasiduok, ir mes nežalosime kitų studentų.

Neketinau klausytis to mėšlo. Pažiūrėjau dešinėn, kairėn. Ginklas dingo be pėdsakų.

Prieš akis išniro Oto ranka, gniaužianti kartono rėžtuką. Jis nykščiu spustelėjo mygtuką, ir iš rankenos šovė ašmenys.

Ūmai netekau persvaros, kurią man suteikė stotas.

Atstatęs peiliuką Otas slinko pirmyn. Pasijutau priremtas prie

sienos. Pistoleto — nė ženklo. Žinojau, kad jeigu šoksiu ant priešininko, šis mane negailestingai supjaustys. Beliko vienintelė išeitis.

Kai nesi tikras, ką daryti, reikia griebtis išbandytų priemonių.

Apsisukau ir žiebiau Bobui per pakaušį.

Ševrolė vėl išslydo iš tiesaus kurso, ir mudu su Otu nubildėjome per kabiną. Susmukęs ant grindų jo gynyboje pastebėjau spragą. Nukoriau galvą ir puoliau. Ilgšis tebelaikė rėžtuką. Jis mostelėjo ašmenimis, bet aš spėjau įsikibti priešininkui į riešą. Kaip ir anksčiau, stengiausi išnaudoti svorio pranašumą.

Šįkart Bobui sunkiau sekėsi suvaldyti automobilį.

Drauge su Otu nusiritau metaliniu paviršiumi. Viena ranka veržiau jo riešą. Abiem kojomis apsivijau kūną. Laisvąjį dilbį įrėmiau į kaklą siekdamas užspausti gerklę ir neleisti kvėpuoti. Jis nuleido smakrą, stengdamasis apsaugoti trachėją. Aš tebemygau dilbį. Jei tik sugebėčiau įgrumti savo ranką giliau...

Štai tada sulaukėme netikėto įvykių posūkio.

Bobas kirto per stabdžius. Furgonas čiūžtelėjęs sustingo. Inercijos jėga pakėlė mudu su Otu į orą ir nubloškė ant grindų. Bėda ta, kad rankos nė sekundę neatplėšiau nuo jo gerklės. Mano svoris, automobilio greitis ir staigus sustojimas — dėl visų šių išvardytų faktorių kombinacijos dilbis virto poliakale.

Ausis pasiekė šiurpus traškėjimas, kokį sukeltų tuzinas vienu metu lūžtančių drėgnų šakelių. Oto trachėja sukežo kaip papjė mašė. Mano ranka įsirėžė į tvirtą pagrindą — per kaklo odą ir kremzles netgi jutau furgono grindis. Išstypėlio kūnas suglebo. Įsispoksojau į berniokiškai dailų veidą. Pažvelgiau į atmerktas akis, kurios dabar ne tik atrodė, bet išties buvo bedvasės.

Kone tikėjausi, kad jis mirktelės. Bet taip neatsitiko.

Otas išleido kvapą.

Nusiridenau nuo lavono šalin.

— Otai? — sušuko Bobas.

Mačiau, kaip vairuotojas įkiša ranką į savo kišenę. Negi ieško

ginklo? Nebuvau nusiteikęs delsti ir laukti atsakymo, todėl timptelėjau užpakalinėse duryse stirksantį užrakto kaištį. Patraukiau už rankenos ir, durims prasivėrus, paskutinį kartą atsigręžiau.

Aha, Bobas laikė į mane nutaikytą pistoletą.

Žaibiškai nunėriau galvą, virš kurios pralėkė kulka. Tai tiek iš jų norų palikti mane gyvą. Išsiridenęs iš furgono, dešiniuoju petimi tėškiausi į žemę. Priekyje ryškėjo artėjančios transporto priemonės žibintai. Išsproginau akis. Automobilis skriejo tiesiai į mane.

Vėl pasilenkiau ir nusiritau šalin. Sužvigo padangos, kurios praūžė taip arti, kad veidą apdrabstė purvas. Sugriaudėjo garso signalas. Kažkas pratrūko keiktis.

Furgonas pajudėjo. Mano venas užplūdo palengvėjimas. Nušliaužiau iki santykinai saugaus kairiojo kelkraščio. Buvau įsitikinęs, kad pravažiuojantys automobiliai pabaidys Bobą.

Nieko panašaus nenutiko.

Ševrolė nuburzgė į šalikelę, kurioje tysojau, ir sustingo maždaug už dvidešimties jardų.

Bobas pradarė vairuotojo dureles ir nepaleisdamas iš rankos pistoleto stryktelėjo laukan. Jaučiausi išsekęs. Nemaniau, kad sugebėsiu pakrutėti, bet, žinote, kai regi ginkluotą žmogų, skausmas ir nuovargis tampa antraeiliais dalykais.

Vėlgi kitos išeities neturėjau.

Smukau į krūmus. Nesidairiau. Netikrinau. Šokau į tankmę, ir baigta. Tamsoje nemačiau nuolydžio. Kūliais virtau per brūzgynus, leisdamas sunkio jėgai nuridenti mane kuo toliau nuo kelio. Maniau, šlaito apačią pasieksiu greitai, tačiau apsigavau.

Ritausi ilgai ir skausmingai. Pakaušiu atsimušiau į akmenį. Kojomis trenkiausi į medį. Maudė ir šonkaulius, ir... nė nežinau ką. Nesilioviau riedėjęs. Verčiausi pro krūmokšnius, kol mano blakstienos pamažu sulipo, o pasaulis nusidažė juodai ir apmirė.

15 skyrius

Kai mane apakino priešakiniai žibintai, sušvokščiau ir vėl pamėginau ridentis. Šviesos sekė iš paskos.

— Sere?

Drybsodamas ant nugaros įsispitrijau aukštyn. Keista. Kaip automobilis galėjo artėti iš priekio, jeigu aš stebeilijau į dangų? Pakėliau ranką norėdamas apsisaugoti nuo ryškių šviesų. Peties sąnario duobutę netikėtai pervėrė skausmo pliūpsnis.

— Sere, ar gerai jaučiatės?

Prisidengiau akis ir prisimerkiau. Du žiburiai susiliejo į vieną. Žibintuvėlį laikantis asmuo nukreipė šviesos pluoštą nuo mano veido. Sumirksėjau ir tada virš savęs pamačiau policininką. Lėtai atsisėdau, nors mano kūnas protestavo.

— Kur aš? — paklausiau.

— Nežinote, kur esate?

Pakračiau galvą, kad ji šiek tiek prašviesėtų. Aplinkui viešpatavo aklina tamsa. Aš gulėjau brūzguose. Staiga prisiminiau, kai būdamas pirmakursis dėl patirties stokos smarkiai padauginau alkoholio ir vakarą baigiau krūmuose.

— Kas jūs toks, sere? — toliau klausinėjo pareigūnas.

— Džeikas Fišeris.

— Pone Fišeri, šįvakar gėrėte?

— Mane užpuolė, — atsakiau.

— Užpuolė?

— Du ginkluoti vyrai.

— Pone Fišeri?

— Taip?

Pakartojo jis globėjiškai kantriu faro tonu:

— Šįvakar gėrėte?

— Taip. Bet gerokai anksčiau.

— Pone Fišeri, aš esu valstijos kelių patrulis Džonas Ongas. Regis, jūs susižalojęs. Ar nuvežti į ligoninę?

Stengiausi susikaupti, bet kiekviena smegenų banga tarsi vilnijo pro vaizdą deformuojančias dušinės duris.

— Nežinau.

— Mes iškviesime greitąją pagalbą.

— Manau, neverta. — Apsidairiau. — Kur aš?

— Pone Fišeri, ar galite parodyti asmens dokumentą?

— Be abejo. — Kyštelėjęs pirštus į užpakalinę kelnių kišenę prisiminiau, kad piniginę su telefonu numečiau ant priekinės Bobo furgono sėdynės. — Jį pavogė.

— Kas?

— Mane užpuolusi porelė.

— Du ginkluoti vyrai?

— Taip.

— Vadinas, jus apiplėšė?

— Ne.

Mintyse sumirgėjo vaizdai iš netolimos praeities — į Oto kaklą įremtas mano dilbis, iš jo kumščio kyšantis kartono rėžtukas, įrankių dėžė, antrankiai, viską apimanti paralyžiuojanti klaiki baimė, netikėtas stabtelėjimas, lyg šaka traškanti, drėgnai knežtanti jo trachėja. Užsimerkiau stengdamasis išvyti iš galvos visus tuos vaizdus.

Tuomet ištariau, bet veikiau sau nei kelių patruliui Ongui:

— Vieną jų nužudžiau.

— Atleiskite?

Mano akyse sužvilgo ašaros. Neįsivaizdavau, kaip elgtis toliau. Žmogui atėmiau gyvybę, nors netyčia, be to, gindamasis. Privalėjau paaiškinti aplinkybes. Jų slėpti nevalia. Kartu puikiai suvokiau, kokioje padėtyje atsidūriau. Dauguma studentų, pasirinkusių politologijos studijas, lanko ir parengiamuosius teisės kursus. Didžiuma kolegų dėstytojų netgi tapo teisės bakalaurais ir išlaikė advokatūros egzaminus. Gerai išmaniau Konstituciją ir asmens teises, žinojau,

kaip veikia mūsų teisės sistema. Kitaip sakant, man derėjo galvoti, ką sakau. Kai varpas suskamba, jo garso nebesulaikysi. Norėjau atsiverti. Jaučiau poreikį išsikalbėti. Tačiau negalėjau lyg niekur nieko prisipažinti įvykdęs žmogžudystę.

Išgirdau sirenas, ir netrukus prie mūsų privažiavo greitosios pagalbos automobilis.

Valstijos kelių patrulis Džonas Ongas vėl pašvietė man į akis. Vargu ar atsitiktinai.

— Pone Fišeri?

— Norėčiau paskambinti savo advokatui, — tepasakiau.

Savo advokato neturėjau.

Esu viengungis koledžo profesorius, be jokios kriminalinės praeities, stokojantis finansinių išteklių. Kurių galų man reikėtų samdytis advokatą?

— Ką gi, pranešiu gerą ir blogą naujienas, — tarė Benediktas.

Paskambinau draugui. Jis nepriklausė advokatų klanui, tačiau kadaise Stanfordo universitete studijavo teisę. Sėdėjau ant ratuoto stalo, apkloto patiesalu, kuris priminė mėsinėse naudojamą vyniojamąjį popierių. Mane atgabeno į nedidelės ligoninės priimamąjį. Budintis gydytojas — jis atrodė kone toks pats išvargęs, kaip aš jaučiausi, — informavo, esą turbūt patyriau smegenų sutrenkimą. Kadangi labai skaudėjo galvą, gydytojas veikiausiai neklydo. Kūną margino mėlynės, pjautinės žaizdos, be to, greičiausiai pasitempiau sausgysles. Jis nežinojo, ką galvoti apie dantų žymes. Adrenalinui atslūgus, skausmas nenumaldomai stiprėjo. Daktaras pažadėjo išrašyti „Percocet“ vaistų.

— Klausau, — atsakiau.

— Geroji žinia: farai mano, kad tau pasimaišė protas, ir netiki nė vienu tavo žodžiu.

— O blogoji?

— Esu linkęs jiems pritarti, nors neatmetu labai tikėtinos galimybės, kad alkoholis tau sukėlė haliucinacijas.

— Mane užpuolė.

— Taip, taip, suprantu. Du vyrai, ginklai, furgonas, kažin kokie elektros įrankiai.

— Tiesiog įrankiai. Aš nesakiau, kad elektros.

— Tebūnie. Beje, tu smarkiai nusigėrei ir keistai elgeisi.

Pakėliau klešnę atidengdamas blauzdą bjaurojančias kandimo žymes.

— Kaip paaiškinsi šitas?

— Matyt, Vendė įsišėlo.

— Vindė, — pataisiau. Ir suvokiau, kad ginčytis beprasmiška. — Kas toliau?

— Nenoriu girtis, bet galiu suteikti aukščiausio lygio advokato patarimą, jei tik tau maga jį išgirsti, — pasakė Benediktas.

— Taip.

— Liaukis visiems pasakojęs, kad nužudei žmogų.

— Čia tai bent patarimas. O tu dar nenorėjai girtis.

— Jis minimas daugybėje teisės knygų. Klausyk, automobilio numeris, kurį nurodei policijai, neegzistuoja. Nėra nei lavono, nei smurto ar nusikaltimo požymių — tu viso labo padarei nedidelį nusižengimą: prisisiurbęs ir nusiritęs nuo šlaito įsibrovei į svetimą kiemą. Farai mielai tave paleistų apsiribodami bauda. Verčiau grįžkime namo, gerai? Ten ir apsvarstysime padėtį.

Bičiulio išvedžiojimai skambėjo logiškai ir nenuginčijamai. Išmintingiausiai pasielgčiau, jei nešdinčiausi atgal į koledžo miestelį, pailsėčiau, išsimiegočiau ir prašvitus apmąstyčiau įvykius blaivia galva. Negana to, vieną semestrą dėsčiau Konstitucijos kursą. Penktoji pataisa leidžia žmogui neliudyti prieš save. Tokia teise, ko gero, vertėtų pasinaudoti.

Prie vairo sėdo Benediktas. Man sukosi galva. Gydytojas suleido injekciją, kuri mane iškėlė iki padebesių, kad net apdujau. Mėginau susikaupti, tačiau dėmesį blaškė alkoholio ir vaistų poveikis, o kur dar

mintys apie grėsmę gyvybei. Aš tiesiogine prasme turėjau kovoti dėl išgyvenimo. Kas čia vyksta? Kaip su tuo susijusi Natalija?

Kai įvažiavome į aikštelę, kurioje mašinas statė etatiniai darbuotojai, netoli savo būsto durų pastebėjau koledžo policijos automobilį. Benediktas įbedė į mane klausiamą žvilgsnį. Patraukiau pečiais ir žengiau laukan. Galva taip apsvaigo, kad vos nesudribau ant žemės. Atsitiesiau ir nedrąsiai pasukau taku. Koledžo apsaugai vadovavo Evelina Stemer, smulkutė moteris, nuolat paslaugiai besišypsanti. Šįkart jos veidas buvo rimtas.

— Profesoriau Fišeri, ieškojome jūsų, — prabilo ji.

— Mano mobilųjį pavogė.

— Aišku. Ar galite keliauti su mumis?

— Kur?

— Į prezidento namus. Prezidentui Tripui reikia su jumis pasikalbėti.

Tarp mudviejų įsiveržė Benediktas.

— Evelina, ką visa tai reiškia?

Apsaugos vadovė dėbtelėjo į mano bičiulį, tarytum šis būtų ką tik išvirtęs iš raganosio tiesiosios žarnos.

— Tegul kalba prezidentas Tripas. Aš tik vykdau nurodymą.

Neturėjau jėgų prieštarauti. Juolab kad nė nemačiau prasmės spyriotis. Benediktas siūlėsi prisidėti, bet aš nemaniau, kad pas savo viršininką derėtų eiti kartu su geriausiu draugu. Koledžo policijos automobilyje ant priekinės keleivio sėdynės riogsojo kažin koks kompiuteris. Todėl man teko kaip tikram nusikaltėliui įsitaisyti gale.

Prezidentas gyveno dvidešimt dviejų kambarių, devynių tūkstančių šešių šimtų kvadratinių pėdų mūrinėje rezidencijoje, pastatytoje, pasak specialistų, santūriu neogotikiniu stiliumi. Tiksliai nepasakysiu, kokia jo esmė, tačiau statinys atrodė įspūdingai. Beje, nesupratau, kam prireikė budinčio apsaugos automobilio, — vila stovėjo ant kalvos, iškilusi virš stadionų, vos už keturių šimtų jardų nuo aikštelės. Prieš dvejus metus renovuotas pastatas tapo ne tik jaunos

prezidento šeimos namais, bet, o tai dar svarbiau, ir pobūvių vieta, kur buvo organizuojami renginiai, skirti lėšoms rinkti.

Buvau nuvestas į Džeko Tripo darbo kambarį, niekuo nesiskiriantį nuo jo kabineto koledže, tik dar labiau išpuoselėtą ir iščiustytą. Tiksliau, atrodantį kaip ir pats naujasis prezidentas — išpuoselėtas ir iščiustytas korporacinio tipo veikėjas laisvai krintančiais plaukais ir lanku padailintais dantimis. Jis mėgino pritapti apsirengdamas tvido kostiumu, bet puikavosi eiliniam profesoriui pernelyg nepriekaištingai pasiūtu ir per brangiu švarku. O jo alkūnes dengė per lygiai iškirpti lopai. Studentai šaipėsi vadindami Tripą pamaiva. Nebuvau tikras, ką tiksliai jie turėjo omeny, bet pravardė, šiaip ar taip, jam tiko.

Aš seniai supratau, kad žmonėms reikia tam tikro stimulo, todėl į prezidentą žiūrėjau nuolaidžiau. Nors ir gyveno išdidumą kurstančioje akademinėje aplinkoje, pirmiausia jis buvo įpareigotas prasimanyti pinigų. Taškas. Štai į ką privalėjo sutelkti pastangas. Geriausi prezidentai, kiek žinojau, suvokdavo savo darbo esmę, todėl ir nesielgdavo kaip pasipūtėliai. Vadovaujantis tokia nuostata, galima sakyti, kad prezidentas Tripas gan neblogai vykdė savo priedermes.

— Sėskis, Džeikobai, — pasiūlė Tripas ir dirstelėjo į stovinčią man už nugaros pareigūnę Stemer. — Evelina, išeidama uždaryk duris, gerai?

Paklusau. Prašymą įvykdė ir Evelina Stemer.

Džekas Tripas įsitaisė kitapus puošnaus rašomojo stalo. Baldas buvo aiškiai per didelis, atsiduodantis korporacijomis ir išpuikimu. Kai esu prastai nusiteikęs, neretai manau, kad įspūdingais stalais arba automobiliais vyrai stengiasi, hmm, šį tą kompensuoti. Tripas sunėrė rankas ant stalviršio, ganėtinai plataus, kad ant jo galėtų nutūpti sraigtasparnis.

— Džeikobai, atrodai velniškai prastai.

Prikandau liežuvį, neatkirtau „tau reikėtų pamatyti kitą vyruką“, nes dabar tokia replika būtų nuskambėjusi klaikiai neskoningai.

— Ilga buvo naktelė.

— Tu sužalotas?

— Nieko baisaus.

— Užsuk pas gydytoją.

— Mane jau apžiūrėjo. — Pasimuisčiau. Nuo medikamentų vaizdas padūmavo, tarsi akys būtų pridengtos marle. — Džekai, ko tau prireikė?

Jis skėstelėjo rankomis ir vėl jas sukryžiavo.

— Papasakosi apie praėjusį vakarą?

— Ką konkrečiai?

— Spręsk pats.

Tripas akivaizdžiai nusprendė pažaisti. Tiek to. Pirmas ėjimas mano.

— Su draugu gėriau bare. Padauginau. Grįžęs namo susidūriau su dviem vyrais. Jie, hmm, mane pagrobė.

Prezidento akys suapvalėjo.

— Tave pagrobė du vyrai?

— Taip.

— Kas tokie?

— Porelė prisistatė Bobu ir Otu.

— Bobu ir Otu.

— Patys taip sakė.

— Kur jie dabar?

— Nežinau.

— Suimti?

— Ne.

— Bet tu viską išklojai policijai?

— Taip, — atsakiau. — Gal jau paaiškinsi, kur lenki?

Tripas iškėlė ranką lyg netikėtai supratęs, kad stalviršis lipnus. Suglaudė apatines delnų dalis ir pabaksnojo vieną į kitą pirštus.

— Ar pažįsti studentą Barį Votkinsą?

Mano širdis akimirką nustojo plakti.

— Kaip jis?

— Ar pažįsti?

— Taip. Vienas iš mane pričiupusių žmonių smogė jam į veidą.

— Aha, — atsiliepė Tripas tartum nieko nesupratęs. — Kada?

— Mes stovėjome prie furgono. Baris man šūktelėjo ir pribėgo. Vos spėjau apsisukti, kai tas vyrukas jam trenkė. Ar Baris gerai jaučiasi?

Jis vėl subarbeno pirštų galiukais.

— Studentas paguldytas į ligoninę dėl skruostikaulio lūžio. Smūgis jį stipriai sužalojo.

Atsilošiau.

— Prakeikimas.

— Jo tėvai prislėgti. Kalba apie ieškinį.

Ieškinys — šitas žodis kiekvienam biurokratui kelia mirtiną baimę. Beveik įtikėjau išgirsiąs banalią muziką iš siaubo filmo.

— Baris Votkinsas tųdviejų vyrų nepamena. Žino tik tiek, kad tave pašaukė ir bėgo artyn. Dar pora studentų matė, kaip sprukai furgonu.

— Aš nesprukau. Įlipau į kabinos galą.

— Aha, — nieko nesuvokiančio žmogaus tonu pareiškė jis. — Kai kiti studentai pasirodė nelaimės vietoje, kraujuojantis Baris jau gulėjo ant žemės. Tu išvairavai automobilį iš aikštelės.

— Kaip sakiau, sėdėjau ne prie vairo, o salono gale.

— Aha.

Ir vėl tas „aha“. Pasvirau link Tripo. Ant stalo tebuvo pernelyg tvarkingai sudėta dokumentų stirta ir, žinoma, privaloma šeimos nuotrauka su blondine žmona, dviem nuostabiais vaikais ir šunimi, kurio gaurai krito laisvai kaip šeimininko plaukai. Nieko daugiau. Tik didžiulis tuščias stalas.

— Norėjau, kad tie smurtautojai kuo greičiau pasišalintų iš koledžo teritorijos. Todėl sutikau bendradarbiauti.

— Kalbėdamas turi galvoje vyrus, kurie... prievarta tave išvežė?

— Taip.

— Kas tie žmonės?

— Nežinau.

— Tave grobė dėl išpirkos?

— Abejoju. — Puikiai supratau, kaip beprotiškai skamba mano žodžiai. — Vienas įsilaužė į mano namus. Kitas laukė furgone. Abu primygtinai reikalavo, kad vykčiau drauge.

— Tu esi augalotas. Galingo stoto. Atrodai fiziškai grėsmingas.

Tylėdamas lūkuriavau tęsinio.

— Kaip jie tave įtikino važiuoti kartu?

Užuot ką nors atskleidęs apie Nataliją, numečiau bombą.

— Porelė buvo ginkluota.

Tripas vėl išpūtė akis.

— Turėjo ginklus?

— Taip.

— Tikrus?

— Taip, kuo tikriausius.

— Iš kur žinai?

Nutariau neminėti, kad vienas iš jų šaudė į mane. Pasvarsčiau, ar policija aptiktų kulkas netoli greitkelio. Vėliau reikėtų tuo pasidomėti.

— Ar kam nors apie tai pasakojai? — prabilo Tripas, nesulaukęs mano atsakymo.

— Policininkams. Nors vargu ar jie patikėjo.

Jis atsirėmė į krėslo atlošą ir pradėjo timpčioti lūpą. Numaniau, apie ką galvoja prezidentas: kaip reaguos studentai, tėvai ir įtakingi alumnai išgirdę, kad mokymo įstaigos teritorijoje siautėjo ginkluoti banditai? Be to, jei tik sakiau tiesą, — kuri geriausiu atveju kėlė abejonių, — tie žmonės pagrobė profesorių ir sužeidė koledžo auklėtinį.

— Tuo metu buvai gerokai apgirtęs, ar ne?

Na, štai, prasideda.

— Teisybė.

— Pagrindiniame kieme veikia stebėjimo kamera. Tu ne tiek ėjai, kiek šlitiniavai.

— Taip jau nutinka, kai per daug išgeri.

— Mums pranešė, kad iš „Bibliotekos" baro išėjai pirmą valandą nakties. Tačiau į koledžo miestelį parlingavai tik trečią valandą.

Vėl nutylėjau.

— Ką veikei tas dvi valandas?

— Kodėl klausi?

— Aš tiriu studento užpuolimą.

— Kuris įvyko trečią valandą nakties. Manai, jį planavau ištisas dvi valandas?

— Džeikobai, apsieikime be sarkazmo. Tai rimtas reikalas.

Užsimerkiau ir pajutau, kad kambarys ima suptis. Taip, jis teisus.

— Iš baro išėjau su jauna dama. Mūsų santykiai su incidentu niekaip nesusiję. Aš netrenkiau Bariui. Vaikinas kiekvieną savaitę lankosi mano darbo kabinete.

— Jis irgi tave gynė. Sakė, kad esi mėgstamiausias jo dėstytojas. Betgi, Džeikobai, turi atsižvelgti į faktus. Tu supranti, ar ne?

— Taip.

— Pirmas faktas: tu buvai girtas.

— Aš esu koledžo profesorius. Girtavimas faktiškai įtrauktas į darbo sąlygas.

— Tavo sąmojis nejuokingas.

— Bet teisingas. Po šimts, juk ne kartą lankiausi tavo pobūviuose. Pats nevengei išlenkti vieną kitą taurelę.

— Tu sau nepadedi.

— Ir nesistengiu. Man terūpi atskleisti tiesą.

— Gerai, antras faktas: nors šneki miglotai, regis, įkaušęs permiegojai su moterimi.

— Nereikia neapibrėžtumų. Kalbėjau būtent apie vienos nakties romaną. Jai per trisdešimt, koledže nedirba. Ir ką?

— Ogi tą, kad po šių dviejų epizodų buvo užpultas studentas.

— Aš jo neliečiau.

— Bet esi susijęs su įvykiu. — Tripas vėl atsilošė krėsle. — Man nelieka kitos išeities, kaip tik paprašyti tavęs išeiti atostogų.

— Dėl gėrimo?

— Dėl visko.

— Vidury semestro?

— Mes rasime, kas tave pavaduos.

— Aš atsakingas už savo studentus. Negaliu štai taip jų palikti.

— Galbūt tau reikėjo įvertinti pasekmes prieš nusigeriant? — kandžiai atšovė jis.

— Piktnaudžiavimas svaigalais nėra nusikaltimas.

— Ne, bet vėlesni tavo veiksmai... — nebaigęs sakinio Tripas vyptelėjo. — Keista.

— Kas?

— Girdėjau, kaip prieš keletą metų susikirtai su profesoriumi Treinoru. Nepastebi analogijos?

Neatsiliepiau.

— Pasak seno graikų priežodžio, — tęsė jis, — kuprius niekada nemato savo kupros.

Linktelėjau.

— Įžvalgu.

— Vis šmaikštauji, Džeikobai, bet ar tikrai manai, kad tavo reputacija nepriekaištinga?

Neišmaniau, kaip reaguoti.

— Nieko panašaus nesakiau.

— Paprasčiausiai esi veidmainys? — Tripas kiek per giliai atsiduso. — Džeikobai, nenoriu su tavimi taip elgtis.

— Girdžiu „bet".

— Tu puikiai viską supranti. Ar policija tiria tavo pareiškimą?

Nebuvau tikras, kaip derėtų atsakyti į klausimą, todėl pasirinkau tiesą.

— Nežinau.

— Tada verčiau paimk atostogų, kol šis reikalas išsispręs.

Jau ketinau prieštarauti, tačiau susilaikiau. Jis teisus. Atmetus politinius tauškalus ir kalbas apie ieškinius, tenka pripažinti, kad

koledžo auklėtiniams kėliau grėsmę. Dėl mano *veiksmų* buvo rimtai sužeistas vienas studentas. Galėčiau sugalvoti įvairiausių pasiteisinimų, bet jeigu būčiau tesėjęs Natalijai duotą žodį, dabar Baris negulėtų ligoninėje sulaužytu skruostikauliu.

Ar išdrįsiu rizikuoti ir leisti, kad tokie incidentai pasikartotų?

Be to, Bobas kažin kur tebesišlaistė. Jam turbūt magės atkeršyti už Otą, mažų mažiausiai pabaigti pradėtą darbą arba nutildyti liudininką. Likdamas čia, statyčiau į pavojų studentus, ar ne?

Prezidentas Tripas ėmė rūšiuoti dokumentus ant stalo, taip parodydamas, kad pokalbis baigtas.

— Susirink daiktus, — tarė jis, — ir per valandą apleisk koledžo teritoriją.

16 skyrius

Rytojaus dieną, prieš dvyliktą, grįžau į Sabalpalmių Skardį. Aklagatvin vedančioje tylioje gatvelėje pasibeldžiau į vieno namo duris. Jas atidarė liūdnai besišypsanti Delija Sanderson, velionio Todo Sandersono, hmm, žmona. Ji buvo griežtų veido bruožų, stuomeninga kaip ūkininkė ir turėjo stambias rankas.

— Profesoriau, ačiū, kad atvažiavote.

— Vadinkite mane Džeiku, — paprašiau jausdamas, kaip krūtinę nutvilkė kaltės dūris.

Moteris atšlijo ir pakvietė mane užeiti. Būstas pasirodė besantis mielas, išdažytas ir apstatytas karalienės Viktorijos laikų pseudostiliumi, kuriuo pastaruoju metu žavėjosi naujų erdvių namų savininkai. Vidaus kiemas ribojosi su golfo aikštynu. Visur viešpatavo ramybė ir žaluma.

— Sunku apsakyti, kaip malonu, kad sukorėte tokį ilgą kelią.

Dar vienas dilgtelėjimas.

— Ką jūs, man garbė pas jus svečiuotis.

— Bet vien pagalvojus, kad koledžas išsiuntė profesorių į tokias tolybes...

— Nieko tokio. Jei atvirai, mane nudžiugino galimybė prasiblaškyti. — Pasistengiau nusišypsoti.

— Bet aš vis tiek esu dėkinga, — atsakė Delija Sanderson. — Kol kas vaikų nėra namuose. Priverčiau juos eiti į mokyklą. Net ir gedint reikia kuo nors užsiimti, suprantate?

— Taip.

Vakar paskambinęs į smulkmenas nesigilinau. Prisistatęs profesoriumi iš Todo *alma mater* pasiteiravau, ar galėčiau aplankyti ją namuose, pašnekėti apie amžinatilsį sutuoktinį ir išreikšti užuojautą. Ar minėjau, neva mane siunčia koledžas? Tarkim, leidau jai taip galvoti.

— Išgersite kavos? — paklausė ponia Sanderson.

Žinojau, kad žmonės linkę labiau atsipalaiduoti, kai atlieka paprastas užduotis ir mano padedą svečiams jaustis kaip namuose. Atsakiau teigiamai.

Mudu stovėjome fojė. Dešinėje mačiau svetainę, į kurią dažniausiai vedami svečiai. Kairėje buvo gyvenamosios patalpos — jaukus poilsio kambarys ir virtuvė. Sekdamas įkandin moters, žengiau į pastarąją — kasdieniškesnėje aplinkoje gal ji bus labiau linkusi atsiverti.

Jokių įsilaužimo požymių nepastebėjau, tačiau ko, tiesą sakant, aš tikėjausi? Kraujo ant grindų? Išvartytų baldų? Atdarų stalčių? Geltonos juostos, kuria policija aptveria nusikaltimo vietą?

Tviskanti erdvi virtuvė žavingai įsiliejo į buitinės technikos pilną, dar platesnį kambarį. Prie sienos pritvirtintas milžiniškas televizorius. Sofa buvo užversta nuotolinio valdymo įranga ir „Xbox" pulteliais. Taip, aš žinau, kas yra „Xbox" įrenginys. Pats jį turiu. Mėgstu žaisti „Madeną".* Paduokite mane į teismą.

Delija Sanderson priėjo prie kavavirės, vienos iš tokių, kurioms

* Kompiuterinis amerikietiškojo futbolo žaidimas, pavadintas garsaus trenerio Džono Madeno garbei.

naudojamos kapsules. Aš atsisėdau ant kėdutės granitinėje virtuvės zonoje. Ji pademonstravo stebėtinai daug ir įvairių kavos paketėlių.

— Kokios gersite?

— Pati nuspręskite, — atsiliepiau.

— Galiu kirsti lažybų, kad mėgstate stiprią.

— Ir jas laimėtumėte.

Moteris pražiodė aparatą ir vidun įkišo „Reaktyviniu kuru" pavadintą kapsulę. Atrodė, tarsi aparatas būtų ją nurijęs ir paskui išślapinęs kavą. Aha, žinau, vaizdinys apetitiškas.

— Juodos? — paklausė Delija.

— Gal vis dėlto kiek silpnesnės, — nutariau ir paprašiau šlakelio pieno bei saldiklio.

Ji įteikė puoduką.

— Jūs nepanašus į koledžo dėstytoją.

Man dažnai žmonės taip sako.

— Tvido švarką palikau cheminėje valykloje. — Po pauzės pridūriau: — Užjaučiu dėl netekties.

— Ačiū.

Siurbtelėjau kavos. Ko tiksliai atsibeldžiau į šią vietą? Privalėjau išsiaiškinti, ar Delijos Sanderson Todas ir Natalijos Todas yra tas pats asmuo. Jeigu taip... kaip tai įmanoma? Ką reiškė jo mirtis? Ir kokias paslaptis galbūt slėpė priešais stovinti moteris?

Be abejo, atsakymo neturėjau, bet dabar ketinau rizikuoti. Ją veikiausiai teks paspausti. Nors manęs nė trupučio nežavėjo mintis, kad reikės bakštinti akivaizdžiai sielvartaujantį žmogų. Nenutuokiau, kas dar čia vyko, bet aiškiai mačiau, kad Delija Sanderson apimta širdgėlos. Apie skausmą liudijo veidas, vos pastebimai nusvirę pečiai, akyse atsispindintis sukrėtimas.

— Nežinau, kaip taktiškai paklausti... — prabilau.

Nutilau vildamasis, kad moteris pakibs ant jauko. Taip ir nutiko.

— Jums maga išgirsti, kaip jis mirė?

— Jeigu kišu nosį ne į savo reikalus...

— Nieko tokio.

— Anot laikraščių, jūsų vyras žuvo per įsilaužimą.

Moters veidas pabalo. Ji nusisuko į kavavirę, panaršė kapsules, čiupo vieną, tuoj pat numetė atgal ir išsirinko kitą.

— Atleiskite, mums nebūtina apie tai kalbėtis, — pratariau.

— Jokio įsilaužimo nebuvo.

Tylėjau lūkuriuodamas.

— Tai yra, kažkas pas mus įsilaužė, bet nieko nepavogė. Keista, tiesa? Paprastai plėšikai pasisavina kokius nors daiktus. Bet jie tik...

Ponia Sanderson su trenksmu uždarė kavavirės žiotis.

— Jie?

— Ką?

— Jūs pasakėte „jie". Vadinas, į namus brovėsi ne vienas asmuo?

Moteris tebestovėjo nusigręžusi.

— Nežinau. Policija neketina spėlioti. Aš tik neįsivaizduoju, kaip vienas žmogus galėtų...

Moteris nukorė galvą. Man net pasidingojo, kad jai ėmė linkti keliai. Atsiplėšiau nuo kėdutės norėdamas prieiti, antra vertus, kas aš toks, velniai rautų? Trumpam sustingau ir tyliai vėl atsisėdau.

— Mes manėme, kad gyvename saugioje vietoje, — tęsė Delija Sanderson. — Uždaroje bendruomenėje, į kurią neturėtų įlįsti blogiukai.

Nuosavų namų rajonas užėmė didžiulį plotą, galybę akrų, kurie čionykščiams užtikrino atokumą. Įvažiavimą į kompleksą sergėjo vartų atitikmuo — būdelė, pakeliama plieninė svirtis, atvykėliams linkčiojantis ir mygtuką spaudantis apsaugininkas. Ryžtingai nusiteikusių blogiukų niekas iš jų nesustabdytų. Vartai geriausiu atveju nubaidydavo ramybės drumstėjus, sukeldavo šiems papildomų rūpesčių, priversdavo triukšmadarius ieškotis lengviau prieinamų teritorijų. Tačiau tikro saugumo negarantavo. Jie įrengti tik dėl akių.

— Kodėl spėjate, kad buvo keli plėšikai?

— Nes... nes nesuprantu, kaip vienas įsilaužėlis sugebėtų pridaryti tiek žalos.

— Ką turite omenyje?

Ji pakratė galvą. Pirštu nusišluostė akis ir atsigręžė.

— Verčiau pakeiskime temą.

Man rūpėjo spustelėti ponią Sanderson, bet puikiai suvokiau, kad taip elgtis nederėtų. Juk buvau koledžo profesorius, atvažiavęs iš velionio sutuoktinio *alma mater*. Ir dar, aišku, buvau žmogus. Atėjo metas atsitraukti ir apmąstyti kitokias priemones tikslui pasiekti.

Kaip galėdamas švelniau atsistojau ir nužingsniavau prie šaldytuvo, ant kurio puikavosi tuzinai nuotraukų, magnetais prilipdyta kompozicija. Fotografijų kratinį sudarė nuostabiai paprasti, net per daug tikėtini kadrai iš žvejybinės kelionės, disneilendo, šokių vakaro, kalėdinės šventės paplūdimyje, mokyklinių koncertų, diplomo įteikimo iškilmių. Ant šaldytuvo nestigo nė vieno iš smulkiųjų gyvenimo žymeklių. Pasviręs artyn įdėmiai apžiūrėjau kuo daugiau Todo atvaizdų.

Ar čia tas pats žmogus?

Kiekvienoje nuotraukoje jis buvo švariai apsiskutęs. Mano regėtas vyras želdinosi erzinančias madingas ražienas. Šerius galima užsiauginti per kelias dienas, bet ši aplinkybė man vis tiek atrodė keistoka. Vėl savęs paklausiau: ar tai šis žmogus vedė Nataliją?

Jutau, kaip mano nugarą varsto Delijos Sanderson akys.

— Kartą buvau sutikęs jūsų vyrą, — pasakiau.

— Tikrai?

Atsisukau.

— Prieš šešerius metus.

Delija suėmė kavos puodelį — išsivirė juodą, kaip pastebėjau, — ir atsisėdo ant gretimos kėdutės.

— Kur?

— Vermonte, — atsakiau nenuleisdamas nuo jos akių.

Naujiena nepribloškė moters, bet ji truputį susiraukė.

— Vermonte?

— Taip. Kraftboro miestelyje.

— Jūs įsitikinęs, kad matėte Todą?

— Vėlyvą rugpjūtį. Anuomet buvau apsistojęs rašytojų priebėgoje.

Namo šeimininkė nuoširdžiai suglumo.

— Kiek pamenu, Todas niekada nesilankė Vermonte.

— Lankėsi prieš šešerius metus. Rugpjūtį.

— Taip, girdėjau, kai sakėte pirmą kartą. — Moters balse nuskambėjo užuomina į nekantrumo gaidas.

Dūriau pirštu į šaldytuvą.

— Bet tada jūsų vyras atrodė kitaip.

— Nesuprantu.

— Jis turėjo ilgesnius plaukus ir buvo porą dienų neskutęs barzdos.

— Todas?

— Taip.

Pamąsčiusi moteris vyptelėjo.

— O, dabar aišku.

— Kas?

— Kodėl atkakote iš tokios tolybės. Iš pradžių nesusigaudžiau. Todas nedalyvavo alumnų veikloje. Vargu ar koledžas juo būtų taip susidomėjęs. O jūsų kalbos apie žmogų iš Vermonto... — ponia Sanderson nutilo ir patrūkčiojo pečiais. — Paprasčiausiai mano sutuoktinį supainiojote su kitu vyru. Su Vermonte sutiktu Todu.

— Ne, aš įsitikinęs...

— Užtikrinu jus, kad mano Todas niekuomet nesilankė Vermonte. Pastaruosius aštuonerius metus rugpjūtį skrisdavo į Afriką ir ten operuodavo skurdžiai gyvenančius tenykščius. Be to, skusdavosi kasdien. Net sekmadienį. Skustuvo griebdavosi kiekvieną mielą dieną.

Vėl nukreipiau akis į fotografijas ant šaldytuvo. Negi ji teisi? Nejau viskas taip paprasta? Aš apsipažinau? Tokią galimybę jau svarsčiau, bet tik dabar ja pamažu įtikėjau.

Tam tikra prasme niekas labai nepasikeitė. Aš negalėjau užmiršti iš Natalijos elektroniniu paštu gautos žinutės, Oto su Bobu ir patirtų incidentų. Bet nūnai šitos sąsajos, matyt, nebereikės narplioti.

Delija atvirai mane tyrinėjo.

— Kas čia vyksta? Kodėl iš tikrųjų pas mus atvažiavote?

Įkišau ranką į kišenę ir ištraukiau savo mylimos moters nuotrauką. Keista, bet kitų neturiu. Natalijai nepatiko paveiksluotis, todėl spragtelėjau fotoaparatu, kai ji miegojo. Nežinau kodėl. O gal žinau. Įteikiau nuotrauką Delijai Sanderson ir palaukiau reakcijos.

— Keista.

— Kas?

— Ji užsimerkusi. — Našlė pakėlė galvą. — Fotografavote jūs?

— Taip.

— Jai miegant?

— Taip. Pažinojote ją?

— Ne. — Delija įsižiūrėjo į nuotrauką. — Toji moteris jums kažką reiškia, tiesa?

— Taip.

— Kas ji?

Atsivėrė laukujės durys.

— Mama?

Namo šeimininkė nuleido Natalijos nuotrauką ir pajudėjo balso pusėn.

— Erikai? Kas atsitiko? Kodėl taip anksti grįžai?

Nudrožiau jai įkandin. Delijos sūnų pažinau iš karto, nes per laidotuves mačiau jį sakant atsisveikinimo kalbą. Vaikino žvilgsnis nukrypo nuo motinos ir perskrodė kiaurai mane.

— Kas jis? — paklausė Erikas netikėtai priešišku tonu, tarytum įtardamas, kad ketinu rėžti sparną apie jo gimdytoją.

— Profesorius Fišeris iš Lanfordo. Jis atvyko paklausinėti apie tavo tėvą.

— Ko paklausinėti?

— Aš tik norėjau išreikšti pagarbą, — įsiterpiau tiesdamas ranką. — Apgailestauju dėl netekties. Užuojautą reiškia visas koledžas.

Jaunuolis tylėdamas paspaudė man delną. Mes stoviniavome

fojė lyg trijulė vienas kito nepažįstančių kokteilio vakarėlio dalyvių, kurie jautėsi nesmagiai, nes dar niekas jų nepristatė.

— Niekur neradau savo sportbačių, — galiausiai tarė Erikas.

— Palikai automobilyje.

— O, teisingai. Pasiimsiu juos ir lėksiu atgal.

Jis metėsi laukan. Kol lydėjome vaikiną žvilgsniais, mudviejų galvose tikriausiai sukosi tos pačios mintys apie ateitį, kurią jam teks pasitikti be tėvo. Sumečiau nieko daugiau nepešiąs. Ką gi, metas palikti Sandersonus ramybėje.

— Gal jau eisiu, — prabilau. — Ačiū už sugaištą laiką.

— Nėra už ką.

Nusigręžiant durų link, pro mano akis praslydo svetainė.

Krūtinėje liovėsi plakusi širdis.

— Profesoriau Fišeri?

Stovėjau įsikibęs rutulio formos rankenos. Slinko sekundės. Nenumaniau, kiek jų prabėgo. Rankenos nepasukau, stovėjau kaip įkaltas, nė nealsavau. Tik žiūrėjau į rytietišku kilimu apklotą kambarį, įbedęs akis virš židinio.

— Profesoriau? — vėl pakartojo Delija Sanderson.

Jos balsas sklido iš kažin kur toli.

Paleidau rankeną, žengiau į svetainę ir numyniau per kilimą tebespoksodamas į objektą virš ugniakuro. Moteris nusekė iš paskos.

— Ar viskas gerai?

Ne, negerai. Pasirodo, aš neapsirikau. Bet kokios abejonės išgaravo. Čia ne sutapimas ir ne klaida: prieš šešerius metus šitas Todas Sandersonas tikrai vedė Nataliją.

Prisiartinusią Deliją Sanderson veikiau pajutau nei išvydau.

— Jis kaskart mane sujaudina, — tarė moteris. — Galėčiau taip ištisas valandas stovėti ir vis rasčiau ką nors nauja.

Puikiai ją supratau. Iš šono smelkėsi švelnus ryto žvilgesys, brėkštančios dienos rausvumas. Tamsūs langai bylojo, kad anksčiau namelyje vyravo šiluma, bet dabar jis buvo apleistas.

Prieš save regėjau Natalijos paveikslą.

— Patinka? — paklausė Delija Sanderson.

— Taip, — atsakiau. — Nepaprastai.

17 skyrius

Prisėdau ant sofos. Šįkart namo šeimininkė kavos nesiūlė. Per du pirštus pripylė „Macallan“ viskio. Svaigintis dar buvo per anksti ir, kaip jau minėjau, iš manęs nekoks gėrėjas, bet vis dėlto dėkingai suėmiau stiklą drebančia ranka.

— Ar pagaliau išklosite, kas čia vyksta? — prabilo Delija.

Nežinojau, kaip pasiaiškinti, kad ji nepalaikytų manęs puspročiu, todėl pradėjau nuo klausimo:

— Iš kur gavote tą paveikslą?

— Jį nupirko Todas.

— Kada?

— Nepamenu.

— Pasistenkite prisiminti.

— Koks skirtumas?

— Prašau. — Stengiausi kalbėti kuo ramesniu balsu. — Tik pasakykite, kur ir kada jį pirkote.

Našlė susimąsčiusi kilstelėjo antakius.

— Kur... neatsimenu. O kada... per mūsų sukaktuves. Prieš penkerius, galbūt šešerius metus.

— Prieš šešerius, — pataisiau.

— Ir vėl tas skaičius. Aš nesuprantu, kur jūs lenkiate.

Nemačiau priežasties meluoti, o blogiausia, kad neįsivaizdavau, kokiais žodžiais sušvelninti smūgį.

— Rodžiau jums miegančios moters nuotrauką.

— Taip, prieš kelias minutes.

— Aha. Paveikslą nutapė ji.

Delija susiraukė.

— Apie ką jūs kalbate?

— Apie Nataliją Eiveri. Nuotraukoje — ji.

— Bet... — Delija palingavo galva. — Nesuprantu. Argi jūs nedėstote politologijos?

— Dėstau.

— Tačiau laisvalaikiu užsiimate menotyra? Toji moteris irgi studijavo Lanforde?

— Ne, nieko panašaus. — Vėl įsmeigiau akis į namelį ant kalvos. — Aš jos ieškau.

— Dailininkės?

— Taip.

Delija Sanderson atidžiai patyrinėjo mano veidą.

— Ji dingusi?

— Nežinau.

Mudviejų žvilgsniai susitiko. Našlė nelinktelėjo, bet to daryti ir nereikėjo.

— Jūs ją labai branginate.

Nors replika nenuskambėjo klausiamai, aš vis tiek atsakiau:

— Taip. Akivaizdu, kad mano pasakojimas atrodo beprasmiškas.

— Be abejo, — sutiko Delija. — Bet jūs tikite, kad mano vyras kažką apie ją žinojo. Todėl ir atvažiavote.

— Taip.

— Kodėl?

Vėl nutariau nemeluoti.

— Jūs turbūt pamanysite, kad išsikrausčiau iš proto.

Moteris tylėdama lūkuriavo.

— Prieš šešerius metus dalyvavau jūsų sutuoktinio ir Natalijos Eiveri vestuvėse Vermonto koplytėlėje.

Delija Sanderson du kartus sumirksėjo. Pakilo nuo sofos ir ėmė trauktis atbula.

— Manau, mums laikas atsisveikinti.

— Meldžiu, išklausykite mane.

Ji užsimerkė, bet, ei, ausų juk neužsispaudė. Pratrūkau paskubomis pasakoti, kaip prieš šešerius metus stebėjau jungtuves, kaip perskaičiau Todo nekrologą, kaip atvažiavau į laidotuves. Ir kaip beveik įtikėjau suklydęs.

— Jūs tikrai apsirikote, — paskelbė moteris, kai baigiau kalbėti. — Jokių abejonių.

— O paveikslas tėra sutapimas?

Delija neatsiliepė.

— Ponia Sanderson?

— Ko jūs siekiate? — romiai pasiteiravo ji.

— Rasti Nataliją.

— Kodėl?

— Pati žinote.

Našlė kinktelėjo galva.

— Nes ją mylite.

— Taip.

— Nors prieš šešerius metus matėte, kaip ji ištekėjo už kito vyro.

Nesivarginau atsakyti. Kambariuose tvyrojo erzinanti tyla. Abu vėl atsigręžėme į trobesį ant kalvos. Man magėjo, kad peizažas kaip nors pakistų — kad saulė šviestų aukščiau arba viename iš langų įsižiebtų žiburėlis.

Delija Sanderson atšlijo dar per porą jardų ir iš kišenės išsikrapštė mobilųjį.

— Ką jūs darote? — kreipiausi į ją.

— Vakar į „Google“ sistemą įvedžiau jūsų vardą ir pavardę. Po to, kai su manimi susisiekėte.

— Aišku.

— Norėjau įsitikinti, kad esate tas, kuo vadinatės.

— Kas dar galėčiau būti?

Klausimą moteris nuleido negirdom.

— Lanfordo koledžo tinklalapyje aptikau jūsų fotografiją. Prieš atidarydama duris dėl visa ko pažiūrėjau pro akutę.

— Kodėl taip elgėtės?

— Nusprendžiau, kad nepakenks pasisaugoti. Baiminausi, kad vyro žudikai...

Pagaliau susigaudžiau.

— Ateis jūsų?

Ji patraukė pečiais.

— Bet jūs atpažinote mane iš nuotraukos.

— Taip. Todėl ir įsileidau. Tiesa, dabar svarstau, ar tik nesuklydau. Juk jūs melavote apie savo kelionės tikslą. Iš kur man žinoti, kad nesate vienas jų?

Nesumąsčiau, kaip reaguoti.

— Jei nieko prieš, kol kas nuo jūsų laikysiuosi atokiau. Aš stoviu gan arti lauko durų. Jei bandysite keltis, nuspausiu mygtuką, kuris mane sujungs su pagalbos tarnyba, ir spruksiu. Supratote?

— Aš ne...

— Supratote?

— O taip, — patvirtinau. — Nejudėsiu iš vietos. Bet ar galiu paklausti?

Ponia Sanderson mostu liepė tęsti.

— Iš kur žinote, kad neturiu ginklo?

— Stebėjau jus nuo tada, kai įėjote. Savo drabužiuose jo niekur nepaslėptumėte.

Linktelėjau.

— Juk nemanote, kad ketinu jums pakenkti?

— Ne. Bet, kaip sakoma, atsarga gėdos nedaro.

— Istorija apie vestuves Vermonte išties skamba beprotiškai.

— Taip, — sutiko Delija Sanderson. — Ir per daug beprotiškai, kad būtų pramanas.

Vėl nuščiuvome. Mūsų akys krypo į namelį ant kalvos.

— Jis buvo nepaprastai geras žmogus, — po pauzės prabilo našlė. — Todas galėjo praturtėti iš privačios praktikos, bet dirbo vien tik „Naujai pradžiai“. Žinote apie ją?

Pavadinimas lyg ir girdėtas, bet niekaip neprisiminiau, kam jis priklausė.

— Deja, ne.

Delija net nusišypsojo.

— O varge, prieš atvykdamas visiškai neparuošėte namų darbų. „Nauja pradžia“ yra labdaros organizacija, kurią Todas įkūrė su keliais Lanfordo absolventais. Ji buvo tapusi mano vyro aistra.

Prisiminiau skaitęs apie ją nekrologe, bet tuo metu nenutuokiau, kad toji labdaros organizacija susijusi su koledžu.

— Ką konkrečiai veikia žmonės iš „Naujos pradžios“?

— Užjūryje operuoja vilko gomurius. Gydo randus ir nudegimus, atlieka įvairias kitas plastinės chirurgijos procedūras. Pakeičia pacientų ateitį. Jiems dovanoja naują pradžią, kaip ir skelbia organizacijos pavadinimas. Savo veiklai Todas buvo pašventęs visą gyvenimą. Kai užsiminėte matęs jį Vermonte, supratau, kad tai netiesa. Mano vyras dirbo Nigerijoje.

— Klystate, — paprieštaravau.

— Jūs sakote našlei, kad velionis sutuoktinis jai melavo?

— Ne. Tvirtinu, kad prieš šešerius metus, rugpjūčio dvidešimt aštuntą dieną, Todas Sandersonas buvo Vermonte.

— Ir vedė jūsų mylimąją, dailininkę?

Nieko neatsakiau.

Jos skruostu nuriedėjo ašaros.

— Įsilaužėliai Todą kankino. Prieš jį nužudydami. Sunkiai sužalojo. Kodėl žmonės taip elgiasi?

— Nežinau.

Delija pakratė galvą.

— Sakote, sužalojo? — lėtai pratariau. — Tai yra nusikaltėliai ne tik atėmė jam gyvybę?

— Taip.

Vėlgi nenumaniau, kaip taktiškai paklausti, todėl rėžiau tiesiai šviesiai:

— Kaip jis buvo kankinamas?

Nujaučiau, kokį atsakymą išgirsiu, dar prieš jai prabylant.

— Su įrankiais. — Delijos Sanderson gerklę suveržė rauda. — Įsilaužėliai jį antrankiais prirakino prie kėdės ir kankino naudodami įvairius įrankius.

18 skyrius

Mano lėktuvui nusileidus Bostone, naujajame telefone radau Šantos Niulin žinutę. „Sklando kalbos, kad tave išspyrė iš koledžo. Mums derėtų šnektelėti."

Paskambinau jai žingsniuodamas oro uosto terminalu. Atsiliepusi Šanta pasiteiravo, kur esu.

— Logano oro uoste.

— Kelionė nusisekė?

— Kuo puikiausiai. Minėjai, kad mums reikia pašnekėti.

— Akis į akį. Važiuok tiesiai pas mane į darbą.

— Koledžo miestelyje esu nepageidaujamas.

— O, tiesa, pamiršau. Vėl susitinkame „Judie's" restorane? Po valandos?

Kai prisistačiau į vietą, Šanta jau sėdėjo prie kampinio staliuko. Priešais ją stiebėsi ryškiai rožinis gėrimas, papuoštas ananaso skiltele. Pirštu dūriau į taurę.

— Tetrūksta skėtuko.

— Nejau manei, kad esu mergina, mėgstanti viskį su sodos vandeniu?

— Tik be sodos vandens.

— Atleisk, bet man arčiau širdies vaisių skonio kokteiliai.

Įsitaisiau kitoje stalo pusėje. Šanta pakėlė taurę ir pro šiaudelį siurbtelėjo gėrimo.

— Girdėjau, esi susijęs su studento užpuolimu, — tarė.

— Pradėjai dirbti prezidentui Tripui?

Ji suraukė antakius virš vaisinio kokteilio.

— Kas atsitiko?

Nuodugniai išklojau savo istoriją: apie Bobą su Otu ir furgoną, apie tai, kaip gindamasis pribaigiau žmogų, pabėgau ir nusiritau šlaitu. Moters veidas nepasikeitė, bet akių gelmėje mačiau, kaip jos galvoje sukasi sraigteliai.

— Policijai apie šiuos įvykius pasakojai?

— Iš dalies.

— Ką reiškia „iš dalies“?

— Aš buvau girtas. Rodos, pareigūnai nusprendė, kad pagrobimą ir žmogžudystę paprasčiausiai išsigalvojau.

Šanta dėbsojo į mane kaip į didžiausią kvaišą visoje planetoje.

— Tu tikrai atskleidei policijai tokius dalykus?

— Iš pradžių. Vėliau Benediktas paprotino, kad galbūt nevertėtų prisipažinti nužudžius, net jeigu imtis veiksmų privertė būtinoji gintis.

— Teisinius patarimus tau dalija Benediktas?

Gūžtelėjau pečiais. Vėl pagalvojau, kad man vertėtų prikąsti liežuvį. Juk mane įspėjo, ar ne? O kur dar pažadas? Šanta atsilošė ir nurijo gurkšnį. Priėjusi padavėja paklausė, ko norėčiau. Bedžiau smiliumi į vaisinį gėrimą ir paprašiau įpilti man tokį pat, tik be alkoholio. Nežinau kodėl. Aš nekenčiu vaisinių gėrimų.

— Ką išsiaiškinai apie Nataliją? — pasidomėjau.

— Jau sakiau.

— Aha, ničnieko, apskritą nulį, tad kodėl panorai pasimatyti su manimi?

Jai atnešė suvožtinį su pievagrybiais, man — BLT sumuštinį su rugine duona ir kalakutiena.

— Leidau sau užsakyti maisto, — pasakė ji.

Prie BLT neprisiliečiau.

— Kas čia vyksta, Šanta?

— Kaip tik tai ir noriu žinoti. Kaip susipažinai su Natalija?

— Koks skirtumas?

— Patenkink mano smalsumą.

Kaip ir anąkart, klausinėjo ji, o atsakyti teko man. Papasakojau, kaip prieš šešerius metus mudu susitikome Vermonto priebėgose.

— Ar ji pasakojo apie savo tėvą?

— Paminėjo tik tiek, kad jis miręs.

Šanta nuo manęs neatplėšė žvilgsnio.

— Nieko daugiau?

— Pavyzdžiui?

— Na... nežinau... — Ji godžiai atsigėrė ir teatrališkai trūktelėjo pečiais. — Galbūt tai, kad jis čia dėstė?

Mano akys suapvalėjo.

— Natalijos tėvas?

— Aha.

— Lanforde?

— Ne, „Judie's" restorane, — atkirto Šanta pavartydama akis. — Aišku, Lanforde.

Aš vis dar stengiausi kaip nors surikiuoti mintis.

— Kada?

— Pradėjo prieš tris dešimtmečius. Mokė studentus septynerius metus. Priklausė Politologijos katedrai.

— Juokauji?

— Kaip tik todėl tave ir pasikviečiau susitikti. Juk esu aukščiausios klasės pokštininkė.

Netrukus atlikau aritmetikos veiksmus. Tėvui įsidarbinus koledže, Natalija buvo dar visai mažutė — ir išliko vaikas, kai gimdytojas atsisveikino su šiomis vietomis. Galbūt neprisiminė, kaip čia gyveno? Todėl nieko nepasakojo? Betgi bent jau turėjo žinoti, teisingai? Argi nebūtų pasakiusi: „Ei, mano tėvas dėstė Lanforde. Dirbo tavo katedroje."

Prisiminiau, kaip Natalija atvažiavo į koledžo miestelį užsidėjusi

skrybėlę ir akinius, kaip troško kuo daugiau pamatyti, kaip mudviem vaikštinėjant po centrinę Lanfordo teritoriją ją apėmė liūdnai svajinga nuotaika.

— Kodėl ji nutylėjo? — prabilau.

— Nežinau.

— Ar tėvą atleido? Kur jie paskui keliavo?

Šanta gūžtelėjo.

— Verčiau paklausk, kodėl Natalijos motušė vėl susigrąžino mergautinę pavardę.

— Ką?

— Jos tėvas — Aronas Klaineris. Iki ištekėdama motina buvo Eiveri. Ji susigrąžino mergautinę pavardę, kurią suteikė ir abiem dukroms.

— Minutėlę, kada tėvas mirė?

— Ji tau nesakė?

— Man susidarė įspūdis, kad Natalija jo neteko labai seniai. Gal čia ir esmė? Matyt, jis atgulė į kapą, todėl šeima apleido koledžo miestelį.

Šanta nusišypsojo.

— Vargu bau, Džeikai.

— Kodėl?

— Nes šioje vietoje įvykiai pakrypsta įdomia linkme. Tėtukas niekuo nesiskiria nuo dukrelės.

Neatsiliepiau.

— Apie jo mirtį nėra jokių duomenų.

Nugurkiau seiles.

— Kurgi jis?

— Koks tėvas, tokia ir dukra, Džeikai.

— Po velnių, ką tai reiškia? — regis, atsakymą jau žinojau.

— Pasidomėjau, kur dabar yra profesorius Aronas Klaineris. Spėk, ką išsiaiškinau?

Tylėdamas laukiau tęsinio.

— Teisingai — ničnieko, apskritą nulį. Prieš ketvirtį amžiaus palikęs Lanfordą profesorius Aronas Klaineris dingo be pėdsakų.

19 skyrius

Koledžo bibliotekoje paieškojau kasmečių metraščių.

Juos radau rūsyje. Albumai atsidavė pelėsiais. Vartydamas sulipusius blizgius puslapius galiausiai aptikau Natalijos tėvą. Nuotrauka pasirodė neįsidėmėtina. Profesorius Aronas Klaineris buvo gana išvaizdus ir, pozuodamas prieš objektyvą, kaip dauguma žmonių stengėsi nutaisyti pasitenkinimo vypsnį, nors, mano nuomone, iškreiptos lūpos veikiau liudijo, kad jam nejauku. Įsispoksojau į veidą mėgindamas aptikti jo ir Natalijos panašumų. Galbūt šį tą ir įžvelgiau. Sunku pasakyti. Kaip žinome, protas geba apmulkinti.

Mes esame linkę regėti tai, ką norime.

Stebeilijau į veidą tarsi vildamasis, kad įžiūrėsiu kokį nors atsakymą. Nieko nepamačiau. Patyrinėjau kitus metraščius. Mano pastangos nedavė jokios naudos. Atidžiai perverčiau politologijos kurso albumą ir sustingau aptikęs priešais Klarko pastatą darytą nuotrauką, kurioje išvydau visus dėstytojus ir pagalbinį personalą. Profesorius Klaineris stovėjo greta katedros vedėjo Malkolmo Hiumo. Fotografijoje įamžintų asmenų šypsenos švelnesnės ir natūralesnės. Ponia Dinsmor ir anuomet atrodė kaip šimtametė.

Sekundėlę. Ponia Dinsmor...

Pasikišau albumą po pažastimi ir nulėkiau Klarko pastato link. Darbo diena jau baigėsi, tačiau ponia Dinsmor faktiškai gyveno raštinėje. Taip, mane laikinai nušalino nuo pareigų ir uždraudė kelti koją į Lanfordo teritoriją, bet aš abejojau, ar koledžo apsaugos darbuotojai pultų šaudyti. Taigi iš bibliotekos neteisėtai pačiupęs knygą patraukiau per kiemą, kuriame bastėsi studentai. Tik pažiūrėkite į mane — tapau žmogumi, balansuojančiu ant bedugnės krašto.

Susimąsčiau apie tą dieną, kai prieš šešerius metus čia vaikščiojau kartu su Natalija. Kodėl ji nieko nesakė? Gal parodė kokius nors ženklus? Kažkuriuo metu prityko arba sulėtino žingsnį? Tokių niuansų prisiminti nepavyko. Atminty atgijo tik tiek, kad mudu patenkinti klaidžiojome po koledžo miestelį ir tauškėme nelyginant per daug energinio gėrimo „Red Bull“ išlenkę pirmakursių gidai.

Ponia Dinsmor pakėlė galvą ir pažvelgė virš pusmėnulio formos akinių.

— Argi jūs nepersikraustėte kitur?

— Nebent fizine prasme, — atsakiau. — Bet nejau galėtumėte mane išmesti iš galvos?

Ji užvertė akis aukštyn.

— Ko norite?

Ant stalo padėjau metraštį. Atverstą ties grupine nuotrauka. Bakstelėjau į Natalijos tėvą.

— Ar pamenate profesorių Aroną Klainerį?

Sekretorė neskubėjo atsiliepti. Nusiėmė skaitymo akinius, pritvirtintus prie grandinėlės, kuri juosė kaklą, virpančiomis rankomis pavalė stiklus, vėl pasibalnojo jais nosį. Akmeninė veido išraiška nepakito.

— Taip, prisimenu, — tyliai tarė. — Kodėl domitės?

— Už ką jį išmetė iš darbo?

Ponia Dinsmor pažvelgė į mane.

— Iš kur traukėte, kad profesorių Klainerį atleido?

— Gerai, kodėl jis paliko koledžą? Ar galite papasakoti, kas atsitiko?

— Profesorius išėjo iš Lanfordo prieš dvidešimt penkerius metus. Kai buvote maždaug dešimtmetis.

— Žinau.

— Tai kodėl klausiate?

Neįstengiau nieko sugalvoti.

— Prisimenate jo vaikus?

— Mergaitės. Natalija ir Džulija.

Jokių dvejonių. Nustebau.

— Iki šiol prisimenate abiejų vardus?

— Kuo jos čia dėtos?

— Prieš šešerius metus Vermonte susipažinau su Natalija. Mes pamilome vienas kitą.

Ponia Dinsmor tylėdama laukė, kol ką nors pridursiu.

— Mano aiškinimai turbūt nuskambės beprotiškai, bet aš jos ieškau. Natalijai, kaip spėju, gresia pavojus, ir galbūt visa tai kažkaip susiję su jos tėvu.

Sekretorė dar porą sekundžių spitrijosi į mane. Galiausiai leido akiniams nukristi ant krūtinės.

— Klaineris mokėjo dėstyti. Jums būtų patikęs. Paskaitas jis skaitė su užsidegimu. Puikiai gebėjo sudominti studentus.

Ponia Dinsmor nudūrė žvilgsnį į nuotrauką metraštyje.

— Anais laikais kai kurie jaunesni profesoriai eidavo ir bendrabučio prižiūrėtojų pareigas. Tokiems priklausė ir Aronas Klaineris, su šeima gyvenęs pirmame Tinglio bendrabučio aukšte. Mokiniai juos dievino. Pamenu, kaip studentai susidėjo ir mergytėms nupirko sūpuokles. Vieną šeštadienio rytą surentė jas kieme, už Prato pastato.

Sekretorės akyse atsispindėjo ilgesys.

— Natalija buvo žavinga mergytė. Kaip ji atrodo dabar?

— Tapo nuostabiausia moterimi pasaulyje, — atsakiau.

Ponia Dinsmor kreivai šyptelėjo.

— Jūs romantikas.

— Kas jiems nutiko?

— Keletas dalykų. Sklandė paskalos apie Klainerių santuoką.

— Kokios paskalos?

— O kokios dar sklando koledžo miestelyje? Maži vaikai, išsiblaškiusi žmona, patrauklus vyras, įsikūręs akademinėje aplinkoje, pilnoje naujų įspūdžių alkstančių studenčių. Erzinu jus dėl merginų, užeinančių į jūsų darbo kabinetą, deja, prisižiūrėjau per daug gyvenimų, kuriuos tokios pagundos sugriovė.

— Jis užmezgė romaną su mokine?

— Galbūt. Nežinau. Bent jau sklido kalbos. Ar esate girdėjęs apie viceprezidentą Roją Hordaką?

— Mačiau pavardę ant kelių dekoratyvinių plokštelių.

— Aronas Klaineris apkaltino Hordaką plagiavimu. Oficialių kaltinimų niekas nepateikė, bet viceprezidentas gan įtakingas. Taigi Aronas Klaineris buvo pažemintas pareigose. Vėliau jis įsivėlė į nusirašinėjimo skandalą.

— Sukčiavo profesorius?

— Ne, žinoma, ne. Jo teigimu, prasižengė kažkoks studentas, gal pora. Smulkmenų nebeprisimenu. Matyt, taip ir prasidėjo Klainerio nuopuolis. Jis ėmė gerti. Kuo toliau, tuo ekscentriškiau elgėsi. Pasklido gandai.

Ji vėl dirstelėjo į nuotrauką.

— Valdžia paprašė jo atsistatydinti?

— Ne, — atsiliepė ponia Dinsmor.

— Kas konkrečiai įvyko?

— Vieną dieną pro šias duris įlėkė jo žmona. — Sekretorė pirštu bedė sau už nugaros. Žinojau, kokias duris ji turi omeny, man pačiam per tą slenkstį teko žengti tūkstantį kartų, bet aš vis tiek pažvelgiau nurodyta kryptimi, tarsi vildamasis pamatyti Natalijos mamą. — Moteris verkė. Tiksliau, isteriškai raudojo. Anuomet sėdėjau čia, už to paties stalo...

Ponia Dinsmor trumpam nuščiuvo.

— Ji norėjo susitikti su Malkolmu Hiumu. Profesoriaus nebuvo kabinete, todėl paskambinau jam telefonu. Hiumas atskubėjo. Ir ponia Klainer pranešė, kad vyras dingo.

— Dingo?

— Susikrovė daiktus ir pabėgo su kita moterimi. Buvusia studente.

— Kas ji?

— Neįsivaizduoju. Kaip sakiau, moteris isteriškai verkė. Anais

laikais mobiliųjų nebuvo, todėl negalėjome su juo susisiekti. Teko laukti. Kiek pamenu, profesorius Klaineris turėjo paskaitą. Bet taip ir nepasirodė. Tądien jį pridengė profesorius Hiumas. Iki semestro pabaigos Klainerį pavadavo kiti dėstytojai. Studentai smarkiai nusiminė. Mums ėmė skambinti tėvai, bet profesorius Hiumas juos apramino, visiems mokiniams parašydamas A įvertinimus.

Ponia Dinsmor trūktelėjo pečiais, pastūmė nuotraukų albumą mano pusėn ir apsimetė grįžtanti prie darbo.

— Iš jo negavome jokios žinios.

Nugurgiau seiles.

— Kaipgi žmona su dukromis?

— Lygiai taip pat.

— Ką tai reiškia?

— Semestrui pasibaigus visos trys išsikraustė. Apie jas irgi daugiau nieko negirdėjau. Vyliausi, kad Klaineriai susitaikė ir persikėlė į kitą koledžą. Bet, kaip suprantu, mano lūkesčiai nepasiteisino?

— Ne.

— Kas joms nutiko? — paklausė ponia Dinsmor.

— Nežinau.

20 skyrius

Kas galėtų žinoti?

Atsakymas: Natalijos sesuo, Džulija. Kai bendravome telefonu, ji mane pavarė. Įdomu, ar man labiau pasisektų, jeigu susitiktume akis į akį?

Einant automobilio link, atgijo mobilusis. Žvilgtelėjau į numerį. Jis prasidėjo skaičiais 802.

Kodas priklausė Vermonto valstijai.

Atsiliepiau į skambutį.

— Hmm, sveiki. Kavinėje palikote savo vizitinę kortelę.

Atpažinau balsą.

— Sausainuke?

— Mums reikia pasikalbėti.

Tvirčiau suspaudžiau aparatą.

— Klausau.

— Aš nepasitikiu telefonais. — Moters balsas virpėjo. — Ar galite sugrįžti?

— Jei norite, atvažiuosiu nedelsdamas.

Sausainukė nurodė, kaip rasti jos namus, esančius netoli kavinės. 91-uoju keliu pasukau į šiaurę nesėkmingai stengdamasis neviršyti leistino greičio. Krūtinėje besidaužanti širdis, rodės, plakė į taktą kiekvienai per radiją transliuojamai dainai. Iki valstijos ribos nusigavau tik prieš vidurnaktį. Rytas prasidėjo skrydžiu pas Deliją Sanderson. Diena buvo ilga, ir akimirką mane prislėgė nuovargis. Mintimis grįžau į tą vakarą, kai pirmą kartą išvydau Natalijos nutapytą namelį ant kalvos — kai iš už nugaros priėjusi Sausainukė pasiteiravo, ar patinka peizažas.

Vėl savęs paklausiau, kodėl, man atklydus į kavinę, ji elgėsi taip, lyg manęs neprisimintų?

Galvoje sukirbėjo dar kai kas. Visi mano kalbinti žmonės teigė, esą „Kūrybiškumo versmė" neegzistavo. Tačiau Sausainukė, siekdama manimi nusikratyti, pasakė: *Mes niekada nedirbome priebėgoje.*

Į jos žodžius tąsyk neatkreipiau dėmesio, bet argi žinodamas, kad viršukalnėje niekada nebuvo jokių svečių namų, jūs neatšautumėte: „Ką? Kokia dar priebėga?"

Pro Sausainukės knygyną-kavinę nuriedėjau mažesniu greičiu. Apylinkėse švietė tik du gatvės žibintai, ir nuo abiejų krito ilgi grėsmingi šešėliai. Žmonių nebuvo matyti. Miestelio centre viešpatavo ramybė, per slogi tyluma, ir vaizdas priminė siaubo filmo sceną, kai pagrindinę veikėją apsupa alkani zombiai. Kvartalo gale pasukau į dešinę, nuvažiavau pusę mylios ir vėl pasukau vairą dešinėn. Šioje vietoje gatvės žibintai nešvietė. Tamsą prasklaidė tik mano automobilio

šviesos. Jei traukiau pro gyvenamuosius pastatus, vadinas, tie stūksojo aptemę. Čionykščiai turbūt neapsirūpinę įranga, kuri nustatytu metu įjungia lempas ir taip atbaido įsilaužėlius. Gudru. Tamsybėse plėšikai niekaip neįstengtų rasti namų.

Pašnairavau į GPS imtuvą — iki kelionės tikslo beliko pusmylis. Ir dar du posūkiai. Į krūtinę įsismelkė baimė. Visi esame skaitę, kad kai kurie sausumos ir jūros gyvūnai pajunta grėsmes per atstumą. Jie jaučia pavojus ir net artėjančias stichines nelaimes, sakytum turėtų išlikimo radarą ar nematomus čiuptuvus, kuriais tikrina, kas slypi netoliese. Žinoma, kadaise tokiais gebėjimais pasižymėjo ir pirmykštis žmogus. Išgyvenimo instinktai mūsų neapleido. Galimas daiktas, jie paniro į ramybės būseną arba nenaudojami apkerpėjo. Tačiau po marškiniais ir chaki spalvos kelnėse tebetūnojo intuityvusis neandertalietis.

Nūnai, jei kalbėtume komiksų sklidinos vaikystės terminais, sudilgsėjo manosios Žmogaus-voro juslės.

Išjungiau priekinius žibintus ir, iš esmės pasikliaudamas vien nuojauta, aklinoje tamsoje prisigretinau prie kelkraščio. Šaligatvio borteliai gatvės nerėmino. Asfaltą paprasčiausiai pakeitė veja. Tiksliai nežinojau, ką darysiu, bet kuo ilgiau mąsčiau, tuo labiau įtikėjau, kad reikėtų elgtis atsargiai.

Iki Sausainukės namo apsisprendžiau nukakti pėsčiomis.

Išnirau laukan. Tik tada, kai uždariau duris ir išblėso automobilio salono lemputė, suvokiau, kaip lauke tamsu. Naktis tarsi virto gyva esybe, kuri mane prarijo ir aptemdė regėjimą. Porą minučių stovėjau lūkuriuodamas, kol išryškės vaizdas. Prie tamsos prisitaikančios akys — dar vienas sugebėjimas, neabejotinai paveldėtas iš pirmykščio žmogaus. Pajudėjau tik suvokęs, kad įžiūriu bent jau per kelias pėdas nutolusius objektus. Pasiėmiau ir išmanųjį telefoną, prikimštą niekada mano nenaudojamų programų. Labiausiai man praversdavo technologiniu atžvilgiu paprasčiausias priedas — žibintuvėlis. Pasvarstęs, ar jį įsijungti, vis dėlto nusprendžiau, kad neverta.

Jeigu mane tikrai kažkas baudėsi užpulti, — nors nenumaniau nei kas, nei kodėl, — aš neketinau šviečiančiu žibintuvėliu suteikti persvarą menamiems priešininkams. Argi ne todėl pasistačiau automobilį nuošaliau ir slapta sėlinau pirmyn?

Trumpai prisiminiau savo įkalinimą furgone. Dėl gelbėjimosi veiksmų sąžinė manęs negraužė — prireikus taip elgčiausi vėl ir vėl, tūkstantį kartų, — bet podraug žinojau, kad iki pat mirties košmaruose regėsiu priešmirtines Oto akimirkas. Girdėsiu, kaip kiūžta lūžtantis kaklas, jausiu, kaip treška kaulai ir kremzlės. Aš nužudžiau žmogų. Atėmiau gyvybę.

Mintys nukrypo prie Bobo.

Sulėtinau žingsnį. Ką Bobas veikė, kai paspruku nusiritęs nuo šlaito? Turbūt parlėkė į furgoną, nuvažiavo, kur nors išmetė Oto lavoną, vėliau...

Ar jis bandys mane rasti?

Sausainukės balsą kaustė įtampa. Ką jai knietėjo pranešti? Ir kodėl taip skubiai? Kodėl moteris paskambino tokį vėlyvą vakarą ir nė neleido apmąstyti, kas vyksta?

Pagaliau nukakau iki jos kvartalo. Keliuose languose švietė žiburėliai, todėl pastatai panėšėjo į šiurpokus Helovino moliūgus. Aklagatvio gale stovintis namas buvo apšviestas labiau nei kiti.

Ten Sausainukės būstas.

Nuslinkau kairėn, kad pranykčiau iš matomo lauko. Verandos lemputės plieskė, galimybė įeiti pro paradines duris iškart atkrito. Jei tik norėjau išlikti nematomas. Vienaaukštis kotedžas pasirodė besąs nenormaliai ištįsęs ir mažumėlę nelygus, tarsi būtų bet kaip aplipdytas priestatais. Susiriečiau ir nutipenau iki namo šono. Stengiausi nekišti iš tamsos nosies. Paskutinius dešimt jardų, skiriančius mane nuo ryškiausio lango, faktiškai šliaužiau.

Kas toliau?

Po palange suklupau keturpėsčias. Ir įsiklausiau. Tačiau nieko neišgirdau. Tyla būna įvairi, ir dabar mane supo kaimiškoji — į tolius

išplitusi ramybė, kurią, regis, įmanoma apčiuopti ranka. Niekuo neatmiešta, gryna kaimiška tyluma.

Nežymiai pakeičiau pozą. Girnelės brakštelėjo, ir garsas šaižiai perskrodė nebylias nakties tamsybes. Sulenkęs kelius, delnus įrėmęs į šlaunis pritūpiau. Ketinau kilti aukštyn lyg žmogaus pavidalo stūmoklis ir vogčiomis pasidairyti pro langą.

Veidą prikišau prie stiklo kampo, prispaudžiau tik vieną akį ir dešinę galvos pusę. Sumirksėjau, nes vyzdį netikėtai sudirgino šviesa, ir pažvelgiau į kambarį.

Išvydau Sausainukę. Pritūpusią ant sofos. Kaip mietą prarijusią. Kietai sučiaupusią lūpas. Jai draugiją palaikė Denisė, partnerė. Moterys laikėsi už rankų, bet abiejų veidai atrodė pabalę ir perkreipti.

Abi moterys buvo aiškiai persigandusios — nė nereikėjo pernelyg išmanyti kūno kalbos. Tik po sekundės kitos atkreipiau dėmesį į dar kai ką.

Priešais porelę sėdėjo žmogus.

Dėl atkaltės iš pradžių temačiau jo viršugalvį.

Man šovė paniška mintis: negi čia Bobas?

Per kelis colius pasislinkau aukštyn, norėdamas geriau jį apžiūrėti. Nieko nepešiau. Vyriškis susmego didžiuliame minkštame fotelyje, kone pranykdamas man iš akių. Pasislinkau prie kitos lango pusės ir šįkart prie stiklo prigludau kaire galvos puse. Pamačiau, kad jo plaukai garbanoti ir žilstelėję.

Ne, ten ne Bobas. Tikrai ne Bobas.

Žmogus kalbėjo. Abi moterys įdėmiai klausėsi ir sutartinai linkčiojo reaguodamos į jo žodžius. Pasisukau ir ausimi prisispaudžiau prie lango. Stiklas buvo šaltas. Mėginau suprasti, apie ką garbanius šneka, tačiau balsas skambėjo pernelyg dusliai. Vėl įsispoksojau į kambarį. Vyras fotelyje truputį palinko į priekį kažką aiškindamas. Ir pakreipė smakrą tiek, kad įžiūrėčiau profilį.

Iš mano lūpų turbūt išsprūdo aiktelėjimas.

Vyriškis buvo barzdotas. Štai kas padėjo jį atpažinti — barzda ir

garbanos. Prisiminiau tą dieną, kai mano dėmesį pirmąkart patraukė tamsius akinius užsidėjusi Natalija. Anuomet nuo jos nesitraukė garbanotas barzdočius.

Šitas veikėjas.

Kas per?..

Vyras atsiplėšė nuo minkšto fotelio. Leidosi žingsniais matuoti kambarį ir įnirtingai gestikuliuoti. Sausainukė ir Denisė įsitempė. Moterys taip gniaužė viena kitai delnus, kad, garbės žodis, pastebėjau, kaip išbalo jų krumpliai. Būtent tada mano akys užgriebė dar vieną dalyką, ir aš priblokštas suvokiau, kaip protingai pasielgiau nuspręsdamas leistis į žvalgybą, užuot neapgalvotai užgriuvęs trijulę.

Barzdočius rankoje laikė pistoletą.

Pusiau sulenktomis kojomis suakmenėjau. Kojos pašėlusiai drebėjo, tik nežinau, iš baimės ar fizinės įtampos. Pritūpiau. Ką daryti dabar?

Spruk, avigalvi.

Aha, toks ėjimas, matyt, būtų geriausias. Man derėtų kuo greičiau bėgti prie automobilio. Ir paskambinti farams. Tegul aplinkybes įvertina policija. Pamėginau įsivaizduoti scenarijaus eigą. Pirma, kiek laiko praeis, kol pareigūnai čia prisistatys? Minutėlę, ar jie manimi bent patikės? Gal iš pradžių paskambins Sausainukei ir Denisei? Ar į šitą kvartalą atlėks greitojo reagavimo būrys? Bet, geriau pagalvojus, kas išties čia vyksta? Barzdočius pagrobė moteris ir privertė susisiekti su manimi? Galbūt jie veikė išvien? Ir jeigu taip, kas nutiktų po mano skambučio? Farai atvažiuotų, bet Sausainukė su Denise viską paneigtų. Barzdočius paslėptų ginklą ir apsimestų nesuprantąs, ko pareigūnams prireikė.

Antra vertus, neturėjau iš ko rinktis, ar ne? Aš privalėjau iškviesti policininkus, tiesa?

Vyriškis tebežingsniavo po kambarį. Patalpoje vyraujanti įtampa tvinkčiojo nelyginant širdis. Barzdočius dirstelėjo į savo laikrodį.

Iš kišenės išsikrapštė mobilųjį ir suėmęs aparatą kaip radijo stotelę kažką į jį suvampsėjo.

Su kuo žmogus bendravo?

Sekundėlę, pagalvojau. Kas, jeigu netoliese slankioja kiti? Koks skirtumas, kreipsiuosi į policiją ar ne? Svarbiausia, kad jis ginkluotas. Skirtingai nei aš.

*Hasta luego**, suskiai.

Kai paskutinį sykį įsispiginau pro langą, iš už nugaros atsklido šuns lojimas. Sustingau. Kitaip nei Barzdočius. Jo galva pakrypo garso pusėn — podraug ir į mane — lyg būtų timptelėta virvute.

Mūsų žvilgsniai susikryžiavo. Nustebęs jis išplėtė akis. Vieną be galo trumpą akimirką — ne ilgiau kaip porą šimtųjų sekundės — mudu nekrutėjome. Tik žiopsojome sukrėsti, nežinodami, kaip elgtis, kol vyriškis atstatė ginklą, nusitaikė į mane ir paspaudė gaiduką.

Kulkai švilpiant pro langą, griuvau atbulas.

Sudribau ant žemės. Mane apibėrė šukės. Šuo tebeskalijo. Nusiritau, įsipjoviau į stiklo duženą ir pašokau.

— Stok!

Iš kairės išgirdau kito vyro balsą. Nepažinau jo, bet žmogus stovėjo lauke. Vaje, metas nešti kudašių. Apmąstymams ir dvejonėms nebeliko laiko. Kaip sprinteris nurūkau priešinga kryptimi. Smukau už kampo, mitriai kilnodamas kojas, beveik atitrūkęs nuo galimų persekiotojų.

Bent taip maniau.

Kiek anksčiau pasidžiaugiau Žmogaus-voro juslėmis, kurios perspėjo apie tikėtiną pavojų. Anąkart intuicija išties nesnaudė, o dabar ji siaubingai mane nuvylė.

Už kampo lūkuriavo trečias vyriškis, pasirengęs man trenkti beisbolo lazda. Sustoti pavyko, bet nieko daugiau nenuveikiau. Viks-

* Iki pasimatymo (*isp.*).

telėjo lazdos drūtgalis. Sureaguoti nespėjau. Tiesiog stypsojau vietoje kaip tikras pusgalvis. Jis kirto tiesiai man į kaktą.

Susmukau ant žemės.

Galbūt žmogus smogė dar kartą. Nežinau. Užverčiau akis aukštyn, ir mano sąmonė aptemo.

21 skyrius

Atsipeikėjęs pirmiausia pajutau visa apimantį klaikų skausmą.

Mintys sukosi tik apie tai, kaip jį nuslopinti. Kaukolė atrodė lyg suskaldyta, o aštrios atplaišėlės raižė jautriausius smegenų audinius.

Šiek tiek pakreipiau galvą, tačiau dantyti lūžgaliai ją pervėrė dar aštriau. Aprimau, kelis kartus sumirksėjau mėgindamas praplėšti blakstienas, bet galiausiai pasidaviau.

— Jis atsigavo.

Balsas Sausainukės. Vėl pamėginau atsimerkti. Mažai trūko, ir vokus būčiau kilstelėjęs pirštais. Man prireikė šiek tiek laiko, kol pajėgiau susikaupti. Dar po poros sekundžių akiratyje paryškėjo vaizdas.

Aš gulėjau uždaroje patalpoje.

Dėl to nekilo jokių abejonių. Prieš akis driekėsi medinės stogo sijos. Čia ne Sausainukės buveinė. Ji gyveno rančos stiliaus kotedže. Šis pastatas labiau priminė daržinę arba seną fermerio namą. Tysojau ne ant aslos, o ant medinių grindų, todėl daržinės versiją atmečiau.

Išvydau Sausainukę. Ir Denisę. Prisiartinęs Barzdočius nudelbė mane neapykantos kupinu žvilgsniu. Nesuvokiau kodėl. Antras vyriškis stoviniavo greta durų, man iš kairės. Trečiasis sėdėjo prie kompiuterio ekrano. Nė vieno neatpažinau.

Barzdočius tylėdamas niršiai dėbsojo į mane. Turbūt laukė, kol pasiteirausiu, kur esu, ar ko nors panašaus. Vis dėlto pirmas prasižioti neketinau. Išnaudojau laiką, siekdamas nurimti ir surikiuoti mintis.

Nenumaniau, kas vyksta.

Aš krutinau vyzdžius tyrinėdamas kambario dydį. Dairiausi, pro kur galėčiau pasprukti. Pastebėjau tik tris uždarytus langus ir sergimas duris. Kiek atsiminiau, mažiausiai vienas iš jų apsiginklavęs pistoletu.

Turėjau išlikti kantrus.

— Šnekėk, — liepė Barzdočius.

Nepaklusau. Jis spyriu pašventino man šonkaulius. Sudejavau, bet nepajudėjau.

— Džedai, nereikia, — prabilo Sausainukė.

Barzdotasis Džedas mane varstė tūžmingomis akimis.

— Kaip radai Todą?

Klausimas apstulbino. Nežinau, ko tikėjausi, bet tikrai ne šito.

— Ką?

— Girdėjai. Kaip radai Todą?

Man svaigo galva. Melas niekuo nebūtų pagelbėjęs, todėl nutariau atskleisti tiesą.

— Perskaičiau nekrologą.

Džedas atsigręžė į Sausainukę. Dabar abiejų veiduose atsispindėjo sąmyšis.

— Jo nekrologą aptikau koledžo tinklalapyje, — pratęsiau. — Štai kaip atsidūriau laidotuvėse.

Barzdočius jau ketino spirti, bet Sausainukė jį sustabdė papurtydama galvą.

— Aš kalbu apie ankstesnį metą, — išspjovė Džedas.

— Ankstesnį?

— Neapsimesk kvaileliu. Kaip radai Todą?

— Nesuprantu, apie ką čia pliauški.

Jo akyse blykstelėjo įsiūtis. Džedas griebė pistoletą ir atstatė į mane.

— Meluoji!

Neatsiliepiau.

Sausainukė žengė arčiau.

— Džedai?

— Traukis, — nukirto jis. — Ar žinai, ką jis pridirbo? Žinai?

Moteris linktelėjo ir pasitraukė. Aš tebetysojau sustingęs.

— Šnekėk, — vėl į mane kreipėsi Džedas.

— Ką nori išgirsti?

Pažvairavau į vyruką, sėdintį prie kompiuterio. Jis atrodė persigandęs. Kaip ir duris saugantis žmogus. Prisiminiau Bobą su Otu. Tuodu buvo patyrę ir viskam pasirengę. Priešingai nei šitie. Galva neišnešė, ką tai galėjo reikšti, — kad ir kaip būtų, aš pakliuvau į rimtą bėdą.

— Kartoju, — dantimis sugriežė Barzdočius. — Kaip radai Todą?

— Jau sakiau.

— Tu jį nužudei! — suriko Džedas.

— Ką? Ne!

Džedas priklupo ir į mano galvą įbedė ginklą. Užsimerkiau laukdamas šūvio. Jo lūpos bemaž prilipo man prie ausies.

— Jei dar kartą pameluosi, — sukuždėjo, — kaipmat tave nudėsiu.

— Džedai? — sunerimo Sausainukė.

— Užsičiaupk!

Vamzdis taip smarkiai rėžėsi į smilkinį, kad šiame pasiliko įspaudas.

— Šnekėk.

— Aš ne... — Jo žvilgsnis bylojo, kad viską neigdamas pasirašysiu mirties nuosprendį. — Kurių galų man jį žudyti?

— Pats ir pasakyk, — atkirto Džedas. — Bet pirmiausia noriu žinoti, kaip jį radai.

Barzdočiaus ranka virpėjo, pistoleto vamzdis judino smilkinio odą. Ant jo barzdaplaukių nutiško seilių. Jutau, kaip skausmą keičia akinama baimė. Džedas troško spustelėti gaiduką. Troško mane nudėti.

— Jau aiškinau. Meldžiu, išklausyk mane.

— Meluoji!

— Ne...

— Tu kankinai Todą, bet jis atsisakė kalbėti. Vis tiek negalėjo tau padėti. Paprasčiausiai nieko nežinojo. Buvo bejėgis, tačiau elgėsi narsiai, o tu... tu, šunsnuki...

Nuo mirties slenksčio mane teskyrė sekundės. To žmogaus balse išgirdau kančią ir sumojau, kad jis nesivadovaus sveiku protu. Reikėjo ko nors imtis, surizikuoti ir stverti ginklą, bet aš gulėjau ant nugaros. Bet koks judesys būtų pareikalavęs per daug laiko.

— Garbės žodis, aš jo neliečiau.

— Gal dar prisieksi, kad šiandieną neaplankei jo našlės?

— Taip, aplankiau, — iškart sutikau.

— Bet ji irgi nieko nenutuokė?

— Ko tiksliai?

Vamzdis dar stipriau primygo smilkinį.

— Kodėl važiavai pas našlę?

Pažvelgiau barzdočiui į akis.

— Pats žinai.

— Ko ieškojai?

— Konkretaus žmogaus, — atšoviau. — Natalijos.

Jis palinksėjo galva. Veidą iškreipė šaltas vypsnys, liudijantis, kad taip atsakęs pasielgiau teisingai ir kartu suklydau.

— Kodėl?

— Kaip tai „kodėl“?

— Kas tave nusamdė?

— Niekas.

— Džedai!

Šįsyk riktelėjo ne Sausainukė, o prie kompiuterio ekrano įsitaisęs bendras.

Barzdočius nusigręžė suirzęs, kad jį pertraukė.

— Kas yra?

— Verčiau pažiūrėk. Atvyksta svečių.

Džedas atitraukė ginklą nuo mano galvos. Giliai, su palengvėji-

mu atsidusau. Šalia kompiuterio sėdintis vyrukas pasuko monitorių Džedui. Ekranas rodė stebėjimo kamerų transliuojamą nespalvotą vaizdą.

— Ką jie čia veikia? — paklausė Sausainukė. — Jeigu jį aptiks...

— Ei, tai mūsų bičiuliai, — tarė Džedas. — Neverta nerimauti, kol...

Ilgiau nelaukiau. Pasinaudojau man pasitaikiusia galimybe. Netikėtai stryktelėjau ir mečiausi prie duris užtvėrusio tipo. Atrodė, kad judu itin lėtai, tad bėgdamas prie išėjimo sugaišiu per daug laiko. Nuleidau petį ketindamas taranuoti žmogų.

— Stok!

Kai iki durų sargo liko du žingsniai, jis šiek tiek pritūpė ir pasirengė atremti smūgį. Mano smegenys vis dar vertino įvairius variantus. Greičiau nei per kelias nanosekundes mintyse nušvito tikėtinos įvykių sekos vaizdas. Kaip mitriai jį sudorosiu? Ne mažiau kaip per dvi ar tris sekundes. Tada reikės pasukti rankeną, atlapoti duris ir išlėkti laukan.

Kiek užtruksiu?

Išvada: per ilgai.

Kiti du vyrai ir galbūt abi moterys spės mane sučiupti. Arba Džedas paprasčiausiai paleis kulką. Tiesą sakant, žaibiškai reaguodamas jis iššautų anksčiau, nei pasiekčiau duris saugantį vyruką.

Žodžiu, apsvarstęs savo galimybes sumečiau, kad pro duris neišsiveršiu. Tačiau priešininko link vis tiek skuodžiau visu greičiu. Jis pasiruošė susidūrimui. Puolimo tikėjosi. Kaip, mano nuomone, ir visi kiti.

Vadinasi, taip elgtis nederėtų, ar ne?

Privalėjau juos nustebinti. Paskutinę akimirką smukau dešinėn ir nesigręžiodamas, nė kiek nedvejodamas nėriau kiaurai stiklą.

Kol skriejau ir aplink mane pažiro antro lango šukės, ausis pasiekė Džedo šūksnis:

— Gaudykit jį!

Sulenkiau rankas ir nukoriau galvą vildamasis kiek pariedėti ir iš inercijos sklandžiai pašokti ant kojų. Neblogai įsisvajojau. Atsistoti sugebėjau, bet varomoji jėga anaiptol nesumažėjo. Ji vėl partrenkė mane ant žemės ir nubloškė kūliais. Galiausiai pamėginau atsikelti.

Kur, velniai rautų, aš atsidūriau?

Spėlioti nebuvo laiko. Regis, stovėjau užpakaliniame kieme. Priešais regėjau mišką. Įvažos takas ir fasadinė namo dalis, kaip supratau, liko užnugary. Ėmiau pamažu slinkti, bet išgirdau, kaip atsidarė durys. Laukan žengė trys vyrai.

Oje.

Apsisukau ir tekinas nėriau į tankmę. Prasmegau tamsoje. Toliau kaip kelias pėdas ničnieko neįžvelgiau, bet aiškiai supratau negalįs lėtinti tempo. Mažiausiai vienas iš persekiotojų turėjo ginklą.

— Štai ten! — kažkas sušuko.

— Džedai, raminkis. Juk matei ekrane.

Skuodžiau, kiek jėgos leido. Nemažindamas tempo atsidūriau miške ir veikiai kakta atsitrenkiau į medį. Panašiai kaip ant grėblio užlipęs kojotas Vilis iš animacinio filmuko — duslų trenksmą palydėjo vibracijos. Mano smegenys pažiro į šipulius. Po smūgio plojausi ant žemės. Ir taip dieglių raižoma galva sprogo iš skausmo.

Manęs link slinko žibintuvėlio šviesa.

Pabandžiau nusiristi į kokią slėptuvę. Šonu dunkstelėjau į dar vieną kamieną, o gal, po velnių, į tą patį. Galva protestuodama užkriokė. Prisispaudęs prie miško paklotės mečiausi į kitą pusę. Švytėjimas pervėrė erdvę virš manęs.

Sprendžiant iš žingsnių garsų, kažin kas artinosi.

Laikas judintis.

Prie pat namo sugirgždėjo žvyras. Keliuku burzgė automobilis.

— Džedai? — nugirdau čaižų šnypštimą.

Spindulys sustingo. Balsas vėl pakvietė Džedą. Žibintuvėlis užgeso. Mane vėl užgulė aklina tamsa. Žingsniai nutolo.

Stokis ir bėk, mulki!

Tačiau to padaryti neleido skylanti galva. Dar akimirką padrybsojau ir nukreipiau žvilgsnį į senąjį ūkinį pastatą. Pirmąkart žiūrėjau į jį iš lauko. Nekrutėdamas išplėčiau akis. Vėl jutau, kaip man iš po kojų slysta žemė.

Juk tai pagrindinis „Kūrybiškumo versmės" statinys.

Buvau įkalintas namuose, kuriuose viešėjo Natalija.

Kas, po paraliais, čia vyksta?

Automobilis sustojo. Atsiplėšiau nuo žemės, norėdamas aiškiau jį pamatyti. Kai išvydau ratus, širdį užliejo palengvėjimas.

Į svečius atkako policijos patruliai.

Nieko keista, kad Džedas ir jo bendrai taip supanikavo. Jie pasirūpino, kad įėjimą filmuotų stebėjimo kamera. Kai toji užfiksavo atvykstančius policininkus, grobikus apėmė panika. Logiška.

Patraukiau pas savo gelbėtojus. Barzdočius ir jo sekėjai nė už ką nedrįs manęs žudyti. Tik ne matant farams, atvykusiems mane išvaduoti. Miško pakrašty, kai iki pareigūnų automobilio liko trisdešimt jardų, man dingtelėjo kita mintis.

Kaip policininkai sužinojo, kur aš esu?

O tiksliau, kaip policininkai sužinojo, kad pakliuvau į bėdą? Ir, jeigu jie dalyvavo gelbėjimo operacijoje, kodėl automobilis atriedėjo vėžlio greičiu? Ką reiškė Džedo komentaras apie „mūsų bičiulius"? Lėtindamas žingsnį, jausdamas, kaip išgaruoja palaima, savęs dar šio to paklausiau. Kodėl Džedas drožė prie dviejų pareigūnų plačiai išsišiepęs ir atsainiai mojuodamas? Kodėl laukan išlipanti porelė į pasisveikinimą reagavo tokiais pat nerūpestingais mostais? Kodėl jie vieni kitiems spaudė rankas ir tapšnojo per nugaras lyg seni draugužiai?

— Labas, Džedai, — prabilo vienas iš jų.

Velnias, juk ten Dručkis. Ir jo porininkas Sudžiūvėlis Džeris. Nusprendžiau nekišti nosies iš tankmės.

— Sveiki, vyručiai, — atsiliepė Džedas. — Kaip laikotės?

— Gerai. Kada grįžai?

— Prieš kelias dienas. Kas naujesnio?

— Esi girdėjęs apie tokį Džeiką Fišerį? — pasiteiravo Dručkis.

Oho. Negi jie išties atsibeldė manęs gelbėti?

— Ne, nemanau, — atsakė Barzdočius. Lauke susibūrė ir kiti. Vėl spaudė rankas ir plekšnojo vienas kitam per petį. — Bičiuliai, ar žinote... kuo, sakei, jis vardu?

— Džeikobas Fišeris.

Visi pakratė galvas ir suniurnėjo, esą tokio žmogaus nepažįsta.

— Jis ieškomas, — paaiškino Dručkis. — Koledžo profesorius. Rodos, nudobė žmogų.

Pajutau, kaip gyslose stingsta kraujas.

Sudžiūvėlis Džeris pridūrė:

— Tas kvailys netgi prisipažino įvykdęs žmogžudystę.

— Aišku, jis pavojingas, — tarė Džedas. — Betgi kaip tai susiję su mumis?

— Pirma, prieš porą dienų užklupome jį mėginantį įsibrauti į tavo valdas.

— Į mano valdas?

— Aha. Bet dabar atvykome dėl kitos priežasties.

Nėriau į krūmus nežinodamas, kaip elgtis toliau.

— Jo mobiliojo telefono signalus fiksuoja mūsų navigatorius, — pasakė Dručkis.

— Ir nurodytos koordinatės atvedė mus čia, — pridūrė Sudžiūvėlis Džeris.

— Nesuprantu.

— Paprasta. Mes galime susekti jo išmanųjį. Šiais laikais nesudėtinga. Dėl Dievo meilės, sekimo programėlę įdiegiau net į savo vaiko telefoną. Mūsų įranga rodo, kad nusikaltėlis slapstosi tavo teritorijoje.

— Pavojingas žudikas?

— Aha, galbūt. Verčiau grįžkite vidun. — Jis atsigręžė į partnerį. — Džeri?

Sudžiūvėlis iš automobilio salono išsiėmė kažkokį rankinį prietaisą. Sekundę kitą įdėmiai į jį pažiūrėjo, tada bedė į jutiklinį ekraną ir paskelbė:

— Jis nutolęs ne daugiau kaip per penkiasdešimt jardų — toje pusėje.

Džeris pirštu dūrė mano kryptimi.

Galvoje šmėstelėjo keli veiksmų planai. Pirmasis akivaizdesnis: kapituliuoti. Privalau išeiti iš miško aukštai pakeltomis rankomis ir iš visų plaučių surikti: „Aš pasiduodu!" Jei policija mane suims, bent jau nereikės baimintis Džedo ir jo šutvės.

Jau ketinau taip ir padaryti — pakelti rankas ir sustaugti, kad pasiduodu, — kai pastebėjau Barzdočių išsitraukiant pistoletą.

Vaje.

— Džedai, ką tu darai? — paklausė Dručkis.

— Čia teisėtai įsigytas ginklas. Be to, esame mano valdose, teisingai?

— Ir ką?

— Jūs persekiojate žudiką...

Nieko sau, dabar tapau žmogžudžiu.

— Veikiausiai ginkluotą ir pavojingą. Vyručiai, jums vieniems neleisime jo gaudyti.

— Džedai, pastiprinimo mums nereikia. Slėpk vamzdį.

— Betgi čia — mano žemės, ar ne?

— Taip.

— Ką gi, aš lieku, jeigu jūs nieko prieš.

Ūmai suvokiau, kad akivaizdžiu laikytas veiksmų planas ne toks jau geras. Džedas ketino mane nudaigoti dėl dviejų priežasčių. Pirma, jo manymu, aš kaltas dėl Todo žūties. Todėl ir buvau sučiuptas. Antra, numirėliai laiko liežuvį už dantų. Pasidavęs farams atskleisčiau, kas šiąnakt nutiko, kaip jie mane pagrobė ir bandė suvarpyti kulkomis. Net jeigu užpuolikai viską neigtų, Sausainukės namuose būtų įmanoma aptikti šovinio tūtelę. Negana to, telefono išklotinės paliudytų,

kad ji man skambino. Pareigūnus turbūt sunkiai sektųsi įtikinti savąja įvykių versija, ir Džedas, aišku, nedegė noru rizikuoti.

Antra vertus, jeigu Barzdočius mane nupils, — net jei paleis šūvį tuo metu, kai žingsniuosiu iškeltomis rankomis, — jo elgesį policija palaikys būtinąja gintimi arba, blogiausiu atveju, dirglumo proveržiu, dėl kurio pirštas nevalingai spustelėjo nuleistuką. Jis mane nušaus ir pareikš manęs, kad laikau ginklą, ar ką nors panašaus. Pasak Dručkio ir Sudžiūvėlio Džerio, vienam žmogui jau buvau atėmęs gyvybę. Džedą parems visi draugeliai iš Vermonto, o vienintelis asmuo, kuris jiems galėtų paprieštarauti, jūsų nuolankus tarnas, gulės po velėna virtęs kirminų mitalu.

Beje, jei pasiduočiau, kokiam laiko tarpui policija mane sulaikytų? Jutau kad artėju prie tiesos. Farai buvo tikri, jog esu žudikas. Po šimts, juk tam tikra prasme pats prisipažinau įvykdęs nusikaltimą. Ar mane suimtų ilgam? O taip.

Patekęs į areštinę negalėsiu susitikti su Natalijos seserimi Džulija.

— Eime ten, — tarė Sudžiūvėlis Džeris.

Jie patraukė mano pusėn. Džedas atstatė pistoletą ir pasirengė juo pasinaudoti.

Ėmiau trauktis atatupstas. Jaučiausi taip, lyg mano galva plūduriuotų sirupe.

— Ei, jei kas nors slepiatės miške, — užrėkė Dručkis, — išeikite pakeltomis rankomis!

Persekiotojai artinosi. Žengiau dar porą žingsnių atgal ir nėriau už medžio. Giria buvo tanki. Nusigavęs į jos gilumą, artimiausiu metu pavojų išvengčiau. Pakėliau akmenį ir kiek leido jėgos sviedžiau jį kairėn. Visų akys pakrypo ton pusėn. Ten pat smigo ir žibintuvėlių spinduliai.

— Tenai! — kažkas sušuko.

Džedas, atstatęs pistoletą, ėjo pirmas.

Pasiduoti? Na jau ne.

Dručkis prisigretino prie Barzdočiaus. Šis paspartino žingsnį, kone leidosi bėgte, bet į jį įsikibo policininkas.

— Lėčiau, — tarė. — Kas, jeigu jis ginkluotas?

Bet Džedas, suprantama, žinojo, kad esu beginklis.

Sudžiūvėlis Džeris nesileido apmaunamas.

— Navigatorius rodo ten. — Policininkas vėl pamojo į mane.

Mus skyrė keturiasdešimt, gal penkiasdešimt jardų. Nekišdamas nosies iš krūmokšnių, po lapais užkasiau telefoną — per tris dienas praradau jau antrą, — ir kuo tyliau patraukiau šalin. Judėjau atbulas, vilkau kojas tarp medžių, stengdamasis nesukelti nė menkiausio garso. Delne gniaužiau kelis akmenėlius, kuriuos ketinau sviesti, jei tik prireiks suklaidinti persekiotojus.

Likusieji susispietė aplink Džerį, ir dabar visi pamažu artinosi prie mobiliojo.

Vis greičiau slinkau į tankumyną. Jų nebemačiau, įžvelgiau tik žibintuvėlių šviesą.

— Jis netoliese, — pasakė Sudžiūvėlis Džeris.

— Arba tik jo telefonas, — tarstelėjo Džedas, turbūt perpratęs mano gudrybę.

Tursenau susilenkęs. Konkretaus plano neturėjau. Nežinojau nei kur link eiti, nei kokį plotą miškas užima. Galimas daiktas, išnešti kailį pavyks, bet nė neįsivaizdavau, kaip reikės išsigauti iš girios, jeigu nerasiu jokio kelio.

Gal derėtų sumėtyti pėdas ir grįžti prie namo?

Pasigirdo murmesys. Taip nutolau, kad persekiotojų jau neįžiūrėjau. Sumečiau, kad jie stovi, nes žibintuvėlius laikė nuleistus.

— Jo čia nėra, — atvilnijo balsas.

— Pats matau, — suirzęs atrėžė Dručkis.

— Galbūt jūsų navigatorius blogai veikia?

Jie tikriausiai stypsojo virš telefono, kurį paskubomis įgrūdau į lapus. Įdomu, kiek laiko laimėjau? Nedaug, bet, ko gero, užtektinai. Pakilau bėgti ir būtent tą akimirką sulaukiau staigmenos.

Nesu gydytojas ar mokslininkas, todėl negaliu jums tiksliai pasakyti, kaip organizmą veikia adrenalinas. Žinau tik tiek, kad po trinktelėjimo į galvą, šuolio pro langą ir smūgio į žemę jis nuslopino sopulius. Ir padėjo atsigauti, kai veidu tėškiausi į medžio kamieną, nors jutau, kaip ištino praskelta lūpa, o ant liežuvio nusėdo aitrus kraujo prieskonis.

Nūnai man paaiškėjo, kad adrenalino resursai tikrai ne begaliniai. Mumyse slypinčio hormono atsargos ribotos. Taip, jis — labai galingas energijos šaltinis, tačiau poveikis, kaip patyriau, gan trumpalaikis.

Energija galiausiai išsenka.

Skausmas ne persmelkė, o šniote šniojo it giltinės dalgis, suraižydamas galvą ir partrenkdamas mane ant kelių. Delnu netgi prisidengiau burną, kad užgniaužčiau riksmą.

Keliu atburzgė kitas automobilis. Nejau Dručkis iškvietė pastiprinimą? Tolumoje nuskambėjo balsai:

— Čia jo mobilusis!

— Kas per... jis užkasė telefoną!

— Išsisklaidykite!

Iš už nugaros atsklido šiugždesys. Mintyse įvertinau savo pranašumą, tada paspėliojau, kas iš jo liks, kai ims plieksti žibintuvėliai ir švilpti kulkos. Greičiausiai ne kažin kas. Vėl apsvarsčiau galimybę surizikuoti ir pasiduoti. Vis dėlto, kaip ir anksčiau, ja nesusiviliojau.

— Atsitrauk, Džedai, — paliepė Dručkis. — Mes patys susitvarkysime.

— Čia mano žemės, — neatlyžo Barzdočius. — Judu neišžvalgysite tokio didelio ploto.

— Bet...

— Čia mano valdos, — nukirto Džedas. — O jūs nė neturite orderio.

— Orderio? — nustebo Dručkis. — Juokauji? Mums paprasčiausiai neramu dėl jūsų saugumo.

— Man taip pat. Jūs nenutuokiate, kur žudikas slapstosi, ar ne?

— Na...

— Kas žino, gal jis parlėkė į namą. Ir laukia mūsų. Ne, brol, mes visi veiksime išvien.

Tyla.

Kelkis, įsakiau sau.

— Noriu, kad nė vienas nepradingtumėte man iš akių, — paskelbė Dručkis. — Nevaidinkite didvyrių. Ką nors išvydę kvieskite pagalbą.

Visi pritardami suburbėjo, ir tamsą perskrodė žibintuvėlių šviesos. Jie pasiskleidė. Vietoj žmonių temačiau šokinėjančias švieseles. Suvokiau priėjęs liepto galą.

Stokis, kvaily!

Nuo agoniško skausmo svaigo galva, vis dėlto aš sugebėjau pakilti. Nuklupčiojau pirmyn tartum nerangi pabaisa iš siaubo filmo. Už trijų keturių žingsnių pajutau, kaip per nugarą nuslydo žibintuvėlio šviesa.

Nedelsdamas stryktelėjau už medžio.

Ar mane pastebėjo?

Lūkuriavau šūksnio. Bet jis nenuaidėjo. Atsirėmiau į gruoblėtą medžio kamieną. Tylą drumstė tik mano alsavimas. Ar spindulys mane užkabino? Dėl to beveik neabejojau, vis dėlto garantuoti nedrįsau. Likau savo vietoje.

Ausis pasiekė artėjantis tipenimas.

Nežinojau, ko griebtis. Jei pakliuvau kam nors į akis, aš žuvęs. Pabėgti niekaip neįstengsiu.

Laukiau, kol tas žmogus pakvies į pagalbą kitus, bet girdėjau tik žingsnius.

Sekundėlę. Kodėl jis nešaukia, jei mane pamatė? Galbūt nėra ko baimintis? Gal buvau palaikytas medžiu?

O jei persekiotojas neaušina burnos, nes jam knieti mane nušauti?

Pamėginau blaiviai apmąstyti tikimybes. Kas, jeigu ten Džedas?

Ar jis šūkteltų? Ne. Antraip aš paraityčiau kulnus, o tada atskubėtų Dručkis bei Sudžiūvėlis, ir mane būtų sunkiau pribaigti. Bet, tarkim, jis mane pastebėjo? Kas tada? Na, jeigu Džedas suprato, kad slepiuosi už šito medžio, jis galėtų atsėlinti, prikišti ginklą ir...

Babach.

Žingsniai garsėjo.

Smegenys vėl ėmė ropliškai mitriai vertinti padėtį — vieną kartą taip mane jau išgelbėjo, — bet porą sekundžių pasvilinęs neuronus padariau gąsdinančią ir akis badančią išvadą.

Man galas. Pasprukti neįmanoma.

Sutelkiau jėgas eikliausiam savo sprintui, bet, tiesą pasakius, ar verta stengtis? Pirma, išlįsiu į atvirą erdvę, antra, toli nulėkti neleis traumos. Arba mane nušaus, arba sugaus. Geriau pagalvojus, tik tokios alternatyvos ir liko. Antrasis variantas man mielesnis, iš anksto dėkoju. Tik kaip elgtis, kad būčiau sulaikytas, o ne nudėtas?

Visiškai nenutuokiau.

Priešais pašmaižė žibintuvėlio spindulys. Nugara prisispaudžiau prie kamieno ir pasistiebiau. Lyg iš to būtų kokios naudos. Persekiotojas sėlino visai čia pat. Sprendžiant iš čežėjimo ir šviesos ryškumo, mus skyrė ne daugiau kaip dešimt jardų.

Svarsčiau įvairias galimybes. Man turbūt derėjo nekrutėti ir, išlaukus tinkamos progos, šokti ant žmogaus. Jeigu čia Džedas, galbūt pasiseks jį nuginkluoti. Tačiau įsiveldamas į grumtynes ne tik atsikleisiu, kur tūnau, — jei užgriūsiu ne Barzdočių, o Dručkį, policija leisis į tikrą medžioklę ir naudosis mirtinais ginklais.

Ką daryti?

Tikėtis, kad manęs nepamatė.

Be abejo, viltis niekaip nesusijusi su veiksmų planu ar nors kokia išeitimi. Ji lygi norui. Užgaidai. Sprendimui atsiduoti lemčiai.

Žingsniai sušiureno vos už poros jardų. Įsitempęs, nenumanydamas ko griebtis, leidęs sprendimą priimti ropliškajai smegenų daliai, staiga išgirdau kuždesį:

— Nė žodžio. Žinau, kad esate už medžio.

Sausainukės balsas.

— Kai praeisiu, — tyliai kalbėjo ji, — sekite iš paskos. Laikykitės kuo arčiau manęs.

— Ką?

— Elkitės, kaip sakau. — Moters tonas skambėjo kategoriškai. — Būkite šalia.

Sausainukė nuslinko palei kamieną, prieš tai į jį vos neatsitrenkusi, ir patraukė pirmyn. Nedvejodamas žengiau įkandin. Man iš kairės ir dešinės švysčiojo blausūs žiburėliai.

— Jūs neapsimetinėjote, ar ne? — prabilo Sausainukė.

Nesuvokiau, apie ką ji kalba.

— Nataliją tikrai mylėjote?

— Taip, — pašnibždomis atsiliepiau.

— Palydėsiu jus, kiek galėsiu. Kai prieisime taką, sukite dešinėn. Nepraraskite budrumo ir niekam nepapulkite į akis. Keliukas nuves iki proskynos, kur stovi baltoji koplyčia. Toje vietoje jau susiorientuosite. Pasirūpinsiu, kad jie turėtų ką veikti. Sprukite kaip įmanoma toliau. Namo negrįžkite. Ten jus ras.

— Kas?

Stengiausi judėti koja kojon, kaip įkyrus vaikis, mėgdžiojantis kitą.

— Džeikai, jūs privalote atsisakyti savo užmačių.

— Kas mane ras?

— Šis reikalas gerokai rimtesnis nei įsivaizduojate. Jūs nė nenumanote, su kuo susidūrėte.

— Papasakokite.

— Jei nenurimsite, mus visus pražudysite. — Sausainukė žengė kairėn. Neatsilikau. — Takas priekyje. Aš eisiu į kairę, jūs — į dešinę. Supratote?

— Kur Natalija? Ar ji gyva?

— Kelią pasieksime po dešimties sekundžių.

— Netylėkite.

— Jūs manęs nesiklausote. Nutraukite paieškas.

— Iš pradžių pasakykite, kur yra Natalija.

Tolumoje kažką suriko Dručkis, bet žodžių nenugirdau. Sausainukė sulėtino žingsnį.

— Prašau, — neatlyžau.

Ji atsiliepė dusliu, atokiu balsu:

— Aš nežinau, kur yra Natalija. Nežinau, gyva ji ar mirusi. Nežino nei Džedas, nei likę mūsiškiai.

Mudu nusigavome iki žvirgždėto takelio. Moteris pasuko kairėn.

— Dar vienas dalykas, Džeikai.

— Koks?

— Jei grįšite, jūsų daugiau nebegelbėsiu. — Sausainukė parodė pistoletą, kurį gniaužė rankoje. — Aš pati jus nušausiu.

22 skyrius

Keliuką atpažinau.

Dešinėje tyvuliavo nedidelis tvenkinys. Kartą vėlyvą vakarą mudu su Natalija jame plaukiojome. Išlipome į krantą sunkiai šnopuodami, paskui nuogi ir susiglaudę gulėjome vienas kito glėbyje.

— Dar nesu patyrusi nieko panašaus, — lėtai pratarė ji. — Tiksliau, esu, bet ne... *šitai.*

Puikiai suvokiau, apie ką Natalija kalba. Tokiais potyriais irgi mėgavausi pirmą kartą.

Praėjau pro akmeninį parko suolelį, ant kurio mudu sėdėdavome, Sausainukės kavinėje išgėrę kavos ir užkandę bandelių. Priešais šmėstelėjo blyškūs koplyčios kontūrai. Į maldos namus nekreipiau dėmesio — nenorėjau, kad mane pristabdytų prisiminimai. Taku numyniau į miestą. Automobilį buvau pastatęs ne toliau kaip už pusės mylios. Pasvarsčiau, ar farai jau spėjo jį aptikti. Kažin. Prie vairo

ilgai sėdėti negalėjau — policija tikriausiai ieškojo ir mano automobilio, — bet aš nesugalvojau, kaip kitaip ištrūkti užmiestin. Nutariau rizikuoti.

Gatvė tebeskendėjo tamsybėse, todėl mašinos dairiausi aklai, stengdamasis prisiminti. Kone į ją įsirėžiau. Atidarius dureles, tamsoje išdavikiškai užsižiebė salono lemputė. Tučtuojau nėriau vidun ir užtrenkiau dureles. Kas dabar? Regis, tapau bėgliu. Prisiminiau televizijos serialą, kuriame nuo policijos sprunkantis žmogus sukeitė savo ir kito automobilio numerius. Gal tai padėtų? Tereikėtų susirasti kieno nors paliktą mašiną ir... Aha, kurgi ne, juk nė atsuktuvo neturėjau. O kaip be jo išsiversti? Pasirausęs kišenėje sugraibiau dešimties centų monetą. Ar ji pakeistų reikalingą įrankį?

Ne, užtrukčiau per ilgai.

Kur keliausiu, jau suplanavau. Važiavau į pietus, bet ne per sparčiai ir ne per lėtai, pakaitomis maigydamas akceleratoriaus ir stabdžių pedalus, tarytum atitinkamas greitis kažkaip būtų pavertęs mane nematomu. Kelią gaubė tamsa. Neblogai. Beje, įsakymas pradėti mano paiešką dar nereiškė, kad akimirksniu pakliūsiu policijai į rankas. Laiko laimėčiau, jei vengčiau pagrindinių greitkelių.

„iPhone" telefono nebeturėjau. Jį praradęs jaučiausi apnuogintas ir bejėgis. Keista, kaip smarkiai mes prisirišame prie technologinių naujovių.

Žygis į pietus tęsėsi.

Kas toliau?

Kišenėje beliko šešiasdešimt dolerių. Su tokia suma toli nenukeliausi. Jei pasinaudočiau kredito kortele, policininkai bemat mane susektų ir suimtų. Na, gal ir ne iš karto. Pirma sulauktų informacijos, kur ja pasinaudojau, ir tik tada išsiųstų patrulį. Sunku pasakyti, kiek laiko sugaištų, bet tikriausiai ne kelias minutes. Nors farai išmano savo darbą, jie nėra visagaliai.

Neturėjau iš ko rinktis. Teko atsargiai rizikuoti. Priešaky driekėsi valstijas jungianti 91-oji magistralė. Į ją įsukęs sustojau pirmo-

je pasitaikiusioje poilsio aikštelėje ir palikau automobilį blausiausiai apšviestame jos kampe. Kilstelėjau apykaklę neva užsimaskuodamas ir nužygiavau į pastatą. Einant pro krautuvėlę, žvilgsnis už kai ko užkliuvo.

Išvydau tušinukus ir žymeklius. Ne kažin kas, bet...

Kelias sekundes pamąsčiau ir smukau į parduotuvę. Kai apžiūrėjau negausų rašymo priemonių asortimentą, mane prislėgė nepaprastas nusivylimas.

— Gal galėčiau padėti?

Už prekystalio stovėjo ne vyresnė nei dvidešimties metų mergina. Gelsvus jos plaukus margino rausvos sruogos. Aha, rausvos.

— Jūsų šukuosena žavinga, — suburkavau kaip tikras saldžialiežuvis.

— Dėl šitų? — ji pamojo į dryžius. — Taip prisidedu prie sumanymo atkreipti dėmesį į pavojų susirgti krūties vėžiu. Klausykite, ar jūs gerai jaučiatės?

— Žinoma. Kodėl klausiate?

— Jums ant galvos iššokęs gumbas. Ir jis, rodos, kraujuoja.

— O, nieko baisaus, nesijaudinkite.

— Mes parduodame vaistinėles. Jums praverstų pirmoji pagalba.

— Aha, galbūt. — Vėl atsigręžiau į rašiklius. — Man reikia raudono žymeklio, bet tokio nematau.

— Raudonais neprekiaujame. Tik juodais.

— Gaila.

Mergina įdėmiai nužvelgė mano veidą.

— Vieną turiu čia. — Atidariusi stalčių, ištraukė raudoną „Sharpie“ žymeklį. — Per inventorizaciją juo ženkliname prekes.

Stengiausi neparodyti, kad nekantrauju.

— Ar būtų įmanoma jį įsigyti?

— Vargu.

— Prašau. Tai labai svarbu.

Pardavėja susimąstė.

— Na, jei nusipirksite vaistinėlę ir pažadėsite pasirūpinti tuo guzu, aš pridėsiu rašiklį.

Sudaręs sandorį nuskubėjau į vyrų tualetą. Laikas nenumaldomai bėgo. Galiausiai policijos patruliai apsilankys visose didesnėse poilsiavietėse ir patikrins automobilius. O gal ne? Visiškai nenutuokiau, kuris atsakymas teisingas. Prisiverčiau kvėpuoti ramiai ir tolygiai. Pažvelgiau į veidrodį. Fui. Kakta buvo bjauriai pabrinkusi, oda virš akies perrėžta. Kaip galėdamas išvaliau žaizdą, bet pleistro neužsiklijavau būgštaudamas pernelyg išsiskirti iš aplinkinių.

Bankomatas buvo įrengtas greta smulkių prekių automatų, tačiau piniginius reikalus dar porai minučių atidėjau.

Nulėkiau prie automobilio. Jo numeris 704 LI6 užrašytas raudonai, kaip įprasta Masačusetso valstijoje. Pasiėmęs žymeklį, 0 perdariau į 8, raidę L pakeičiau į E, tuomet I papildžiau brūkšniu, ir ji virto T, prie 6 pridėjau lankelį ir taip gavau 8. Atšlijau per žingsnį. Iš arti — aiški klastotė, bet pasitraukęs toliau, rodės, matai numerį 784 ET8.

Gal ir būčiau pasidžiaugęs savo išmone, bet negalėjau veltui švaistyti laiko. Artėdamas prie bankomato apgalvojau, kaip prie jo prieiti. Pinigų išdavimo automatuose įrengtos vaizdo kameros (kas gi to nežino?), deja, net jei pavyktų išlikti nepastebėtam, valdžia kaipmat nustatytų, kad kredito kortelė priklauso man.

Dabar svarbiausia kuo mikliau suskubti. Jei mane nufilmuos, tebūnie.

Turėjau dvi kredito korteles. Abi maksimaliai ištuštinau ir grįžau į automobilį. Iš greitkelio išsukau antruoju nuvažiavimu ir pasirinkau šalutinius kelius. Pasiekęs Grinfildą, automobilį palikau miesto centre, vienoje iš šoninių gatvių. Iš pradžių ketinau sėsti į artimiausiu metu išvažiuojantį autobusą, bet nutariau, kad elgčiaus pernelyg nuspėjamai, todėl taksi nusigavau į Springfildą. Be abejo, mokėjau grynaisiais. Paskui įlipau į „Peter Pan“ įmonės tarpmiestinį autobusą, kuriuo pasiekiau Niujorką. Kelionės metu nuolat dairiausi į šalis,

laukdamas — hmm, nežinau, — kol mane pastebės ir užklups policininkas arba koks nors blogiukas.

Gal man paranoja?

Manhatane vėl susistabdžiau taksi ir nuvažiavau į Ramsio miestelį Naujojo Džersio valstijoje, kur gyveno Džulija Potam, Natalijos sesuo.

Ramsyje vairuotojas paklausė:

— Na, bičiuli, kur trauksime?

Laikrodis rodė ketvirtą ryto, taigi vykti į svečius pas Natalijos seserį buvo per vėlu (arba per anksti — kaip pažiūrėsi). Be to, man reikėjo atsipūsti. Galvą varstė skausmas, nervai buvo pakrikę, iš nuovargio drebėjo visas kūnas.

— Į motelį.

— Netoliese stovi „Sheraton“ viešbutis.

Ten pareikalautų asmens pažymėjimo ir, ko gero, kredito kortelės.

— Ne. Paieškokime... ko nors pigiau.

Mes suradome vieną iš vilkikų vairuotojams, svetimautojams ir bėgliams skirtų anoniminių, nutriušusių motelių taikliu „Vidutinio“ pavadinimu. Sąžiningumas man patiko: jie teikė ne puikias ir net ne geras, o tik „vidutiniškas“ paslaugas. Virš stoginės pakibę užrašai skelbė: „Valandos tarifai“ (lyg „Ritz-Carlton“ viešbutyje), „Spalvota televizija“ (kaip patyčia iš konkurentų, dar neatsikračiusių nespalvotų televizorių) ir labiausiai pralinksminęs „Jau turime rankšluosčių!“

Vietiniams nerūpės nei dokumentai, nei banko kortelė, nei mano pulsas.

Registratūroje radau į aštuntą dešimtį įkopusią moterį. Ji pakėlė visko šiame pasaulyje mačiusias akis. Ant vardo kortelės buvo parašyta MEIBELĖ. Tankūs senolės plaukai priminė šieną. Paprašiau galinio kambario.

— Užsisakėte iš anksto?

— Juokaujate, tiesa?

— Aha, — patvirtino Meibelė. — Bet galiniai kambariai užimti. Visiems jų reikia. Klientus tikriausiai žavi šiukšlių konteinerio vaizdas. Jei norite, pasiūlysiu jaukų numerį su langu į „Staples" parduotuvę.

Registratorė davė raktą, pažymėtą dvyliktu numeriu. Kambarys pasirodė anaiptol ne košmariškas. Patalpa buvo *vidutiniškai* švari. Stengiausi negalvoti, ką jai teko stebėti per savo egzistavimo laikotarpį, nors tokias mintis vyčiau šalin ir atsidūręs „Ritz-Carlton" viešbutyje.

Nenusirengęs griuvau ant lovos ir iškart užmigau kaip nuovargio nukamuotas žmogus, kuris neatmena, kada konkrečiai sumerkė akis, ir pakirdęs nenutuokia, kiek laiko praėjo. Kai išaušo rytas, ant naktinio staliuko pamėginau užčiuopti mobilųjį, bet staiga prisiminiau, kad jį praradau. Telefoną pasisavino farai. Ar jie tikrino aparato turinį? Tyrinėjo, kokiuose tinklalapiuose lankiausi, kokias trumpąsias ir elektronines žinutes siunčiau? Ar taip pat elgėsi ir mano namuose? Jeigu policininkai gavo orderį mane susekti per išmanųjį telefoną, logiškai mąstant, jie panūdo iškrėsti ir mano buveinę. Na ir kas? Pareigūnai tikrai nerado jokių inkriminuojančių dalykų. Nebent aptiko mane trikdančių smulkmenų, bet kas gi iš mūsų nėra naršęs interneto svetainių, kurios verčia jaustis nepatogiai?

Galvą vis dar skaudėjo. Smarkiai. Dvokiau senu ožiu. Linkstančiomis kojomis išsiūbavau į ryto saulėkaitą ir prisidengiau akis kaip vampyras arba lošimo namuose per ilgai užsibuvęs vyrukas. Meibelė tebesėdėjo už registratūros stalo.

— Oho, kada jūs baigiate darbą? — paklausiau.

— Merginate mane?

— Hmm, ne.

— Prieš pradėdamas rėžti sparną, verčiau apsitvarkykite. Nes neatitinkate mano standartų.

— Gal turite aspirino arba tailenolio?

Meibelė susiraukė, pasirausė rankinėje ir ištraukė nuskausmina-

mųjų atsargas. Advilis, „Aleve“, „Bayer“, tailenolis. Išsirinkau pastarąjį, nurijau dvi tabletes ir padėkojau.

— Šalimais veikia „The Target“, ten rastumėte „Stambių ir aukštaūgių“ skyrių, — tarė registratorė. — Gal norėsite įsigyti naujų drabužių?

Geras pasiūlymas. Užsukęs į parduotuvę nusipirkau džinsus ir flanelinius marškinius, žinoma, ir apatinius. Prigriebiau ir dantų pastos su šepetėliu bei dezodorantą. Ilgai slapstytis neketinau, bet prieš pasiduodamas į teisėtvarkos sergėtojų rankas norėjau atlikti dar vieną darbą.

Ketinau asmeniškai pasišnekėti su Natalijos seserimi.

Paskutinis pirkinys — vienkartinis mobilusis su išankstine mokėjimo kortele. Paskambinau Benediktui į išmanųjį ir darbo kabinetą. Bet jis neatsiliepė. Matyt, dar neatsikėlė. Pasvarstęs, su kuo kitu galėčiau susisiekti, pasirinkau Šantą. Jos balsą išgirdau po pirmo pyptelėjimo.

— Alio?

— Čia Džeikas.

— Iš kokio telefono skambini?

— Iš vienkartinio, — paaiškinau.

Stojo pauzė.

— Gal papasakosi, kas vyksta? — tylą nutraukė ji.

— Manęs ieško du Vermonto farai.

— Kodėl?

Skubiai paaiškinau padėtį.

— Minutėlę, tu sprukai nuo policininkų?

— Privertė aplinkybės. Man atrodė, kad tie žmonės mane nužudys.

— Nueik į policiją dabar pat.

— Ne, vėliau.

— Džeikai, paklausyk manęs. Jei tapai bėgliu ir teisėtvarkos pareigūnai tavęs dairosi...

— Pirmiausia man reikia kai ką sutvarkyti.

— Tu privalai pasiduoti.

— Taip ir padarysiu, bet...

— Ką reiškia „bet"? Ar iš proto išsikraustei?

Galbūt.

— Hmm, ne.

— Kur, po velnių, esi?

Nutylėjau.

— Džeikai? Čia ne žaidimas. Kur tu?

— Aš tau perskambinsiu.

Skubiai nutraukiau ryšį, niršdamas ant savęs. Skambutis Šantai buvo klaida. Taip, mudu draugai, tačiau ji nestokojo ir kitokių įsipareigojimų.

Gerai, giliai įkvėpk. Kas toliau?

Surinkau Natalijos sesers numerį.

— Alio? — atsiliepė Džulija.

Išjungiau telefoną. Ji namuose. Man tik tiek ir reikėjo žinoti. Motelio kambaryje, gerai matomoje vietoje, puikavosi taksi firmos numeris. Kaip supratau, mažai kas mėgo į „Vidutinį" važiuoti savu automobiliu. Susisiekiau su bendrove ir paprašiau, kad taksi manęs lauktų prie „The Target" parduotuvės. Tada moviau į vyrų tualetą, prie kriauklės šiaip taip apsiprausiau ir persirengiau naujais drabužiais.

Po penkiolikos minučių jau stovėjau prie Džulijos Potam namų ir spaudžiau durų skambutį.

Man kelią užtvėrė dvigubos, medinės ir stiklinės, durys, kitaip sakant, ji galėjo matyti, kas atvyko į svečius, pradariusi pirmas, bet neatrakindama antrų. Kai Natalijos sesuo išvydo, kas stovi prieangyje, jos akys suapvalėjo, o delnas šastelėjo prie burnos.

— Vis tiek apsimesite, kad manęs nepažįstate? — pasiteiravau.

— Jei tučtuojau neišeisite, paskambinsiu policijai.

— Džulija, kodėl man melavote?

— Apleiskite mano valdas.

— Ne. Jeigu taip labai norite, kvieskite policininkus, ir jie mane nusitemps, bet aš vis tiek sugrįšiu. Arba paseksiu jus iki darbo. Arba atvažiuosiu čia vakare. Nesitrauksiu, kol neatsakysite į mano klausimus.

Džulija žvilgsniu pašaudė kairėn dešinėn. Kaip ir anksčiau, jos plaukai buvo pilkšvai rudi. Per šešerius metus moteris ne itin pasikeitė.

— Palikite mano seserį ramybėje. Ji laimingai ištekėjusi.

— Už ko?

— Ką?

— Todas negyvas.

Moteris krūptelėjo.

— Ką jūs kalbate?

— Jį nužudė.

Džulijos akys išsprogo.

— Ką? O, Dieve, ką jūs padarėte?

— Kas? Aš? Ne. Jūs manote?.. — pokalbio gijos nenumaldomai sprūdo man iš rankų. — Ne, su tuo įvykiu aš nesusijęs. Todo kūną rado namuose, kuriuose jis gyveno su žmona ir dviem vaikais.

— Vaikais? Jie neturi vaikų.

Žiūrėjau į ją nejudėdamas iš vietos.

— Juk sesuo būtų man pasakiusi... — Džulija nuščiuvo. Atrodė visiškai sumišusi. Nieko panašaus nesitikėjau. Maniau, ji žino, kas darosi, ir pati dalyvavo visuose įvykiuose, kad ir kokie jie būtų.

— Džulija, — kalbėjau lėtai, norėdamas, kad moteris vėl susikauptų. — Kodėl anksčiau sakėte, kad neva manęs nepažįstate?

Jos balsas tebeskambėjo lyg atsklidęs iš tolumos.

— Kur?

— Ką?

— Kur Todą nužudė?

— Jis įsikūręs Sabalpalmių Skardžio miestelyje, Pietų Karolinos valstijoje.

Džulija palingavo galva.

— Kažkokios nesąmonės. Jūs klystate. Arba meluojate.

— Ne.

— Jei Todas būtų miręs — pasak jūsų, nužudytas, — Natalija būtų man pranešusi.

Apsilaižiau lūpas ir pasistengiau, kad mano balse nepasigirstų desperacijos gaidos.

— Vadinasi, su ja palaikote ryšį?

Jokio atsakymo.

— Džulija?

— Natalija baiminosi, kad taip gali nutikti.

— Kas tiksliai?

Moters žvilgsnis it lazeris pervėrė mano akis.

— Ji spėjo, kad vieną dieną pas mane ateisite. Netgi paaiškino, ką turėčiau jums perduoti, jeigu taip nutiktų.

Nugurkiau seiles.

— Ką Natalija sakė?

— „Primink jam pažadą."

Tyla.

Žengiau artyn.

— Duotą žodį tesėjau, — tariau. — Ištisus šešerius metus. Įsileiskite mane, Džulija.

— Ne.

— Todas miręs. Savo pažado laikiausi. Bet dabar viskas baigta.

— Aš jumis netikiu.

— Patikrinkite Lanfordo koledžo tinklalapį. Ten rasite nekrologą.

— Ką?

— Įsijunkite kompiuterį. Perskaitykite Todo Sandersono nekrologą. Aš palauksiu.

Ji tylėdama smuko atgal į namą ir uždarė duris. Neįsivaizdavau, ko tikėtis. Nežinojau, ar Džulija ketino patikrinti interneto svetainę, ar jai paprasčiausiai įgriso pokalbis. Neturėjau, kur eiti, tad lūkuriavau stypsodamas prieangyje. Natalijos sesuo grįžo po dešimties minučių. Atrakino duris ir mostu pakvietė vidun.

Įsitaisiau ant sofos. Džulija priblokšta atsisėdo priešais. Jos akys panėšėjo į suskaldytus stiklo rutuliukus.

— Keista, ten parašyta, kad jis vedęs ir augino vaikus. Aš maniau...

— Ką manėte?

Ji energingai pakratė galvą.

— Kodėl išvis tuo domitės? Natalija jus paliko. Mudu matėmės per vestuves. Nemaniau, kad ateisite, bet Natalija neabejojo, jog pasirodysite. Kodėl? Gal jūs mazochistas?

— Natalijai nekilo abejonių, kad dalyvausiu ceremonijoje?

— Taip.

Linktelėjau.

— Kas yra? — paklausė Džulija.

— Ji suprato, kad norėsiu savo akimis pamatyti jungtuves.

— Kodėl?

— Nes negalėjau tuo patikėti.

— Kuo? Kad mano sesuo pamilo kitą vyrą?

— Būtent.

— Kaip tik taip ir nutiko. Ir Natalija paprašė jūsų prisiekti, kad prie jos nesiartinsite.

— Jau anuomet jaučiau, kad čia kažkas ne taip. Mačiau, kaip jiedu tuokdamiesi apsikeičia įžadais, ir pats daviau žodį, bet niekada netikėjau, kad Natalija liovėsi mane mylėjusi. Suprantu, kalbu kaip maniakas. Tarsi nešiočiau storiausius rožinius akinius, kokie tik egzistavo per visą žmonijos istoriją, arba būčiau tikras išpuikėlis nepajėgiantis pripažinti tiesos. Bet aš žinau. Žinau, kaip jaučiausi būdamas su ja, ir žinau, kaip jautėsi ji. Mes šaipomės iš kalbų apie dvi širdis, plakančias kaip viena, apie saulę, nušvintančią debesuotą dieną, apie ryšį, stipresnį už fizinius ir dvasinius saitus, — bet netikėtai visa tai patyriau ir aš. Kartu su Natalija. Tokių dalykų neįmanoma sumeluoti. Jei tokios meilės dainoje nuskamba netinkama gaida, kaipmat ją išgirstame. Man žadą atimdavo pernelyg daug akimirkų. Gyvenau dėl jos juoko. Pažvelgęs jai į akis, regėjau amžinybę. Laikydamas glėbyje

suvokiau, kad taip įvyksta tik sykį gyvenime, jeigu tik pasiseka. Sau radome nepaprastą, išskirtinę, sodrių spalvų kupiną vietelę. Kai aplanko tokia sėkmė, jūs iki mirties graužiatės pasišalinęs iš tos ypatingos vietos, nes kitkas primena niaurias dykras. Ir gailitės žmonių, kuriems nelemta pažinti aistros proveržių. Natalijos dėka pasijutau gyvas. Dėl jos viskas aplink kibirkščiavo ir stebino. Štai kaip jaučiausi — ir žinau, kad Natalija jautėsi lygiai taip pat. Meilė mūsų neakino, veikiau priešingai — atvėrė akis, todėl niekaip negaliu jos užgniaužti. Pažadą daviau veltui. Sumaištis buvo mano galvoje, bet tik ne širdyje, kurios ir derėjo klausytis.

Kai baigiau kalbėti, mano veidu sruvo ašaros.

— Jūs išties tuo tikite, ar ne?

Linktelėjau.

— Kad ir ką man sakytumėte.

— Visgi... — prasižiojo Džulija.

Pabaigiau mintį:

— Visgi Natalija mane pametė ir ištekėjo už seno simpatijos.

Moters veidą perkreipė grimasa.

— Seno simpatijos?

— Taip.

— Ligi tol ji su Todu nepalaikė jokių santykių.

— Ką?

— Jiedu buvo ką tik susipažinę. Susituokė absurdiškai greitai.

Pasistengiau blaiviai apsvarstyti naujieną.

— Bet Natalija tvirtino, kad jiedu susitikinėjo anksčiau. Drauge gyveno, mylėjo ir tik išsiskyrę galiausiai suvokė, kad priklauso vienas kitam...

Džulija palingavo galva. Jutau, kaip iš po kojų slysta grindys.

— Anot sesers, jiedu užmezgė siautulingą romaną. Nesupratau, kodėl reikia taip skubėti ir iškart tuoktis. Bet Natalija... na, ji menininkė. Nenuspėjama. Ją užvaldė, kaip minėjote, aistros proveržis.

Man nesuėjo galai. Visiškai. Nors, galimas daiktas, painiava pirmą kartą suteikė šiokio tokio aiškumo.

— Kur Natalija?

Džulija kyštelėjo plaukų sruogą už ausies ir nusigręžė.

— Meldžiu, pasakykite.

— Galva neišneša, kas čia vyksta, — atsiliepė Džulija.

— Sutinku. Bet aš noriu padėti.

— Sesuo įspėjo mane. Įspėjo, kad nieko jums nepasakočiau.

Nežinojau, kaip reaguoti į jos žodžius.

— Verčiau jau eikite, — tarė Džulija.

Nė už ką. Metas apsukti ratą ir pulti iš kitos pusės, kad ji nespėtų atgauti pusiausvyros.

— Kur jūsų tėvas? — staiga pasiteiravau.

Per akistatą prie durų susidarė įspūdis, tarsi Džuliją pamažu apima stingdanti nuostaba. Šįkart atrodė, tarsi būčiau skėlęs jai antausį.

— Ką?

— Jis dėstė Lanforde, dirbo mano katedroje. Kur jis dabar?

— Kuo čia dėtas mano tėvas?

Geras klausimas, pagalvojau. Netgi puikus.

— Natalija niekada apie jį nekalbėdavo.

— Tikrai? — Džulija abejingai gūžtelėjo pečiais. — Gal vis dėlto judu nebuvote tokie artimi, kaip manėte.

— Mudu lankėmės koledžo miestelyje, bet Natalija nė žodeliu apie jį neprasitarė. Kodėl?

Moteris trumpam susimąstė.

— Tėvas mus paliko prieš dvidešimt penkerius metus. Tada man buvo penkeri. Natalijai — devyneri. Aš faktiškai jo neprisimenu.

— Kur jis išvyko?

— Koks skirtumas?

— Prašau? Kur išvyko?

— Pabėgo su studente, bet romanas ilgai netruko. Motina... niekuomet jam neatleido. Vėliau tėvas vedė kitą moterį, sukūrė naują šeimą.

— Kur jie?

— Neįsivaizduoju ir man tai nerūpi. Pasak motinos, jis išsikėlė kažkur į Vakarus. Tik tiek ir žinau. Aš juo nesidomėjau.

— O Natalija?

— Ką Natalija?

— Ar domėjosi tėvu?

— Negalėjo. Juk jis paspruko.

— Ar Natalija žinojo, kur jis?

— Ne. Bet... mano nuomone, kaip tik dėl jo seseriai nesisekė sueiti su vyrais. Vaikystėje ji tikėjo, kad tėtukas grįš ir mes vėl tapsime tikra šeima. Net ir po to, kai jis vedė antrą kartą. Net ir po to, kai jam gimė kiti vaikai. Nieko iš jo gero, sakydavo mama. Tėvas buvo miręs tiek jai, tiek man.

— Bet ne Natalijai.

Džulija neatsiliepė. Regis, pasinėrė į savo mintis.

— Kas yra? — pasiteiravau.

— Šiuo metu motina gyvena globos namuose. Dėl diabeto kilo rimtų komplikacijų. Stengiausi ją prižiūrėti, bet... — Moteris trumpam nutyko. — Mama antrą kartą nesituokė. Normalaus gyvenimo neturėjo. Viską atėmė tėvas. Tačiau Natalija troško kaip nors su juo susitaikyti. Matyt, vylėsi, kad dar nevėlu. Buvo tikra svajotoja. Tikriausiai manė, kad radusi tėtį galės sutikti vyrą, kuris niekada jos neapleis, ir įrodys, neva tėvas taip pat neketino mūsų palikti.

— Džulija?

— Ką?

Įsitikinau, kad Natalijos sesuo žvelgia tiesiai man į akis.

— Ji sutiko tą vyrą.

Džulija pasisuko į langą ir ėmė greitai mirksėti. Skruostu nuriedėjo ašara.

— Kur Natalija? — paklausiau.

Moteris pakratė galvą.

— Aš neišeisiu, kol nepasakysite. Prašau. Jeigu ji nenori manęs matyti...

— Aišku, nenori, — netikėtai tūžmingu balsu nukirto Džulija. — Antraip būtų pati su jumis susisiekusi, ar ne? Jūs neklydote.

— Dėl ko?

— Dėl to, kad kalbate kaip maniakas. Ir nešiojate rožinius akinius.

— Tada padėkite juos nusiimti, — nė kiek nesutrikęs paprašiau. — Kartą ir visiems laikams. Atskleiskite tiesą.

Nenutuokiau, ar mano žodžiai ją paveikė. Tačiau neketinau leistis perkalbamas. Neatplėšiau nuo jos žvilgsnio, ir Džulija, ko gero, suvokė manimi neatsikratysianti. Gal todėl ir pasidavė.

— Susituokę Natalija su Todu persikėlė į Daniją, — tarė ji. — Ten ir apsistojo, bet dažnai traukdavo į žygius. Todas dirbo gydytoju labdaros organizacijoje. Užmiršau pavadinimą. Jame minima kažkokia pradžia.

— „Nauja pradžia".

— Teisingai. Jie skrisdavo į vargingesnes šalis. Todas gydė skurstančius. Natalija tapė ir dėstė. Jai patiko taip gyventi. Abu jautėsi laimingi. Bent taip galvojau.

— Kada paskutinį kartą ją matėte?

— Per jungtuvių ceremoniją.

— Minutėlę. Su seserimi nebuvote susitikusi šešerius metus?

— Taip. Po vestuvių Natalija man paaiškino, esą jųdviejų su Todu bendras gyvenimas taps didinga kelione. Ir įspėjo, kad mudvi turbūt negreit pasimatysime.

Netikėjau savo ausimis.

— Jūs niekada neaplankėte sesers? Ji nė sykio nebuvo grįžusi?

— Ne. Kaip sakiau, Natalija mane įspėjo. Iš Danijos siųsdavo man atvirukus, ir tiek.

— O kaip elektroninės žinutės arba pokalbiai telefonu?

— Ji neturi nei elektroninio pašto adreso, nei mobiliojo. Mat šiuolaikinės technologijos slopina mąstymo galimybes ir trukdo dirbti.

Susiraukiau.

— Taip sakė pati Natalija?

— Aha.

— Ir ji sugebėjo jus įtikinti? Kas, jeigu pakliūtų į bėdą?

Džulija trūktelėjo pečiais.

— Sesuo troško tokio gyvenimo.

— Jums tai nepasirodė keista?

— Pasirodė. Beje, anuomet vardijau argumentus, kuriuos dabar girdžiu iš jūsų lūpų. Ką man reikėjo daryti? Natalija nedviprasmiškai išdėstė savo norus. Jos laukė visiškai nauja kelionė. Kas aš tokia, kad stočiau skersai?

Skeptiškai palingavau galvą, mėgindamas surikiuoti mintis.

— Kada paskutinį kartą gavote atviruką?

— Senokai. Prieš kelis mėnesius, gal net pusmetį.

Nugara įsirėmiau į sofos atlošą.

— Kitaip tariant, jūs nežinote, kur sesuo.

— Sakyčiau, Danijoje, bet, jei atvirai, ne, nežinau. Ir nenumanau, kaip Natalijos vyras galėjo gyventi Pietų Karolinoje su kita moterimi. Jau nieko nebesuvokiu. Visiškai nenutuokiu, kur ji yra.

Pasigirdus įnirtingam beldimui į duris, mudu krūptelėjome. Džulija net palietė mano ranką lyg būtų išsigandusi. Po antros stuksenimų serijos nuskambėjo balsas:

— Džeikobai Fišeri? Čia policija. Namas apsuptas. Išeikite pakeltomis rankomis.

23 skyrius

Atsisakiau kalbėti, kol atvyks mano advokatas — Benediktas.

Laukti teko gana ilgai. Tyrimą atliekantis pareigūnas prisistatė Džimu Malholandu iš Niujorko policijos departamento. Man kilo klausimų dėl jurisdikcijos. Lanfordo koledžas įsikūręs Masačusetse. Otą nužudžiau, kai važiavome 91-uoju keliu, bet dar savo valstijoje.

Paskui nuklydau į Vermontą ir galiausiai buvau sulaikytas Naujajame Džersyje. Pro Manhataną viso labo pravažiavau viešuoju transportu, todėl nepajėgiau suprasti, kaip į šią painiavą įsivėlė NPD*.

Malholandas, stambus vyras tankiais ūsais, dėl kurių panėšėjo į privatų detektyvą Magnumą iš serialo, tikino, kad nesu suimtas ir galiu išvykti kada panorėjęs, bet, vaje, kaip policija būtų *dėkinga*, jei teikčiausi bendradarbiauti. Pakeliui į Midtauno nuovadą jis nesiliovė mandagiai, netgi tuščiai plepėjęs. Vėliau pasiūlė gazuoto vandens, kavos, sumuštinių — ko tik norėjau. Užkąsti neprieštaravau, nes ūmai pasijutau alkanas. Jau ketinau suleisti į užkandį dantis, kai staiga atsiminiau kažin kur skaitęs, neva iš areštuotųjų mielai sotinasi tik kaltieji, žinantys, kas vyksta, todėl galintys kimšti maistą ir miegoti. Nekaltieji jaučiasi pernelyg išmušti iš vėžių ir sudirgę, kad įstengtų valgyti arba bluostą sudėti.

Įdomu, kuriems priklausau aš?

Suvalgiau sumuštinį mėgaudamasis kiekvienu kąsniu. Kartkartėmis mane prašnekinti bandydavo pats Malholandas arba jo partnerė, Siuzana Telesko, aukšta blondinė, apsitempusi džinsus ir dėvinti megztinį aukšta apykakle. Nusikratydavau jų primindamas, kad pasinaudojau teise išsikviesti advokatą. Benediktas atsibeldė po trijų valandų. Mūsų ketvertukas — Malholandas, Telesko, Benediktas ir jūsų nuolankus tarnas — įsitaisė aplink stalą kvotos kambaryje, kuris neatrodė pernelyg bauginantis. Tardymo patalpose, aišku, dažnai nesisvečiuodavau, bet visuomet maniau, kad jų sienos nudažytos šaltomis spalvomis. Vietinis kabinetas mane pasitiko švelniu, rusvai gelsvu atspalviu.

— Ar žinote, kodėl esate čia? — paklausė Malholandas.

Mano draugas suraukė kaktą.

— Šaipotės?

— Ką?

— Kokio atsakymo tikitės? Prisipažinimo? „Taip, detektyve Mal-

* Niujorko policijos departamentas.

holandai, jūs mane areštavote, nes ginkluotas apiplėšiau dvi svaigalų parduotuves“? Gal meskime iš galvos diletantų paistalus ir pereikime prie reikalo?

Detektyvas pasimuistė ant kėdės ir tarė:

— Klausykit, mes jūsų pusėje.

— O, varge.

— Ne, rimtai. Mums tereikia išsiaiškinti kelias smulkmenas, ir tada visi patenkinti keliausime namo.

— Apie ką jūs kalbate? — nesuprato Benediktas.

Malholandas linktelėjo Siuzanai Telesko. Toji atvertė aplanką ir per stalą pastūmė popieriaus lapą. Kai pamačiau nusikaltėlio fotografijas — iš priekio ir profilio, — mano venose užvirė kraujas.

Otas.

— Ar pažįstate šį žmogų? — pasiteiravo blondinė.

— Neatsakyk. — Prasižioti nė neketinau, tačiau Benediktas dėl visa ko palietė man ranką. — Kas jis?

— Otas Devero.

Mano kūną nutvilkė šaltukas. Jie parodė savo veidus. Ir neslėpė tikrų vardų — mažų mažiausiai Oto. Vadinasi, neketino iš furgono paleisti manęs gyvo.

— Ne taip seniai jūsų klientas teigė Masačusetso greitkelyje konfliktavęs su vyriškiu, kurio apibūdinimas atitinka Otą Devero. Ir pridūrė, kad gindamasis nužudė poną Devero.

— Mano klientas atsiėmė parodymus. Jis buvo sutrikęs ir apsvaigęs nuo alkoholio.

— Jūs nesuprantate. Mums nerūpi prigriebti pono Fišerio. Jei galėtume, apdovanotume jį medaliu. — Malholandas skėstelėjo rankomis. — Mes esame toje pačioje barikadų pusėje.

— Nejaugi?

— Otas Devero buvo profesionalus nusikaltėlis, visiškas šunsnukis. Galėtume supažindinti su jo veikla, bet per ilgai užtruktume. Todėl pateiksime tik svarbiausią informaciją. Nužudymai, smurtavimas,

reketas. Dėl pomėgio kankinti aukas įrankiais jis pramintas Meistreliu. Anksčiau dirbo legendiniams broliams Eikams, kol kažkas nusprendė, kad ponas Devero jiems per žiaurus. Tada ėmė veikti vienas arba nusisamdydavo viskam pasiryžusiems blogiukams, kuriems prireikdavo tikro iškrypėlio. — Detektyvas man nusišypsojo. — Klausykite, Džeikai, nežinau, kaip sudorojote tą tipelį, bet visuomenei padarėte didelę paslaugą.

— Teoriškai šnekant, — tarė Benediktas, — norite mums padėkoti?

— Anaiptol ne teoriškai. Jūs esate didvyris. Mielai paspaustume jums ranką.

Delno niekas neatkišo.

— Kur radote jo kūną? — paklausė Benediktas.

— Nesvarbu.

— Kokia mirties priežastis?

— Nesvarbu ir tai.

Benediktas plačiai išsišiepė.

— Argi taip elgiamasi su didvyriu? — Jis linktelėjo mano pusėn. — Jei nieko daugiau nepapasakosite, mes gal jau eisime.

Malholandas pašnairavo į kolegę. Manding, moters veide įžvelgiau vos pastebimą vypsnį. Jis nenuteikė maloniai.

— Gerai, — prabilo detektyvas, — jeigu jums taip maga.

— Ką turite omeny?

— Ničnieko. Galite keliauti.

— Atleiskite, kad nepavyko niekuo pagelbėti, — tarė Benediktas.

— Nesijaudinkite. Kaip sakiau, mes tik norėjome padėkoti žmogui, kuris pašalino tą tipelį.

— Mm-hmm. — Abu jau stovėjome. — Kelią laukan susirasime patys.

Nusigavome kone iki durų, kai Siuzana Telesko mane pašaukė:

— Profesoriau Fišeri?

Atsisukau.

— Neprieštarausite, jeigu jums parodytume dar vieną nuotrauką?

Detektyvai, rodės, viso labo ketino atlikti formalumą, lyg būtų turėję marias laiko ir nekvaršinę galvos dėl mano atsakymo. Sakytum nė vienam nebūtų rūpėję, ar teiksiuosi užmesti akį į nuotrauką. Aš stovėjau nekrutėdamas. Jie irgi nesijudino iš vietos.

— Profesoriau Fišeri? — vėl prabilo Telesko.

Iš aplanko blondinė ištraukė užverstą fotografiją ir pastūmė ją į priekį, tarsi būtume įsitaisę lošimo namuose ir žaidę akį. Kambaryje temperatūra nukrito dešimčia laipsnių.

— Rodykit, — atsiliepiau.

Ji atvertė nuotrauką. Aš sustingau.

— Ar pažįstate šitą moterį? — pasiteiravo Telesko.

Tylėdamas stebeilijau į atvaizdą. Savaime suprantama, ją pažinau. Natalija.

— Profesoriau Fišeri?

— Taip, pažįstu.

Nespalvota nuotrauka priminė kadrą iš stebėjimo kameros filmuotos medžiagos. Koridoriumi bėganti Natalija.

— Ką galite apie ją pasakyti?

Ant savo peties pajutau Benedikto ranką.

— Kodėl klausinėjate mano klientą?

Telesko nuo manęs neatplėšė žvilgsnio.

— Kai jus radome, viešėjote pas jos seserį. Gal atskleistumėte, ką ten veikėte?

— Pasikartosiu, — neatlyžo Benediktas, — kodėl klausinėjate mano klientą?

— Čia Natalija Eiveri. Anksčiau gana ilgai kalbėjomės su jos seserimi, Džulija Potam, kuri tikina, kad Natalija gyvena Danijoje.

Pagaliau prabilau:

— Kam jums jos prireikė?

— Gilintis į šią temą neturiu teisės.

— Vadinasi, aš taip pat, — atšoviau.

Siuzana Telesko atsigręžė į Malholandą. Detektyvas patraukė pečiais.

— Tebūnie. Jūs laisvas.

Mes bandėme vienas kito kantrybę. Jei kalbėtume tarpusavyje sumišusiomis metaforomis, man stigo kozirių, todėl neatsilaikęs mirktelėjau pirmas.

— Mudu susitikinėjome.

Jie laukė tęsinio.

— Džeikai... — išsižiojo Benediktas, bet nutildžiau jį mostu.

— Pastaruoju metu jos ieškojau.

— Kodėl?

Atsigręžiau į draugą. Regis, jam ne mažiau smalsu negu policininkams.

— Nes ją mylėjau, — paaiškinau. — Ir niekaip neįstengiau pamiršti. Tad vyliausi... nežinau, turbūt vyliausi susitaikyti.

Telesko kažką užsirašė.

— Kodėl dabar?

Prisiminiau anoniminę elektroninę žinutę.

Tu pažadėjai.

Atsisėdau ir prisitraukiau nuotrauką arčiau. Šiaip taip nurijau seiles. Natalija gūžėsi. Žavingi bruožai... mano akyse tvenkėsi ašaros... ji atrodė apimta siaubo. Pirštu perbraukiau jai per veidą, tarytum mylima moteris būtų galėjusi pajusti prisilietimą ir šis būtų ją apraminęs. Man klaikiai nepatiko matyti Nataliją persigandusią.

— Kada fotografuota? — pasiteiravau.

— Nesvarbu.

— Nė velnio. Jūs jos dairotės, teisingai? Kodėl?

Detektyvai susižvalgė. Telesko linktelėjo.

— Tarkim, — lėtai prašneko Malholandas, — Natalija yra mus dominantis asmuo.

— Ji pateko į bėdą?

— Ne dėl mūsų.

— Ką tai turėtų reikšti?

— O kaip pats galvojate? — Pirmą kartą kaukė nukrito, ir Malholando veide sušmėžavo pyktis. — Ji rūpi ne tik policijai, bet ir jam su sėbrais. — Pareigūnas pagriebė Oto nuotrauką, — Norėtumėte, kad Nataliją pirmi rastų jie ar mes?

Spiginau į kadrą jausdamas, kaip vaizdas prieš akis išplaukia ir vėl paryškėja. Ūmai atkreipiau dėmesį į vieną smulkmeną. Stengiausi nejudėti ir neišsiduoti veido išraiška. Apatiniame dešiniajame kamputyje išvydau laiką ir datą: 23.47, gegužės 24-oji... prieš šešerius metus.

Fotografija daryta likus kelioms savaitėms iki mano ir Natalijos pažinties.

— Profesoriau Fišeri?

— Aš nežinau, kur ji.

— Bet jos ieškote?

— Taip.

— Kodėl dabar?

Gūžtelėjau pečiais.

— Nes jos ilgėjausi, — atsakiau.

— Bet kodėl ieškoti leidotės kaip tik dabar?

— Galėjau tą daryti pernai. Arba po metų. Taip nutiko, ir baigta.

Mačiau, kad pašnekovai manimi netiki. Na, čia jų bėdos.

— Kaip sekėsi?

— Prastai.

— Mes galime jai padėti, — tarė Malholandas.

Neatsiliepiau.

— Jeigu Oto draugužiai ją aptiks pirmi...

— Kam jiems reikia Natalijos? Po velnių, kam jos reikia jums?

Detektyvai pakeitė temą.

— Neseniai lankėtės Vermonte. Du policijos pareigūnai jus atpažino ir rado jūsų išmanųjį telefoną. Ką ten veikėte?

— Ten mudu susipažinome.

— Ji gyvento toje fermoje?

Aš per daug atviravau.

— Mes susipažinote Vermonte. Natalija tuokėsi tenykštėje koplyčioje.

— Kaip ten atsidūrė jūsų telefonas?

— Mano klientas turbūt jį pametė, — įsiterpė Benediktas. — Beje, ar galėtų susigrąžinti?

— Be abejo. Šį reikalą lengvai sutvarkysime.

Tyla.

Akis įsmeigiau į Siuzaną Telesko.

— Jos ieškojote šešerius metus?

— Iš pat pradžių. Bet ne pastaruoju metu.

— Kodėl? Tiksliau, pateiksiu jūsų pačių klausimą: kodėl dabar?

Policininkai vėl susižvalgė. Malholandas kreipėsi į partnerę:

— Pasakyk jam.

Telesko atsigręžė į mane ir tarė:

— Mes nutraukėme paieškas, nes buvome įsitikinę, kad ji mirė.

Kažin kodėl tokio atsakymo ir tikėjausi.

— Kodėl taip nusprendėte?

— Jūs su tuo nesusijęs. Verčiau mums padėkite.

— Aš nieko nežinau.

— Jeigu išklosite, ką sužinojote, mes pamiršime apie Otą, — netikėtai griežtai pareiškė Telesko.

Benediktas supyko:

— Ką jūs tauškiat, velniai griebtų?

— O kaip pats manote? Jūsų klientas teigia gynęsis.

— Ir ką?

— Jūs domėjotės mirties priežastimi? Prašom: jis sulaužė žmogui sprandą. Turiu jums naujienų. Per būtinąją gintį sprandas retai lūžta.

— Pirma, mes neigiame, kad jį kas nors sieja su to nusikaltėlio žūtimi...

Moteris pakėlė ranką.

— Neaušinkite burnos.

— Koks skirtumas, — įsikišau. — Galite grasinti kiek tinkami. Aš vis tiek nieko nežinau.

— Bet Otas galvojo kitaip, ar ne?

Bobo balsas: *Kur ji?*

Malholandas palinko arčiau manęs.

— Negi jums trūksta proto suvokti, kad čia ne pabaiga? Viliatės, kad jie viską pamirš? Pirmą kartą jus nuvertino, bet klaidos tikrai nekartos.

— Kas tie „jie“? — paklausiau.

— Itin blogi žmonės. Tiek informacijos jums užteks.

— Iš jūsų kalbos neįmanoma nieko suprasti, — tarė Benediktas.

— Įdėmiai manęs paklausykite, — toliau kalbėjo Malholandas. — Arba Nataliją suras jie, arba mes. Spręsti turite jūs.

— Garbės žodis, nieko nežinau.

Iš esmės sakiau tiesą. Bet svarbiausia, kad policininkas nepaminėjo trečios galimybės, nors toji atrodė ir mažai tikėtina.

Rasti Nataliją galėjau ir aš.

24 skyrius

Vairavo Benediktas.

— Nenorėtum užpildyti spragų?

— Tai ilga istorija, — atsakiau.

— Kelionė irgi netrumpa. Beje, kur tave išleisti?

Geras klausimas. Į koledžo miestelį grįžti negalėjau, ir ne tik todėl, kad ten buvau nepageidaujamas, — kaip sakė detektyvai Malholandas ir Telesko, manęs turbūt ieškos itin blogi žmonės. Ar Džedas ir Sausainukė priklausė Bobo ir Oto šutvei, o gal mane persekiojo dvi skirtingos blogiukų gaujos? Sunku patikėti, kad visi jie veikė išvien.

Bobas su Otu elgėsi kaip šaltakraujai profesionalai. Mano pagrobimas prilygo įprastai jų darbo dienai. O štai Džedas su Sausainuke priminė nerangius diletantus — piktus, išsigandusius, savimi nepasitikinčius mėgėjus. Nenutuokiau, ką bylojo jų manieros, bet įtariau, kad šis faktorius svarbus.

— Dar neapsisprendžiau.

— Gerai, važiuosiu koledžo pusėn. Tu išklosi, kas vyksta.

Taip ir padariau. Nenuleisdamas akių nuo kelio, Benediktas protarpiais sulinkčiodavo. Draugo veidas išliko suakmenėjęs, rankos buvo prilipusios prie vairo ties dešimtos ir antros valandų žymomis. Kai baigiau kalbėti, jis keletą sekundžių patylėjo. Galiausiai pratarė:

— Džeikai?

— Ką?

— Privalai liautis.

— Vargu ar įstengsiu.

— Daug kas nori tave nužudyti.

— Aš niekada ir nebuvau labai populiarus, — atšoviau.

— Teisybė, bet tu įklimpai į gilų kakalą.

— Jūs, humanitarai dėstytojai, mokate parinkti įmantrius žodelius.

— Aš nejuokauju.

Žinojau.

— Kas tie žmonės iš Vermonto? — paklausė Benediktas.

— Iš dalies seni draugai. Štai kas keisčiausia. Kai pirmąkart sutikau Nataliją, toje vietoje mačiau ir Sausainukę su Džedu.

— Bet dabar jie nori tave pribaigti?

— Džedo manymu, aš prisidėjęs prie Todo Sandersono nužudymo. Tik nesuprantu, kodėl jis tuo domisi ir iš kur pažįsta Todą. Jiedu veikiausiai kažkaip susiję.

— Džedas ir Todas Sandersonas?

— Taip.

— Atsakymas bado akis, ar ne?

Linktelėjau.

— Natalija, — tariau.

— Aha.

Trumpam susimąsčiau.

— Kai pirmą kartą išvydau Nataliją, ji sėdėjo greta Džedo. Man netgi į galvą šovė mintis, kad jiedu susitikinėja.

— Rodos, kai kas siejo visą jūsų trijulę, — pareiškė Benediktas.

— Ką turi galvoje?

— Kūniškus malonumus su Natalija.

Man nepatiko jo replika.

— Tu negali to garantuoti, — silpnai užprotestavau.

— Nesupyksi, jeigu konstatuosiu akivaizdų dalyką?

— Jei tau taip knieti.

— Pažinojau užtektinai moterų, — tarė Benediktas. — Nenoriu girtis, bet kai kurie žmonės mane vadintų šios srities specialistu.

Mano veidą iškreipė grimasa.

— Nenori?

— Kai kurios moterys vien rūpesčius kelia. Supranti, apie ką šneku?

— Apie rūpesčius.

— Teisingai.

— Pasak tavęs, Natalija yra viena iš tokių moterų? — pasitikslinau.

— Tu, Džedas, Todas... Neįsižeisk, bet kitokio paaiškinimo nerandu.

— Taigi?

— Tavoji Natalija — gyva bėda.

Susiraukiau.

— Turiu svečių namelį, kuris man atstoja darbo kabinetą, — po pauzės pasakė Benediktas. — Gali ten įsikurti, kol padėtis aprims.

— Ačiū.

Vėl įsivyravo tyla.

— Džeikai?

— Ką?

— Mes visada rimčiau susižavime pasiutėlėmis. Čia vyrų problema. Teigiame, esą negalime pakęsti dramų, bet taip nėra.

— Kaip įžvalgu, Benediktai.

— Ar galiu dar kai ko pasiteirauti?

— Rėžk.

Man pasirodė, kad jis tvirčiau sugniaužė vairą.

— Kaip tu aptikai Todo nekrologą?

Pasisukau į draugą.

— Ką?

— Nekrologą. Kaip jį radai?

Mintyse paspėliojau, ar mano veidas išduoda sąmyšį.

— Pamačiau pirmame koledžo tinklalapio puslapyje. Kas konkrečiai tau rūpi?

— Niekas. Šiaip paklausiau.

— Juk pasakojau apie jį savo kabinete — pameni, tu raginai nuvažiuoti į laidotuves?

— Taip, — sutiko bičiulis. — O dabar patariu viską užmiršti.

Neatsiliepiau. Abu nugrimzdome į tylą. Pirmasis ją nutraukė Benediktas.

— Ramybės man neduoda dar viena smulkmena.

— Kokia?

— Kaip policija nustatė, kad esi Natalijos sesers namuose?

Aš irgi mėginau išmąstyti atsakymą, bet ūmai jis savaime atėjo į galvą.

— Šanta.

— Ji žinojo, kur esi?

Papasakojau, kaip jai skambinau, bet vėliau lyg tikras kvailys neatsikračiau vienkartinio telefono. Jeigu policininkai geba susekti jūsų mobilųjį, logiška, kad jie gali užfiksuoti ir vienkartinio aparato koordinates, tereikia žinoti jo numerį (šį turėjo parodyti Šantos išmanusis telefonas). Įsigytą telefoną tebelaikiau kišenėje. Pasvarsčiau, ar

nevertėtų jo išmesti pro langą. Ne, neverta. Dabar man nerimą kėlė ne policija.

Prezidentui Tripui paliepus išsikelti, daiktus susikroviau į lagaminą, kurį drauge su nešiojamuoju kompiuteriu nutempiau į Klarko pastatą ir palikau kabinete. O jei kas nors, hmm, slapta sekė mano būstą arba darbovietę? Taip spėliodamas, manding, perlenkiau lazdą, antra vertus... Benediktas pasiūlė sustoti tolėliau. Mes apsidairėme ieškodami kokių nors įtartinų detalių. Ničnieko neįžvelgėme.

— Galėtume paprašyti studento paimti tavo mantą, — tarė bičiulis.

Pakračiau galvą.

— Dėl manęs vienas jau nukentėjo.

— Anokia čia rizika.

— Vis tiek ne.

Klarko pastatas buvo uždarytas. Atsargiai įžengiau pro užpakalinį įėjimą. Stvėriau lagaminą su kompiuteriu ir tuoj pat grįžau pas Benediktą. Niekas į mane nešovė. Vienas nulis — geručių naudai. Draugas mane nuvežė į savo valdas ir išleido prie svečių namelio.

— Ačiū.

— Privalau įvertinti šūsnį rašinių. Vienas pabūsi?

— Be abejo.

— Tau derėtų užsukti pas gydytoją, kad apžiūrėtų tavo galvą.

Ją tebemaudė. Dėl sutrenkimo, nuovargio, streso ar iškart dėl visų trijų faktorių — bala žino... Nemaniau, kad bet kuriuo atveju gydytojas kuo nors pagelbėtų. Dar sykį padėkojęs Benediktui, įėjau į kambarį. Išsitraukęs nešiojamąjį kompiuterį padėjau jį ant rašomojo stalo.

Metas įsijausti į kiberseklio vaidmenį, pagalvojau.

Turbūt spėliojate, kaip tapau aukščiausios klasės tyrėju ir iš kur išmanau kibersekimą. Nei toks esu, nei ką išmanau. Vis dėlto moku įrašyti raktažodžius „Google“ paieškos langelyje. Štai ir pradžia.

Pirmiausia įvedžiau datą: gegužės dvidešimt ketvirtoji, prieš šešerius metus.

Būtent ji įamžinta stebėjimo kameros kadre, kurį man rodė Niujorko policijos departamento pareigūnai. Piršosi logiška prielaida, kad tądien, ko gero, buvo įvykdytas nusikaltimas, apie kurį turbūt pranešė žiniasklaida. Sėkmė abejotina? Gal ir taip. Bet man juk reikėjo nuo ko nors pradėti.

Kai nurodžiau kompiuteriui ieškoti, ekrane pasipylė aibė pranešimų apie tornadą Kanzase. Teko sukonkretinti duomenis. Papildžiau juos žodžiu „Niujorkas" ir vėl spustelėjau mygtuką. Pirmame pranešime perskaičiau apie Niujorko „Rangers", kurie rezultatu 1:2 pralaimėjo „Buffalo Sabres". Antroji nuoroda: Niujorko „Mets" 5:3 laimėjo prieš Arizonos „Diamondbacks". Vaje, mūsų visuomenė pakvaišusi dėl sporto.

Galop užėjau Niujorko laikraščių ir jų archyvų svetainę. Pastarąsias porą savaičių daugumą titulinių puslapių užgrobė naujienos apie seriją įžūlių bankų apiplėšimų mieste. Nusikaltėliai puldavo naktį ir nepalikdavo jokių pėdsakų, todėl žmonės juos pavadino „Nematomaisiais". Taiklu. Spustelėjau nuorodą, kuri vedė į archyvinius, prieš šešerius metus, gegužės dvidešimt ketvirtąją, pateiktus straipsnius, ir visą dėmesį sutelkiau į miesto žinių skyrių.

Karščiausios dienos naujienos: ginkluotas vyras įsibrovė į Prancūzijos ambasadą. Policija suėmė narkotikais prekiaujančią ukrainiečių gaują. Prasidėjo išprievartavimu apkaltinto faro Džordano Smito teismas. Viename iš Staten Ailando pastatų kilo gaisras — įtariamas padegimas. Apribotos rizikos fondo valdytojui iš „Solem Hamilton" investicinės bendrovės pateikti kaltinimai dėl finansų piramidės. Valstybės kontrolierius kaltinamas pažeidęs etiką.

Iš pranešimų nepešiau jokios naudos. O gal ir ne. Kas, jeigu Natalija priklausė ukrainiečių gaujai? Arba pažinojo apribotos rizikos fondo valdytoją — juk vaizdo kamera ją užfiksavo biurų pastato koridoriuje? Ką pats veikiau tądien, prieš šešerius metus? Gegužės dvidešimt ketvirtoji. Koledže artinosi atostogos. Paskaitų kursai tikriausiai jau buvo pasibaigę.

Prieš šešerius metus.

Kaip „Bibliotekos“ bare priminė Benediktas, anuomet gyvenau sumaištyje. Prieš mėnesį nuo širdies smūgio mirė tėvas. Rašyti disertaciją nesisekė. Gegužės dvidešimt ketvirtoji. Maždaug tada profesorius Treinoras absolventams suorganizavo vakarėlį, kuriame svaigalus gėrė nepilnamečiai. Siekiau, kad jis būtų griežtai pasmerktas, todėl tarp manęs ir profesoriaus Hiumo kilo šiokia tokia įtampa.

Ne, šiuo atveju svarbiau ne mano, o Natalijos gyvenimas.

Vaizdo kameros nufilmuotame kadre pažymėta gegužės dvidešimt ketvirtosios data. Tarkime, tądien įvyko koks nors nusikaltimas arba incidentas. Tokią galimybę jau buvau apsvarstęs, bet dabar ją apmąsčiau nuodugniau. Jeigu incidentas įvyko gegužės dvidešimt ketvirtąją, kada apie jį paskelbtų laikraščiai?

Gegužės dvidešimt penktąją.

Įžvalga gal ir ne geniali, bet logiška. Susiradau gegužės dvidešimt penktosios laikraščius ir vėl atsiverčiau su miesto centru susijusius straipsnius. Karščiausios naujienos: nušautas vietinis filantropas Arčeris Mainoras. Gaisras Čelsio rajone pražudė du žmones. Policija nukovė neginkluotą paauglį. Vyriškis nugalabijo buvusią žmoną. Dėl vidurinės mokyklos lėšų grobstymo suimtas jos direktorius.

Aš tik švaisčiau laiką.

Užsimerkiau ir pasitryniau akis. Mintis viską užmiršti ūmai pasirodė itin viliojanti. Galėčiau atsigulti ir nugrimzti į miegą. Ištesėčiau duotą žodį ir pagerbčiau norą moters, kurią laikiau tikrąja savo meile. Bet, kaip sakė Benediktas, gali būti, kad ją mylėjo ir Todas su Džedu. Mane užtvindė kažkokio pirmykščio pojūčio — tebūnie pavydo — banga.

Ne, nė už ką tuo nepatikėsiu.

Džedas mane puolė ne kaip pavyduliaujantis įsimylėjėlis. Todas... Nenutuokiau, kas, po velnių, vyko, bet tai neturėjo reikšmės. Pasiduoti neketinau. Ne toks mano būdas. Tiesą sakant, kas panašiomis aplinkybėmis nuleistų rankas? Koks sveiko proto žmogus galėtų gyventi nesužinojęs atsakymų į tokią daugybę klausimų?

Galvoje nuskambėjo tylus balselis: *tu bent jau gyventum.*

Ai, koks skirtumas. Nesitrauksiu, ir baigta. Buvau užpultas ir sumuštas, prisiklausiau grasinimų, mane sulaikė policija, netgi atėmiau gyvybę...

Tprū, prilaikyk arklius. Aš nužudžiau žmogų — šiandien išsiaiškinau, kas jis toks.

Palinkęs į priekį „Google" paieškos sistemoje įvedžiau vardą ir pavardę: Otas Devero.

Ekrano viršuje tikėjausi pamatyti nekrologą. Apsirikau. Pirmoji nuoroda vedė į „gangsterių aistruolių" forumą. Aha, iš tikrųjų. Pabandžiau įsijungti diskusijas, bet jas skaityti buvo leidžiama tik profilius turintiems asmenims. Nedelsdamas prisiregistravau.

Viena tema vadinosi „ILSĖKIS RAMYBĖJE, OTAI". Dirstelėjau į jos turinį:

Kad aš nusprogčiau! Otui Devero, vienam iš kiečiausių plėšikų ir mafijos samdinių, sulaužė sprandą! Jo lavoną kaip šiukšlę ištrenkė Lentpjūvės Upės alėjos šalikelėje. Reiškiu pagarbėlę, Otai. Tu, brol, mokėjai žudyti.

Palingavau galvą. Kas toliau — gal savo tinklalapį susikurs nuteistų pedofilų garbintojai?

Perskaičiau apytikriai tuziną pranešimų, kuriuose žmonės dalijosi prisiminimais apie siaubingiausius Oto poelgius ir, o taip, liaupsino jo darbus. Sakoma, esą internete galima rasti įvairiausių iškrypimų. Taigi aptikau žiaurių gangsterių gerbėjams skirtą svetainę. Nieko sau pasaulis.

Sulig keturioliktuoju komentaru man nusišypsojo sėkmė.

Šermenys rengiamos Franklino laidojimo namuose. Laidotuvės vyks šeštadienį Kvinse. Jos privačios, todėl jums nepavyks asmeniškai pagerbti velionio. Tačiau gerbėjai gali atsiųsti gėlių. Štai adresas.

Forumo dalyvis žinutę papildė Kvinso apygardos Flašingo rajono adresu.

Ant stalo pamačiau bloknotą. Griebiau pieštuką, atsilošiau ir kairėje puslapio dalyje brūkštelėjau „Natalija". O žemiau — „Todas". Žemyn surašiau kitus vardus, kokie tik šovė į galvą: savo, Džedo, Sausainukės, Bobo, Oto, Delijos Sanderson, Ebano Treinoro, Arono Klainerio ir motinos, Silvijos Eiveri, Džulijos Potam, netgi Malkolmo Hiumo. Žodžiu, visų iki vieno. Dešinėje lapo pusėje nuo viršaus į apačią nubrėžiau laiko giją.

Reikia nusigauti kuo toliau į praeitį. Nuo ko viskas prasidėjo?

Aš nežinojau.

Ką gi, grįžkime į pačią pradžią.

Prieš dvidešimt penkerius metus Lanforde dėstęs Aronas Klaineris pabėgo su studente. Anot Džulijos, tėtukas persikėlė kitur ir vėl vedė. Bėda ta, kad jis išnyko be pėdsakų. Kaip ten minėjo Šanta? Koks tėvas, tokia ir dukra. Tiek Natalija, tiek jos gimdytojas prasmego skradžiai žemę. Dingo iš sistemos.

Linija sujungiau Nataliją ir Aroną Klainerį.

Kaip daugiau sužinoti apie jų sąsają? Atsiminiau Džulijos žodžius. Apie antrą tėvo santuoką ji sužinojo iš motinos. Galbūt mamulė žino daugiau nei pasakoja? Gal turi tėtuko adresą? Šiaip ar taip, turėsiu su ja pašnekėti. Tačiau kaip? Ponia Eiveri gyveno globos namuose. Taip tvirtino Džulija. Neįsivaizdavau kuriuose ir abejojau, kad duktė pasidalytų šia informacija. Tačiau nemaniau, kad būtų sudėtinga ją atsekti.

Skrituliu apibrėžiau Silviją Eiveri, Natalijos motiną.

Atgal prie laiko gijos. Pasistūmėjau į priekį, kol pasiekiau Todo Sandersono studijų etapą. Prieš du dešimtmečius. Kai nusižudė tėvas, sūnaus vos neišmetė iš koledžo. Mintyse sušmėžavo jo asmens byla ir nekrologas. Abiejuose paminėta, esą Todas stengėsi pasitaisyti įsteigdamas labdaros organizaciją.

Bloknote užrašiau „Nauja pradžia".

Pirma, „Nauja pradžia“ užgimė Lanfordo teritorijoje po sumaišties, kilusios Todo gyvenime. Antra, prieš šešerius metus Natalija aiškino seseriai, neva drauge su Todu išmaišys pasaulį ir „Naujos pradžios“ vardu darys gerus darbus. Trečia, Delija Sanderson, tikroji Todo žmona, teigė, kad jos vyras buvo aistringai atsidavęs „Naujai pradžiai“. Ketvirta, kai susikūrė „Nauja pradžia“, fakulteto konsultanto pareigas ėjo profesorius Hiumas, mano numylėtas mentorius.

Įnikau pieštuku baksnoti per popierių. „Nauja pradžia“ tiesiog apraizgė šitą reikalą. Kad ir koks būtų „šitas reikalas“...

Supratau privaląs išsamiau pasidomėti labdaros organizacija. Jeigu Natalija tikrai keliavo kartu su organizacijos nariais, kas nors iš jų bent jau turėtų žinoti, kur jos ieškoti. Vėl nėriau į virtualią paiešką. „Nauja pradžia“ žmonėms dovanojo naujus gyvenimus, bet kokia nors viena konkrečia sritimi, regis, neapsiribojo. Vaikams operuodavo vilko gomurius. Pagelbėdavo politinio prieglobsčio ieškantiems disidentams. Tiesdavo ranką ties bankroto riba atsidūrusiems asmenims. Surasdavo naują darbą, nekreipdama dėmesio į jus kamavusias problemas praeity.

Tinklalapio apačioje mantra skelbė: „Mes padedame visiems, kam žūtbūt reikalinga nauja pradžia!“

Susiraukiau. Neapibrėžčiau parašyti negalėjo?

Radau nuorodą apie praeities aukas. Mokesčių inspekcijoje „Nauja pradžia“ figūravo kaip 501(c)(3) tipo labdaros įstaiga, todėl nuo gaunamų įnašų nemokėjo federalinio pajamų mokesčio. Darbuotojų sąrašo neaptikau — neįvardyti nei Todas Sandersonas su Malkolmu Hiumu, nei kas nors kitas, — kaip ir biuro adreso. Telefono numerio kodas 843 priklausė Pietų Karolinai. Čiupau mobilųjį. Į skambutį sureagavo tik atsakiklis. Žinutės nepalikau.

Internete aptikau įmonę, tiriančią įvairias labdaros įstaigas — „kad aukotumėte nesibaimindami suktybių“. Už nedidelį atlygį bendrovė žadėjo parengti išsamų pranešimą apie pasirinktą labdaros organizaciją, įskaitant mokesčių inspekcijos formą 990 (kad ir ką ji

reikštų) ir „detalią analizę, papildytą finansiniais duomenimis, su atliekamomis misijomis susijusiais sprendimais, tarnautojų biografijomis, įstaigos avuarais, lėšų rinkimams išleistomis sumomis ir kita veikla". Susimokėjau. Gavau laiškelį, kad rytoj ataskaita bus atsiųsta mano elektroninio pašto adresu.

Na, laukti teks ne taip jau ilgai. Mano galva smilksėjo tartum sumuštas kojos pirštas. Kūną užvaldė iš kaulų smegenų išsikerojęs miego poreikis. Ryte ketinau važiuoti į Oto Devero laidotuves, bet pirmiausia organizmas primygtinai reikalavo maisto ir poilsio. Nusiprausiau duše, užkandau ir griuvau į lovą kaip negyvas — atsižvelgiant į aplinkybes, palyginimas tikrai tinkamas.

25 skyrius

Benediktas pasilenkė ir pro langą įkišo galvą į savo automobilio saloną.

— Man tai nepatinka.

Atsakyti nesivarginau. Šią temą gvildenome jau tuziną kartų.

— Ačiū, kad paskolinai ratus.

Mano automobilis pakeistu numeriu tebestovėjo Grinfildo gatvėje. Ateity turėsiu sugalvoti, kaip jį atsiimti, bet dar ne dabar.

— Galiu važiuoti su tavimi, — pasisiūlė Benediktas.

— Tavęs laukia paskaitos.

Draugas neprieštaravo. Paskaitų mes niekada nepraleidžiame. Įsitraukęs į keistas paieškas, studentams pridariau užtektinai bėdų. Neketinau leisti, kad jie nukentėtų dar labiau — net jei ir menkai.

— Taigi planuoji apsilankyti gangsterio laidotuvėse?

— Daugiau ar mažiau.

— Man panašu į „mažiau".

Sunku ginčytis. Aš ketinau slapta stebėti, kaip bus laidojamas Otas Devero. Tikėjausi kaip nors išsiaiškinti, kodėl jis mane užpuo-

lė, kam dirbo ir dėl kokios priežasties tuodu tipai dairėsi Natalijos. Į smulkmenas nesigilinau, tai yra nelaužiau galvos, kaip įgyvendinsiu sumanymą, bet kol kas buvau bedarbis ir nedegiau troškimu dykinėti laukdamas, kol papulsiu Bobui arba Džedui į nagus — tokia alternatyva manęs nežavėjo.

Verčiau imtis veiksmų. Taip nuolat kartojau studentams.

Per Konektikutą ir Niujorką nudrikęs 95-asis greitkelis atrodė kaip kelių remonto grandinė, kuri sunkiai panėšėjo į valstijas jungiančią magistralę. Vis dėlto tikslą pasiekiau gan greitai. Franklino laidojimo namai buvo įsikūrę Kvinse, Flašingo rajone, Šiauriniame bulvare. Nežinia kodėl, bet jų interneto svetainėje puikavosi nuotrauka, vaizduojanti Centrinį parką ir visų pamėgtąjį Išlinkusį tiltą, ant kurio tuokiasi kone visi Manhatane filmuojamų romantinių komedijų įsimylėjėliai. Nesupratau, kodėl į tinklalapį neįkeltos paties laidojimo biuro fotografijos, kol pagaliau jį privažiavau.

Na ir amžinojo poilsio vietelė.

Franklino laidojimo namai priminė kokiais tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt aštuntais metais suręstą statinį, priglaudusį porą odontologų ir galbūt proktologą. Fasadą dengė geltonas it rūkaliaus dantys tinkas. Vestuvės, pobūviai, šventiniai renginiai dažnai atspindi iškilmių kaltininkus. Priešingai nei gedulingos ceremonijos. Mirtis taip viską sulygina, kad vienodos atrodo netgi laidojimo paslaugas teikiančios įstaigos, neskaitant rodomų filmuose. Jos blankios ir standartinės, vietoj nusiraminimo bei paguodos siūlančios ritualus ir šablonišką pastovumą.

Kas toliau? Juk negalėjau lyg niekur nieko eiti vidun. Kas, jei ten sutikčiau Bobą? Be to, vargu ar pavyktų įsimaišyti tarp žmonių užpakalinėje patalpos dalyje, nes mano stoto individams nelengva susilieti su aplinka. Kažkoks vyriškis juodu kostiumu dirigavo atvykėliams, mostais rodydamas, kur statyti automobilius. Prisiartinau ir, kaip vyliausi, nutaisiau laidotuvių dalyvio miną. Juodašvarkis paklausė:

— Atvažiavote dėl Devero ar dėl Džonsono?

Mano galvoje sraigteliai sukosi mitriai, todėl atsakiau:

— Dėl Džonsono.

— Automobilį palikite kairėje pusėje.

Įriedėjau į erdvią aikštelę.

Džonsono laidotuvių ceremonija, regis, vyko priešais paradinį įėjimą. Devero artimieji su velioniu atsisveikino užpakaliniame kieme pastatytoje palapinėje. Susiradau laisvą vietą dešiniame kampe ir į ją įsukau atbulas. Priešais atsivėrė puikus vaizdas į Devero palapinę. Jeigu į mane atkreips dėmesį kas nors iš Džonsono palydos arba laidojimo namų personalo, apsimesiu, neva sielvartauju ir privalau minutėlę pabūti vienas.

Prisiminiau vos prieš šešias dienas Sabalpalmių Skardyje stebėtas laidotuves. Jei tebeturėčiau po ranka bloknotą su nubrėžta laiko gija, galėčiau pažymėti šešerius metus, skiriančius vienoje baltoje koplyčioje vykusias vestuves ir kitoje surengtą atsisveikinimą su velioniu. Šešeri metai. Spėliodamas, ar per minėtą laikotarpį pasitaikė bent diena, kad nebūčiau pagalvojęs apie Nataliją, supratau, kad ne, nepasitaikė.

Bet dabar ramybės man nedavė gerokai svarbesnis klausimas: kaip ji gyveno visus tuos šešerius metus?

Priešais palapinę sustojo pailgintas limuzinas. Štai dar vienas su mirtimi sietinas keistas ritualas. Važinėtis prabangiais, perteklių rodančiais automobiliais leidžiame sau tik gedėdami mylimų žmonių. Nors... kada gi dar? Du tamsiašvarkiai vyrai atidarė dureles tarsi pasitikdami garsenybę, žingsniuosiančią raudonuoju kilimu, ir pagelbėjo išlipti ketvirtą dešimtį įpusėjusiai liaunai moteriai. Už rankos ji laikė ilgaplaukį, maždaug šešerių septynerių metų berniuką. Vaikis dėvėjo juodą kostiumą, mano požiūriu, bemaž nepadorų apdarą. Mažyliams jokiomis aplinkybėmis nederėtų vilkėti juodų švarkų.

Tik dabar įsisąmoninau akivaizdžią tiesą: Otas galėjo gyventi su šeima. Galėjo turėti liekną žmoną, su ja dalytis lova ir svajonėmis.

Galėjo auginti jį mylintį ilgaplaukį sūnų, su kuriuo kieme mėtydavo beisbolo kamuoliuką. Iš limuzino išniro kiti žmonės. Į kumštyje gniaužomą nosinaitę raudojo senyva moteris. Palapinės link ją kone tempte nutempė į ketvirtą dešimtį įkopusi porelė. Matyt, ten motina ir brolis su seserimi, nors nedrįsčiau garantuoti. Prie pastogės artimieji išsirikiavo priimti užuojautos žodžių. Sprendžiant iš veidų ir laikysenos, gedėtojus jie sutiko šoko būsenos. Berniukas atrodė sutrikęs, priblokštas, išsigandęs, tarytum kažkas būtų atsėlinęs ir smogęs jam į paširdžius.

Tas kažkas buvau aš.

Sėdėjau nekrutėdamas. Iki šiol apie Otą galvojau kaip apie atskirą esybę. Jo nužudymą vertinau kaip asmeninę tragediją, atskiro žmogaus baigtį. Tačiau niekas iš mūsų negyvena visiškai izoliuotas. Mirtis raibuliuoja ir aidi.

Vis dėlto, kad ir kaip slogiai jaučiausi regėdamas savo veiksmų padarinius, fakto nepaneigsi: taip elgiausi dėl pagrįstų aplinkybių. Truputėlį atsitiesiau neatplėšdamas akių nuo gedėtojų. Maniau, atvykėliai panėšės į statistus iš „Sopranų“ serialo. Be abejo, tokių veikėjų irgi išvydau, bet iš esmės būriavosi įvairių žmonių. Jie paspausdavo rankas šeimos nariams, apkabindavo ir pabučiuodavo. Vieni juos ilgai laikydavo glėbyje. Kiti patapšnodavo per pečius ir atšlydavo. Moteris, kurią spėjau esant Oto motiną, veik nualpo, bet pora vyrų suskubo ją sugauti.

Jos sūnui atėmiau gyvybę. Teisinga ir kartu nutolusi nuo tikrovės mintis.

Priešais vorą privažiavo antras pailgintas limuzinas. Visi trumpam suakmenėjo. Užpakalines dureles atvėrė du žaliūkai, iš išvaizdos tikri Niujorko „Jets“ linijos puolėjai. Laukan žengė aukštas džiūsna sulaižytais plaukais. Lūkuriuojantys ėmė tarpusavyje šnabždėtis. Svečias, per septyniasdešimt perkopęs senis, lyg ir buvo matytas, bet neprisiminiau kur. Eilės gale jis nelaukė — būrys prasiskyrė kaip Raudonoji jūra priešais Mozę. Vyriškio veide juodavo tartum pieštuku

nupiešti siauručiai ūsai. Jis traukė link gedinčios šeimos, pakeliui spausdamas tiesiamas rankas ir linksėjimu atsakydamas į pasveikinimus.

Nežinia, kas čia prisistatė, bet šitas tipas aiškiai buvo įtakingas.

Ūsuotasis džiūsna pasilabino su visais šeimynos nariais. Vyrukas, kurį palaikiau Oto svainiu, priklupo ant vieno kelio. Svečias krestelėjo galva, ir žmogus nuolankiai pakilo. Vienas iš linijos puolėjų stūksojo senio priekyje. Kitas užstojo jį iš nugaros. Stovintieji eilėje nemėgino sekti trijulei įkandin.

Priėjęs prie Oto motinos, paskutinės artimųjų gretoje, ir jai paspaudęs delną, sulysėlis apsisuko ir grįžo prie limuzino. Linijos puolėjas atidarė dureles. Prakaulusis senis dingo automobilio salone. Durys užsitrenkė. Vienas žaliūkas sėdo prie vairo. Antrasis įsitaisė keleivio vietoje. Automobilis pajudėjo atbulas. Gedėtojai sustingę laukė, kol džiūsna pasišalins.

Kai jis pranyko iš akių, kokią minutę niekas nejudėjo. Tada viena moteris persižegnojo. Žmonių grandinė pagaliau atgijo. Šeima priėmė užuojautos žodžius. Kurį laiką svarsčiau, kas gi tas liesas seniokas ir kuo jis svarbus. Oto motina vėl apsipylė ašaromis.

Man bežiūrint, jai pakirto kojas. Moteris susmuko vienam vyrui į glėbį, įsikniaubė jam į krūtinę ir ėmė raudoti. Mano kūnas sustingo. Vyriškis ją prilaikė leisdamas išsiverkti. Raminamai glostė nugarą. Moteris gan ilgai nepaleido guodėjo. Pastarasis demonstravo neišsenkamą kantrybę.

Tai buvo Bobas.

Staigiai nukoriau galvą, nors nuo palapinės mane skyrė mažiausiai šimtas jardų. Širdis sudunksėjo kaip pašėlusi. Giliai įkvėpiau ir surizikavau vėl mesti žvilgsnį pro priekinį stiklą. Bobas švelniai atstūmė Oto motiną, šyptelėjo jai ir nuėjo prie penkių vyrų, mindžikuojančių už kokių dešimties jardų.

Vienas išsitraukė rūkalų pakelį. Cigaretes įsikando visi, išskyrus Bobą. Malonu žinoti, kad gangsteris rūpinasi savo sveikata. Kišenėje

susiradau telefoną, įsijungiau fotoaparato funkciją, objektyvu priartinau Bobo veidą ir keturis kartus nufotografavau.

Kas dabar?

Turbūt reikėtų sulaukti laidotuvių ceremonijos pabaigos ir slapta palydėti Bobą iki jo namų.

O paskui?

Nė neįsivaizdavau. Garbės žodis. Tesiekiau išsiaiškinti tikrąją nusikaltėlio tapatybę, kuri galbūt padėtų atskleisti, kodėl jis domisi Natalija. Aišku kaip dieną — Bobas čia bosas. Jis turėjo žinoti motyvus, teisingai? Arba galėčiau nustatyti, koks automobilis jam priklauso, ir užsirašyti registracijos numerį, pagal kurį Šanta atkapstytų tikrąją pavardę. Tiesa, ja nebepasitikėjau kaip anksčiau, ir kas, jei Bobas atvyko į laidotuves drauge su rūkaliais bičiuliais?

Keturi vyrai atšlijo nuo grupės palikdami Bobą su vaikinu, dėvinčiu tokį blizgų kostiumą, kad šis priminė žiburiuojantį diskotekos rutulį. Bobas, regis, dėstė nurodymus Blizgiašvarkiui, nes tas be paliovos linksėjo galva. Baigęs kalbėti bosas grįžo prie gedėtojų. O jaunuolis apsisuko ir lyg animacinio filmuko veikėjas perdėtai išdidžiai numynė švytinčio balto „Cadillac Escalade“ link.

Prikandau apatinę lūpą mintydamas, kaip elgtis toliau. Laidotuvės truks dar pusvalandį ar net valandą. Sėdėti automobilių aikštelėje nebuvo jokio reikalo. Gal verčiau pasidomėti, kur išsiruošė Blizgiašvarkis?

Įjungiau variklį ir paskui vaikiną išsukau į Šiaurinį bulvarą. Sekdamas nusikaltėlį jaučiausi keistai, bet ši diena, rodės, žadėjo man vien keistenybes. Nežinojau, kokiu atstumu laikytis nuo kadilako. Ar jis pastebės, kad važiuoju iš paskos? Kažin, nors Niujorko valstijoje važinėjau automobiliu su Masačusetso numeriais. Blizgiašvarkio visureigis nuburzgė dešinėn, į Fransio Luiso bulvarą. Aš pasistengiau, kad tarp mūsų įsiterptų dvi transporto priemonės. Elgiausi gudriai. Kaip Starskis ir Hačas.* Bent jau vienas jų.

* XX a. aštuntame dešimtmetyje JAV populiaraus policinio serialo detektyvai.

Sudirgęs vis laidau kvailus sąmojus.

Vyrutis atvažiavo iki „Global Garden", milžiniškos gėlių parduotuvės. Puikumėlis. Jis viso labo ketino paimti puokštes ir nuvežti jas atgal. Štai dar vienas keistas laidotuvių aspektas: mes rengiamės juodai, tačiau dėl puošmenų naikiname spalvingas gėles. Bet parduotuvė buvo uždaryta. Nesumąsčiau jokių prielaidų, tad kol kas nekvaršinau dėl to galvos. Blizgiašvarkis pasuko kitapus pastato ir ten sustabdė kadilaką. Atkartojau manevrus, bet stabtelėjau šalikelėje, gerokai atitolęs. Vairuotojas išniro laukan ir arogantiškai nužirgliojo prie užpakalinių „Global Garden" durų. Matyt, kitaip vaikščioti nemokėjo. Neketinau susidaryti išankstinės nuomonės, bet dėl Blizgiašvarkio kompanijos, žvilgančio kostiumo ir pasipūtėliškos eisenos nūdienos studentai jį vadintų arogantišku avigalviu. Į duris jis pastukseno ant mažylio piršto užmautu žiedu ir laukė nenustygdamas vietoje kaip prieš kovą ringe pristatomas boksininkas. Galvojau, kad stypčioja šiaip sau, bet klydau.

Pradaręs duris, per slenkstį žengė mano studentų amžiaus vaikis ryškiai žalia pardavėjo prijuoste, atvirkščiai uždėta Bruklino „Nets" kepuraite. Blizgiašvarkis smogė tiesiai jam į veidą.

O, varge. Kur aš įsivėliau?

Beisbolo kepuraitė nuskriejo ant žemės. Paskui ją nusirito ir šnerves delnais užsiėmęs jaunuolis. Kadilako vairuotojas stvėrė jį už plaukų. Blizgiašvarkis žemai nukorė savo galvą, — net pabūgau, kad panoro įkąsti vaikinukui į nosį, kurią greičiausiai sulaužė, — ir suriko. Atsitiesęs spyrė vaikiui į šonkaulius. Auka ėmė raitytis iš skausmo.

Gana.

Atšauti dureles mane paskatino svaiginanti, bet pavojinga išgąsčio ir instinktyvios reakcijos samplaika. Baimę valdyti įmanoma. Tvardytis pramokau dirbdamas klubo apsauginiu. Per fizinį susirėmimą šiurpas apima kiekvieną, išsaugojusį bent lašelį žmogiškumo. Toks jau mūsų būdas. Svarbiausia pažaboti emocijas, neleisti, kad jos paralyžiuotų jūsų kūną arba atimtų jėgas. Šiuo atveju gelbėja patirtis.

— Liaukis! — užstaugiau ir, suveikus instinktams, pridūriau: — Policija!

Blizgiašvarkis pasuko galvą mano pusėn.

Kišenėje sugraibiau piniginę. Bemat ją atverčiau. Ne, pareigūno ženkliuko neturiu, bet kadilako savininkas stovėjo toli, todėl nieką tematė. Ketinau apmulkinti jį savo laikysena. Elgiausi ryžtingai ir šaltakraujiškai.

Vaikis nušliaužė prie durų. Pakeliui čiupo beisbolo kepuraitę, užsimaukšlino ją snapeliu į pakaušį ir pranyko pastate. Jaunuolis man nerūpėjo. Užverčiau piniginę ir nužingsniavau Blizgiašvarkio link. Pastarasis veikiausiai irgi buvo patyręs. Jis niekur nebėgo. Neatrodė nusikaltęs. Nemėgino pasiaiškinti. Tik kantriai lūkuriavo.

— Tavęs paklausiu vieno dalyko, — priėjęs tariau. — Jei atsakysi, incidentą pamiršime.

— Kokį dar incidentą? — išsišiepė Blizgiašvarkis. Smulkučiai jo dantys priminė „Tic Tac" mėtinukus.

Rankoje jau gniaužiau išmanųjį, kurio ekrane buvo matyti viena iš aiškiausių Bobo nuotraukų.

— Kas šitas žmogus?

Vyrukas dirstelėjo į fotografiją. Vėl nusišypsojo.

— Parodyk ženklelį.

Ojojoi. Tiek tos naudos iš įžūlių manierų.

— Kalbėk...

— Tu ne faras. — Blizgiašvarkis pralinksmėjo. — Tau įdomu, kaip supratau?

Neatsiliepiau. Mažumėlę virstelėjo parduotuvės durys. Pastebėjau, kad į mus slapta spitrijasi vaikis. Jis akimis sugavo mano žvilgsnį ir dėkingai linktelėjo.

— Jei būtum faras, žinotum, kas čia toks.

— Sakyk jo vardą ir...

Blizgiašvarkis kyštelėjo ranką kišenėn. Galbūt siekė pistoleto. O

gal peilio. Arba tik nosinės. Nenumaniau, bet ir jo neklausiau. Ko gero, dėl to nesukau galvos.

Man trūko kantrybė.

Nė žodžio netaręs, niekaip priešininko neperspėjęs, kumščiu trenkiau jam į šnerves. Pasigirdo gurgždesys kaip užmynus stambų vabalą. Blizgiašvarkio veidu paplūdo kraujas. Net ir pro siaurą tarpdurio plyšelį mačiau, kad vaikis patenkintas vypso.

— Kas per?..

Vožiau dar kartą, nusitaikęs į šįkart tikrai sutraiškytą nosį.

— Kas jis? Kuo vardu?

Blizgiašvarkis saujomis apglėbė nosį tarytum gelbėdamas merdėjantį paukštį. Spyriu šniojau per koją, ir jis susmuko beveik toje pačioje vietoje, kurioje prieš minutę drybsojo jaunuolis iš parduotuvės. Plyšys duryse pranyko. Vaikis nedegė noru dalyvauti konflikte. Nekaltinau jo. Kraujas nudažė tviskantį švarką, bet galėjau lažintis, kad šis audinys valomas taip pat lengvai kaip viniplastas. Pasilenkiau suspaudęs kumštį.

— Kas jis?

— O, seni... — sniaukrojančiame Blizgiašvarkio balse prasimušė nežymiai juntama baiminga pagarba. — Tau — šakės.

Replika mane kone pristabdė.

— Kas jis?

Pagrūmojau kumščiu. Gindamasis vyras kilstelėjo ranką sau prieš veidą, bet jo pastangos atrodė apgailėtinos. Smūgiu būčiau kiaurai perskrodęs delną.

— Gerai jau, gerai. Tai Denis Cukeris. Va prie ko kiši nagus, bičiuli. Prie Denio Cukerio.

Kitaip nei Otas, Bobas neprisistatė tikruoju vardu,

— Tu lavonas, brol.

— Kartojiesi, — atkirtau, bet net ir pats savo balse nugirdau baimę.

— Denis negarsėja atlaidumu. O, seni, tau galas. Girdi, ką sakau? Žinai, kas tu?

— Lavonas, aha, supratau. Gulėk ant pilvo. Dešinį skruostą priglausk prie asfalto.

— Kodėl?

Dar sykį pakišau panosėn kumštį. Blizgiašvarkis pilvu prilipo prie žemės, bet atsuko ne tą skruostą. Paaiškinau, kad suklydo, ir vyrukas nusigręžė. Iš užpakalinės kelnių kišenės iškrapščiau jo piniginę.

— Susiruošei mane apiplėšti?

— Užsičiaupk.

Aptikau asmens tapatybės kortelę ir garsiai perskaičiau vardą bei pavardę:

— Edvardas Lokas iš Flašingo, Niujorko valstijos.

— Ir ką?

— Išsiaiškinau, kas esi. Ir kur gyveni. Matai, abu galime žaisti.

Blizgiašvarkis suprunkštė.

— Kas yra?

— Denis Cukeris šiame žaidime nepralenkiamas.

Numečiau piniginę ant šaligatvio.

— Papasakosi jam apie mudviejų nedidelį vaidą?

— Apie ką?

— Apie mūsų pokalbį.

Blizgiašvarkio veidas apteko krauju, vis dėlto jo šypseną įžvelgiau.

— Vos tik išgaruosi, brol. Kodėl klausi? Vėl grasinsi?

— Anaiptol. Manau, tau derėtų Cukeriui viską atskleisti, — kuo ramiau pasakiau. — Bet kaip tai atrodys?

Jis susiraukė nekeldamas galvos nuo asfalto.

— Kas atrodys?

— Tave, Edvardai Lokai, įveikė nepažįstamas mulkis. Sulaužė nosį, išterliojo kostiumą — o kaip tu išvengei rimtesnės bausmės? Užgiedojai lyg paukštelis.

— Ką?

— Apie Denį Cukerį išpliurpei vos po dviejų smūgių.

— Nieko panašaus! Aš nė už ką...

— Gavai tik porą kartų ir kaipmat viską išklojai. Manai, tokiu būdu padarysi Deniui įspūdį? Regis, neblogai jį pažįsti. Kaip, tavo nuomone, jis reaguos į išdavystę?

— Aš nieko neišdaviau!

— Manai, Denis tavimi patikės?

Tyla.

— Elkis kaip tinkamas, bet galiu tau kai ką pasiūlyti. Jeigu laikysi liežuvį už dantų, mūsų konfliktas liks paslaptyje. Denis nesužinos, kad apsijuokei, kad tave kažkas prigriebė. Nesužinos, kad apie jį išpliurpei gavęs vos kelis niuksus.

Blizgiašvarkis tylėjo.

— Edvardai, ar mudu vienas kitą supratome?

Vyrukas neatsiliepė, o aš nesivarginau jo spausti. Atėjo metas sprukti. Vargu ar Edvardas būtų pajėgęs įžiūrėti automobilio — Benedikto automobilio — numerį, bet rizikuoti nenorėjau.

— Dabar tave paliksiu. Nekelk galvos, kol dingsiu, ir viskas bus kaip anksčiau.

— Neskaitant lūžusios nosies, — patempė lūpą Edvardas Lokas.

— Sugis ir ji. Gulėk.

Budriai stebėdamas Blizgiašvarkį, atbulas patraukiau prie automobilio. Jis nesijudino. Pasidžiaugiau atliktu darbu, bet, kad ir kaip ironiškai skambėtų, tuo nesididžiavau. Grįžau į Šiaurinį bulvarą ir pravažiavau pro laidojimo namus. Stabtelėti nevertėjo. Vandenį užtektinai sudrumsčiau. Laukdamas prie šviesoforo pasitikrinau elektroninio pašto dėžutę. Valio. Gavau žinią iš tinklalapio, skirto besidomintiems labdaros organizacijomis. Laiško pavadinimas skelbė:

Išsami „Naujos pradžios" analizė

Ataskaitą galėjau perskaityti namuose, tiesa? Arba... Kurį laiką atidžiai žvalgiausi. Ilgai neužtrukau. Už dviejų kvartalų pastebėjau „Cybercraft" interneto kavinę. Ji įsikūrusi ganėtinai toli nuo laidoji-

mo namų, nors aš nemaniau, kad mano gaudytojai puls naršyti artimiausias automobilių aikšteles.

Patalpa priminė sausakimšą technologijų skyrių. Palei sieną rikiavosi galybė kompiuterių ankštuose gardeliuose. Visi buvo užimti. Išskyrus jūsų nuolankų tarną, daugiau nė vienas lankytojas neatrodė vyresnis nei dvidešimties.

— Teks palaukti, — tarė atsipūtęs dykūnas, auskarų turintis daugiau negu dantų.

— Nieko tokio, — atsakiau.

Reikalus galima sutvarkyti ir vėliau. Nekantravau lėkti namo. Apsisukau išeiti, bet kaip tik tuo metu žaidėjų grupelė ėmė šūkčioti, plekšnoti vieni kitiems per pečius, sveikinti įmantriais rankų gestais ir galiausiai pakilo iš savo vietų.

— Kas laimėjo? — paklausė Atsipūtęs Dykūnas.

— Rendis Korvikas, seni.

Auskaruotasis aiškiai nudžiugo.

— Susimokėk. — Paskui jis kreipėsi į mane: — Tėtuši, ar ilgai sėdėtum prie kompiuterio?

— Dešimt minučių.

— Gausi penkias. Naudokis šeštuoju. Seni, aparatas gerokai įkaitęs. Neatšaldyk jo kokiomis kvailystėmis.

Puikumėlis. Skubiai prisiregistravau prie elektroninio pašto dėžutės, atsidariau laišką ir parsisiunčiau pranešimą apie „Naujos pradžios" finansinius reikalus. Iš viso aštuoniolika puslapių. Radau ataskaitą apie pajamas, išlaidų ir įplaukų grafikus, pelningumo ir likvidumo kreives, pastatų ir įrangos eksploatavimo bei amortizacijos diagramą, duomenis apie įsipareigojimus, informaciją apie balansą, kažkokią lyginamąją analizę...

Aš dėstau politologiją. Verslo ir skaičių subtilybių neišmanau.

Viename iš paskutinių ataskaitų puslapių perskaičiau organizacijos istoriją. Prieš dvidešimt metų ją išties įkūrė trys žmonės. Profesorius Malkolmas Hiumas atliko akademinio konsultanto vaidme-

nį. Du studentai tapo vadovais. Todas Sandersonas. Ir Džededajus Drakmanas.

Kraujas mano gyslose suledėjo. Kaip paprastai trumpinamas Džededajaus vardas?

Džedu.

Ataskaitos kol kas iki galo neįsisąmoninau, bet akivaizdu, kad visa tai susiję su „Nauja pradžia".

— Laikas baigėsi, tėtuši, — tarė Atsipūtęs Dykūnas. — Kitas kompiuteris bus laisvas po penkiolikos minučių.

Papurčiau galvą. Atsiskaičiau ir linkstančiomis kojomis nusverdėjau prie savo automobilio. Nejau čia įsivėlęs ir mano mentorius? Kokius gerus darbus darė „Nauja pradžia", jeigu dėl jų reikėjo kėsintis į mano gyvybę? Atsakymo nežinojau. Ką gi, metas keliauti namo ir aptarti padėtį su Benediktu. Galbūt jis ką nors supras.

Priblokštas užvedžiau Benedikto automobilį ir Šiauriniu bulvaru patraukiau vakarų kryptimi. Į GPS imtuvą buvau įvedęs Franklino laidojimo namų adresą, bet spėjau, kad dabar užteks įjungti „Ankstesnius kelionės tikslus", kurie, be abejo, parodys kelią į bičiulio namus. Prie kito raudono šviesoforo spustelėjau mygtuką ir užmečiau akį į „Ankstesnius kelionės tikslus". Jau ketinau susirasti Lanfordą, bet staiga mano žvilgsnį prikaustė pirmasis adresas, informuojantis, kur visai neseniai Benediktas važiavo. Ir neturintis nieko bendra su Lanfordu, Masačusetso valstija.

Paskutinė jo aplankyta vieta — Kraftboras, Vermonto valstija.

26 skyrius

Mano pasaulis kryptelėjo, pasviro, susiūbavo ir apvirto aukštyn kojomis.

Įsispoksojau į GPS navigatorių. Į adresą: 260-VT-14, Kraftboras,

Vermontas. Puikiai jį žinojau. Mat ne taip seniai buvau įtraukęs į savo navigacinę sistemą.

Adresas priklausė „Kūrybiškumo versmės" kolonijai.

Geriausias mano draugas svečiavosi priebėgoje, kurioje prieš šešerius metus gyveno Natalija. Kur ji ištekėjo už Todo. Kur Džedas su sėbrais bandė mane nužudyti.

Kelias sekundes, gal ilgiau, neįstengiau pakrutėti. Automobilyje sėdėjau visiškai sustingęs. Radijo imtuvas veikė, bet aš jo negirdėjau. Pasaulis tarytum apmirė. Realybė niekaip neprasiskverbė pro akis temdančią miglą, bet galop ją įveikė ir kirto man lyg smogdama netikėtu kairiuoju kabliu.

Likau vienas.

Man melavo, tiksliau, *meluoja* net ir geriausias draugas.

Minutėlę, suturėjau save. Dabartines aplinkybes, be jokių abejonių, įmanoma logiškai paaiškinti.

Pavyzdžiui? Kaip paaiškinti, iš kur Benedikto GPS imtuve atsirado šitas adresas? Kas, po velnių, čia darosi? Kuo gi man pasikliauti?

Atsakymą žinojau tik į paskutinį klausimą: niekuo.

Esu stambus, tvirtai sudėtas vyras. Visada save laikiau gan savarankišku. Bet nūnai pasijutau klaikiai menkas ir mane užvaldė skausminga, gniuždanti vienatvė, nuo kurios stačiai susuko vidurius — niekuomet nesitikėjau, jog kada nors taip jausiuosi.

Palingavau galvą. Tvardykis, Džeikai. Pamiršk savigailą. Laikas imtis veiksmų.

Pirmiausia Benedikto navigatoriuje peržvelgiau kitus adresus. Nieko įdomaus neužtikau. Radau pažymėtus jo namus, tad šią nuorodą ir įjungiau. Pajudėjau iš vietos. Ieškodamas amžinai besislapstančios idealios dainos, patikrinau radijo stotis. Nieko nepešiau. Kurį laiką švilpavimu pritariau kažkokiai niekingai melodijai. Akmuo nuo širdies nenuslinko. 95-ajame greitkelyje remonto darbų keliamas triukšmas, rodės, išmušė mano sveiko proto likučius.

Didžiąją kelionės dalį mintyse šnekėjausi su Benediktu. Repeta-

vau, kaip jį užkalbinsiu, apie ką užsiminsiu, ką bičiulis galbūt pasakys, kaip jam atrėšiu.

Įsukęs į Benedikto gatvę stipriau sugniaužiau vairą. Pasižiūrėjau į laikrodį. Seminarą jis turėtų vesti dar valandą. Puiku. Pastačiau automobilį prie svečių kotedžo ir žengiau draugo namo link. Vėl ėmiau svarstyti, kaip elgtis. Man reikėjo informacijos. Kvotai kol kas nebuvau pasirengęs. Stokojau duomenų. Šiuo atveju pritiko paprasta Fransio Bekono aksioma, kurią kalame studentams: žinojimas yra galia.

Atsarginį namų raktą Benediktas slėpė prie šiukšliadėžės padėtame netikrame akmens luite. Jeigu jums įdomu, iš kur žinau, atsakysiu: mes geriausi draugai. Tarp mudviejų nėra paslapčių.

Galvoje pasigirdo balselis: nejau mūsų draugystė tebuvo melas?

Prisiminiau, ką tamsiame miške pašnibždomis sakė Sausainukė: *Jei nenurimsite, mus visus pražudysite.*

Ji kalbėjo anaiptol ne hiperboliškai, bet aš tęsiau paieškas kažkaip rizikuodamas „visų“ gyvybėmis. Kas tie „visi“? Ar pavojų jiems kėliau nuo senų laikų? Ar Benediktas, hmm, privalėjo nuolat mane stebėti?

Liaukis, antraip tapsi tikru paranojiku.

Pirmyn stumkis po žingsnelį. Nevertėtų atmesti tikimybės, kad Vermonto adresas pateko į jo navigatorių dėl nekaltos priežasties. Aš ne itin kūrybingas vyrukas. Mano mąstymas linijinis. Galbūt kas nors iš Benedikto skolinosi automobilį? Arba viena iš jo užkariautų moterų panūdo nuvažiuoti į fermą, kuri propaguoja gamtinę žemdirbystę? O gal vėl save apgaudinėjau?

Įkišau raktą į spyną. Ar man užteks ryžto peržengti šią ribą? Ir šnipinėti artimiausią draugą?

Žinoma, velniai rautų.

Vidun smukau pro užpakalines duris. Mano būstas, švelniai tariant, buvo praktiškas, o štai Benedikto rezidencija atrodė kaip haremas, priklausantis princui iš trečiojo pasaulio valstybės. Poilsio kam-

baryje kėpsojo tuzinai prašmatnių ryškiaspalvių sėdmaišių. Sienos apmuštos tviskančiu gobelenu. Keturiuose kampuose stiebėsi laibos afrikietiškos statulos. Dekoruodamas būstą šeimininkas perlenkė lazdą tūkstantį kartų, vis dėlto čia visada jausdavaisi jaukiai. Labiausiai mėgau didįjį geltoną sėdmaišį. Toje vietoje praleidau begalę valandų žiūrėdamas futbolą arba įnikęs į „Xbox" kompiuterinius žaidimus.

Šiuo metu ant jo gulėjo „Xbox" įrangos pulteliai. Sužiurau į juos, nors nemaniau, kad tie prietaisai suteiks kokios nors informacijos. Paklausiau savęs, kas konkrečiai mane domina. Turbūt įkalčiai. Smulkmenos, kurios atskleistų, kodėl Benediktas važiavo į Vermontą ir lankėsi Kraftboro fermoje/priebėgoje/žmonių grobikų slėptuvėje. Tik nenumaniau, ko ieškoti.

Apžiūrėjau stalčius. Iš pradžių patikrinau virtuvę. Ten nieko tokio neradau. Tuomet užsukau į svečių miegamąjį. Ten irgi nieko neaptikau. Poilsio kambaryje patyrinėjau sieninę spintą ir komodą. Vėl nesėkmingai. Prisiartinau prie rašomojo stalo, ant kurio stovėjo kompiuterio ekranas, atsidariau jo stalčius. Bergždžiai stengiausi.

Radau dokumentų stalčių. Perverčiau kartoteką. Vien įprasti sąskaitų išrašai. Studentų rašiniai. Paskaitų tvarkaraščiai. Jeigu kalbėtume apie grynai asmeninio pobūdžio daiktus (prašom subarbenti būgnais), aš neaptikau nieko.

Ničnieko.

Susimąsčiau. Kas namuose nelaiko asmeninių dalykėlių? Antra vertus, ką rastumėte mano būste? Tikrai šį tą daugiau. Senų nuotraukų, kelis laiškus, apie mano praeitį bylojančius mažmožius.

Benediktas nieko panašaus neturėjo. Na ir kas?

Nesilioviau dairęsis po kambarį. Vyliausi, kad žvilgsnis užkliius už kokios nors detalės, siejančios Benediktą su „Kūrybiškumo versmės" kolonija, Vermontu ar kitkuo. Susirangiau už rašomojo stalo. Už bičiulį esu gerokai augesnis, todėl po stalviršiu savo kelių nesugebėjau įkišti. Palinkau į priekį ir pirštu dūriau į klaviatūros mygtuką. Ekranas užsižiebė. Kaip didžiuma žmonių, Benediktas kompiuterio neiš-

jungdavo. Ūmai suvokiau, kaip senamadiškai po namus knaisiojausi. Paslapčių stalčiuose niekas nebeslapsto.

Jas sergime kompiuteriuose.

Patikrinau vėliausiai peržiūrėtus „Microsoft Office" programų failus. Pirmasis buvo „Word" dokumentas, įvardytas VBMWXY.doc. Keistas pavadinimas. Užvedžiau ant jo rodyklę ir spragtelėjau pelyte.

Failas neatsidarė. Pasirodo, užblokuotas slaptažodžiu.

Nieko sau.

Spėlioti slaptažodžio nemėginau. Neįsivaizdavau, koks jis galėtų būti. Mėginau sugalvoti, kaip apeiti kliuvinį. Išganingos mintys į galvą nešovė. Kitos rinkmenos iš vėliausiai peržiūrėtų sąrašo pasirodė besančios studentų rekomendacijos. Pora skirta medicinos mokykloms, dvi parašytos teisės mokykloms, viena — verslo mokyklai.

Kas gi tame slaptame faile?

Visiškai nenutuokiau. Ekrano apačioje paspaudžiau elektroninio pašto piktogramą. Bet kompiuteris vėl pareikalavo slaptažodžio. Apžvelgiau stalą vildamasis pamatyti popieriaus skiautę, kurioje Benediktas būtų jį užrašęs — daug kas taip elgiasi, — bet mano viltys sudužo. Vėl atsidūriau aklavietėje.

Kas toliau?

Įjungiau interneto naršyklę. Ekrane nušvito „Yahoo" žiniatinklis. Nieko įsidėmėtino. Užmečiau akį į „Praeities" sektorių ir galiausiai aptikau kažką panašaus į aukso gyslą. Benediktas neseniai lankėsi „Facebook" puslapyje. Spustelėjau nuorodą. Norit tikėkite, norit ne, bet pamačiau Džono Smito profilį. Nei nuotraukų, nei draugų. Jokių būsenos atnaujinimų. Adreso skiltyje tepaminėtas Niujorkas.

Prie Džono Smito paskyros „Facebook" svetainėje prisijungta per šitą kompiuterį.

Hmm. Pasikrapščiau galvą. Profilis netikru vardu. Pažįstu nemažai asmenų, prisidengiančių išgalvotomis tapatybėmis. Vienam bičiuliui per „Facebook" tenka jungtis prie muzikos įrašus siūlančio tinklalapio, todėl visi draugai iš socialinio tinklo žino, ko jis klausosi.

Galiausiai neapsikentęs vyras susikūrė fiktyvią paskyrą. Dabar niekas nemato, kokios dainos jam patinka.

Tai, kad Benedikto profilis — pramanytu vardu, dar nieko nereiškė. Mane labiau sudomino kitkas: į paieškos sistemą įvedęs vardą ir pavardę nustačiau, kad Benediktas Edvardsas tikros paskyros neturi. „Facebook" pateikė informaciją tik apie du Benediktus Edvardsus — muzikantą iš Oklahoma Sičio ir šokėją iš Tampos, Floridos valstijos. Nė vienas jų nesusijęs su mano draugu.

Ir kas iš to? Pasaulyje apstu „Facebook" vengėjų. Aš prisiregistravęs, bet savo paskyra iš esmės nesinaudoju. Profilio nuotraukos vieton įkėliau kadrą iš klasės albumo. Kartą per savaitę į draugų ratą priimu naujų žmonių. Jų turiu apie penkiasdešimt. Socialinio tinklo veikloje dalyvauti pradėjau, nes pažįstami, tarkim, siųsdavo nuorodas į fotografijas, kurias pamatyti galėjau tik prisijungęs prie „Facebook". Visais kitais atžvilgiais socialinės medijos manęs neviliojo.

Rasi, taip elgėsi ir Benediktas. Mūsų elektroniniai adresai figūravo gausybėje tų pačių sąrašų. Fiktyvios paskyros jam veikiausiai reikėjo kaip prieigos prie įvairių „Facebook" nuorodų.

Tačiau grįžus į „Praeities" sektorių, teorija akimirksniu subliūško. Dar viena nuoroda vedė į „Facebook" puslapį, priklausantį kažin kokiam Kevinui Bakasui. Sekundėlę pamaniau patekęs į antrą netikrą Benedikto profilį ir nutariau, kad čia tėra jo internetinis slapyvardis. Tačiau klydau. Kevinas Bakasas buvo neišvaizdus žmogelis. Nuotraukoje pozavo užsidėjęs akinius ir iškėlęs nykštį. Susiraukiau dėbsodamas į atvaizdą.

Perkračiau smegeninę. Kevinas Bakasas. Nei pavardė, nei veidas nepažįstami.

Atsiverčiau „Apie" puslapį. Paaiškėjo, kad jis tuščias. Namai, išsilavinimas, profesija ar kas nors kita nepaminėta. Užpildytas tik „Santykių" skirsnis — jis „įsipareigojęs" Marijai Anai Kantin.

Pasikasiau smakrą. Marija Ana Kantin. Šis vardas irgi negirdėtas. Kodėl Benediktas lankėsi Kevino Bakaso paskyroje? Atsakymo

nežinojau, bet įtariau, kad tai nepaprastai svarbu. Informacijos apie poną Bakasą derėtų paieškoti per „Google". Vėl pažiūrėjau į moters pavardę. Ji užrašyta mėlynai, vadinasi, Marija Ana taip pat užsiregistravusi „Facebook" svetainėje. Man tereikėjo paspausti vardą.

Taip ir padariau.

Kai įsijungė puslapis — kai išvydau Marijos Anos Kantin profilio nuotrauką, — kaipmat atpažinau veidą.

Būtent jos fotografiją Benediktas nešiojosi piniginėje.

O varge. Nurijau seiles ir praradęs amą atsilošiau. Pagaliau sumojau, kas įvyko. Kone jaučiau draugo širdgėlą. Aš netekau savo gyvenimo meilės. Benediktą, rodos, ištiko toks pat likimas. Marija Ana Kantin traukė akį stulbinamu grožiu. Ją apibūdinčiau kaip didingo stoto, išsišovusiais skruostikauliais, afroamerikiečių kilmės, tiesa, atidžiau įsižiūrėjęs į paskyrą suvokiau, kad dėl vieno dalyko apsirikau.

Ji ne afroamerikietė, o tiesiog afrikietė. Pasak „Facebook" puslapio, Marija Ana Kantin įsikūrusi Ganoje.

Faktas gal ir įdomus, nors su manimi, žinoma, nesusijęs. Kadaise Benediktas susipažino su ta moterimi. Įsimylėjo ją. Vėliau kankinosi dėl nelaimingos meilės. Bet kuo čia dėta viešnagė Kraftbore, Vermonte...

Sekundėlę.

Aš irgi pamilau moterį, ar ne? Jos paliktas iki šiol neradau sau vietos, tiesa? Ir taip pat viešėjau Kraftbore.

Ar Kevinas Bakasas mano bičiuliui atstojo Todą Sandersoną?

Suraukiau antakius. Jaučiau, kad spėjimas pernelyg pritemptas. Ir neteisingas. Vis dėlto nusprendžiau labiau įsigilinti į šitą reikalą. Išskyrus Mariją Aną Kantin, jokių kitų reikšmingų pėdsakų neaptikau. Spustelėjau „Apie" nuorodą. Įspūdinga. Oksfordo universitete ji studijavo ekonomiką, Harvarde gavo teisininkės diplomą. Dirbo teisininke Jungtinių Tautų Organizacijoje. Kilusi iš Akros, Ganos sostinės, ten pat ir gyveno. Be kita ko, kaip jau išsiaiškinau, ji „įsipareigojusi" Kevinui Bakasui.

Kas dabar?

Norėjau patyrinėti nuotraukas, bet pašaliniams peržiūra nebuvo prieinama. Iki jų prisikasti niekaip neįstengiau. Kai ką sumaniau. Maigiau grįžimo atgal strėlytę, kol pasiekiau Kevino Bakaso paskyrą. Savo fotografijas jis rodė visiems. Taigi galėjau peržiūrėti visas. Puiku. Nutariau jas tikrinti paeiliui. Nežinau kodėl. Sunku pasakyti, ką vyliausi rasti.

Kevinas Bakasas nuotraukas saugojo įvairiuose albumuose. Pradėjau nuo pavadinto „Džiaugsmingi laikai". Pamačiau dvidešimt, gal dvidešimt penkis kadrus, kurie įamžino draugužį Keviną su mylimąja Marija Ana arba vien tik ją, veikiausiai pozuojančią Kevinui. Porelė atrodė laiminga. Tiksliau, džiugiai nusiteikusi buvo Marija Ana. Vyrukas tryško palaima. Įsivaizdavau Benediktą sėdintį prie stalo, įsmeigusį žvilgsnį į atvaizdus su mylima moterimi, kuri jį iškeitė į tą Keviną. Mintyse regėjau bičiulį, rankose laikantį škotiško viskio stiklą. Regėjau temstantį kambarį. Melsvą ekrano šviesą, atsispindinčią nuo per didelių Žmogaus-skruzdės akinių. Mačiau jo skruostu tekančią vienišą ašarą.

Nepakeliama?

„Facebook" tinklalapis mėgo kamuoti buvusius mylimuosius, badydamas jiems akis. Nuo kitados mylėtų žmonių pabėgti neįmanoma. Pasinerti į jų gyvenimus galite kada panorėję. O varge, kaip tai knisdavo protą. Štai kuo Benediktas užsiimdavo vakarais — kankindavo save. Garantuoti, aišku, nedrįsčiau, bet nujaučiau, kad esu teisus. Prisiminiau, kaip prisigėrėme bare, kaip jis atsargiai išsitraukė gerokai aplankstytą Marijos Anos nuotraukėlę. Neaiškiai ištartuose, nukąstuose žodžiuose tebegirdėjau kančią: „Vienintelė tikroji mano meilė."

Benediktai, vargšas šmiki.

Gal jis ir vargšas šmikis, bet aš vis tiek nenutuokiau, ką reiškė mano atradimas ir kaip jį susieti su draugo kelione į Vermontą. Perverčiau likusius albumus. Iš „Šeimos" sužinojau, kad Kevinas turi du

brolius ir seserį. Daugelyje nuotraukų matyti motina. Tėvo niekur nepastebėjau. Kiti albumai vadinosi „Kintampo kriokliai“ ir „Molės nacionalinis parkas“. Daugumoje kadrų užfiksuota nuostabą kelianti laukinė gamta.

Nusigavau iki paskutinio fotografijų rinkinio „Oksfordo universiteto baigimas“. Įdomu. Marija Ana Kantin ten studijavo ekonomiką. Negi jiedu su Kevinu kartu mokėsi? Gal jau anuomet buvo įsimylėję? Ne, mažai tikėtina. Tokiu atveju, „įsipareigojimų“ stadija tęsėsi per ilgai, nors, et, kas ten žino?

Šio albumo nuotraukos buvo iš senesnių laikų. Sprendžiant iš šukuosenų, aprangos ir Kevino veido, tikriausiai darytos prieš penkiolika ar net dvidešimt metų. Greičiausiai dar iki skaitmeninių fotoaparatų eros. Kevinas turbūt jas nuskenavo. Akimis permečiau abejodamas, kad pamatysiu ką nors įsidėmėtino, bet staiga žvilgsnį prikaustė atvaizdas antroje eilėje.

Ranka ėmė drebėti. Stvėriau pelytę, šiaip taip nuslinkau žymekliu ant fotografijos ir spragtelėjau mygtuką. Nuotrauka padidėjo. Į objektyvą plačiai šypsojosi absolventų mantijas dėvintys aštuoni žmonės. Atpažinau Keviną Bakasą, stovintį dešinėje, pačiame krašte, greta kažkokios moters. Abiejų pozos liudijo juos esant pora. Atidžiau įsižiūrėjęs suvokiau, kad matau keturias poreles, fotografuotas diplomų teikimo dieną. Dėl jų santykių, aišku, nebuvau tikras. Gali būti, kad aštuntukas atsitiktinai išsirikiavo „merginos ir vaikino“ eilės tvarka, bet aš taip nemaniau.

Mano dėmesį prikaustė moteris kairėje. Marija Ana Kantin. Dailius jos bruožus paryškino žavinga, pribloškianti šypsena — tokia lengvai pavergtų vyro širdį. Vyras pamiltų Mariją Aną vien už tokią šypseną. Geistų ją regėti kasdien ir būti tuo žmogumi, dėl kurio ji nušvistų mylimosios veide. Nenorėtų jos dalytis su niekuo.

Benediktai, dabar tave suprantu. Garbės žodis.

Marija Ana meiliai žvelgė į vyriškį, kurio nepažinau.

Bent jau iš pradžių.

Jis irgi buvo ne afroamerikietis, o afrikietis. Plikagalvis. Švariai apsiskutęs. Be akinių. Štai kodėl ne iškart supratau, ką išvydau. Ir todėl, netgi įsispiginęs į nuotrauką, neatsikračiau abejonių. Tačiau sveikas protas tvirtino, kad kito paaiškinimo nėra.

Tai Benediktas.

Tiesa, ramybės man nedavė du dalykai. Pirma, bičiulis nesimokė Oksfordo universitete. Antra, po nuotrauka vietoj Benedikto Edvardso parašyta: Džamalas V. Langstonas.

Kas per?..

Gal čia ne Benediktas? Galbūt Džamalas V. Langstonas tik panašus į jį?

Susiraukiau. O taip, skamba labai logiškai. Ir Benediktas graužėsi dėl nelaimingos meilės, kurios objektas kadaise susitikinėjo su vyru, panašiu į mano draugą!

Teorija idiotiška.

Kokia kita prielaida piršosi? Akivaizdi: Benediktas Edvardsas ir buvo Džamalas V. Langstonas.

Visai susipainiojau. Nors... gal ir ne. Dėlionės dalys kol kas nesulipo, tačiau dabar jos visos gulėjo ant stalo. Į „Google" paieškos langelį įrašiau „Džamalas V. Langstonas". Pirmoji nuoroda vedė į *Statesman* laikraštį, tituluojamą „seniausiu iš pagrindinių Ganos laikraščių, įkurtu 1949-aisiais".

Atsivertęs puslapį su straipsniu ir pamatęs antraštę, vos nesurikau, bet tuo pat metu kai kurios galvosūkio detalės pamažu susijungė.

Ekrane pasirodė Džamalo V. Langstono nekrologas.

Kaip tai įmanoma?.. Pradėjus skaityti, mano akys vis labiau apvalėjo, ir į savo vietas stojo dar kelios dėlionės dalys.

Iš už nugaros atsklido pavargęs balsas, nuo kurio kūną nukratė šiurpas.

— Verčiau nebūtum to matęs.

Lėtai atsisukau į Benediktą. Rankoje jis laikė pistoletą.

27 skyrius

Jeigu reikėtų sudaryti galybės pastaruoju metu išgyventų siurrealistinių akimirkų reitingą, į mane ginklą atstačiusio draugo vaizdas neabejotinai užimtų pirmą vietą. Palingavau galvą. Kaip aš nesusiprotėjau, kaip nepajutau, kad čia kažkas ne taip? Jo akinių rėmeliai buvo juokingi, visiškai absurdiški. Šukuosena bemaž skatino suabejoti Benedikto sveiku protu: kokioje asmeninėje erdvėje ir laike jis egzistuoja?

Bičiulis dėvėjo rusvai gelsvas velveto kelnes, po tvido švarku vilkėjo žalią megztinį aukšta apykakle ir rankoje gniaužė pistoletą. Giliai viduje net pajutau norą nusikvatoti. Norėjau pateikti milijoną klausimų, bet pirmiausia garsiai paklausiau tą, kurį nepaliaudamas kartojau nuo pat pradžių:

— Kur Natalija?

Jei Benediktas ir nustebo, jo veido išraiška nepakito.

— Nežinau.

Pirštu dūriau į ginklą.

— Ketini mane nušauti?

— Aš daviau priesaiką, — atsakė jis. — Pažadėjau.

— Į mane paleisti kulką?

— Nužudyti kiekvieną, atskleidusį mano paslaptį.

— Netgi, hmm, geriausią draugą?

— Net ir jį.

Linktelėjau.

— Aš viską suprantu.

— Ką?

— Džamalas V. Langstonas — kryžiaus žygyje dalyvavęs prokuroras. Jis stojo į kovą su mirtinai pavojingais Ganos narkotikų karteliais nesibaimindamas dėl savo saugumo. Prirėmė juos prie sienos kaip niekas kitas. Ir didvyriškai žuvo.

Laukiau, kol jis atsilieps. Benediktas tylėjo.

— Narsuolis, — pridūriau.

— Kvailys, — pataisė jis.

— Karteliai prisiekė keršyti prokurorui ir, jei tikėtume straipsniu, savo kėslus įgyvendino. Džamalą V. Langstoną sudegino gyvą. Bet taip nenutiko, ar ne?

— Priklauso nuo požiūrio.

— Nuo kokio?

— Ne, Džamalo gyvo nesudegino, — tarė Benediktas. — Bet vis dėlto karteliai atkeršijo.

Kaip sakoma, man nuo akių nukrito šydas. Tiksliau, jaučiausi tarsi fotoaparatu fokusuočiau kadrą. Miglota, tolumoje išskydusi dėmė pamažu virto apibrėžtu pavidalu. Sulig kiekvienu objektyvo suktelėjimu — tai yra kiekvieną sekundę — vaizdas ryškėjo. Natalija, priebėga, netikėtas mudviejų išsiskyrimas, vestuvės, Niujorko policijos departamentas, stebėjimo kameros nuotrauka, jos paslaptingas elektroninis laiškelis, pažadas, kurį ji iš manęs išpešė prieš šešerius metus... Visa tai įgavo prasmę.

— Tu apsimetei žuvęs, kad išgelbėtum šią moterį?

— Ir ją, ir save.

— Vis dėlto tau labiau rūpėjo ji.

Užuot atsakęs, Benediktas — o gal jį derėtų vadinti Džamalu? — priėjo prie kompiuterio ekrano. Kai ištiesė pirštą ir švelniai palietė Marijos Anos atvaizdą, jo akys sudrėko.

— Kas toji moteris? — pasiteiravau.

— Mano žmona.

— Ar ji žino, ką padarei?

— Ne.

— Palauk. — Kai įsisąmoninau Benedikto žodžius, man apsvaigo galva. — Net ir ji galvoja, kad esi miręs?

Bičiulis sulinksėjo.

— Tokios taisyklės. Dalis priesaikos. Tik taip įmanoma užsitikrinti, kad kitiems negrės jokie pavojai.

Mintyse vėl išvydau draugą, sėdintį kambaryje prie „Facebook“ puslapio, tyrinėjantį nuotraukas, besidomintį jos padėtimi ir gyvenimo naujienomis — sakykim, skaitantį, kad žmona „įsipareigojusi“ kitam vyrui.

— Kas tas Kevinas Bakasas?

Benediktas įstengė išspausti kažką panašaus į vypsnį.

— Senas draugas. Ilgai laukęs savo šanso. Nieko baisaus. Nenoriu, kad ji liktų viena. Kevinas — geras žmogus.

Širdį varstė tyla.

— Gal išklosi, kas čia vyksta? — paprašiau.

— Nėra ką pasakoti.

— Abejoju.

Jis papurtė galvą.

— Jau sakiau. Aš nežinau, kur Natalija. Nesu jos akyse matęs. Vardą girdėjau tik iš tavęs.

— Man sunku tuo patikėti.

— Labai gaila. — Ginklo Benediktas nenuleido. — Kodėl tau sukėliau įtarimų?

— Dėl automobilio navigatoriaus. Jis rodė, kad važiavai į Kraftboro priebėgą.

Draugo veidą iškreipė grimasa.

— Koks aš kvailys.

— Kodėl ten keliavai?

— Kaip pačiam atrodo?

— Neįsivaizduoju, ką manyti.

— Bandžiau išgelbėti tau gyvybę. Į Džedo fermą prisistačiau įkandin policininkų.

Prisiminiau, kaip farams aptikus po lapais užkastą mano telefoną kažkas atriedėjo taku.

— Ketini mane nupilti?

— Ir kodėl nepaklausei Sausainukės patarimo?

— Negalėjau. Kas jau kas, o tu turėtum mane suprasti.

— Aš? — Benedikto balse, regis, nuskambėjo tūžmingos gaidos. — Išprotėjai? Taip elgiausi siekdamas apsaugoti mylimą moterį. O ką darai tu? Vertiesi per galvą, kad ją nužudytų.

— Tai šausi ar ne?

— Tu privalai suvokti esmę.

— Kas čia neaiškaus? Kadaise dirbai prokuroru. Už grotų sodinai labai blogus žmones. Jie mėgino tau atkeršyti.

— Ne vien mėgino, — tyliai atsakė Benediktas, vėl pažvelgęs į Marijos Anos fotografiją. — Netgi buvo ją pagrobę. Ir... sužalojo.

— O ne.

Jo akis užtvindė ašaros.

— Taip jie bandė mane perspėti. Žmoną susigrąžinti pasisekė, bet jau tada žinojau, kad mudviem teks bėgti.

— Kodėl nesprukote?

— Nusikaltėliai būtų mus radę. Ganos kartelis kontrabandą gabena lotynų amerikiečiams. Jų čiuptuvai pasiekia bet kokią vietą. Kad ir kur būtume keliavę, mus vis tiek būtų susekę. Svarsčiau, gal inscenizuoti abiejų mirtį, bet...

— Kas?

— Malkolmas sakė, kad kartelis tuo nepatikėtų.

Man suveržė gerklę.

— Malkolmas Hiumas?

Jis linktelėjo.

— Mūsų regione veikė „Nauja pradžia", kurios atstovai apie mano padėtį buvo informuoti. Mane globoti ėmėsi profesorius Hiumas. Beje, jis pažeidė taisykles. Atsiuntė mane čia, galvodamas, kad praversiu kaip dėstytojas ir, jei prireiktų, pagelbėsiu kitiems.

— Tarkim, Natalijai?

— Aš nieko apie ją nežinau.

— Kurgi ne.

— Organizacija suskirstyta į daugybę kuopelių. Įvairūs žmonės užsiima vis kitokia veikla ir bendrauja su skirtingais „Naujos pra-

džios“ nariais. Aš asmeniškai dirbau tik su Malkolmu. Šiek tiek laiko praleidau Vermonto mokymų centre, bet apie Todą Sandersoną, pavyzdžiui, išgirdau tik prieš kelias dienas.

— O kaip mūsų draugystė? — paklausiau. — Ji įtraukta į tavo pareigas? Gavai nurodymą nenuleisti nuo manęs akių?

— Ne. Kam mums tave stebėti?

— Dėl Natalijos.

— Kaip minėjau, mudviem neteko susitikti. Apie jos atvejį nieko nežinau.

— Vis dėlto toks atvejis egzistuoja, teisingai?

— Tu negirdi manęs. Aš nežinau. — Jis pakratė galvą. — Niekas iš „Naujos pradžios“ apie Nataliją su manimi nekalbėjo.

— Bet pripažink, kad prielaida logiška, ar ne?

Benediktas nutylėjo.

— Vermonto priebėgą vadini mokymų centru, — kalbėjau toliau. — Genialu. Užmaskavote jį kaip menininkams įkurtus atokius svečių namus. Kas galėtų jus įtarti?

— Aš ir taip per daug išplepėjau. Tai nesvarbu.

— Nė velnio. „Nauja pradžia“. Jau iš pavadinimo turėjau susiprotėti, ką veikia organizacijos nariai. Suteikia progą pakeisti gyvenimą. Narkotikų kartelis siekė tavo mirties, todėl jie tave išgelbėjo. Dovanojo galimybę pradėti naują gyvenimą. Ką konkrečiai tie žmonės daro? Pasirūpina suklastotais asmens dokumentais? Įtikinama dingimo priežastimi? Lavonu, tavo atveju — nebent sumokėjo koroneriui arba policininkui? Aiškina, kaip elgtis, priverčia išmokti naujos kalbos ar tarsenos? Beje, ar pagaliau nusiimsi tuos klaikius akinius?

Jis kone vyptelėjo.

— Negaliu. Anksčiau nešiojau kontaktinius lęšius.

Palingavau galva.

— Žodžiu, prieš šešerius metus Natalija atklydo į mokymų centrą. Dar neišsiaiškinau kodėl. Spėju, kad priežastis susijusi su vaizdo kameros užfiksuotu kadru, kurį mums rodė Niujorko policija. Galbūt

ji įvykdė nusikaltimą, nors labiau tikėtina, kad tapo incidento liudininke. Nepaprasto incidento.

Trumpam prikandau liežuvį. Man vis dar nesuėjo galai, bet po pauzės tęsiau:

— Mudu susipažinome. Įsimylėjome. Aplinkiniai mūsų santykiams tikriausiai nepritarė, arba tuo metu, kai užsimezgė mudviejų draugystė, Natalija ten viešėjo dėl kitos priežasties. Nenutuokiu, kas tiksliai atsitiko, bet Natalijai staiga prireikė dingti. Nedelsiant. Kaip būtų reagavusi organizacija, jeigu ji būtų panorusi iškeliauti su manimi?

— Neigiamai.

— O taip. Lygiai taip pat nutiko ir tau su Marija Ana. — Faktiškai nebedariau pamąstymų pauzių, nes dėlionės dalys savaime jungėsi. — Tačiau Natalija puikiai žinojo, ką jai jaučiu. Žinojo, kad jei paprasčiausiai mane pamestų, nė už ką tuo nepatikėčiau. Suprato, kad jei staiga netikėtai pranyktų, jai pavymui sekčiau į žemės kraštą. Niekada jos neatsisakyčiau.

Benediktas stebeilijo į mane netardamas nė žodžio. Aš kalbėjau toliau:

— Kaip įvykiai klostėsi paskui? „Nauja pradžia“ galėjo inscenizuoti ir jos pražūtį, bet vargu ar būtų ką nors įtikinę. Natalijos ieškojo tokie žmonės kaip Denis Cukeris ir Niujorko policininkai, kuriems reikėjo neabejotinų jos mirties įrodymų. Kūno, DNR ar kitko. Ne, toks planas nebūtų išdegęs. Todėl Natalija surengė netikras vestuves. Dauguma atžvilgių priėmė idealų sprendimą. Apgavo ne tik mane, bet ir seserį su artimiausiais draugais. Vienu šūviu nupylė du zuikius. Man pareiškė neseniai pajutusi, kad tikroji jos meilė yra Todas, su kuriuo kadaise artimai draugavo — juk žaibiška aistra ką tik sutiktam vyrui patikėti sunkiau. Bet kai ėmiau kamantinėti Džuliją, toji tikino niekada anksčiau Todo nemačiusi. Ir galvojo, kad sesuo paprasčiausiai užmezgė audringą romaną. Nors visiems padėtis atrodė keista, mes neįstengėme nieko pakeisti. Natalija ištekėjo ir dingo.

Pakėliau akis į bičiulį.

— Aš teisus, Benediktai? Džamalai? Ar koks ten, po velnių, tavo vardas? Bent jau priartėjau prie tiesos?

— Nežinau. Garbės žodis. Apie Nataliją nieko nežinau.

— Mane nušausi?

Jis tebegniaužė pistoletą.

— Ne, Džeikai, nemanau.

— Kodėl ne? Kaipgi tavo brangioji priesaika?

— Ji tikra. Nė nenutuoki, kokia tikra. — Benediktas iš kišenės išsitraukė dėžutę. Lygiai tokią pat, kokioje mano senelė laikydavo tabletes. — Mes visi jas nešiojamės.

— Kas viduje?

Draugas ją atidarė. Pamačiau juodos ir geltonos spalvų piliulę.

— Cianidas, — paprastai pasakė Benediktas, ir kambaryje nuvilnijo šaltukas. — Rodos, Todą Sandersoną užklupo anksčiau, negu jis spėjo įsimesti nuodus į burną. — Draugas žengė į priekį. — Ar dabar suvoki? Ar suvoki, kodėl Natalija privertė tave pažadėti?

Stypsojau apmiręs, negalėdamas pajudėti.

— Radęs Nataliją, tu ją pražudysi. Elementaru. Jeigu organizacija bus demaskuota, žus aibė žmonių. Gerų žmonių. Tokių kaip Natalija ir Marija Ana. Kaip tu ir aš. Ar dabar tau aišku? Ar aišku, kodėl turėtum nutraukti paieškas?

Taip, aišku. Vis dėlto aš nesilioviau maištavęs.

— Ne, turi būti kokia nors išeitis.

— Jos nėra.

— Tikriausiai dar apie ją nepagalvojai.

— Galvojau, — atsakė jis švelniausiu balsu, kokį tik man kada nors teko girdėti. — Dažniau nei manai. Galybę metų. Nė neįsivaizduoji, kiek kartų.

Benediktas paslėpė dėžutę kišenėje.

— Džeikai, tu žinai, kad aš sakau tiesą. Esi geriausias mano draugas. Svarbiausias žmogus mano gyvenime, neskaitant moters,

kurios niekada nebeišvysiu ir nebepaliesiu. Prašau, Džeikai. Prašau neversti tavęs žudyti.

28 skyrius

Kone juo patikėjau.

Tiksliau, tikėjau juo gan ilgai. Iš pirmo žvilgsnio, Benediktas, — bičiulis reikalavo jį taip vadinti, kad atsitiktinai nesupainiočiau vardų, — neabejotinai teisus. Man derėtų aprimti.

Į visas smulkmenas nebuvau įsigilinęs. Apie „Naują pradžią" surinkau ne tiek jau daug informacijos. Nežinojau, kodėl ir kur Natalija dingo. Jei atvirai, nenumaniau, ar mano mylimoji tebėra gyva. Niujorko policija įtarė, kad ji mirusi. Ko gero, spėjo, kad jei Denio Cukerio ir Oto Devero tipo individai trokšta jūsų mirties, išgyventi ir šešerius metus nepapulti jiems į akis niekaip nepavyks. Tik ne tokiam žmogui kaip Natalija.

Nieko nežinojau ir apie konkrečią „Naujos pradžios" veiklą, apie mokymų centrą, atliekantį priebėgos funkcijas, apie Džedo, Sausainukės ar kitų vaidmenis šioje organizacijoje. Nenutuokiau, keliems žmonėms jie pagelbėjo ir kada ėmėsi darbo, nors, pasak labdaros organizacijos veiklos analizės, ji įsikūrė prieš dvidešimt metų, kai Todas dar studijavo koledže. Iš to, ko nežinojau, būčiau pajėgęs pasistatyti jaukius namus. Tačiau tie dalykai man neberūpėjo. Svarbiausia, kad ant kortos pastatytos gyvybės. Aš supratau priesaikos esmę. Supratau, kad žmonės, kurie taip rizikavo ir aukojosi, žudytų siekdami apsaugoti save ir mylimuosius.

Be abejo, paaiškėjus, kad Natalijos jausmai buvo nuoširdūs, ir ji atsisakė tikrosios meilės, norėdama mudu apsaugoti nuo mirties, man nuo širdies nusirito milžiniškas akmuo. Tuo pat metu krūtinėje atsivėrė visiško bejėgiškumo tuštuma. Skausmas sugrįžo — gal kiek kitoks, bet dar stipresnis.

Kaip apmalšinau tuos širdies sopulius? Aha, jūs teisūs. Mudu su Benediktu patraukėme į „Bibliotekos“ barą. Šįkart neapsimetinėjome ieškodami paguodos nepažįstamos moters glėby. Tačiau buvome tikri, kad už „Jack Daniel's“ viskį ir „Ketel One“ degtinę nerasime geresnių bičiulių, kurie bent jau prislopintų kančios sužadintus vaizdus.

Kai draugystė su „Jack-Ketel“ kaip reikiant sutvirtėjo, pateikiau paprasčiausią klausimą:

— Kodėl man negalima būti su ja?

Benediktas neatsiliepė. Ūmai įsispigino į stiklo dugną, lyg ten būtų įžvelgęs kažin ką įdomaus. Vylėsi, kad pakeisiu temą. Bet aš neatlyžau.

— Kodėl man negalima dingti ir gyventi su Natalija?

— Todėl.

— Todėl? — pakartojau. — Ką čia pliauški? Gal tau penkeri?

— Tu sutiktum, Džeikai? Numotum ranka į dėstytojo darbą, gyvenimą koledže, visa kita?

— Taip, — be menkiausios dvejonės patvirtinau. — Žinoma.

Benedikto akys vėl nukrypo į gėrimą.

— Aišku, — neapsakomai liūdnai tarstelėjo draugas.

— Ir?

Jis užsimerkė.

— Atleisk. Tu negali.

— Kodėl ne?

— Dėl dviejų priežasčių. Pirma, niekas taip nedaro. Tokios yra taisyklės. Taip elgtis per daug pavojinga.

— Bet aš galėčiau. — Nors jau sniaukrojau nukąsdamas žodžius, savo balse išgirdau maldavimą. — Prabėgo šešeri metai. Paskelbčiau neva kraustausi užjūrin arba...

— Tu per garsiai šneki.

— Nepyk.

— Džeikai?

— Ką?

Jis pažiūrėjo tiesiai man į akis.

— Apie šiuos reikalus kalbamės paskutinį kartą. Taip, tau nelengva, bet privalai pažadėti, kad tokių temų nebeaptarinėsime. Supratai?

Tiesaus atsakymo išvengiau.

— Minėjai dvi priežastis, kurios neleistų man su ja sueiti.

— Teisingai.

— Kokia antroji?

Bičiulis nudelbė žvilgsnį ir vienu didžiuliu mauku ištuštino stiklą. Prieš nurydamas, pateliūskavo alkoholį burnoje ir mostu paprašė barmeno atnešti dar vieną taurę gėrimo. Barmenas susiraukė. Mes jį apkrovėme darbu.

— Benediktai?

Jis kilstelėjo stiklą ir pamėgino susiurbti likučius. Galiausiai atsiliepė:

— Niekas nenutuokia, kur yra Natalija.

Perkreipiau veidą.

— Taip, taip, jus sieja slaptumas...

— Ne šiaip slaptumas. — Benediktas nekantriai dirsčiojo į barmeną. — Visiškai niekas nenumano, kur ji.

— Liaukis, kas nors turi žinoti.

Draugas pakratė galvą.

— Mus gelbsti kaip tik šita susitarimo dalis. Dėl jos mūsiškiai ir išgyvena. Bent taip viliuosi. Girdėjai, kad Todą kankino? Galbūt jis ką nors atskleidė — apie Vermonto priebėgą, organizacijos narius, — bet net ir Todas nenutuokė, kur žmonės vyksta sulaukę... — Benediktas pirštais parodė kabutes. — „Naujos pradžios".

— Kaipgi tu?

— Apie mane žino vienintelis Malkolmas. Esu išimtis, nes atskridau iš užsienio. Likusieji? „Nauja pradžia" juos parengia. Viskuo aprūpina. Vėliau dėl mūsų saugumo jie pasišalina niekam neminėdami, kur link keliaus. Štai apie kokį paskirstymą kalbėjau. Kiekvienas iš mūsų gauna tiek informacijos, kiek reikia, ir ne daugiau.

Kur Natalija prapuolė, nežinojo jokia gyva dvasia. Pabandžiau

įsisąmoninti šią tiesą. Nepasisekė. Mano mylimajai grėsė pavojus, bet ištiesti pagalbos rankos negalėjau. Natalija vienui viena, tačiau man nelemta būti su ja.

Benediktas užsivėrė. Išaiškino padėtį tiek, kiek įstengė. Tęsti pokalbio akivaizdžiai neketino. Kai mudu išėjome iš baro ir nusvirduliavome namo, mintyse kai ką pasižadėjau. Aš aprimsiu. Atsisakysiu savo užmačių. Su skausmu susitaikysiu — šiaip ar taip, su juo gyvenau šešerius metus, — mainais į mylimos moters saugumą.

Be Natalijos išgyvensiu, bet nė už ką nedovanosiu sau, jei dėl mano veiksmų jai kils mirtina grėsmė. Perspėjimų prisiklausiau su kaupu. Metas į juos įsiklausyti.

Baigta, paieškas nutraukiau.

Taip paskelbiau sau įlinguodamas į svečių kotedžą. Taip planavau elgtis, kakta įsirėžęs į pagalvę ir užsimerkęs. Dėl to buvau tikras, kai persiverčiau ant nugaros ir įbedžiau akis į lubas, kurios sūkuriavo, nes gerokai padauginau alkoholio. Tuo neabejojau, kol šeštą valandą aštuoniolika minučių — anot skaitmeninio žadintuvo, pastatyto ant naktinio staliuko, — prisiminiau šį tą, ką jau bene buvau išmetęs iš galvos.

Natalijos tėvas.

Atsisėdau lovoje jausdamas, kaip pastėrsta kūnas.

Man iki šiol nepavyko nustatyti, kas nutiko profesoriui Aronui Klaineriui.

Egzistavo nedidelė tikimybė, kad Džulija Potam teisi ir jos tėvas pabėgo su studente, o vėliau vedė kitą moterį, bet tokiu atveju Šanta nesunkiai būtų jį radusi. Ne, Klaineris skradžiai žemę prasmego.

Kaip ir duktė, Natalija, maždaug po dvidešimties metų.

Kas, jeigu viską įmanoma lengvai paaiškinti? Tarkim, jam taip pat pagelbėjo „Nauja pradžia". Bet ne, labdaros organizacija įsikūrė prieš porą dešimtmečių. Ar profesoriaus dingimas tapo jos priešistore? Malkolmas Hiumas pažinojo Natalijos tėvą. Juk būtent pas mano mentorių ir atėjo motina, kai Aronas Klaineris paliko šeimą. Galbūt Hiumas pa-

dėjo jam prapulti, ir vėliau, po kelerių metų, subūrė labdaros bendrija pasivadinusią grupę, kuri pagelbėdavo tokiems asmenims?

Galbūt.

Bet po dvidešimties metų netikėtai teko dingti ir jo dukrai. Skamba logiškai?

Nė iš tolo.

Beje, kodėl Niujorko policija man rodė kadrą, kurį prieš šešerius metus užfiksavo stebėjimo kamera? Kuo čia dėti Denis Cukeris ir Otas Devero? Kokios Nataliją supančios aplinkybės siejosi su jos tėvu, pradingusiu prieš ketvirtį amžiaus?

Geri klausimai.

Išvirtau iš lovos ir apmąsčiau tolesnių veiksmų planą. Kokių dar veiksmų? Taigi žadėjau Benediktui niekur nesikišti. Maža to, dabar ypač aiškiai suvokiau, kad tęsdamas paieškas į rimtą bėdą turbūt pakliūčiau ne tik aš, bet ir mano mylimoji. Natalija nutarė dingti. Matyt, baudėsi apsaugoti save, mane arba mus abu — kad ir kaip būtų, privalėjau gerbti ir jos norus, ir pasirinkimą. Skirtingai nei aš, ji puikiai žinojo, kokioje padėtyje atsidūrė, įvertino visus „už" ir „prieš", tada apsisprendė išnykti.

Kas aš toks, kad sumaučiau jai ateitį?

Vėl įtikinau save nuleisti rankas, pripažinti, kad turėsiu gyventi toliau, apimtas siaubingo, deja, neišvengiamo nusivylimo, kai galvą pervėrė mintis, nuo kurios kone kluptelėjau. Nekrutėdamas ją apsvarsčiau, patyrinėjau iš įvairiausių pusių. Taip, man tikrai kai kas prasprūdo pro akis — nors Benediktas įtikino mane susitaikyti su padėtimi, jo argumentų esmę drastiškai pakeitė viena svarbi detalė.

Kai išdūmiau laukan, draugas jau žingsniavo į paskaitą. Mano veido mina privertė jį sustingti.

— Kas nutiko?

— Aš nenurimsiu.

Jis atsiduso.

— Šia tema jau kalbėjome.

— Taip, bet pamiršome vieną faktorių.

Benediktas akimis pašaudė į šonus tarsi būgštaudamas, kad mūsų kas nors slapta klausosi.

— Džeikai, tu žadėjai...

— Viskas prasidėjo ne nuo manęs.

— Kas?

— Kalbu apie naujas grėsmes. Niujorko policijos klausimus. Otą Devero ir Denį Cukerį. „Naujos pradžios" apgultį. Dėl tų įvykių nesu kaltas. Jų eigą nulėmė ne mano pastangos surasti Nataliją. Nieko panašaus.

— Apie ką tu šneki?

— Apie Todo nužudymą, — atsakiau. — Dėl to ir įsitraukiau į paieškas. Taviškiai įsitikinę, kad aš įsibroviau į jūsų grupę. Anaiptol. Kažkas apie jus jau žinojo. Išsiaiškino apie Todą, kankino jį ir galiausiai nužudė. Va kas atkreipė mano dėmesį — Todo nekrologas.

— Tai nieko nekeičia.

— Klysti. Jeigu Natalija tūnotų kokioje saugioje slėptuvėje, tebūnie, palikčiau ją ramybėje. Bet jai gresia pavojus. Kažkas atskleidė, kad ji neištekėjo ir neišlėkė užjūrin. Net ėmėsi kraštutinių priemonių ir nudėjo Todą. Dabar persekioja ją... o Natalija to nežino.

Benediktas pasikasė smakrą.

— Tie žmonės jos ieško, — pridūriau. — Man nevalia trauktis. Nejau neaišku?

Draugas papurtė galvą.

— Ne, — atsiliepė neįtikėtinai pailsusiu, lūžtančiu balsu. — Man neaišku, kaip sugebėtum jos nepražudyti. Klausyk, Džeikai, tavo mintį supratau, bet mes jau griebėmės prevencinių veiksmų. Savo grupę apsaugojome. Kol krizė praeis, visi lindės pogrindyje.

— Tačiau Natalija...

— Bus saugi, jeigu nustosi jos dairytis. Antraip, jei mus demaskuos, žūti gali ne tik ji, bet ir Marija Ana, aš ir daugybė kitų. Dėl to, ką sakai, klausimų man nekyla, bet tu nemąstai blaiviai. Nenori pri-

pažinti tiesos. Beprotiškai geidi Natalijos, todėl iškreipi faktus ir tokiu būdu skatini save imtis veiklos. Negi nesupranti?

Sukinkavau galva.

— Ne, nesuprantu.

Jis pažiūrėjo į laikrodį.

— Manęs laukia paskaita. Šnektelėsime vėliau. Bet iki tol nieko nedaryk, gerai?

Neatsakiau.

— Pažadėk, Džeikai.

Žodį daviau. Tik šįkart jį tesėjau ne šešerius metus, o šešias minutes.

29 skyrius

Banke sąskaitą patuštinau keturiais tūkstančiais dolerių. Prieš įteikdama pinigus kasininkė turėjo gauti savo vadovo leidimą, o šiam iš pradžių teko susirasti banko valdytoją. Bandžiau prisiminti, kada paskutinį kartą grynųjų ėmiau ne iš bankomato, bet tokių laikų iš atminties neiškrapščiau.

Užsukau į CVS vaistinę-parduotuvę ir nusipirkau du vienkartinius telefonus. Farai gebėjo susekti veikiantį mobilųjį, todėl išjungiau „iPhone“ ir įsikišau jį atgal į kišenę. Prireikus kam nors paskambinti, naudosiuosi vienkartiniais, bet pasirūpinsiu, kad didžiąją laiko dalį jie neveiktų. Jei policija pajėgi užfiksuoti mobiliųjų signalus, tą padaryti tikriausiai įstengtų ir tokie žmonės kaip Denis Cukeris. To garantuoti nedrįsčiau, bet mane buvo apsėdusi kaip niekad stipri paranoja — na dėl to nederėtų stebėtis.

Vargu ar iš sistemos pranyksiu ilgam, tačiau man pakaks ir kelių dienų.

Pirmiausia privalėjau atlikti svarbiausią darbą. Pasak Benedikto, niekas iš „Naujos pradžios“ narių nenumanė, kur yra Natalija. Jo

žodžiai man kėlė abejonių. Organizacija susikūrė Lanforde, iš dalies profesoriaus Malkolmo Hiumo prašymu.

Metas susisiekti su senuoju mentoriumi.

Žmogų, iš kurio perėmiau darbo kabinetą, paskutinį kartą mačiau politologijos seminare apie Konstitucijos pažeidimus. Profesorius atskrido iš Floridos, atrodė įdegęs ir puikios sveikatos. Jo dantys buvo akinamai balti. Kaip dauguma pietinėje valstijoje gyvenančių pensininkų, jis atrodė pailsėjęs, laimingas ir labai senas. Mes maloniai pabendravome, nors jutau, kad atitolome. Toks jau tas Malkolmas Hiumas. Aš jį dievinau. Neskaitant tėvo, sektinu pavyzdžiu galėjau vadinti nebent mentorių. Tačiau jis nedviprasmiškai paskelbė, esą išėjęs į pensiją nutrauks ryšius su Lanfordu. Pats negalėjo pakęsti akademinių prielipų, nukaršusių dėstytojų ir administracijos darbuotojų, kurie trindavosi koledže net ir pasibaigus jų darbingam laikui, tarsi senstantys, su neišvengiama lemtimi nesusitaikantys profesionalūs beisbolininkai. Apleidęs mokslo šventovę, profesorius Hiumas neketino grįžti. Jo nekamavo nostalgija ir neviliojo praeities laurai. Netgi aštuoniasdešimties sulaukęs Malkolmas Hiumas žiūrėjo tik į priekį. Ir atgal nesigręžiojo.

Taigi, nors mudu siejo daug malonių praeities akimirkų, kalbėdavomės nedažnai. Toji gyvenimo dalis baigėsi. Įsikūręs Floridoje, Hiumas mėgavosi golfu, detektyvinių knygų klubu ir bridžu. Visai įmanoma, kad praeity paliko ir „Naują pradžią“. Nežinojau, kaip jis reaguos į skambutį — sunerims ar ne. Bet dėl to nekvaršinau sau galvos.

Man reikėjo atsakymų.

Surinkau jo namų telefono numerį. Po penkių pyptelėjimų įsijungė atsakiklis. Dėl padoraus amžiaus kiek gergždžiantis, bet skardus Malkolmo balsas paragino palikti žinutę. Jau ketinau priimti pasiūlymą, bet prisiminiau, kad vargu ar jis galės atskambinti, nes savo mobilųjį stengsiuosi laikyti išjungtą. Ką gi, pamėginsiu su juo susisiekti vėliau.

Kas dabar?

Jaučiau, kad smegenys vėl ima dūgzti, šimtąjį kartą susitelkdamos į Natalijos tėvą. Jis buvo esminis faktorius. Įdomu, koks žmogus galėtų man pasakyti, kas jam atsitiko? Atsakymas paprastas — Natalijos mama.

Pasvarsčiau, ar nevertėtų paskambinti Džulijai Potam ir paprašyti leidimo kreiptis į jos motiną, bet nusprendžiau, kad tik tuščiai gaiščiau laiką. Atklydau į vietinę biblioteką ir užsiregistravęs sėdau prie kompiuterio. Internete paieškojau Silvijos Eiveri. Pagal aptiktą adresą ji gyveno Ramsyje, Naujajame Džersyje, drauge su Džulija Potam. Atsilošęs sekundėlę susimąsčiau. Įsijungiau „Geltonųjų puslapių“ svetainę ir įvedžiau užklausą apie Ramsio teritorijoje veikiančius globos namus. Buvo pateikti treji. Telefonu paskambinau į visus ir paprašiau Silvijos Eiveri. Tačiau man pranešė, kad viešnios (nuolatinius gyventojus taip vadino visi) tokia pavarde pas juos nėra. Grįžau prie kompiuterio, išplėčiau paiešką iki Naujojo Džersio valstijos Bergeno apygardos. Atsakymų gavau per daug. Ekrane atsivertęs žemėlapį, ėmiau skambinti esantiesiems arčiausiai Ramsio. Pasisekė iš šešto karto. „Haid Parko“ globos namuose dirbanti operatorė perklausė:

— Silvija? Rodos, ji užsiima amatais su Luiza. Paliksite žinutę?

Amatai su Luiza. Tarsi ji būtų vasaros stovykloje atostogaujantis vaikas.

— Ne, ačiū, aš perskambinsiu. Kokios jūsų lankymo valandos?

— Mes prašome svečių atvykti tarp aštuntos ryto ir aštuntos vakaro.

— Dėkui.

Nutraukiau ryšį. Atsidariau „Haid Parko“ globos namų tinklalapį. Susiradau aprašytą dienotvarkę. Taip, amatai su Luiza įtraukti į sąrašą. Vėliau gyventojai bursis į „Žodžių loto“ klubą, paskui dalyvaus „Fantazijų kelionių“ klubo renginyje, — visiškai nenumaniau, ką veikia jo nariai, — galiausiai dalysis senais kepinių receptais. Rytoj trims valandoms keliaus į „Paramus Park“ prekybos centrą, bet šiandieną sėdės namuose. Puiku.

Užsukau į automobilių nuomos punktą ir paprašiau vidutinio dydžio mašinos. Man pasiūlė „Ford Fusion". Teko mokėti kredito kortele, deja, nebuvo iš ko rinktis. Atėjo laikas traukti į kelią — šįsyk važiuosiu pas Natalijos motiną. Aš nesibaiminau, kad nerasiu jos. Globos namų gyventojai retai kada leisdavosi į neplanuotus žygius. Net ir kur nors išvykę, ilgai neužtrukdavo. Jei kas, galėsiu palaukti. Kas ten žino, galbūt vėl apsistosiu „Vidutiniame" motelyje, kur manęs lauks malonus vakaras su Meibele.

Įsukęs į 95-ąjį kelią pagalvojau, kad juo riedėjau vos... oho, vos vakar. Trumpam nugrimzdau į apmąstymus. Stabtelėjau kelkraštyje ir iš kišenės išsitraukiau „iPhone" telefoną. Įjungiau jį. Radau naujų elektroninių laiškelių ir praleistų skambučių. Su manimi tris kartus bandė susisiekti Šanta. Numojau į ją ranka ir per „Google" tinklalapį įnikau ieškoti informacijos apie Denį Cukerį. Dauguma nuorodų vedė į Holivude dirbantį garsųjį bendrapavardį. Vardą papildžiau žodžiu „banditas". Nieko nepešiau. Peržvelgiau gangsterių garbintojų forumą. Denio Cukerio jie neminėjo.

Kas toliau?

Galbūt ne taip užrašiau pavardę? Į paieškos langelį įvedžiau *Cucheris*, paskui *Cūkeris* ir *Ciukeris*. Jokių reikšmingų rezultatų. Netoliese buvo išvažiavimas į Flašingą. Lankstas nemažas, bet, laimei, ir ne siaubingai didelis. Nutariau išnaudoti progą. Išsukęs iš 95-ojo kelio susiradau Fransio Luiso bulvarą. „Global Garden" milžiniškas apželdinimo centras, prie kurio aptalžiau Edvardą, veikė. Prisiminiau tuos smūgius. Visuomet tariausi esąs taisyklių šalininkas ir vakarykštį smurtą teisinau vaikio gelbėjimu, bet, atvirai kalbant, vožti Edvardui į nosį nebuvo jokio reikalo. Aš norėjau informacijos. Dėl jos pažeidžiau įstatymus. Kodėl taip elgiausi, nesunku paaiškinti. Susiviliojau galimybe išgauti informaciją ir podraug pelnytai nubausti Blizgiašvarkį.

Bet nūnai ramybės nedavė svarbesnis klausimas, — išsamiai jį panagrinėsiu vėliau, kai turėsiu daugiau laiko, — ar tik giliai viduje tuo nesimėgavau. Ar tikrai privalėjau trenkti Edvardui, kad išgaučiau

reikiamus duomenis? Tiesą sakant, ne. Egzistavo ir kitokių būdų. Nors šiurpiai jaučiausi vien leisdamas tokioms mintis atsėlinti į galvą, vis dėlto ar menkutė mano dalis nesidžiaugė Oto mirtimi? Per paskaitas dažnai kalbu apie primityvių instinktų svarbą filosofijos ir politikos teorijoje. Nejau tikėjausi esąs jiems neimlus? Galgi taisyklės, kurias taip branginau, sukurtos ne sergėti kitus, o mums apsisaugoti nuo savęs pačių?

Per ankstyvosios politinės minties paskaitą Malkolmui Hiumui patikdavo gilintis į plonučių ribų sritį. Jo kalbas nuleisdavau negirdom. Mano nuomone, pasaulyje esti tik teisūs ir klystantys žmonės.

Tad kurioje pusėje pats atsidūriau?

Sustabdžiau automobilį priešais pastatą, praėjau pro išparduodamus daugiamečius augalus bei vazonus ir nėriau vidun. Prekybos centras pasirodė besąs milžiniškas. Ore tvyrojo aitrus mulčiaus kvapas. Numyniau kairėn, ratu apsukau šviežias gėles, krūmynus, namų reikmenis, terasos baldus, dirvožemį, kiminus — kad ir kas tai būtų. Praeidamas nužvelgdavau kiekvieną, ryšintį skaisčiai žalią salės darbuotojo prijuostę. Vaikį pamačiau maždaug po penkių minučių. Keista, bet jis plušėjo trąšų skyriuje.

Ant jaunuolio nosies bolavo pleistras. Akis supo juodi ratilai. Viršugalvį tebedengė Bruklino „Nets“ kepuraitė pakaušio pusėn nusuktu snapeliu. Jis krovė trąšų maišus į kliento vežimą. Pirkėjas kažką pasakė. Vaikinukas entuziastingai sulinkčiojo. Ausyje žibėjo auskaras. Iš po kepurės kyšojo gelsvais dryžiais išmargintų, tikriausiai dažytų plaukų sruogos. Vaikinas energingai triūsė, nesiliovė šiepęsis, stengėsi, kad būtų patenkinti visi kliento poreikiai. Jis man padarė įspūdį.

Prie vaikio žengiau iš už nugaros ir sustingau lūkuriuodamas. Kurį laiką mąsčiau, kaip prieiti, kad jis nepaspruktų. Aptarnavęs klientą jaunuolis kaipmat ėmė dairytis, kam dar galėtų pagelbėti. Patapšnojau jam per petį.

Jis atsigręžė paslaugiai šypsodamasis.

— Kuo galėčiau... — išvydęs mano veidą vyrukas nutyko. Baiminausi, kad leisis į kojas. Neišmaniau kaip tokiu atveju derėtų elgtis.

Stovėjau pakankamai arti, kad jį sugriebčiau, bet mano judesys būtų patraukęs nepageidaujamą aplinkinių dėmesį. Įsitempiau laukdamas jo reakcijos.

— Biče! — vaikis praskėtė rankas, apkabino mane ir stipriai suspaudė glėbyje. Nieko panašaus nesitikėjau, bet nutariau plaukti pasroviui. — Ačiū, seni. Aš tau be galo dėkingas.

— Hmm, nėra už ką.

— O, tu mano didvyris. Edvardas — tikras nuokruša. Kimba prie manęs, nes žino, kad man trūksta smarvės jam pasipriešinti. Labai tau ačiū.

Vėl atsakiau, kad nėra už ką dėkoti.

— Na, ką veiki? — pasiteiravo jis. — Kaip suprantu, nesi faras. Gal tu koks superdidvyris?

— Superdidvyris?

— Juk bastaisi po gatves, gelbėji žmones. Ir dar domiesi Edžio pažįstamu iš MM. — Jaunuolio veidas netikėtai apniuko. — Seni, jei sumanei susigrumti su juo, tave turėtų paremti visas „Keršytojų“ būrys.

— Apie tai ir norėjau pašnekėti.

— Ar ne?

— Edvardas dirba tokiam Deniui Cukeriui?

— Pats girdėjai.

— Kas tas Denis Cukeris?

— Visų laikų šlykščiausias išsigimėlis. Nudobtų net šunytį, jeigu tik tas stotų skersai kelio. Tikras psichopatas. Jo akivaizdoje Edvardas pridaro į kelnes. Garbės žodis.

Nuostabu.

— O kam nusisamdęs Denis?

Vaikis atšlijo per pusę žingsnio.

— Tu nežinai?

— Ne. Todėl ir atvykau čia.

— Ištiės?

— Taip.

— Biče, aš juokavau klausdamas, ar esi superdidvyris. Galvojau, pamatei, kaip man diria kailį, ir... na, tu augalotas, nekenti priekabiautojų ir panašiai. Apsirikau?

— Taip. Man reikia informacijos.

— Tikiuosi, be kitų supergalių, turi ir kulkų nepramušamą odą. Jei kiši nagus prie tų tipų...

— Būsiu atsargus, — pažadėjau.

— Nesinorėtų, kad tave suluošintų, nes padėjai man.

— Suprantu, — atsakiau pasistengdamas nutaisyti kompetentingiausią profesoriaus toną. — Tiesiog papasakok, ką žinai.

Vaikis gūžtelėjo pečiais.

— Edis — mano bukmekeris, ir tiek. Aš vėluoju mokėti skolą, o jis dievina žaloti žmones. Tačiau Edvardas tėra smulkmė. Kaip minėjau, dirba Deniui C., dideliam MM šului.

— Ką reiškia MM?

— Galėčiau tau parodyti, pirštu riesdamas nosį, bet man ją velniškai skauda.

Sulinksėjau.

— Sakai, kad Denis C. yra mafijos narys?

— Nežinau, ar jie taip save vadina. Tokį žodį girdėjau tik labai senuose filmuose. Bet Denis C. tiesiogiai atsakingas MM viršiausiajam, kuris tapęs tikra legenda.

— Kuo jis vardu?

— Juokauji? Gyveni čia ir nežinai?

— Aš ne vietinis.

— O...

— Tai pasakysi?

— Be abejo. Esu tau skolingas. Žodžiu, Denis Cukeris — lyg ir dešinioji MM ranka.

— MM?

Tarp mūsų įsiterpė senyva moteris.

— Labas, Haroldai.

Vaikinas plačiai nusišypsojo.

— Sveiki, ponia H. Kaip sekasi auginti petunijas?

— Tu neklydai pasiūlęs perkelti jas ant palangės. Sugebi genialiai komponuoti gėles.

— Ačiū.

— Jei turėtum laiko...

— Tuojau baigsiu kalbėti su šiuo ponu ir nedelsdamas prie jūsų prieisiu.

Ponia H. nukrypavo. Jaunuolis vypsodamas palydėjo ją žvilgsniu.

— Haroldai? — pabandžiau grįžti prie man rūpimos temos. — Kas tas MM?

— Liaukis, biče, negi neskaitai laikraščių? Denis C. tiesiogiai atsiskaito įtakingiausiam, bjauriausiam veikėjui — Maksvelui Mainorui.

Mano galvoje kažkas spragtelėjo. Mintis veikiausiai išdavė veidas, nes Haroldas susirūpino:

— Ei, biče, ar gerai jautiesi?

Širdis ėmė daužytis kaip pašėlusi. Nuo kraujo pulsavimo ūžė ausyse. Prielaidą galėjau patikrinti išmaniuoju, bet būtų geriau didelis ekranas.

— Nieko prieš, jei prisėsčiau prie kompiuterio?

— Savininkas draudžia šioje vietoje naudotis internetu. Užblokavo visus tinklalapius.

Padėkojau jam ir išskubėjau laukan. Mainoras. Ieškant sąsajų su Natalija, tokią pavardę man jau teko sutikti. Nulėkiau į „Cybercraft" interneto kavinę. Už stalo sėdėjo tas pats atsipūtęs dykūnas. Jei mane ir pažino, niekaip neišsidavė. Įsitaisiau prie vieno iš keturių laisvų kompiuterių, skubiai parašiau Niujorko laikraščių adresą. Archyvuose vėl nurodžiau gegužės dvidešimt penktąją — kitą dieną po to, kai vaizdo kamera užfiksavo Nataliją. Vykdydamas mano prašymą kompiuteris, rodos, užtruko amžinybę.

Greičiau, greičiau...

Pagaliau ekrane nušvito antraštė:

NUŠAUTAS FILANTROPAS

Savo biure žuvo Arčeris Mainoras

Panūdau rikteleėti „Eureka!“, bet susitvardžiau. Mainoras. O, čia tikrai ne sutapimas. Įsijungiau straipsnį.

Vakar savo teisinių paslaugų firmos biure, įsikūrusiame Parko aveniu dangoraižyje, nužudytas Arčeris Mainoras, garsaus mafijos vadeivos Maksvelo Mainoro sūnus ir aukų teisių advokatas, kurio žmogžudystę, matyt, sankcionavo tėvas. Žinomas kaip doros keliu žengęs Mainoro sūnus Arčeris Mainoras bendradarbiavo su nusikaltimų aukomis, pastarosiomis savaitėmis netgi viešai pasmerkė tėvą ir apygardos prokurorui pažadėjo pateikti šeimos piktadarysčių įrodymus.

Daug išsamių smulkmenų neaptikau. Paieškos sistemos langelyje vėl įvedžiau „Arčeris Mainoras“. Visą kitą savaitę laikraštis apie jį spausdino mažiausiai po vieną straipsnį per dieną. Perverčiau juos mėgindamas rasti kokių pėdsakų, ryšį tarp Arčerio Mainoro ir Natalijos. Mano dėmesį patraukė žinia, parašyta po dviejų parų nuo advokato mirties.

NIUJORKO POLICIJOS DEPARTAMENTAS IEŠKO SU MAINORO NUŽUDYMU SUSIJUSIO LIUDININKO

Šaltinis iš Niujorko policijos teigia, kad departamentas ieško moters, kuri galimai matė Arčerio Mainoro, didvyriu virtusio vietinio gangsterio sūnaus, žmogžudystę. NPD atsisakė ką nors komentuoti. „Mes kruopščiai tiriame įvairią infor-

maciją, — paskelbė Anda Olsen, departamento atstovė. — Sulaikyti įtariamąjį tikimės artimiausiu metu."

Naujiena derinosi prie faktų. Bent iš dalies.

Mintyse atkūriau mylimos moters kadrą, kurį užfiksavo stebėjimo kamera, regis, įmontuota biurų pastate. Na gerai, kas toliau? Pridėk du prie dviejų. Tą vakarą Natalija tikriausiai lankėsi Mainoro teisinių paslaugų firmoje. Tapo žmogžudystės liudininke. Todėl veide ir atsispindėjo baimė. Ji spruko vildamasi, kad sugebės atsiriboti nuo įvykių, bet Niujorko policijos departamentas, analizuodamas filmuotą vaizdo kamerų medžiagą, pamatė Nataliją, lekiančią per vestibiulį.

Man vis tiek stigo kažin kokios itin svarbios detalės. Nesilioviau skaitęs:

Paklausta apie nusikaltimo motyvus Olsen atsakė: „Mūsų manymu, Arčerį Mainorą nužudė, nes jis norėjo pasielgti teisingai." Šiandieną meras Blumbergas pavadino Arčerį Mainorą didvyriu. „Išsivadavęs iš šeimos gniaužtų ir praeities, jis įsiliejo į didžių niujorkiečių gretas. Mes nepamiršime nenuilstamos pagalbos aukoms ir siekių į teismą patraukti žiaurius nusikaltėlius."

Daug kam įdomu, kodėl Arčerio Mainoro, neseniai pasmerkusio tėvą Maksvelą Mainorą ir MM, žymųjį organizuotų nusikaltėlių sindikatą, nesaugojo policija. „Taip elgėmės jo prašymu", — paaiškino Olsen. Mainoro našlei artimas šaltinis užsiminė, esą jos vyras visą gyvenimą dirbo mėgindamas kompensuoti tėvo nusikaltimus. „Iš pradžių Arčeriui rūpėjo gauti gerą išsilavinimą ir gyventi dorai, — sakė šaltinis, — bet, kad ir kaip sparčiai jis bėgo, nuo siaubingo šeimos šešėlio taip ir neatitrūko."

Šiuo atveju pastangų stoka niekuo dėta. Arčeris Mainoras mūru stodavo už nukentėjusiuosius. Baigęs Kolum-

bijos universiteto teisės mokyklą, glaudžiai bendradarbiavo su teisėsaugos pareigūnais. Atstovaudavo žiaurių nusikaltėlių aukoms, reikalaudavo, kad teisiamieji būtų įkalinti kuo ilgesniam laikui ir už jo klientų kančias sumokėtų kuo didesnį atlygį.

Niujorko policijos departamentas nepanoro dalytis spėjimais, bet, pasak vienos populiarios, nors ir šokiruojančios teorijos, sūnaus žmogžudystę užsakė pats Maksvelas Mainoras. Pastarasis kaltinimų tiesiai šviesiai nepaneigė, bet pateikė trumpą oficialų pranešimą: „Mano sūnaus Arčerio mirtis sukrėtė ir mane, ir artimuosius. Prašau žiniasklaidos netrukdyti šeimai gedėti.“

Apsilaižiau lūpas ir paspaudžiau nuorodą į kitą puslapį. Pamatęs Maksvelo Mainoro nuotrauką nė kiek nenustebau. Ekrane išvydau senį siaurais ūsiukais, kurį regėjau Oto Devero laidotuvėse.

Aplinkybės pamažu aiškėjo.

Pajutau, kad sėdžiu sulaikęs kvapą. Atsilošiau ir pamėginau atsipalaiduoti. Įrėmiau pakaušį į sunertus pirštus ir užsimerkiau. Mintyse nubrėžtą ryšių ir laiko gijos lentelę papildė gausybė naujų brūkšnelių. Natalija lankėsi biurų pastate tą vakarą, kai buvo įvykdyta garsioji Arčerio Mainoro žmogžudystė. Veikiausiai buvo nusikaltimo liudininkė. Galų gale Niujorko policijos departamentas nustatė vaizdo kameros nufilmuotos moters tapatybę. Ir Natalija, baimindamasi dėl savo gyvybės, apsisprendė pasislėpti.

Tyrimą ketinau tęsti, bet faktiškai neabejojau, kad Arčerio Mainoro žudiko nepavyko sugauti ir nuteisti. Štai kodėl, prabėgus tiek daug metų, Niujorko policija tebeieškojo Natalijos.

Kas atsitiko paskui?

Natalija užmezgė ryšius su „Nauja pradžia“. Tačiau kokiu būdu? Nieko apie tai nenutuokiau. Kaip apskritai žmonės susisiekia su šia organizacija? Jos nariai greičiausiai stebi kandidatus — kaip Benedik-

tą, anksčiau žinotą Džamalo vardu. Ir patys kreipiasi į tuos, kuriems, jų nuomone, reikia pelnytos pagalbos.

Taigi Nataliją išsiuntė į „Kūrybiškumo versmės“ koloniją, tam tikra prasme organizacijos priedangą. Stačiai nuostabią, derėtų pridurti. Kai kurie atvykėliai, ko gero, ten tikrai viešėjo iš meninių paskatų. Toji vieta Natalijai pritiko abiem aspektais. Antai kaip reikia slėptis. Natalijai, matyt, nurodė tūnoti priebėgoje, kol bus išspręstas Arčerio Mainoro reikalas. Jei farai būtų sulaikę nusikaltėlį, ji būtų galėjusi sugrįžti į normalų gyvenimą. Tačiau Niujorko policijos departamentas nepanoro arba neįstengė identifikuoti nuotraukoje užfiksuotos moters. O gal nustatyti tapatybę trukdė kitos priežastys. Aš viso labo spėliojau, bet nujaučiau nuo tiesos labai nenutolęs.

Kažkuriuo metu tikrovė pakėlė savo bjaurią galvą, sužlugdydama viltis likti su ką tik sutiktu mylimuoju. Natalija tegalėjo rinktis vieną iš dviejų alternatyvų: dingti arba mirti.

Todėl Natalija pranyko.

Panagrinėjau dar kelis straipsnius, susijusius su žmogžudyste, bet papildomos įdomios informacijos neberadau. Autoriai Arčerį Mainorą vaizdavo kaip mįslingą didvyrį. Nuo mažens augintą taip, kad taptų nuožmiausiu galvažudžiu. Kol būsimasis advokatas studijavo koledže, vyresnysis jo brolis buvo nužudytas „gangsterių stiliumi“. Tad perimti šeimos verslą turėjo jaunėlis. Istorija priminė „Krikštatėvio“ siužetą, tik šįkart gerasis sūnus taip ir nepasidavė. Arčeris Mainoras ne tik kategoriškai atsisakė prisidėti prie MM, bet ir nepailsdamas stengėsi sutriuškinti nusikaltėlių sindikatą.

Vėl ėmiau svarstyti, kaip čia nutiko, kad tą vakarą mano mieloji Natalija atsidūrė teisinių paslaugų firmos biure. Galbūt užsuko ten kaip klientė, bet kodėl taip vėlai? Gal pažinojo Arčerį Mainorą, tačiau iš kur? Jau rengiausi nuleisti rankas ir jos apsilankymą priskirti prie atsitiktinumų, kai man į akis krito trumpas bedvasis nekrologas.

Kas per?..

Nesusilaikęs užsimerkiau, pasitryniau akis ir vėl perskaičiau visą nekrologą. Ne, neįmanoma. Vos tik ėmė atrodyti, kad įvykiai įgauna prasmę — vos tik įtikėjau darąs pažangą — vėl sulaukiau netikėto smūgio.

41-erių Arčeris Mainoras gyveno Manhatane, buvo kilęs iš Flašingo rajono, Kvinso apygardos, Niujorko. Ponas Mainoras dirbo vyresniuoju partneriu „Pašajano, Dresnerio ir Rosenburgo" teisinių paslaugų firmoje, įsikūrusioje Loko-Horno pastate, Parko aveniu 245, Niujorke. Už savo labdaringą veiklą Arčeris yra gavęs daug apdovanojimų ir pagyrimo raštų. Jis lankė Šv. Pranciškaus parengiamąją mokyklą ir su pagyrimu baigė Lanfordo koledžą...

30 skyrius

Per mobilųjį išgirdau ponios Dinsmor atodūsį.

— Argi jūs nesate nušalintas nuo pareigų?

— Jūs manęs ilgitės. Pripažinkite.

Nors mane slėgė stiprėjančio siaubo ir sąmyšio derinys, sekretorės balsas leido pasijusti tvirčiau. Gyvenime egzistavo tik keli nekintantys dalykai. Vienas iš jų — pašmaikštavimai su ponia Dinsmor. Kol aplinkui beprotiškai sukosi pasaulis, aš sėmiausi paguodos iš savo ritualo.

— Suspenduotam asmeniui turbūt draudžiama skambinti ir pagalbiniam koledžo personalui, — tarė ponia Dinsmor.

— Net jeigu jam terūpi seksas telefonu?

Mus skyrė šimtas šešiasdešimt mylių, bet jaučiau, kaip moters akyse blyksteli rūstus, priekaištingas žvilgsnis.

— Ko pageidausite, šmaikštuoli?

— Be galo didelės paslaugos.

— Ką gausiu mainais?

— Negi negirdėjote, ką sakiau apie seksą telefonu?

— Džeikai?

Jei neapgavo atmintis, ji pirmą kartą kreipėsi į mane vardu.

— Taip?

Sekretorės balsas ūmai sušvelnėjo.

— Kas darosi? Sunku patikėti, kad jus nušalino nuo pareigų. Juk koledže visiems esate sektinas pavyzdys.

— Tai labai ilga istorija.

— Teiravotės apie profesoriaus Klainerio dukrą. Kurią įsimylėjote.

— Taip.

— Ar jos tebeieškote?

— Taip.

— Ir suspendavimas kažkaip su tuo susijęs?

— Jūs teisi.

Tyla. Ponia Dinsmor atsikrenkštė.

— Ko jums reikia, profesoriau Fišeri?

— Studento asmens bylos.

— Vėl?

— Taip.

— Jau minėjau, kad pirmiausia privalote gauti studento leidimą, — priminė sekretorė.

— Kaip ir anuo atveju, jis miręs.

— O... Koks vardas?

— Arčeris Mainoras.

Dar viena pauzė.

— Pažinojote jį? — suklusau.

— Kaip studentą, ne.

— Bet?

— Bet prisimenu prieš keletą metų „Lanford News“ skaičiusi, kad jį nužudė.

— Prieš šešerius metus.

Įjungiau automobilio variklį, nuo ausies neatplėšdamas mobiliojo.

— Ar aš teisingai supratau? — paklausė ponia Dinsmor. — Jūs bandote rasti Nataliją Eiveri?

— Teisingai.

— Ir dėl to jums prireikė patikrinti netgi ne vieno, o dviejų nužudytų studentų dosjė.

Keista, bet į savo tyrimą nė karto nežiūrėjau tokiu kampu.

— Taip, jūsų tiesa, — patvirtinau.

— Sakyčiau, tai nepanašu į meilės istoriją.

Nutylėjau. Prabėgo pora sekundžių.

— Aš jums paskambinsiu vėliau, — taip tarusi ponia Dinsmor nutraukė ryšį.

„Haid Parko“ globos namai priminė „Marriott Courtyard“ viešbutį.

Čionykštė įstaiga, aišku, dailesnė ir priešais ją stiebėsi pavėsinė, neva menanti karalienės Viktorijos laikus, tačiau man akį rėžė nuasmenintas standartiškumas, akivaizdus jos priklausymas tokių prieglaudų tinklui. Centrinis pastatas buvo trijų aukštų, jo kampuose stiebėsi dėl grožio įrengti bokšteliai. Milžiniškas užrašas skelbė: ĮĖJIMAS Į GLOBOS NAMUS. Patraukiau takeliu, užlipau neįgaliųjų vežimėliams skirtu pandusu ir atidariau duris.

Registratūroje sėdinti darbuotoja puikavosi aukšta šalmo formos šukuosena, kurią maždaug tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt ketvirtaisiais mėgo senatorių žmonos. Moteris mane pasitiko tokia medine šypsena, kad galėjau į ją pastuksenti, idant mane lydėtų sėkmė.

— Kuo galėčiau padėti?

Nusišypsojau ir skėstelėjau rankomis. Kažkur skaičiau, esą taip gestikuliuodamas atrodote nuoširdesnis ir keliate didesnį pasitikėji-

mą, o kryžiuodamas rankas ant krūtinės sukuriate priešingą įspūdį. Ar taip yra iš tiesų, nežinojau. Bet dabar taip jaučiausi, lyg man būtų magėję ką nors pastverti ir nusinešti.

— Atvykau pas Silviją Eiveri.

— Ar ji laukia jūsų? — paklausė Šalmaplaukė.

— Nemanau. Aš tiesiog važiavau netoliese.

Moters veide įžvelgiau abejonę. Kas galėtų ją kaltinti? Vargu ar daug žmonių atsitiktinai užklysta į globos namus.

— Užsiregistruosite?

— Suprantama.

Ji pasuko milžinišką svečių knygą, vieną iš tokių, kurios man asocijuojasi su vestuvėmis, laidotuvėmis arba viešbučiais iš senų filmų, ir įteikė pailgą plunksnakotį. Įrašiau savo pavardę. Registratorė atgręžė knygą į save.

— Ponas Fišeris, — lėtai perskaitė. Tada pakėlė galvą ir sumirksėjo. — Atleiskit, bet iš kur jūs pažįstate ponią Eiveri?

— Mes susipažinome per jos dukrą Nataliją. Pagalvojau, būtų gražu ją aplankyti.

— Manau, Silvija apsidžiaugs. — Šalmaplaukė pamojo kairėn. — Mūsų bendrasis kambarys laisvas ir gan jaukus. Nieko prieš, jeigu judu susitiktumėte ten?

Jaukus?

— Be abejo, — atsakiau.

Šalmaplaukė pakilo nuo kėdės.

— Tuojau grįšiu. Įsitaisykite patogiai.

Nusigavau į laisvąjį jaukų kambarį. Registratorės užmačias lengvai perpratau. Ji norėjo, kad pokalbis vyktų visiems matomoje vietoje — jeigu kartais būčiau puoselėjęs kokius slaptus kėslus. Nenuostabu. Atsarga gėdos nedaro. Patalpoje riogsojo gan mielos sofos su gėlių raštais, bet jaukumo jos nekurstė. Kaip ir kitkas. Apstatymas priminė pavyzdinę buveinę, kur idealus daiktų išdėstymas pabrėžė jos pliusus, bet šnerves dirgino su niekuo nesupainiojami antiseptiko, pra-

moninio valiklio ir — taip, drįstu teigti — senimo kvapai. Nutariau nesisėsti. Kampe stovėjo senolė su vaikštyne ir apdriskusiu chalatu. Ji dudeno nusisukusi į sieną ir audringai mostagavo rankomis.

Suzirzė naujasis vienkartinis telefonas. Pažiūrėjau į ekraną tikrindamas, kas skambina, nors šitą numerį buvau davęs tik vienam žmogui — poniai Dinsmor. Kambaryje mačiau ženklą, draudžiantį naudotis mobiliaisiais, bet, pasirodo, kartais rizikuoti neatsisakau. Žengiau į kampą, atsigręžiau į sieną kaip senutė su vaikštyne ir šnipštelėjau:

— Alio?

— Turiu Arčerio Mainoro dosjė, — pranešė ponia Dinsmor. — Ją atsiųsti elektroniniu paštu?

— Būčiau labai dėkingas. Dokumentus turite priešais save?

— Taip.

— Ar juose aptikote keistų dalykų?

— Kol kas bylos nevarčiau. Apie kokius keistumus šnekate?

— Ar galite užmesti akį?

— Ko ieškoti?

Trumpam susimąsčiau.

— Tarkim, sąsajų tarp dviejų žmogžudysčių aukų. Ar jie buvo įsikūrę tame pačiame bendrabutyje? Lankė tas pačias paskaitas?

— Į šiuos klausimus atsakyti lengva. Ne. Arčeris Mainoras mokslus baigė anksčiau, nei Todas Sandersonas įstojo į koledžą. Dar kas nors?

Mintyse atlikus aritmetikos veiksmus, į krūtinę įsiskverbė šaltukas.

— Kur jūs prapuolėte? — pasiteiravo sekretorė.

Nugurkiau seiles.

— Ar Mainoras gyveno koledžo miestelyje, kai pabėgo profesorius Klaineris?

Pakibo tyla. Po kelių sekundžių ponia Dinsmor prabilo tykesniu balsu:

— Manau, anuomet jis mokėsi pirmame arba antrame kurse.

— Galite patikrinti, ar...

— Lenkiu jus vienu žingsniu. — Mano ausis pasiekė verčiamų puslapių šnaresys. Pašnairavau į kitą kambario pusę. Apiplyšusį chalatą dėvinti, į vaikštynę pasirėmusi senutė dviprasmiškai man mirktelėjo. Atsakiau tuo pačiu. Kodėl gi ne? — Džeikai?

Ponia Dinsmor vėl į mane kreipėsi vardu.

— Taip?

— Arčeris Mainoras lankė profesoriaus Klainerio paskaitas apie pilietybę ir pliuralizmą. Čia parašyta, kad jo žinios įvertintos A balu.

Šalmaplaukė grįžo stumdama vežimėlį su Natalijos motina. Silviją Eiveri teko regėti per jos dukters vestuves, vykusias prieš šešerius metus. Jau tada buvo akivaizdu, kad gyvenimas šios moters neglostė ir, sprendžiant iš dabartinio vaizdo, padėtis nė trupučio nepagerėjo.

Tebeglausdamas telefoną prie ausies, ponios Dinsmor paklausiau:

— Kada?

— Kas kada?

— Kada Arčeris Mainoras lankė paskaitas?

— Minutėlę. — Sekretorei tyliai aiktelėjus, atsakymą supratau anksčiau, nei ji atsakė. — Tada, kai profesorius paliko koledžą.

Sulinksėjau. Štai iš kur A įvertinimas. Tą semestrą visi gavo aukščiausius balus.

Galvoje mintys sūkuriavo kaip paklaikusios. Vis dar sukdamasis jų verpete, padėkojau poniai Dinsmor ir išjungiau telefoną, tuo metu Šalmaplaukė pristūmė vežimėlį šalia manęs. Tikėjausi, kad galėsime pakalbėti vieni, bet registratorė stoviniavo lūkuriuodama. Atsikrenkščiau.

— Ponia Everi, tikriausiai manęs nepamenate...

— Natalijos vestuvės, — nė nesuabejojusi atsiliepė ji. — Jūs gi tas prislėgtas vaikinas, kurį metė mano duktė.

Pakėliau akis į Šalmaplaukę. Toji nuleido ranką ant ponios Eiveri peties.

— Ar gerai jaučiatės, Silvija?

— Žinoma, — nukirto ji. — Eikit sau ir palikite mus ramybėje.

Medinis vypsnys nė nevirptelėjo, antra vertus, medžiai retai kada virpa. Šalmaplaukė grįžo prie savo stalo. Ir dar kartą įsispoksojo į mus tarsi sakydama: *Gal aš ir nesu greta, bet akių nuo jūsų nenuleisiu.*

— Jūs pernelyg aukštas, — į mane kreipėsi Silvija Eiveri.

— Atleiskite.

— Neatsiprašinėkite. Tik, po velnių, prisėskite, kad man nereikėtų perkreipti kaklo.

— O, atleiskite.

— Ir vėl tie atsiprašymai. Sėskite, sėskite.

Įsitaisiau ant sofos. Moteris įdėmiai mane nužvelgė.

— Ko norėjote?

Invalido vežimėlyje Silvija Eiveri atrodė smulki ir nugeibusi, nors, geriau pagalvojus, kas gi jame kiūtodamas sudarytų augaus ir tvirto žmogaus įspūdį? Užuot atsakęs, pateikiau savo klausimą:

— Ar kada teko gauti žinių iš Natalijos?

Ji įtariai dėbtelėjo į mane.

— Kam tai rūpi?

— Hmm, man.

— Kartais ji siunčia atvirukus. Kodėl domitės?

— Bet nematėte Natalijos?

— Ne-e. Nieko tokio. Ji tikra laisvūnė. Kai tokiems žmonėms atriši rankas, jie pakelia sparnus. Taip ir turėtų elgtis.

— Ar žinote, kur toji laisvūnė nukako?

— Nors čia ne jūsų reikalas, ji drauge su Todu gyvena užjūryje. Manau, laimingi. Tikiuosi, vieną dieną jiedu susilauks vaikelių. — Silvija Eiveri šiek tiek prisimerkė. — Kuo, sakėte, jūs vardu?

— Džeikas Fišeris.

— Džeikai jūs vedęs?

— Ne.

— Ar kada buvote susituokęs?

— Ne.

— Su kuo nors rimtai draugaujate?

Nesivarginau atsakyti.

— Gaila. — Ji palingavo galvą. — Toks augalotas, stiprus vyras... Jums derėtų vesti. Pasistengti, kad jūsų draugijoje mergina jaustųsi saugi. Nelikti vienam.

Pokalbio kryptis manęs netenkino. Atėjo metas įjungti aukštesnę pavarą.

— Ponia Eiveri?

— Taip?

— Ar žinote, kaip užsidirbu pragyvenimui?

Ji nužvelgė mane nuo galvos iki kojų.

— Jūs panašus į futbolo komandos gynėją.

— Aš esu aukštosios mokyklos profesorius.

— Tikrai?

Pasisukau visu kūnu, kad aiškiau matyčiau jos reakciją į kitus mano žodžius.

— Dėstau politologiją Lanfordo koledže.

Ir taip blyškūs moters skruostai mirtinai išbalo.

— Ponia Klainer?

— Mano pavardė kitokia.

— Šiuo metu. Mergautinę susigrąžinote, kai jūsų vyras atsisveikino su Lanfordu.

Silvija Eiveri užsimerkė.

— Kas jums papasakojo?

— Ilga istorija.

— Užsiminė Natalija?

— Ne. Niekada. Net kai ją atsivežiau į koledžo miestelį.

— Gerai. — Moteris drebančia ranka prisidengė lūpas. — Dieve, kaip jūs išsiaiškinote?

— Man reikia pasikalbėti su buvusiu jūsų vyru.

— Ką? — Jos akys iš baimės išsprogo. — O ne, to negali būti...

— Ko negali būti?

Ji sustingo, delnu užspaudusi burną.

— Prašau, ponia Eiveri. Aš privalau su juo pasikalbėti.

Natalijos motina stipriai užsimerkė tarytum mintyse pabaisą šalin vejantis vaikas. Dirstelėjau per jos petį. Šalmaplaukė žiūrėjo į mus nebeslėpdama smalsumo. Parodžiau, kad viskas gerai — prisiverčiau nutaisyti tokį pat nenatūralų vypsnį, koks buvo iškreipęs ir jos veidą.

Silvija Eiveri sukuždėjo:

— Kodėl išvis apie tai prašnekote?

— Man būtina kai ką su juo aptarti.

— Prabėgo tiek daug laiko. Ar bent numanote, kiek įdėjau pastangų, kad susitaikyčiau su praeitimi? Ar įsivaizduojate, kiek kančių patyriau?

— Aš nenoriu nieko skaudinti.

— Ne? Tada liaukitės. Kurių galų jums reikalingas tas žmogus? Ar žinote, kaip į jo pabėgimą reagavo Natalija?

Tylėjau vildamasis, kad ji atsivers. Mano lūkesčiai išsipildė.

— Supraskite, Džulija buvo maža. Ir tėvo beveik neprisiminė. Bet Natalija?! Ji taip ir neatsigavo. Ir niekada jo nepamiršo.

Virpanti Silvijos Eiveri ranka vėl pakilo prie veido. Ji nusigręžė. Dar kiek palaukiau, bet moteris aiškiai nesirengė tęsti.

Atlyžti neketinau.

— Kur profesorius Klaineris apsistojęs?

— Kalifornijoje.

— Kur tiksliai?

— Nenumanau.

— Los Andžele? San Franciske? San Diege? Valstija didelė.

— Juk sakiau, nežinau. Mudu nebendraujame.

— Tada kodėl teigiate, kad jis Kalifornijoje?

Klausimas privertė pašnekovę trumpam nuščiūti. Jos veide kažin kas sušmėžavo.

— Aš neteigiu. Galimas daiktas, jis persikraustė.

Melas.

— Savo dukras tikinote, kad jų tėvas vėl vedė.

— Teisingai.

— Kaip sužinojote?

— Aronas paskambino ir pranešė.

— Minėjote, kad judu nebendraujate.

— Jau labai seniai.

— Koks jo žmonos vardas?

Ji papurtė galvą.

— Visiškai nenumanau. Nepasakyčiau jums, net jeigu žinočiau.

— Kodėl? Dėl dukterų klausimų nekyla. Mėginote jas apsaugoti. Bet kodėl vardą slėptumėte nuo manęs?

Silvija Eiveri akimis pašaudė kairėn dešinėn. Nusprendžiau blefuoti.

— Aš tikrinau metrikacijos duomenis, — tariau. — Jūs taip ir neišsiskyrėte.

Ji tyliai sudejavo. Šalmaplaukė aimanos negalėjo išgirsti, bet krustelėjo ausimis it šuo, reaguojantis į garsus, kurių niekas kitas nepajėgia užfiksuoti. Registratorę vėl apdovanojau šypsena — esą pas mus „viskas gerai".

— Kaip jūsų vyrui pavyko antrą kartą vesti, jeigu judu oficialiai neišsituokę?

— Klauskite jo.

— Ponia Eiveri, kas išties nutiko?

Moteris pakratė galvą.

— Tai neturi reikšmės.

— Aronas Klaineris nepabėgo su studente, ar ne?

— Pabėgo. — Šįsyk stengtis tvirtai kalbėti atėjo eilė jai. — Ir mane paliko.

— Žinote, kad Lanfordo koledžo miestelis nedidelis?

— Be abejo. Juk ten gyvenau septynerius metus. Na ir kas?

— Naujiena, kad studentė spruko su dėstytoju, plačiai nuskambėtų. Mums skambintų tėvai. Į posėdžius burtųsi personalas. Dar kas nors įvyktų. Aš tikrinau archyvus. Tuo laiku, kai jūsų sutuoktinis dingo, niekas mokslų nemetė. Jokia studentė nenumojo ranka į paskaitas. Jokia mergina nedingo be pėdsakų.

Vėl blefavau, bet jaučiau, kad esu teisus. Tokiuose mažuose koledžuose kaip Lanfordas išsaugoti paslaptis sudėtinga. Apie mokinę, išdūmusią drauge su profesoriumi, žinotų visi, ypač ponia Dinsmor.

— Gal ji studijavo Striklande. Gretimame valstijos koledže. Taip, man rodos, ten ir mokėsi.

— Nieko panašaus, — atkirtau.

— Prašau... — maldaujamai tarė ponia Eiveri. — Ko jūs siekiate?

— Jūsų vyras prapuolė. Dabar, po dvidešimt penkerių metų, išgaravo ir jo dukra.

Mano žodžiai patraukė jos dėmesį.

— Ką? — moteris taip ryžtingai suskato purtyti galvą, kad man priminė užsispyrusį vaiką. — Kaip sakiau, Natalija gyvena užsienyje.

— Ne, ponia Eiveri, negyvena. Ji niekada netekėjo už Todo. Vestuvės tebuvo apgaulė. Todas jau turėjo žmoną. Kiek daugiau nei prieš savaitę kažkas jį nužudė.

Numečiau truputį per daug bombų. Silvijos Eiveri galva nulinko į šoną ir žemyn, tarytum kaklas būtų virtęs guminiu. Pastebėjau, kad Šalmaplaukė stvėrė telefono ragelį. Įbedusi žvilgsnį į mane, registratorė ėmė su kažkuo kalbėti. Medinis vypsnys išnyko.

— Natalija buvo tokia linksma mergaitė. — Pašnekovės smakras tebesirėmė į krūtinę. — Jūs negalite įsivaizduoti. Arba galite. Juk ją mylėjote. Pažinote tikrąją Nataliją, bet gerokai vėliau, kai daug kas grįžo į savas vėžes.

— Iš kur grįžo?

— Vaikystėje mergaitė gyveno dėl savo tėvo. Kai po paskaitų mano vyras įžengdavo pro duris, ji atlėkdavo džiugiai krykštaudama. — Silvija Eiveri pakėlė galvą. Veide nušvito atoki šypsena, akys

smigo į tolimos praeities vaizdus, išnirusius iš atminties. — Aronas ją sugriebdavo ir imdavo sukti, o Natalija kvatodavo...

Moteris krestelėjo smakru.

— Mes jautėmės neapsakomai laimingi.

— Kas atsitiko, ponia Eiveri?

— Jis pabėgo.

— Kodėl?

Ji palingavo galvą.

— Nesvarbu.

— Anaiptol.

— Vargšė Natalija. Ji nepajėgė susitaikyti, ir dabar...

— Kas dabar?

— Jūs nesuprasite. Neįstengsite.

— Padėkite man.

— Kodėl? Kas jūs toks, po velnių?

— Aš esu tas, kuris ją myli, — atsakiau. — Aš esu tas, kurį myli ji.

Silvija Eiveri nežinojo, kaip reaguoti. Vis dar spiginosi į grindis, lyg nesugebėdama nuo jų atplėšti žvilgsnio.

— Kai Aronas spruko nuo mūsų, Natalija pasikeitė. Augo niūri ir užsisklendusi. Smagiosios mergytės netekau. Mano vyras tarsi pasigrobė dukters gyvenimo džiaugsmą. Ji nesuvokė, kodėl taip įvyko. Kodėl ją paliko? Kuo ji prasikalto? Kodėl tėvas jos nebemylėjo?

Mintyse išvydau Nataliją — mažą, sutrikusią, tėvo apleistą mergaitę. Krūtinėje pajutau skausmą.

— Jūs nenutuokiate, kaip ilgai jai stigo pasitikėjimo. Duktė visus atstumdavo, bet niekada neišsižadėjo vilties. — Moteris atsigręžė į mane. — Džeikai, ar ką nors žinote apie viltį?

— Spėju, kad taip, — atsakiau.

— Pasaulyje nėra nieko žiauresnio. Jau verčiau mirti. Kai išleidi kvapą, skausmo nebelieka. O viltis kelia tave į padanges vien tam, kad nudrėbtų ant kietos žemės. Viltis delne sūpuoja tavo širdį ir kumščiu ją traiško. Nepaliaujamai. Nuolat. Štai ką viltis daro.

Ponia Eiveri nuleido rankas ant kelių ir mane pervėrė rūsčiu žvilgsniu.

— Todėl aš mėginau atimtį viltį.

Linktelėjau.

— Siekėte, kad Natalija užmirštų tėvą.

— Taip.

— Tvirtindama, esą jis pabėgo?

Jos akyse susikaupė ašaros.

— Galvojau, kad taip visiems bus geriau. Nejau neaišku? Maniau, taip padėsiu dukrai jį pamiršti.

— Jūs sakėte Natalijai, kad tėvas antrą kartą vedė. Ir susilaukė kitų vaikų. Bet melavote, tiesa?

Silvija Eiveri neatsiliepė. Jos veidas pasidarė dar atšiauresnis.

— Ponia Eiveri?

Ji pakėlė galvą.

— Jums laikas išeiti.

— Privalau sužinoti...

— Man nerūpi, ką jūs privalote. Palikite mane vieną.

Moteris pariedėjo atbula. Įsikibau į vežimėlį, ir šis iškart sustojo. Kelius dengusi vilnonė antklodė nuslydo ant grindų. Kai dirstelėjau apačion, atgniaužiau pirštus nelaukdamas nurodymo. Dešinioji moters koja iki pusės buvo amputuota. Silvija Eiveri sąmoningai lėtai užsitraukė apklotą. Norėjo, kad pamatyčiau galūnę.

— Diabetas, — tarė man. — Kojos netekau prieš trejus metus.

— Užjaučiu.

— Patikėkite, čia niekis. — Ištiesiau ranką, bet Natalijos motina nustūmė ją šalin. — Sudie, Džeikai. Nelįskite prie mano šeimos. — Ji vėl ėmė riedėti atgal. Neturėjau kitos išeities. Teko sviesti atominę bombą.

— Ar pamenate studentą Arčerį Mainorą?

Vežimėlis sustingo. Moters žandikauliai nukaro.

— Lanfordo koledže Arčeris Mainoras lankė jūsų vyro paskaitas, — pridūriau. — Ar jį atsimenate?

— Kaip?.. — Lūpos krutėjo, bet kelias sekundes jokie garsai pro jas neišsprūdo. Galop pasigirdo: — Prašau. — Anksčiau balse tebuvo girdėti baimingos gaidos, o dabar moteris atrodė kone pašiurpusi iš siaubo. — Meldžiu, palikite tai ramybėje.

— Žinote, Mainoras negyvas. Jis nužudytas.

— Na, ir puiku. — Ponia Eiveri kaipmat užsičiaupė lyg pasigailėjusi ištartų žodžių.

— Papasakokite, kas įvyko.

— Meskite viską iš galvos.

— Negaliu.

— Nesuprantu, kuo jūs čia dėtas. Kodėl kišatės ne į savo reikalus. — Ji papurtė galvą. — Vargu ar reikėtų stebėtis.

— Kuo?

— Kad Natalija jus pamilo.

— Ką turite omeny?

— Esate svajotojas, kaip ir jos tėvas. Jis irgi nesitaikstydavo su aplinkybėmis. Kai kurie to paprasčiausiai nesugeba. Aš — sena moteris. Išklausykite mane. Džeikai, pasaulyje apstu painių dalykų. Matantiesiems tik juodą arba tik baltą spalvas visuomet atsirūgsta. Toks buvo ir mano vyras. Jis neįstengdavo nurimti. Jūs, Džeikai, traukiate tuo pačiu keliu.

Man dingojosi, kad girdžiu tolimą jos praeities aidą, susijusį su Malkolmu Hiumu, Ebanu Treinoru ir Benediktu. Prisiminiau, ką neseniai galvojau apie kito žmogaus sumušimą ir netgi žmogžudystę, kokius jausmus sužadino tos mintys.

— Kas nutiko Arčeriui Mainorui? — paklausiau.

— Jūs nesiliausite ieškoti informacijos. Rausite ją, kol visi mirs.

— Tai liks tarp mūsų, — pažadėjau. — Už šito kambario jūsų žodžiai nepasklis. Tik papasakokite.

— O jei atsisakysiu?

— Bandysiu žinias iškapstyti kitur. Taigi kas nutiko Arčeriui Mainorui?

Silvija Eiveri vėl nusigręžė, giliai susimąsčiusi pirštais ėmė timpčioti lūpas. Atsisėdau tiesiau, akimis pamėginau sugauti jos žvilgsnį.

— Žinote posakį apie obuolį, riedantį netoli nuo obels?

— Taip.

— Vaikis stengėsi. Arčeris Mainoras troško tapti obuoliu, kuris nusiristų kuo toliau. Būti geras. Pabėgti nuo savo kilmės. Aronas jį suprato ir stengėsi pagelbėti.

Ji neskubėdama suskato taisytis vilnonę antklodę.

— Kas vis dėlto įvyko?

— Paaiškėjo, kad koledžas — ne Arčerio galvai. Tėvas galėjo paspausti vidurinės mokyklos mokytojus. Tie rašydavo A įvertinimus. Nežinau, ar vaikinas tikrai nusipelnė tokio aukšto stojamųjų testo įvertinimo. Nežinau, kaip sugebėjo patekti į Lanfordą, tačiau studijuoti jam buvo per sunku.

Silvija Eiveri nutilo.

— Tęskite, — paprašiau.

— Nėra reikalo.

Staiga atsiminiau, ką sakė ponia Dinsmor, kai pirmąkart ją kamantinėjau apie profesorių Aroną Klainerį.

— Anuomet buvo kilęs skandalas dėl nusirašinėjimo, ar ne?

Jos kūno kalba liudijo, kad pataikiau į dešimtuką.

— Sukčiavo Arčeris Mainoras?

Moteris neatsiliepė, nors patvirtinimo nė nereikėjo.

— Ponia Eiveri?

— Semestro darbą jis nusipirko iš absolvento, kuris mokslus baigė prieš metus ir už rašinį buvo gavęs A. Arčeris darbą perrašė ir pristatė kaip savo. Nepakeitė nė vieno žodžio. Manė, kad Aronas jo neprisimins. Tačiau mano vyras nieko neužmiršta.

Koledžo taisykles puikiai žinojau. Už tokias apgavystes studentai automatiškai šalinami iš Lanfordo.

— Ar jūsų sutuoktinis informavo koledžo valdžią?

— Prašiau jo taip nesielgti. Suteikti Arčeriui dar vieną galimybę. Be abejo, antras šansas man nė kiek nerūpėjo, bet aš kai ką suvokiau.

— Kad Mainoro šeima neapsidžiaugs.

— Aronas manęs nepaklausė.

— Kam pranešė?

— Katedros vedėjui.

Man nudiegė širdį.

— Malkolmui Hiumui?

— Taip.

Atsilošiau.

— Kaip Malkolmas reagavo?

— Norėjo, kad Aronas šį reikalą užmirštų. Liepė eiti namo ir gerai pamąstyti.

Prisiminiau, kaip pats siekiau nubausti Ebaną Treinorą. Bendraudamas su manimi jis kalbėjo panašiai, ar ne? Malkolmas Hiumas. Na, valstybės sekretoriumi netapsi, jei nemokėsi sudaryti sutarčių, neturėsi derybininko gebėjimų ir nesuvoksi, kad pasaulis užtvindytas pilka spalva.

— Džeikai, aš labai nuvargusi.

— Vieno dalyko vis tiek nesuprantu.

— Liaukitės.

— Apie Arčerio Mainoro suktybę valdžia taip ir nesužinojo. Studijas jis baigė su pagyrimu.

— Mes sulaukėme grasinančių skambučių. Mane aplankė kažkoks vyriškis. Įsibrovė į namus, kol prausiausi duše. Grįžusi į miegamąjį radau jį sėdintį ant lovos. Laikantį Natalijos ir Džulijos fotografijas. Žmogus nepratarė nė žodžio. Tik sėdėjo rankoje spausdamas nuotraukas. Galiausiai atsistojo ir žengė pro duris. Ar bent numanote, kaip jaučiausi?

Prisiminiau Denį Cukerį, kuris prasibrovė į mano buveinę ir įsitaisė ant lovos.

— Vyrui sakėte?

— Žinoma.

— Ir?

Šįsyk ponia Eiveri atsiliepė po užsitęsusios pauzės:

— Manau, jis pagaliau susiprotėjo, kas mums gresia. Deja, per vėlai.

— Kaip elgėsi?

— Paliko namus. Dėl mūsų.

Linktelėjau įsisąmoninęs esmę.

— Tačiau Natalijai iškloti tiesos negalėjote. Nei dukrai, nei kam kitam. Antraip jų saugumui irgi būtų kilęs pavojus. Todėl sumelavote, kad vyras pabėgo. Vėliau persikraustėte kitur ir susigrąžinote mergautinę pavardę.

— Taip.

Jutau, kad pro akis šį tą praleidau. Ir, įtariau, praleidau nemažai. Kai kur nesuėjo galai, smegenų užkaboryje kažin kas kirbėjo, tik dar nesupratau, kas tiksliai. Nors... kaip, pavyzdžiui, po dviejų dešimtmečių Natalija susidūrė su Arčeriu Mainoru?

— Natalija tikėjo, kad tėvas ją apleido, — ištariau.

Ji viso labo užsimerkė.

— Bet, anot jūsų, su tuo nesusitaikė.

— Ir nesiliovė manęs spaudusi. Ją slėgė begalinis liūdesys. Man nederėjo meluoti. Bet ar turėjau, iš ko rinktis? Tik stengiausi apsaugoti savo mergaites. Jūs nesuprasite, ko motinai kartais tenka imtis. Aš privalėjau saugoti dukras, aišku?

— Taip.

— Tik pažiūrėkite, kas įvyko. Ko prikrėčiau. — Silvija Eiveri delnais užsidengė veidą ir pratrūko raudoti. Senolė su vaikštyne ir skarmaluotu chalatu liovėsi bendrauti su siena. Sprendžiant iš išvaizdos, Šalmaplaukė rengėsi įsiterpti į pokalbį. — Ir kodėl nesukurpiau kitos istorijos! Natalija rėmė mane prie sienos, reikalavo papasakoti, kas nutiko tėvui. Niekaip neatlyžo.

Galų gale susigaudžiau, ką ji bando pasakyti.

— Todėl išklojote tiesą.

— Melas sugriovė jos gyvenimą. Įsivaizduokite, kaip sunku vai-

kui augti galvojant, kad tėvas štai taip nuo jo nusisuko. Natalijai reikėjo, kad būtų padėtas taškas. Tokios galimybės jai nesuteikiau. Todėl taip, galiausiai atskleidžiau tiesą. Užtikrinau, kad tėvas ją mylėjo. Kad ji nieko blogo nepadarė. Kad jis nė už ką savo noru nebūtų jos palikęs.

Poniai Eiveri šnekant, vis linkčiojau.

— Ir papasakojote apie Arčerį Mainorą. Štai kodėl tądien Natalija ten lankėsi.

Ji neatsiliepė. Toliau liejo ašaras. Neapsikentusi Šalmaplaukė ėjo prie mūsų.

— Kur dabar jūsų vyras?

— Tikrai nežinau.

— O Natalija? Kur ji?

— Nežinau. Bet... Džeikai?

Šalmaplaukė jau stypsojo greta.

— Pakaks.

Registratorės raginimą abu nuleidom negirdom.

— Ką, ponia Eiveri?

— Susitaikykite su padėtimi. Dėl mūsų visų. Nesielkite kaip mano vyras.

31 skyrius

Nusigavęs iki greitkelio, įsijungiau „iPhone". Vargu ar buvau sekamas. Net jei ir taip, stebėtojai mane aptiktų 287-ajame kelyje, netoli „Palisades" prekybos centro. Nors nemanau, kad iš informacijos peštų didelės naudos. Pasukau į dešinę ir sustojau kelkraštyje. Išmaniajame telefone radau dar du elektroninius laiškelius ir tris praleistus, vis primygtinesnius Šantos skambučius. Taigi iš viso pastarųjų buvo penki. Pirmose dviejose žinutėse ji mandagiai ragino paskambinti. Kitose dviejose prašė gerokai reikliau. Paskutinėje metė milžinišką jauką:

Kam: Džeikobui Fišeriui
Nuo: Šantos Niulin

Džeikai, užteks mane ignoruoti. Aptikau svarbią sąsają tarp Natalijos Eiveri ir Todo Sandersono.

Šanta

Oho. Pasukau „Tappan Zee“ tiltu ir prie pirmojo išvažiavimo kelkraštyje sustabdžiau automobilį. Išjungęs „iPhone“, čiupau vieną iš mobiliųjų. Paskambinau Šantai. Ji atsiliepė po antro pyptelėjimo.

— Gerai jau, gerai, — tarė. — Tu ant manęs siunti.

— Niujorko policijai davei šito telefono numerį. Padėjai jiems mane susekti.

— Taip, esu kalta, bet viską dariau tavo labui. Kas, jei būtum pašautas arba suimtas dėl pasipriešinimo pareigūnams?

— Tačiau aš nesipriešinau. Pabėgau nuo kažkokių pusgalvių, kurie bandė mane nužudyti.

— Klausyk, Malholandą neblogai pažįstu. Jis geras vyras. Nenorėjau, kad koks karštakošis į tave kulką paleistų.

— Už ką? Manęs faktiškai niekuo neįtaria.

— Nesvarbu, Džeikai. Tau nebūtina manimi pasikliauti. Išgyvensiu. Tačiau mums reikia šnektelėti.

Išjungiau variklį.

— Rašei, kad aptikai sąsają tarp Natalijos Eiveri ir Todo Sandersono.

— Aha.

— Kokią?

— Pasakysiu, kai susitiksime. Akis į akį.

Trumpam susimąsčiau.

— Džeikai, FTB norėjo tave sulaikyti ir išsamiai apklausti. Federalus patikinau, kad šį reikalą sutvarkyčiau veiksmingiau.

— Federalus?

— Taip.

— Ko jiems iš manęs prireikė?

— Paprasčiausiai atvažiuok. Viskas gerai, patikėk manimi.

— Kurgi ne.

— Gali kalbėti su manimi arba su FTB. — Šanta atsiduso. — Jei atskleisiu, kur šuo pakastas, ar pažadi atvykti?

Pagalvojęs atsakiau:

— Taip.

— Garbės žodis?

— Prisiekiu. Na, kas vyksta?

— Džeikai, tai susiję su banko apiplėšimu.

Pakeliui į Lanfordą, Masačusetsą, taisykles laužanti, ties praraja svyruojanti naujoji mano asmenybė pažeidė aibę greitį ribojančių ženklų. Mėginau perprasti tam tikrus sužinotus dalykus, derinau juos tarpusavyje, kėliau įvairias teorijas ir prielaidas, jas atmesdavau ir vėl tikrindavau. Kai kuriais aspektais padėtis aiškėjo, kita vertus, netrūko detalių, kurios atrodė pernelyg pritemptos prie bendro vaizdo.

Iki šiol ramybės nedavė daugybė neatsakytų klausimų, įskaitant svarbiausią: kur Natalija?

Prieš dvidešimt penkerius metus profesorius Aronas Klaineris užsuko pas katedros vedėją Malkolmą Hiumą, nes demaskavo studentą, nuplagijavusį (tiksliau, nusipirkusį) baigiamąjį semestro darbą. Mano senasis mentorius nedviprasmiškai pasiūlė numoti ranka — to paties prašė ir manęs, kai užsispyriau dėl Ebano Treinoro.

Paspėliojau, kas konkrečiai grasino Arono Klainerio šeimai: pats Arčeris Mainoras ar MM samdiniai? Koks skirtumas? Tie žmonės profesorių taip įbaugino, kad jis suprato privaląs dingti. Mėginau save įsivaizduoti jo vietoje. Klaineris greičiausiai jautėsi persigandęs, įspraustas į kampą, patekęs į spąstus.

Į ką jis kreiptųsi pagalbos?

Į galvą vėl šovė: į Malkolmą Hiumą.

Po daugelio metų į tokią pat bėdą pakliuvo Klainerio duktė, ji irgi buvo persigandusi, įsprausta į kampą, patekusi į spąstus...

Kad ir kur žiūrėčiau, visur šviečia senojo mentoriaus pirštų atspaudai. Man verkiant reikėjo su juo pakalbėti. Surinkau Malkolmo telefono numerį, bet Floridoje vėl niekas nepakėlė ragelio.

Šanta Niulin gyveno mūriniame sublokuotame name, kurį mano motina būtų apibūdinusi kaip „pretenzingą". Pastatas turėjo skliautuotus langus ir gėlių dėžėmis apkrautas palanges. Kiekviena smulkmena atrodė idealiai simetriška. Akmenimis grįstu takeliu pasiekiau duris ir spustelėjau skambutį. Nustebau tarpduryje išvydęs maždaug penkerių šešerių metų mergaitę.

— Kas jūs? — pasiteiravo ji.

— Džeikas. O tu kuo vardu?

Mažylė jau žiojosi atsakyti, bet prie mūsų atbėgo suirzusi Šanta. Plaukus buvo susirišusi, tačiau sruogos vis vien krito virš akių. Kaktą margino prakaito lašai.

— Makenze, aš priimsiu svečią, — tarė Šanta mergaitei. — Argi tau nesakiau neiti prie durų, jei greta nėra suaugusiojo?

— Ne, nesakei.

— Hmm, gal ir tavo tiesa. — Ji atsikrenkštė. — Taigi tau nevalia atidaryti durų, kai šalia nėra suaugusio žmogaus.

Mergytė pirštu dūrė į mane.

— Jis šalia. Ir jis suaugęs.

Šanta nukreipė į mane dirglų žvilgsnį. Aš pagūžčiojau pečiais. Mažė teisi. Šanta pakvietė mane vidun ir paliepė Makenzei žaisti poilsio kambaryje.

— Ar galima į lauką? — paklausė mergytė. — Noriu pasisupti.

Šanta dirstelėjo į mane. Vėl patraukiau pečiais. Neblogai pramokau jais gūžčioti.

— Be abejo. Į kiemą galime eiti visi. — Jos veidą perkreipė ne-

natūrali šypsena, ir mane apėmė baimė, kad lūpas teks susegti sąvaržėlėmis.

Vis dar nenutuokiau, nei kas toji Makenzė, nei ką vaikas čia veikė, bet dabar man rūpėjo svarbesni dalykai. Mes nužingsniavome į užpakalinį kiemelį. Ten išvydau naujutėlaitį kedrinį žaidimų aikštelės komplektą: arkliuką-sūpuokles, čiuožyklą, stoginę, smėlio dėžę. Kiek žinojau, Šanta gyveno viena, todėl permainos sužadino smalsumą. Makenzė užšoko pasisupti ant arkliuko.

— Mano sužadėtinio duktė, — paaiškino Šanta.

— O...

— Tuoksimės rudenį. Jis atsikraustys čia.

— Neblogai.

Kurį laiką mudu stebėjome Makenzę, energingai linguojančią ant arkliuko. Mažylė pagiežingai dėbtelėjo į Šantą.

— Mergaitė manęs nekenčia, — tarė bičiulė.

— Nejau vaikystėje neskaitei pasakų? Tu esi piktoji pamotė.

— Ačiū, nuraminai. — Ji atsisuko į mane. — Vaje, atrodai siaubingai.

— Ar dabar turėčiau pasakyti: „Tau derėtų pamatyti kitą vyruką“?

— Džeikai, ką tu darai?

— Ieškau mylimo žmogaus.

— Ar ji bent nori būti surasta?

— Širdžiai neįsakysi.

— Neįsakysi peniui, — atkirto ji. — Širdis paprastai būna protingesnė.

Teisybė, pamaniau.

— Na ką išklosi apie banko apiplėšimą?

Šanta pridengė akis, kad į jas nespigintų saulė.

— Kokie mes nekantrūs.

— Nesu nusiteikęs žaisti.

— Gerai. Ar prisimeni, kaip pirmą kartą paprašei patikrinti Nataliją Eiveri?

— Taip.

— Įvedusi pavardę į sistemą, gavau du rezultatus. Vienas susijęs su Niujorko policijos departamentu. Reikšmingas. Detektyvams ji nepaprastai svarbi. Pažadėjau laikyti informaciją paslaptyje. Tu esi mano draugas. Noriu tavimi pasikliauti. Bet aš esu ir teisėtvarkos pareigūnė. Man nevalia pasakoti bičiuliams apie vykdomus tyrimus. Aišku?

Vos pastebimai linktelėjau, savo gestu ne tiek pritardamas, kiek ragindamas kalbėti toliau.

— Anuomet antra byla manęs beveik nesudomino. Mat tyrėjai neieškojo Natalijos ir nė nesiekė su ja pakalbėti. Vardas buvo paminėtas visiškai probėgšmais.

— Kur konkrečiai?

— Minutėlę. Leisk man pasakoti iš eilės.

Vėl linktelėjau. Iš pradžių kaip užsikirtęs gūžčiojau pečiais, dabar nesilioviau kinksėjęs galva.

— Ketinu parodyti tau gerą valią, — tarė ji. — Man nebūtina taip elgtis, bet aš susisiekiau su detektyvais iš Niujorko policijos, ir jie suteikė leidimą. Privalai suprasti. Šiuo atveju jokių teisinių paslapčių neišduosiu.

— Tenkiniesi draugystės išdavyste.

— Tai smūgis žemiau juostos.

— Aha, žinau.

— Ir aš jo nenusipelniau. Mėginau tau padėti.

— Atleisk. Na, ką tau atskleidė Niujorko policija?

Šanta patylėjo porą sekundžių kankindama mane.

— Detektyvų nuomone, Natalija Eiveri tapo žmogžudystės liudininke — tiksliau, matė žudiką ir galėtų jį atpažinti. Be to, pareigūnai įsitikinę, kad žudikas užima aukštą padėtį organizuoto nusikalstamumo pasaulyje. Tavosios Natalijos padedama policija įkištų už grotų vieną galingiausių Niujorko gangsterių.

Palaukiau, kol Šanta pratęs. Bet ji daugiau nieko nebepridūrė.

— Kas dar?

— Galiu pasakyti tik tiek.

Krestelėjau galvą.

— Laikai mane visišku kvailiu?

— Ką?

— Aš dalyvavau apklausoje. Niujorko detektyvai parodė filmuotą stebėjimo kameros medžiagą, aiškino, esą jiems reikėtų pakalbėti su Natalija. Tavo pateiktą informaciją jau žinojau. Svarbiausia, *tu* žinojai, kad visa tai žinau. Rodai gerą valią? Susimildama. Tu tikiesi įgyti mano pasitikėjimą nepapasakodama nieko naujo.

— Netiesa.

— Kas žudiko auka?

— Man draudžiama...

— Arčeris Mainoras, Maksvelo Mainoro sūnus. Policija spėja, kad Maksvelas užsakė savo sūnaus žmogžudystę.

Ji apstulbo.

— Kaip išsiaiškinai?

— Nesunkiai. Pasakyk man vieną dalyką.

Šanta pakratė galvą.

— Negaliu.

— O kaipgi gera valia? Esi skolinga man, tiesa? Ar Niujorko policija numano, ką tą vakarą Natalija ten veikė? Atskleisk tik tiek.

Jos akys nukrypo į žaidimų aikštelę. Palikusi arkliuką-sūpuokles Makenzė traukė čiuožyklos link.

— Nenumanau.

— Visiškai?

— Pareigūnai peržiūrėjo Loko-Horno pastate sumontuotų vaizdo kamerų įrašus. Toje vietoje įrengta pažangi apsaugos sistema. Pirmajame fragmente tavo mergina bėga dvidešimt antro aukšto koridoriumi. Natalija užfiksuota ir lifte, bet geriausiai matoma tau rodytame kadre, kuriame ji lekia iš pirmo aukšto vestibiulio.

— Ar kameros įamžino žudiką?

— Nieko daugiau tau nepapasakosiu.

— Paklausčiau „negali ar nenori", bet frazė nuskambėtų klaikiai banaliai.

Šanta susiraukė. Iš pradžių nusprendžiau, kad jai nepatiko mano žodžiai, bet netrukus suvokiau, jog piktas žvilgsnis skirtas ne man. Mergaitė stovėjo šliaužynės viršuje.

— Makenze, tai pavojinga.

— Aš visada taip darau, — atrėžė mažoji.

— Man nerūpi. Prašau čiuožti atsisėdus.

Ji prisėdo, bet nenučiuožė.

— Banko apiplėšimas? — priminiau.

Šanta palingavo galvą — vėlgi ne dėl to, ką pasakiau, o dėl užsispyrėlės, įsitaisiusios ant čiuožyklos.

— Ar esi girdėjęs apie keletą bankų apiplėšimų Niujorko teritorijoje?

Mintyse atkūriau kelis skaitytus straipsnius.

— Nusikaltėliai žygių imdavosi naktimis, kai bankai nedirbdavo. Žiniasklaida banditus praminė „Nematomaisiais" ar kažkaip panašiai.

— Teisingai.

— Kuo čia dėta Natalija?

— Jos pavardė minima viename iš apiplėšimų — prieš dvi savaites Kanalo gatvėje, centriniame Manhatane, įsibrauta į banką, kuris laikomas saugesniu už Fort Noksą. Vagys pagrobė dvylika tūkstančių dolerių grynaisiais ir saugykloje išlaužė keturis šimtus seifų.

— Dvylika tūkstančių — menkas grobis.

— Taip. Kad ir ką rodo filmuose, bankai savo požemiuose milijonų dolerių nekaupia. Vis dėlto pralobti galima iš seifų saugyklos. Štai kaip tie veikėjai pasipelnė. Mirus senelei, mano motina į banko seifą padėjo jos žiedą su keturių karatų deimantu, ketindama kada nors tą dirbinį perleisti man. Vien žiedas kainuoja apytikriai keturiasdešimt tūkstančių. Kas žino, kokių dar gėrybių ten slypėjo. Po vieno

iš ankstesnių apiplėšimų draudikai sulaukė prašymų kompensuoti trijų milijonų septynių šimtų tūkstančių dolerių vertės žalą. Be abejo, žmonės linkę meluoti. Staiga paaiškėja, kad seife buvo saugoma brangi šeimos relikvija. Na, supranti, apie ką kalbu.

Aš supratau. Bet dėl to nesukau galvos.

— Ir Natalijos pavardė iškilo per apiplėšimą Kanalo gatvėje.

— Taip.

— Kaip?

— Mikroskopiniu atžvilgiu. — Šanta parodė, koks jis menkutis, per pusę colio atskirdama smilių nuo nykščio. — Praktiškai bereikšmiu. Šiaip jau nė neatkreiptum dėmesio.

— Bet tu atkreipei.

— Dabar taip.

— Kodėl?

— Nes daugybės aplinkybių, lydinčių tavo mylimąją, neįmanoma suvokti.

Kur jau čia prieštarausi.

— Na, ką manai? — paklausė ji.

— Apie ką? Neįsivaizduoju, ką turėčiau atsakyti. Aš nežinau, kur yra Natalija, ką jau kalbėti apie menkutį niuansą, kuris ją sieja su banko apiplėšimu.

— Štai kur esmė. Tas faktorius man irgi neatrodė svarbus, kol pradėjau tikrinti kitą tavo minėtą asmenį. Todą Sandersoną.

— Juo domėtis neprašiau.

— Taip, bet aš vis tiek paieškojau duomenų. Iš sistemos vėl gavau du atsakymus. Svarbiausias, aišku, pateikė informaciją apie jo nužudymą prieš savaitę.

— Sekundėlę, Todas irgi susijęs su banko apiplėšimu?

— Aha. Ar kada skaitei Oskaro Vaildo kūrinius?

Mano veidą perkreipė grimasa.

— Taip.

— Man labai patinka viena jo citata: „Vieno tėvo praradimas yra nelaimė, abiejų netektis panašesnė į neatsargumą.“

— Iš „Kaip svarbu būti rimtam“ pjesės, — pridūriau, nes esu dėstytojas ir nepajėgiu susilaikyti.

— Teisingai. Ryšys tarp banko apiplėšimo ir vieno asmens, apie kurį klausinėjai? Nieko čia ypatinga. Bet du žmonės? Tai jau ne sutapimas.

Beje, pagalvojau, po įvykdyto nusikaltimo prabėgus maždaug savaitei, kažkas nužudė Todą Sandersoną.

— Ar Todo sąsajos su banku irgi mikroskopinės?

— Ne, tik nežymios, — atsakė ji.

— Kokios?

— Makenze!

Atsigręžiau šūksnio pusėn ir pamačiau moterį, kuri kaip man pasirodė, pernelyg priminė Šantą Niulin. Toks pat ūgis, panašus svoris, šukuosena. Atėjūnė stypsojo išsproginusi akis, tarytum šiame kieme būtų netikėtai sudužęs lėktuvas. Nukreipiau žvilgsnį ten, kur ji stebeilijo. Makenzė vėl stovėjo šliaužyklos viršuje.

Šanta akivaizdžiai jautėsi įskaudinta.

— Nepyk, Kendise. Aš liepiau jai atsisėsti.

— Tu *liepei?* — skeptiškai tarė moteris.

— Atleisk. Užtikrinu, kad ją stebėjau. Viso labo bendravau su draugu.

— Čia pasiteisinimas?

Makenzė nusišiepė, tarsi sakydama „savo darbą atlikau“, tada prisėdo, nučiuožė ir leidosi tekina prie Kendisės.

— Labas, mamyte.

Mamytė. Nieko nuostabaus.

— Aš jus išlydėsiu, — Šanta pabandė ją apraminti.

— Mes juk lauke, — atkirto Kendisė. — Paprasčiausiai apeisime namą.

— Luktelk, Makenzė nupiešė žavingą paveikslėlį. Jis liko viduje. Guldau galvą, mergaitė jo norės.

Tačiau motina su dukra jau žingsniavo gatvės link.

— Aš turiu šimtus dukters piešinių, — nueidama pareiškė Kendisė. — Gali jį pasilaikyti.

Šanta spiginosi į porelę, kol abi pasuko už kampo. Įprasta kariška jos laikysena dingo.

— Džeikai, ką, po velnių, aš darau?

— Stengiesi, — atsiliepiau. — Gyveni.

Ji papurtė galvą.

— Mums nieko neišdegs.

— Ar tu jį myli?

— Taip.

— Tada išdegs. Nors problemų nepritrūksite.

— Kaip tapai tokiu giliaminčiu?

— Studijavau Lanfordo koledže. Ir dienomis nuolat žiūriu pokalbių laidas.

Šanta nusisuko į žaidimų aikštelę.

— Todas Sandersonas nuomojosi seifą Kanalo gatvės banke, — tarė. — Jis buvo vienas iš apiplėšimo aukų. Tai tiek. Iš pirmo žvilgsnio informacija atrodo bereikšmė.

— Tačiau po savaitės jis buvo nužudytas.

— Taip.

— Minutėlę, ar federalai Todą kaip nors sieja su nusikaltimais?

— Aš nesu nuodugniai susipažinusi su tyrimu.

— Bet?..

— Tarp Manhatano banko užpuolimo ir jo mirties Sabalpalmių Skardyje neįžvelgiau jokio ryšio.

— O dabar?

— Na, akiratyje šmėstelėjo ir tavo Natalijos pavardė.

— Labai neryškiai.

— Taip.

— Kaip tiksliai?

— Kai įvykdomas tokio tipo apiplėšimas, FTB atlieka inventorizaciją. Užfiksuoja kiekvieną smulkmeną. Išsprogdintuose seifuose

daugybė žmonių saugojo svarbius dokumentus. Akcijas ir obligacijas, įgaliojimus, būsto nuosavybės liudijimus. Dokumentų šūsnys nuklojo grindis. Juk vagims popieriai nereikalingi. Todėl federalai viską peržiūrėjo ir įtraukė į katalogus. Tarkim, jei koks nors žmogus seife laikė automobilio pirkimo sutartį, kurioje pažymėta, kad transporto priemonę jis įsigijo iš brolio, pastarojo vardas irgi atsiduria sąraše.

Klausydamas, ką ji šneka, mėginau surikiuoti mintis.

— Pataisyk mane, jei klystu. Viename iš saugykloje rastų dokumentų buvo įrašyta Natalijos pavardė?

— Taip.

— Bet ji pati banko paslaugomis nesinaudojo?

— Ne. Raštas aptiktas Todo Sandersono seife.

— Koks raštas?

Šanta atsigręžė ir pažvelgė tiesiai man į akis.

— Jos testamentas.

32 skyrius

Anot Šantos, FTB domino, ką žinau apie šį reikalą. Atsakydamas nemelavau: ničnieko. Pasiteiravau apie testamento turinį. Elementarus: turimas turtas lygiai padalijamas motinai ir seseriai. Be to, Natalija prašė, kad ją kremuotų, o pelenus, kas keisčiausia, išbarstytų miškuose, nuo kurių atsiveria vaizdas į Lanfordo koledžą.

Apmąsčiau jos paskutinę valią. Sutelkiau mintis į dokumento slėptuvę. Atsakymo dar neužčiuopiau, bet jaučiau, kad jau suku virš jo ratus.

Kai atsistojau išeiti, Šanta paklausė.

— Tau tikrai nekilo jokių prielaidų?

— Tikrai, — atsakiau, nors turbūt sumelavau.

Šiaip ar taip, savo spėjimais nenorėjau dalytis nei su Šanta, nei

su FTB. Pasitikėjau ja tik kaip žmogumi, atvirai prisipažinusiu, kad pirmiausia yra atsidavęs teisėtvarkai. Atskleisti, tarkim, apie „Naują pradžią" būtų pražūtinga. Dar svarbiau — čia ir visa esmė — policijos pareigūnais nepasikliovė ir mano mylima moteris.

Kodėl?

Šito klausimo dar nesvarsčiau. Juk Natalija galėjo duoti parodymus ir dalyvauti liudytojų apsaugos programoje ar panašiai. Bet to nepadarė. Kodėl? Ką tokio žinojo, kad nusprendė vengti policijos? Ir jeigu ji į farus žiūrėjo kreivai, kodėl jie turėtų kelti pasitikėjimą man?

Stvėriau mobilųjį ir paskambinau Malkolmui Hiumui į Floridą. Ragelio jis nekėlė. Keista. Nulėkiau į Klarko pastatą. Ponia Dinsmor kaip tik ketino sėstis prie savo stalo. Ji pažiūrėjo į mane, nukreipusi žvilgsnį virš pusmėnulio formos skaitymo akinių.

— Jums nederėtų čia būti.

Nesivarginau gintis sąmojingomis replikomis. Paaiškinau, kad bandau susisiekti su Malkolmu Hiumu.

— Jo nėra Viro Biče, — tarė sekretorė.

— Ar žinote, kur jo ieškoti?

— Taip.

— Pasakysite man?

Ponia Dinsmor neskubėdama pavartė dokumentus ir susegė juos sąvaržėle.

— Jis apsistojęs trobelėje prie Kaneto ežero.

Kartą, prieš daugelį metų, mentorius mane kvietė į žvejybą, bet tąsyk pasiūlymą atmečiau. Nepakenčiu žūklės. Nesuprantu, kokį malonumą ji gali teikti, antra vertus, raminančia dzenbudizmo tipo veikla niekada nesižavėjau. Man sunkiai sekasi atsiriboti nuo kasdienių reikalų. Mieliau skaitau nei atsipalaiduoju. Džiugu, kai protas turi darbo. Dabar prisiminiau, kad namelis priklausė ne vienai Hiumo šeimos kartai. Profesorius juokaudavo, esą jam patinka jaustis įsibrovėliu, sakydavo, kad toji vieta puikiai tinka atostogoms.

Arba atstoja idealią slėptuvę.

— Jis taip ir nepardavė tos nuosavybės?

— Ten vyksta porą kartų per metus. Mėgaujasi nuošalumu.

— Nežinojau.

— Jis niekam nepasakoja.

— Tik jums.

— Taigi, — atsiliepė ponia Dinsmor lyg patvirtindama akivaizdžiausią dalyką pasaulyje. — Tenai Hiumui nereikia draugijos. Jam norisi vienumos, knieti ramiai žvejoti ir rašyti.

— Pabėgti nuo beprotiško gyvenimo tempo perpildytoje Viro Bičo bendruomenėje.

— Šmaikštu.

— Ačiū.

— Jūs atostogaujate, — priminė ji. — Tai gal, hmm, jau eikite?

— Ponia Dinsmor?

Sekretorė pakėlė akis.

— Atsimenate, kuo pastaruoju metu domėjausi?

— Kalbate apie nužudytus studentus ir dingusius dėstytojus?

— Taip.

— Ir ką?

— Pasakykite, kaip rasti jo trobelę. Aš privalau akis į akį pasišnekėti su profesoriumi Hiumu.

33 skyrius

Dėstytojus, ypač įsikūrusius nedideliame koledžo miestelyje, supa gan uždara aplinka. Jie nugrimzta į siurrealistišką vadinamojo aukštojo išsilavinimo tikrovę. Jaučiasi patogiai. Ir nemato priežasties iš jos išnirti. Aš turėjau automobilį, bet prie vairo sėsdavausi gal tik kartą per savaitę. Į paskaitas traukdavau pėsčiomis. Eidavau ir į Lanfordo miestą, lankydavausi pamėgtose parduotuvėse, kino teatre, restoranuose ar kitose vietose. Užsukdavau į mokyklos teritorijoje

įrengtą šiuolaikišką treniruoklių salę. Nuo pasaulio atsiskirdavo ne tik studentai, bet ir tie, kurie čia užsidirbdavo pragyvenimui.

Mes, vaizdžiai sakant, tūnojome dekoratyviniame humanitarinių mokslų rutulyje.

Tokia egzistencija, žinoma, keičia mąstyseną, nors per savaitę, nuo tada, kai išvydau Todo Sandersono nekrologą, fiziškai keliavau daugiau nei per pastaruosius šešerius metus. Turbūt perdėjau, bet vargu ar smarkiai. Mano energiją siurbė smurtiniai konfliktai, ilgos kelionės automobiliu ir lėktuvu — valandų valandas trukę žygiai, per kuriuos kūnas sustingdavo. Apsčiai jėgų, be abejo, suteikė adrenalinas, bet aš jau spėjau išmokti nemalonią pamoką, kad jo atsargos ne begalinės.

Išsukus iš 202-ojo kelio, artėjant link kaimo vietovės, plytinčios palei Masačusetso ir Naujojo Hampšyro sieną, ėmė mausti pertemptus nugaros raumenis. Sustojau prie „Lee's" dešrainių užkandinės, — panūdau pasimankštinti. Ant fasado kybantis užrašas reklamavo sumuštinį su kepta juodalope menke. Visgi pasirinkau dešrainį, skrudintas bulvytes su sūriu ir kokakolą. Gardžiavausi kiekvienu kąsniu ir vieną sekundę, mąstant apie išvyką į atokią trobelę, man dingtelėjo mintis apie paskutinę vakarienę. Ne, taip galvodamas tik kenkiau savo psichinei būsenai. Sušlamščiau patiekalus, nusipirkau ir prarijau dar vieną dešrainį, tada grįžau į automobilį. Pasijutau keistai atsigavęs.

Nuvažiavau pro Ūdrų Upės valstijos mišką. Nuo Malkolmo Hiumo namo mane skyrė tik dešimties minučių kelias. Jo mobiliojo numerio nežinojau — nė nenutuokiau, ar profesorius turi telefoną, — bet skambinti vis vien neketinau. Ketinau išsiaiškinti padėtį užgriuvęs jį lyg perkūnas iš giedro dangaus. Nenorėjau Hiumui duoti laiko pasirengti. Man reikėjo atsakymų ir aš įtariau, kad senasis mentorius galėtų juos pateikti.

Prašyti nuodugnios informacijos neplanavau. Žinojau užtektinai. Man terūpėjo įsitikinti, ar Natalija slepiasi saugioje vietoje ir supranta, kad ją persekioja labai blogi žmonės, taip pat pašniukšti-

nėti, ar įmanoma sprukti kartu. Taip, man teko girdėti apie „Naujos pradžios" taisykles, priesaikas ir kitus dalykus, bet širdžiai nusišvilpt į taisykles ir priesaikas.

Kokią nors išeitį rasti privalėjau.

Vos nepražiopsojau nuorodos į Atalo alėją. Pasukau kairėn ir žvyrkeliu ėmiau kilti į kalvą. Pasiekus viršukalnę, prieš akis atsivėrė apačioje tyvuliuojantis it veidrodis lygus Kaneto ežeras. Žmonės svaidosi žodžiu „tyras", bet dabar, man žvelgiant į vandenį, grynumo sąvoka įgavo naują prasmę. Sustabdžiau automobilį ir žengiau laukan. Čionykštėse apylinkėse oras itin gaivus, tarsi bylojantis, kad plaučius būtų galima pasotinti vieninteliu kvėptelėjimu. Ramybė ir tyla kone pribloškė. Nuojauta tikino, kad surikus šūksnis imtų skardėti ir niekada nenusloptų. Jis smelktųsi į miško tankmę, blėstų, tačiau neištirptų, tik prisijungtų prie kitų praeities garsų, kurie tebeaidėjo tykiame laukinės gamtos ūžesy.

Pasidairiau greta ežero suręsto namelio. Nesėkmingai. Įžiūrėjau dvi prieplaukas ir prie jų pririštas baidares. Nieko daugiau. Grįžau į automobilį ir nuvažiavau kairėn. Žvyrkelyje nestigo duobučių. Automobilis kratėsi per nelygumus, išbandydamas savo amortizatorius, kuriems, deja, patikrinimą sekėsi atlaikyti prastai. Džiaugiausi, kad nuomos punkte sumokėjau ir už draudimą. Keista, kad tokiu metu išvis apie jį pagalvojau, bet mintys neretai nuklysta ten, kur užsigeidžia. Kiek prisiminiau, profesorius Hiumas buvo įsigijęs keturiais ratais varomą pikapą, humanitarinių mokslų atstovui neįprastą transporto priemonę. Nūnai suvokiau kodėl.

Priekyje pastebėjau kelis pikapus, dunksančius vienas šalia kito. Įkandin jų pastačiau savo automobilį ir išlipau. Nejučia atkreipiau dėmesį į padangų žymes, kurių čia netrūko. Arba Malkolmas šiuo keliu kursavo pirmyn atgal, arba kažkas pas jį svečiavosi.

Nežinojau, ką manyti.

Nukreipus žvilgsnį į viršukalnę ir pamačius trobesį tamsiais langais, akis sudrėkino ašaros.

Šįsyk pastato nesupo pastelinė ryto šviesa. Artyn neslinko brėkštančios dienos rausvumas. Už jo leidosi saulė, visur tįso ilgi šešėliai, todėl iš pažiūros tuščias ir apleistas pastatas virto juodu, grėsmingu.

Aš regėjau namelį iš Natalijos peizažo.

Kopdamas šlaitu jaučiausi tarsi sapne, beveik kaip Alisa Stebuklų šalyje. Rodės, tartum iš tikro pasaulio būčiau persikėlęs į Natalijos paveikslą. Nusigavau iki durų, bet skambučio neradau. Kai pabeldžiau, garsas sudraskė tylą it šūvis.

Luktelėjau, tačiau į beldimą niekas nesureagavo.

Vėl pastuksenau. Nieko. Palaužiau galvą, kaip elgtis toliau. Gal nueiti prie kranto ir patikrinti, ar Malkolmas plaukioja ežere? Bet nuo jo vilnijusi ramuma liudijo, kad prie vandens nieko nerasiu. Be to, nederėtų užmiršti padangų žymių.

Suėmiau rutulio formos rankeną. Ji pasisuko. Durys ne tik buvo neužrakintos, bet, kaip supratau, neturėjo ir spynos — plyšio raktui nemačiau nei rankenoje, nei pačiose duryse. Stumtelėjau jas ir įsmukau vidun. Į tamsų kambarį. Paspaudžiau šviesos jungiklį.

Nė gyvos dvasios.

— Profesoriau Hiumai?

Kai baigiau studijas, mentorius pareikalavo jį vadinti Malkolmu. Aš taip ir neprisiverčiau kreiptis vardu.

Užsukau į virtuvę. Tuščia. Namelyje tebuvo vienas miegamasis. Pajudėjau jo kryptimi, kažin kodėl tipendamas ant pirštų galų.

Įėjus į kambarį, mano širdį tarsi peilis suraižė.

O ne...

Malkolmas Hiumas tysojo ant lovos. Aplink pražiotą burną bolavo sudžiūvusios putos, veidas perkreiptas sustingusio priešmirtinės agonijos klyksmo.

Man pakirto kelius. Atsirėmiau į sieną. Galvą užplūdę praeities vaizdai kone išvertė iš kojų: jo paskaitos (apie Hobsą, Loką ir Ruso), kurias lankiau pirmame kurse, artimesnė pažintis mentoriaus darbo kabinete, kurį vėliau perėmiau (mes diskutavome apie teisės ir smurto

vaizdavimą literatūroje), galybė valandų, kurias Hiumas skyrė mano disertacijai (tema: „Teisinė valstybė“), diplomų įteikimo diena, kai jis neslėpdamas ašarų karštai mane apkabino.

Už nugaros pasigirdo balsas:

— Tu negalėjai palikti mūsų ramybėje.

Atsigręžęs išvydau pistoletą laikantį Džedą.

— Čia ne mano darbas.

— Žinau. Jis nusižudė. — Džedas įsispoksojo man į akis. — Cianidu.

Atsiminiau Benedikto rodytą dėžutę su piliule. Pasak draugo, nuodus nešiojosi visi „Naujos pradžios“ nariai.

— Mes liepėme tau nurimti.

Papurčiau galvą mėgindamas tvardytis. Troškimą susmukti ir atsiduoti sielvartui įveikiau save tikindamas, kad sielotis galėsiu vėliau.

— Tie įvykiai prasidėjo anksčiau, nei į juos įsitraukiau. Kol neperskaičiau Todo Sandersono nekrologo, aš nė velnio nežinojau.

Džedą, rodės, netikėtai apėmė sekinantis nuovargis.

— Koks skirtumas. Nutraukti paieškas prašėme įvairiausiais būdais. Tu nepaklausei. Kam rūpi, ar esi kaltas. Svarbiausia, kad apie mus žinai. Mes davėme žodį.

— Nudėti mane.

— Šiuo atveju taip. — Džedas vėl dirstelėjo į lovą. — Jeigu atsakomybės jausmas privertė Malkolmą nusižudyti, kodėl pats turėčiau vengti įsipareigojimų ir tavęs nepašalinti?

Tačiau jis nešovė. Džedas nebedegė noru mane nudėti. Priešingai nei anuomet, kai manė, kad pribaigiau Todą. Dabar jį slėgė mintis, kad žudyti tektų vien dėl būtinybės mane užčiaupti. Galų gale jo žvilgsnis nukrypo į lavoną.

— Malkolmas tave mylėjo, — tarė. — Kaip sūnų. Ir tikrai nebūtų norėjęs... — jis nebaigė sakinio. Pistoletą gniaužianti ranka nusviro.

Apdairiai žengtelėjau artyn.

— Džedai?

Jis atsisuko.

— Regis, aš žinau, kaip Maksvelo Mainoro žmonės aptiko Todą.

— Kaip?

— Pirmiausia privalau kai ko tavęs paklausti. „Naują pradžią" įsteigė Todas Sandersonas, Malkolmas Hiumas ar, hmm, tu?

— Kaip su tuo susijęs „Naujos pradžios" atsiradimas?

— Tiesiog... pasikliauk manimi, gerai?

— Organizacija susikūrė dėl Todo. Jo tėvas buvo melagingai apkaltintas šlykščiu nusikaltimu.

— Pedofilija, — pridūriau.

— Taip.

— Todėl tėvas ir nusižudė.

— Neįsivaizduoji, kaip visi tie įvykiai paveikė Todą. Koledže mudu gyvenome viename kambaryje ir buvome geriausi draugai. Mačiau, kaip bičiulis palūžta. Kaip niršta dėl neteisybės. Jei tik tėvas būtų persikraustęs į kitą vietą, mąstė jis. Tiesa, tokie kaltinimai persekios visur. Nuo jų neįmanoma pabėgti.

— Nebent pradėtum gyvenimą iš naujo.

— Teisingai. Mes sumojome, kad pasaulyje pilna žmonių, kuriuos reikėtų gelbėti, bet tai padaryti galima tik suteikus jiems galimybę pradėti naują gyvenimą. Profesorius Hiumas mums pritarė. Vienam jo pažįstamam irgi būtų pravertusi pagalba.

Trumpam nugrimzdau į savo mintis. Paspėliojau, ar tas pažįstamas kartais buvo ne profesorius Aronas Klaineris.

— Žodžiu, mes suvienijome jėgas, — tęsė Džedas. — Apsimetėme įsteigę teisėtą labdaros organizaciją. Mano tėvas dirbo federaliniu teismo vykdytoju. Slėpdavo žmones, dalyvaujančius liudininkų apsaugos programoje. Taisykles žinojau. Iš senelio paveldėjau šeimos fermą. Pavertėme ją menininkų priebėga. Mokydavome žmones elgtis, pakeitus tapatybes. Jei, tarkime, esi linkęs į azartinius žaidimus, į Las Vegasą ar žirgų lenktynes nosies nekiši. Pasitelkę psichologinius metodus jiems aiškindavome, esą išnykimas tolygus savotiškai sa-

vižudybei ir atsinaujinimui: mes nudaigojame vieną asmenybę, kad užgimtų kita. Sukurdavome nepriekaištingas naujas tapatybes. Paskleisdavome dezinformaciją, ir jų persekiotojai pasukdavo klaidingu keliu. Pasinaudodavome dėmesį nukreipiančiomis tatuiruotėmis ir įvairiomis maskuotėmis. Pasitaikydavo atvejų, kai Todas atlikdavo plastines operacijas, pakeisdamas subjekto išvaizdą.

— Kas paskui? Kur perkeldavote išgelbėtus žmones?

Džedas nusišypsojo.

— Čia ir slypi visas grožis. Mes jų niekur nekeldavome.

— Nesuprantu.

— Vis ieškai Natalijos, bet nesiklausai, ką tau sakome. Niekas iš mūsų nežino, kur ji. Taip veikia sistema. Negalėtume pasakyti, net jei norėtume. Mes suteikiame žmogui reikalingas priemones išgyventi ir nuvežame į geležinkelio stotį. Bet patys nenutuokiame, kur link jis trauks. Tik taip galime užtikrinti jo saugumą.

Mėginau atsiriboti nuo jo teiginių, iš galvos išvyti mintis, kad niekaip jos nerasiu, ir mudviem nelemta būti kartu. Suvokimas, kad mano pastangos nuo pat pradžių buvo beprasmiškos, stačiai gniuždė.

— Kažkuriuo metu Natalija kreipėsi į jus, — tariau.

Džedo žvilgsnis vėl smigo į lovą.

— Ne į mus, o į Malkolmą.

— Iš kur jį pažinojo?

— Nenumanau.

Tačiau man atsakymas badė akis. Motina atskleidė Natalijai, kaip kilo skandalas dėl Arčerio Mainoro nusirašinėjimo ir kaip tėvui teko dingti. Ji mėgino susirasti gimdytoją, todėl pirmiausia aplankė profesorių Hiumą. Pastarasis, ko gero, užmezgė draugiškus ryšius su dingti priversto kolegos bičiulio dukterimi. Ar Malkolmas padėjo jos tėvui sprukti nuo Arčerio Mainoro šeimos? Nežinau. Greičiausiai. Kad ir kaip būtų, Malkolmas Hiumas prisidėjo prie „Naujos pradžios“ veiklos dėl Arono Klainerio. Ir po daugelio metų po savo sparneliu nedelsdamas priglaudė jo dukrą.

— Natalija prisistatė pas jus, nes tapo žmogžudystės liudininke, — pasakiau.

— Ir ne bet kokios, o Arčerio Mainoro žmogžudystės.

Linktelėjau.

— Taigi ji matė nusikaltimą. Nuvyko pas Malkolmą, kuris ją atvežė į priebėgą.

— Iš pradžių apgyvendino čia.

Na, žinoma. Paveikslas. Jį įkvėpė šioji vieta.

Džedas šypsojosi.

— Kas yra?

— Dar nesupratai, ar ne?

— Ko?

— Judu su Malkolmu buvote labai artimi. Jau sakiau, kad jis mylėjo tave kaip sūnų.

— Kur tu lenki?

— Prieš šešerius metus, kai rašei disertaciją ir tau reikėjo pagalbos, apsistoti Vermonto priebėgoje pasiūlė Malkolmas Hiumas ar ne?

Pajutau į kaulus įsiskverbiantį šaltuką.

— Ir ką?

— „Naują pradžią" sudaro ne vien mūsų trijulė. Mes turime šiai veiklai atsidavusių bendražygių. Tu matei Sausainukę ir kai kuriuos kitus. Dėl suprantamų priežasčių jų nėra daug. Privalome vieni kitais visiškai pasitikėti. Vienu metu Malkolmas manė, kad praverstum organizacijai.

— Aš?

— Todėl ir patarė tau įsikurti Vermonte. Ketino parodyti, kuo užsiima „Nauja pradžia", vylėsi, kad prie mūsų prisidėsi.

Nenumaniau, kaip reaguoti, todėl pateikiau akivaizdų klausimą:

— Kodėl Hiumas neįgyvendino savo plano?

— Suvokė, kad nesi tinkamas.

— Ką tai reiškia?

— Džeikai, mes dirbame šešėlių pasaulyje. Kai kada esame pri-

versti imtis neteisėtų veiksmų. Patys kuriame taisykles. Patys nusprendžiame, ką verta gelbėti. Mūsų požiūriu, kaltumą ir nekaltumą skiria gan miglota riba.

Linktelėjau supratęs, apie ką jis kalba. Apie juodą bei baltą spalvas — ir pilkus atspalvius.

— Profesorius Ebanas Treinoras.

— Jis pažeidė taisyklę. Tu siekei jį nubausti. Lengvinančių aplinkybių nematei.

Atsiminiau, kaip po vakarėlio, per kurį du studentai apsinuodijo alkoholiu ir pateko į ligoninę, Malkolmas užstojo Ebaną Treinorą. Nūnai man paaiškėjo tiesa. Treinoro gynyba iš dalies buvo patikrinimas — ir profesorius Hiumas nutarė, kad bandymo neišlaikiau. Jis nesuklydo. Aš tikiu teisės norma. Leisdamasis slidžiu šlaitu gali prarasti tai, kas mus daro civilizuotais.

Bent taip galvojau prieš savaitę.

— Džeikai?

— Taip?

— Tu tikrai žinai, kaip Mainorai aptiko Todą Sandersoną?

— Manau, taip, — atsakiau. — Jūs vedate kokią nors „Naujos pradžios“ apskaitą?

— Tik interneto platybėse. Norint prie jos prieiti, reikia bent dviejų iš mūsų trijulės — Todo, Malkolmo ar manęs. — Jis sumirksėjo, nusigręžė, vėl įniko mirksėti. — Ką tik suvokiau, kad likau vienas. Dokumentus praradome amžiams.

— Bet saugote ir fizinius duomenis, tiesa?

— Pavyzdžiui?

— Pavyzdžiui išgelbėtų žmonių testamentus?

— Na, taip, laikome ten, kur niekas jų nerastų.

— Kalbi apie seifą Kanalo gatvės banke?

Džedui nukaro žandikauliai.

— Kaip tu sugebėjai išsiaiškinti?

— Banką apšvarino. Plėšikai įsilaužė į seifus. Tiksliai nepasaky-

siu, kas įvyko, bet Natalija iki šiol nepaprastai rūpi Mainorų šeimai. Ją radęs uždirbtum krūvą šlamančiųjų. Kaip spėju, vagys, korumpuotas faras ar kas kitas įsidėmėjo pavardę ir perdavė informaciją Mainorams. O šie nustatė, kad seifą nuomojosi kažin koks Todas Sandersonas, gyvenantis Sabalpalmių Skardyje, Pietų Karolinoje.

— O Dieve. Jie nusibeldė pas Todą.

— Taip.

— Jį kankino.

— Girdėjau.

— Privertė kalbėti. Kiekvienas žmogus turi savo skausmo kartelę. Vis dėlto Todas nenumanė, kur yra Natalija ar kiti. Galėjo atskleisti tik tiek, kiek žinojo.

— Tarkim, apie tave ir Vermonto priebėgą.

Jis kinktelėjo galva.

— Kaip tik todėl ją uždarėme. Kaip tik todėl išsinešdinome ir apsimetėme, kad ten tėra ūkis. Supranti?

— Taip.

Džedas vėl nužvelgė palaikus.

— Džeikai, mudviem reikėtų jį palaidoti. Šioje vietoje, kurią Malkolmas dievino.

Staiga man šovė mintis, nuo kurios iki kaulų smegenų įsiskverbė žvarba. Džedas atkreipė dėmesį į mano išraišką.

— Kas yra?

— Todas nespėjo praryti cianido piliulės.

— Matyt, jį netikėtai užklupo.

— Aha. Jei kankinamas paminėjo tavo vardą, vadinasi, išdavė ir Malkolmą. Mainorai veikiausiai nusiuntė savo žmones į Viro Bičą, bet Malkolmas jau buvo dingęs. Persikraustęs į trobelę. Namas Floridoje stovėjo tuščias. Deja, tie tipai lengvai nepasiduoda. Po šešerių metų aptiko pirmąjį pėdsaką, todėl nesirengė numoti ranka. Visus iš eilės apibėrė klausimais, nuodugniai perkratė asmeninius dokumentus. Vietinės žemės valdos priklausė velionei jo žmonai, bet persekiotojai galėjo jas aptikti.

Mintyse išvydau regėtas padangų žymes.

— Malkolmas miręs, — pridūriau pažiūrėdamas į lovą. — Nutarė atimti sau gyvybę, beje, gana neseniai, sprendžiant iš nesuirusio kūno. Kodėl jis apsisprendė nusižudyti?

— Viešpatie! — Pagaliau Džedas susivokė. — Nes jį rado Mainoro vyrai.

Sulig tais žodžiais išgirdau artėjančių automobilių burzgimą. Bet kokios abejonės išgaravo. Mainoro žmonės čia lankėsi nebe pirmą kartą. Malkolmas Hiumas juos pastebėjo ir perėmė iniciatyvą.

Taigi ko jie griebėsi?

Paspendė spąstus. Vienam iš saviškių liepė nenuleisti akių nuo namelio, jeigu kas nors atvažiuotų.

Kai drauge su Džedu pripuoliau prie lango, kieme sustojo du juodi automobiliai. Prasivėrė durelės. Laukan išlipo penki ginkluoti vyrai.

Vienas iš jų pasirodė besąs Denis Cukeris.

34 skyrius

Atvykėliai susirietę dvilinki išsisklaidė.

Džedas iš kišenės ištraukė dėžutę, atidarė ir mano pusėn metė viduje sugraibytą piliulę.

— Man jos nereikia, — tariau.

— Aš turiu pistoletą. Pamėginsiu juos užlaikyti. Tu sugalvok, kaip pabėgti. Bet jei negalėsi...

Lauke nuskambėjo Denio šūksnis:

— Išeikite pakeltomis rankomis! Kito kelio neturite!

Abu nėrėme ant grindų.

— Tu juo tiki? — paklausė Džedas.

— Ne.

— Ir aš ne. Mūsų nepaliks gyvų. Gaišdami laiką tik leidžia-

me jiems pasirengti puolimui. — Jis jau stojosi. — Džeikai, mėgink smukti pro galines duris. Pasistengsiu užimti svečius.

— Ką?

— Bėk!

Netikėtai išdaužęs stiklą Džedas įniko spuščioti ginklo nuleistuką. Po kelių akimirkų atsakomieji šūviai ėmė varpyti namo šoną ir galutinai ištaškė langą. Ant manęs pabiro šukės.

— Dink! — riktelėjo man Džedas.

Trečią kartą raginti nebuvo jokio reikalo. Lyg komandosas nušliaužiau užpakalinio išėjimo link. Žinojau teturįs vienintelį šansą. Džedas pliekė aklai, nugara įsirėmęs į sieną. Įslinkau į virtuvę, neatsiplėšdamas nuo akrilo dažų sluoksniu padengtų grindų. Prisigretinau prie durų.

Iš miegamojo atsklido džiugus Džedo šūksnis:

— Vieną pribaigiau!

Nuostabu. Liko keturi. Susišaudymas tęsėsi. Dar nirčiau. Sienų atsparumas mažėjo, kulkos raižė medį ir jau skverbėsi kiaurai. Iš savo vietos mačiau, kaip Džedą sužeidė ir netrukus pašovė antrą kartą. Pajudėjau jo kryptimi.

— Ne!

— Džedai...

— Nedrįsk! Nešdinkis!

Norėjau jam padėti, bet suvokiau, kaip beprotiškai rizikuočiau. Mėgindamas ištiesti pagalbos ranką nieko nepasiekčiau. Bandymai viso labo prilygtų savižudybei. Džedas vargais negalais pakilo. Žengė durų pusėn.

— Gerai! — suriko. — Aš pasiduodu.

Jis tebelaikė pistoletą. Atsisukęs mirktelėjo ir gestu nuginė mane šalin.

Pažvelgiau pro užpakalinį langą, ketindamas jį išdaužti ir mestis laukan. Namas stovėjo miškingoje teritorijoje. Galėjau tekinas leistis į giria ir tikėtis man palankios įvykių eigos. Jokio plano nebuvau surezgęs. Bent jau neturėjau tokio, kuris akimirksniu mane išgelbėtų.

Kišenėje susiradau ir įsijungiau „iPhone“ telefoną. Už ryšio zonos ribų neatsidūriau. Skambindamas numeriu devyni vienuolika vėl pažiūrėjau pro langą.

Įsitaisęs kairėje kiemo pusėje, į duris taikėsi vienas iš atėjūnų. Prakeikimas.

— Pagalbos tarnyba. Kas jums nutiko?

Skubiai išklojau apie susišaudymą ir užsiminiau, esą kulkos pakirto mažiausiai du žmones. Pasakiau operatorei adresą ir nuleidau išmanųjį ant grindų nenutraukdamas ryšio.

Lauke nuskardėjo Denio Cukerio balsas:

— Pirmiausia mesk ginklą per slenkstį.

Man dingojosi, kad Džedo veide sušmėžavo šypsena. Jis kraujavo. Nežinojau, ar jį rimtai sužalojo, nežinojau, ar žaizdos mirtinos, bet Džedas jau spėjo įsisąmoninti tiesą. Suprato neišgyvensiąs, kad ir kaip elgtųsi. Mintis, rodės, jam suteikė keistą ramybę.

Jis atidarė duris ir pratrūko šaudyti. Kažkas iš skausmo surėkė — į taikinį, ko gero, smigo dar viena Džedo kulka, — bet po akimirkos išgirdau duslų, kūną draskantį automatų tratėjimą. Džedas nuskrido atbulas, virš galvos mataruodamas rankomis tarsi per makabrišką šokį. Įlėkė atgal pro tarpdurį ir griuvo ant grindų. Lavoną sukratė šūvių papliūpos.

Viskas baigta. Ir jam, ir veikiausiai man.

Net jeigu pavyko porą nupilti, antpuolyje vis dar dalyvavo trys ginkluoti vyrai. Kokie mano šansai? Tikimybes apskaičiavau per nanosekundę. Jos beveik nulinės. Beliko vienintelė išeitis. Stengtis laimėti laiko. Vilkinti jį, kol atvažiuos policija. Pasvarsčiau, koks atstumas mus skiria nuo apgyvendintų vietovių, prisiminiau, kaip važiavau žvyrkeliu ir mylių mylias nemačiau jokių municipalinio tipo statinių.

Kavalerija prisistatyti pavėluos.

Vis dėlto Mainorai galbūt norės manęs gyvo.

Nužudydami mane jie netektų bet kokios vilties gauti informacijos apie Nataliją. Privalėjau tuo pasinaudoti.

Tempti laiką.

Tačiau neturėjau kur eiti. Atsistojęs žvilgtelėjau pro užpakalinį langą. Lauke tykojo Cukerio parankinis. Nubėgau per virtuvę ir grįžau į miegamąjį. Kaip ir anksčiau, Malkolmas gulėjo ant lovos, tiesa, aš ir nemaniau, kad jis pajudės.

Išgirdau žingsnius. Kažkas įslinko į trobelę.

Kaipmat atvėriau kambario langą. Tikėjausi, kad kieme lūkuriuojantis žmogus stebės duris ir man suteiks vienintelę progą pasprukti — miegamojo langas įstiklintas tolėliau į dešinę. Kiek supratau, vyrukas jo iš savo pozicijos neįžiūrėjo.

Svetainėje šūktelėjo Denis Cukeris:

— Profesoriau Fišeri? Mes žinome, kad esi čia. Tau pačiam bus blogiau, jeigu versi mus laukti.

Atidaromas langas sucypė. Cukeris su pakaliku metėsi garso pusėn. Spėjau juos pastebėti išvirsdamas laukan ir spurtuodamas miško link.

Iš už nugaros pasipylė šūvių kruša.

Tai tiek iš jų norų palikti mane gyvą. Galimas daiktas, įsišėlo vaizduotė, bet prisiekiu, kad jutau kulkų gnaibomus šonus. Žingsnio nelėtinau. Nesisukiojau. Tiesiog bėgau...

Kažkas į mane įsirėžė iš kairės pusės.

Turbūt puolė vienas iš atvykėlių, kuris nenuleido akių nuo užpakalinių durų. Po smūgio abu pargriuvome. Sugniaužiau kumštį ir trenkiau tiesiai jam į veidą. Žmogus šastelėjo atbulas. Vėl užsimojau. Ir antrąsyk į tikslą pataikiau. Jis suglebo.

Tačiau sprukti buvo per vėlu.

Greta mūsų jau stypsojo Denis Cukeris su kitu sėbru. Jų vamzdžiai krypo į mane.

— Tu gyvensi, — paprastai ištarė Cukeris, — jei pasakysi, kur ji.

— Aš nežinau.

— Tuomet mums esi bevertis.

Supratau priėjęs liepto galą. Mane užgriuvęs vyriškis pakratė

galvą. Atsiplėšė nuo žemės ir stvėrėsi už pistoleto. O aš drybsojau trijų ginkluotų žmonių apsuptyje. Nieko negalėjau daryti. Tolumoje nestaugė į pagalbą atskubančios policijos sirenos. Vienas iš priešininkų stovėjo man iš kairės, antras — kurį buvau partrenkęs — iškilo dešinėje.

Nukreipiau akis į Denį Cukerį, per žingsnį atsitraukusį nuo manęs. Sviedžiau paskutinį savo kozirį.

— Tu nudėjai Arčerį Mainorą, teisingai?

Netikėtas klausimas privertė jį suglumti.

— Ką?

— Kam nors reikėjo Arčerį užčiaupti, o Maksvelas Mainoras sūnaus nė už ką nebūtų žudęs.

— Gal pakvaišai?

Kiti du vyrai susižvalgė.

— Tai kodėl taip stengiesi ją rasti? Juk prabėgo šešeri metai. Puikiai žinai, kad ji neliudytų teisme.

Denis Cukeris palingavo galvą.

— Tu nenutuoki, kas atsitiko, ar ne?

Jis kone nenoriai pakėlė ginklą. Sužaidžiau visomis turėtomis kortomis. Išsitiesęs ant žemės, mirti nesirengiau. Stodamasis mąsčiau apie lemiamą savo ėjimą, bet kai kas jį padarė už mane.

Nugriaudėjo vienui vienas šūvis. Kairėje stūksančio vyriškio galva sprogo kaip auliniu batu sutraiškytas pomidoras.

Visi pasisukome garso pusėn. Atsigavau mitriau už kitus. Vėl leidausi užvaldomas driežo refleksų ir puoliau priešininką, kurį jau buvau aptalžęs. Jis stovėjo arčiausiai, be to, po mano smūgių turbūt jautėsi apkvaitęs.

Vyliausi iš jo rankų išplėšti pistoletą.

Tačiau Cukerio pakalikas sureagavo greičiau nei tikėjausi. Matyt, suveikė ir jo viduje slypintys driežo instinktai. Atšokęs žmogus prisitaikė. Mus skyrė per didelis atstumas, kad sugebėčiau laiku pasiekti ginklą.

Tamsiai raudonais purslais driokstelėjo ir jo galva.

Mano veidas aptiško krauju. Denis Cukeris nedvejojo. Nėrė man už nugaros, pasislėpė kaip už skydo, ranka apsivijo man gerklę ir prispaudė ginklą prie galvos.

— Nejudėk, — sušnypštė.

Paklusau. Įsivyravo tyla. Po akimirkos jo raginamas nuslinkau atgal prie namo, pats Cukeris neatšlijo nuo manęs saugodamasis šaulio.

— Pasirodyk! — užrėkė. — Antraip ištaškysiu jam smegenis!

Išgirdau šnarėjimą. Nekišdamas nosies iš užnugario, Cukeris privertė mane pakreipti galvą ir visu kūnu pasisukti dešinėn — kaip tik iš ten sklido šiugždesys. Įbedžiau akis į proskyną.

Krūtinėje nustojo plakti širdis.

Į mus atstačiusi pistoletą kalvos šlaitu leidosi Natalija.

35 skyrius

Denis Cukeris prabilo pirmas:

— Ir kas gi čia atėjo, a?

Ją regint, man apmirė kūnas. Mudviejų — mano ir Natalijos — žvilgsniai susidūrė, ir pasaulis tarytumei sprogo. Galimybė tiesiog pažiūrėti į žydras mylimosios akis tapo vienu įspūdingiausių mano gyvenimo potyrių ir, nors į galvą buvo įremtas ginklas, jaučiausi keistai dėkingas. Jei Cukeris paspaus nuleistuką, tebūnie. Jeigu dabar man lemta žūti, — ne, atgulti į kapą nenorėjau, tiksliau, labiausiai troškau likti drauge su šita moterimi, — aš žinosiu, kitaip nei prieš kelias akimirkas, kad mano gyvenimas buvo visavertis.

Laikydama į mus nukreiptą ginklą, Natalija paliepė:

— Paleisk jį.

Pati nė sekundę neatplėšė akių nuo manęs.

— Pasvajok, širdele, — atšovė Cukeris.

— Paleisk jį, ir gausi mane.

— Ne! — surikau.

Cukeris įmygo vamzdį man į kaklą.

— Užsikimšk, — įsakė ir kreipėsi į Nataliją: — Kodėl turėčiau tavimi pasikliauti?

— Jeigu labiau rūpinčiausi savimi negu juo, nebūtum manęs išvydęs.

Mylima moteris spitrijo man į akis. Panūdau užprotestuoti. Nieku gyvu neketinau sutikti su mainais, bet jos žvilgsnis tartum prašė aprimti, bent jau kurį laiką. Susimąsčiau. Regis, Natalija norėjo, kad paklusčiau ir žaisčiau pagal jos taisykles.

Rasi, ji ne viena, pamaniau. Galbūt čia atsivedė kitus? Ir turėjo parengtą planą?

— Gerai, — atsiliepė Cukeris, neišlįsdamas iš už manęs, — nuleisk pistoletą, ir jis bus laisvas.

— Pasvajok.

— Tikrai?

— Nuvesi jį prie automobilio ir pasodinsi į vairuotojo vietą. Ginklą padėsiu, vos tik jis pajudės iš vietos.

Cukeris trumpam sustingo tarsi apgalvodamas pasiūlymą.

— Pristatysiu jį į mašiną. Tu mesi pistoletą, ir tada jis išvažiuos.

Natalija linktelėjo vis dar spoksodama tiesiai į mane, tarsi mintimis ragindama neprieštarauti.

— Sutarta, — atsakė.

Mes pajudėjome link namo. Natalija ėjo atokiau, nutolusi per trisdešimt jardų. Paklausiau savęs, kas budi šalimais: Sausainukė, Benediktas ar koks kitas „Naujos pradžios" narys? Jie greičiausiai lūkuriavo prie automobilio, pasirengę viena vienintele kulka nukauti gangsterį.

Kai nusigavome iki automobilio, Cukeris sustojo taip, kad prisidengtų tiek manimi, tiek kėbulu.

— Atidaryk dureles, — paliepė.

Sudvejojau.

Ginklo vamzdis įsirėžė man į sprandą.

— Atidaryk dureles.

Atsigręžiau į Nataliją. Mylimosios veidą nutvieskė pasitikėjimu trykštanti šypsena, kuri prasiskverbė į mano krūtinę ir sutraiškė širdį it kiaušinio lukštą. Sėsdamasis prie vairo pajutau stiprėjantį siaubą, nes pagaliau supratau, ką ji daro.

Mudviejų gelbėjimo planas neegzistavo.

Į pagalbą neatskubės jokie „Naujos pradžios" nariai. Niekas nesislapstė laukdamas, kada galės pulti. Natalija stengėsi prikaustyti mano dėmesį, akimis žadėjo viltį, nenorėdama, kad grumčiausi ir aukočiau gyvybę, kurią ji tuojau atiduos vardan manęs.

Velniop viską.

Įjungiau variklį. Pistoletą gniaužianti Natalijos ranka ėmė svirti. Ko nors griebtis privalėjau nedelsdamas, ne vėliau kaip po sekundės. Žinojau, kad mano veiksmai bus tolygūs savižudybei. Žinojau, kad abu niekaip neišgyvensime. Taip pat galvojo ir ji. Vienam iš mūsų teks išleisti kvapą. Galų gale Džedas, Benediktas ir Sausainukė neklydo. Aš susimoviau. Užsispyręs vadovavausi vidine mantra, esą meilė visagalė, bet nūnai, kaip mane ir perspėjo, Natalijai grėsė mirtis.

Ne, to nebus.

Kai atsidūriau automobilyje, ji stabtelėjo ir sutelkė dėmesį į Denį Cukerį. Pastarasis, suprasdamas, kad atėjo metas veikti jam, atitraukė vamzdį nuo mano kaklo. Persimetė ginklą į kitą ranką, kuo toliau nuo manęs, kad nemėginčiau iškrėsti kvailystės.

— Tavo eilė, — tarė.

Natalija padėjo pistoletą sau po kojomis.

Laikas baigėsi. Akimirksniu suplanavau savo ėjimą, įvertinau netikėtumo faktorių ir galimas reakcijas, apmąsčiau likusias smulkmenas. Nebedvejojau. Cukeris, be abejo, į mane paleis kulką, bet dėl to nesijaudinau. Priešininkui teks gintis. Jeigu jis mėgins apsisaugoti mane nupildamas, Natalija spės pabėgti arba, tai labiau tikėtina, čiups ginklą nuo žemės ir paspaus gaiduką.

Kitos išeities neturėjau. Važiuoti šalin tikrai neketinau.

Kairioji mano ranka žaibiškai šovė aukštyn. Vargu ar Cukeris tokio judesio laukė. Veikiau manė, kad stversiu už ginklo, jei tik išdrįsiu stoti į kovą. Tačiau aš įsikibau į jo plaukus ir timptelėjau link tarpdurio. Kaip ir numačiau, vamzdis pakrypo į automobilio saloną.

Ta pačia ranka pritraukiau jo veidą prie savojo. Cukeris tikėjosi, kad kita griebsiu pistoletą.

Jo lūkesčius nuvyliau.

Dešinėje rankoje laikiau iš Džedo gautą cianido piliulę, kurią įgrūdau Deniui Cukeriui į burną. Įsisąmoninęs, ką padariau, jis iš siaubo išsprogino akis. Suvokimas, kad mirties neišvengs, jei tučtuojau neatsikratys nuodų, jį kiek pristabdė. Pastangos išspjauti žirnelį nuėjo niekais, nes prie jo burnos tebespaudžiau delną. Cukeris tūžmingai įkando man į pirštus — užstaugiau, bet rankos nepatraukiau. Nugriaudėjo į mane atsuktas pistoletas.

Mečiausi į šoną.

Kulka įsikirto man į petį. Agoniškas skausmas sustiprėjo.

Konvulsijų purtomas Denis vėl nusitaikė. Vis dėlto taip ir neiššovė. Pirmoji Natalijos kulka smigo jam į pakaušį. Ji paleido dar dvi, tačiau šių nebereikėjo.

Dribau ant nugaros, delnu spausdamas pulsuojantį petį ir siekdamas sulaikyti tekantį kraują. Laukiau, kol ji prieis.

Bet Natalija liko savo vietoje.

Jos veido išraiška įkūnijo žavingiausią ir labiausiai gniuždantį dalyką, kokį tik buvau regėjęs. Skruostu sruveno ašara. Ji viso labo lėtai palingavo galva.

— Natalija?

— Aš privalau keliauti.

Mano akys suapvalėjo.

— Ne. — Galiausiai išgirdau sirenas. Praradęs nemažai kraujo jutau, kaip kūną apleidžia jėgos. — Leisk eiti kartu. Prašau.

Natalija krūptelėjo. Ašarų paplūdo daugiau.

— Aš neištverčiau, jei tau kas nutiktų. Nejau nesupranti? Todėl ir pabėgau. Galiu susitaikyti su tavo sielvartu, bet ne mirtimi.

— Be tavęs nė nesijaučiu gyvas.

Sirenų kauksmas artinosi.

— Man metas eiti, — verkdama tarė ji.

— Ne...

— Džeikai, aš visada tave mylėsiu. Visada.

— Tuomet pasilik. — Mano balse nuskambėjo maldavimas.

— Negaliu. Pats žinai. Nesek įkandin. Ir neieškok manęs. Šįkart tesėk duotą žodį.

Papurčiau galvą.

— Nė už ką, — atsakiau.

Ji nusigręžė ir ėmė kopti į kalvą.

— Natalija! — sušukau.

Tačiau mylima moteris traukėsi iš mano gyvenimo. Vėl.

36 skyrius

PO METŲ

Ranką pakelia auditorijos gale sėdintis studentas.

— Profesoriau Vaisai?

— Taip, Kenedi? — atsiliepiu.

Štai kaip dabar vadinuosi. Polu Vaisu. Dėstau dideliame Naujosios Meksikos universitete. Jo įvardyti neturiu teisės dėl saugumo. Ežero pakrantę nusėjo tiek lavonų, jog valdžia nusprendė mane sergėti pagal liudininkų apsaugos programą. Todėl persikrausčiau į vakarus. Aukštumos iki šiol kartais erzina, bet apskritai čionykštės vietovės man patinka. Netgi stebiuosi dėl to. Save visada laikiau žmogumi iš Rytų pakrantės, antra vertus, prie ko tik neprisitaikai.

Žinoma, Lanfordo koledžo ilgiuosi. Taip pat ir senojo gyvenimo.

Mudu su Benediktu palaikome ryšį, nors taip elgtis nederėtų. Naudojamės viena elektroninio pašto dėžute. Susikūrėme paskyrą AOL interneto paslaugų kompanijos tinklalapyje (senamadiškai). Vienas kitam rašomas žinutes įkeliame į juodraščių skyrių ir kartkartėmis jį patikriname.

Benediktas man pranešė svarbią naujieną — jį persekiojusio narkotikų kartelio nebeliko. Nusikaltėlių grupuotė buvo sunaikinta per kažkokį mūšį dėl įtakos zonų. Trumpai tariant, bičiulis galėjo grįžti pas sutuoktinę, deja, užmetęs akį į jos „Facebook" profilį pamatė, kad santykių būsena „įsipareigojusi" pakeitė „ištekėjusi". Vestuvių nuotraukų nestigo tiek Marijos Anos, tiek Kevino paskyrose.

Raginau draugą buvusiai žmonai iškloti tiesą. Tačiau jis atsisakė, teigė nenoręs pridaryti jai bėdų.

Gyvenimas, šiaip ar taip, neatsiejamas nuo rūpesčių, pareiškiau.

Kokia įžvalgi mintis, ar ne?

Tam tikru metu sulipdžiau ir likusias dėlionės detales. Tam prireikė nemažai laiko. Vienas iš Mainoro parankinių, kurį Džedas pašovė, išgyveno. Jo liudijimas patvirtino mano įtarimus. Nematomaisiais praminti plėšikai įsilaužė į Kanalo gatvės banką. Sandersonas seife slėpė testamentus ir pasus. Nusikaltėliai priglaudė asmens dokumentus ir nutarė juos parduoti juodojoje rinkoje. Kažkuris atpažino Natalijos pavardę — net ir po šešerių metų Mainorai nesiliovė visur jos ieškoję — ir informavo MM grupuotę. Seifą nuomojosi Todas Sandersonas, todėl pas jį į svečius nukako Denis Cukeris ir Otas Devero.

Tolesnę įvykių eigą jau žinote. Bent jau didžiąją jos dalį.

Vis dėlto man daug kur nesuėjo galai. Vieno svarbaus dalyko teiravausi Denio Cukerio, iki nutrūkstant jo gyvybei: kodėl Mainorai nėrėsi iš kailio stengdamiesi rasti Nataliją? Sprendžiant iš elgesio, duoti parodymų ji nesiveržė. Kam drumsti vandenį ir šniukštinėti, kur bėglė slapstosi, jei pastangos galbūt nuvarytų Nataliją atgal į policijos glėbį? Iš pradžių įtariau, kad Arčerį Mainorą pribaigė Denis Cukeris, kuriam magėjo nudėti vienintelį žmogų, galintį Maksvelui

Mainorui atskleisti tiesą. Bet prielaida pasirodė pritempta, ypač tada, kai Cukerį apkaltinau žmogžudyste, ir jis nuoširdžiai suglumo.

Tu nenutuoki, kas atsitiko, ar ne?

Denis Cukeris neklydo. Tačiau aplinkybės pamažu ėmė aiškėti, ypač kai susitelkiau į pagrindinį klausimą, į incidentą, nuo kurio viskas prasidėjo: kur dingo Natalijos tėvas?

Atsakymą išmąsčiau beveik prieš metus. Iki persikėlimo į Naująją Meksiką likus dviem dienoms, nuvažiavau į „Haid parko" globos namus ir vėl aplankiau Natalijos motiną. Anuomet buvau idiotiškai pakeitęs savo išvaizdą. (Dabar maskuotė paprastesnė: plikai nusiskutau galvą. Tariau sudie jaunatviškoms, nepaklusnioms dėstytojo sruogoms. Viršugalvis stačiai blizga. Jei įsisegčiau auksinį auskarą, mane supainiotumėte su ponu Švara*).

— Šįsyk man reikalinga teisybė, — kreipiausi į Silviją Eiveri.

— Aš viską jums papasakojau.

Nenuostabu, kad tenka apsirūpinti nauja tapatybe ir pranykti, nes būni apkaltintas pedofilija, sujauki narkotikų kartelio planus, kenti nuo smurtaujančio sutuoktinio arba pamatai, kaip gangsteris nužudo savo auką. Bet aš nesupratau, kodėl visam laikui turėtų dingti žmogus, susijęs su koledže kilusiu nusirašinėjimo skandalu — net ir dabar, netgi po Arčerio Mainoro mirties.

— Natalijos tėtis niekur nebėgo, ar ne?

Ji neatsiliepė.

— Aroną Klainerį nužudė, — pridūriau.

Silvija Eiveri atrodė per silpna, kad protestuotų. Ji tik sėdėjo sustingusi.

— Jūs tikinote Nataliją, kad tėvas jos nieku gyvu neapleistų.

— Niekada. Nes labai ją mylėjo. Ir Džuliją. Ir mane. Aronas buvo nepaprastai geras žmogus.

— Per geras. Matydavo tik juodą arba baltą spalvas.

* Mr. Clean (ponas Švara) — „Procter and Gamble" valymo kempinėlių prekės ženklas ir talismanas.

— Taip.

— Kai užsiminiau apie Arčerio Mainoro mirtį, jūs tarėte: „Na ir puiku." Ar būtent jis nužudė jūsų vyrą?

Ji nukorė galvą.

— Jums niekas nebegali pakenkti, — užtikrinau, nors tiesą sakiau tik iš dalies. — Jūsų sutuoktiniui gyvybę atėmė Arčeris Mainoras ar jo tėvo samdinys?

Galiausiai Natalijos motina atsakė:

— Arčeris.

Linktelėjau. Jau spėjau susiprotėti.

— Jis prisistatė į mūsų namus su pistoletu rankoje, — pratęsė Silvija. — Pareikalavo atiduoti semestro darbą, įrodantį, kad jis nusirašinėjo. Matot, Arčeriui tikrai rūpėjo išsivaduoti iš savo tėvo šešėlio, bet jeigu būtų pasklidusios kalbos apie plagijavimą...

— Tokiu atveju jis niekuo nesiskirtų nuo Maksvelo Mainoro.

— Taip. Meldžiau Arono įvykdyti prašymą. Bet jis nepanoro. Manė, kad studentas blefuoja. Tada Arčeris įrėmė vamzdį Aronui į kaktą... — Moteris užsimerkė. — Spausdamas gaiduką šypsojosi. Štai ką geriausiai prisimenu. Arčeris Mainoras šypsojosi. Paskui man liepė atnešti jo darbą, jei nenoriu iškeliauti paskui vyrą. Paklusau, be abejo. Vėliau pas mus užsuko pora vyrų, kurie dirbo jo tėvui. Tuodu išvilko Arono kūną. Vienas iš jų mane pasisodino šalia ir ėmė aiškinti, atseit jei kam nors prasitarsiu apie incidentą, mano dukroms teks patirti baisių dalykų. Grasino, kad ne tik nužudys mergytes, bet iš pradžių abi siaubingai kankins. Ir nesiliovė to kartojęs. Nurodė aplinkiniams sakyti, kad Aronas pabėgo. Priešintis neišdrįsau. Tiek metų melavau siekdama apsaugoti vaikus... Jūs gi suprantat?

— Taip, — liūdnai atsiliepiau.

— Vargšą Aroną teko paversti blogiuku. Kad dukterys nustotų juo domėtis.

— Bet Natalija nepatikėjo.

— Ji vis rėmė mane prie sienos.

— Ir, kaip sakėte, jos gyvenimą užtemdė melas. Suvokimas, kad tėvas ją paliko.

— Mergaitėms tokios mintys pernelyg šiurpios. Man derėjo sugalvoti kitokį paaiškinimą. Tačiau kokį?

— Natalija nuo jūsų neatstojo.

— Ji neketino nuleisti rankų. Grįžo į Lanfordą pašnekėti su profesoriumi Hiumu.

— Hiumas nenutuokė, kas atsitiko.

— Ne. Bet ji nenutraukė paieškų.

— Todėl galėjo patekti į bėdą.

— Taip.

— Žodžiu, jūs nusprendėte atskleisti tiesą. Aronas Klaineris nepabėgo su studente. Nespruko išsigandęs Mainorų. Pagaliau išklojote teisybę — Arčeris Mainoras šaltakraujiškai ir vypsodamas nužudė jos tėvą.

Silvija Eiveri nelinktelėjo. Pritarimo nė nereikėjo. Atsisveikinau ir pasišalinau iš globos namų.

Dabar žinojau, kas Nataliją atvedė į biurų pastatą. Žinojau, kodėl pas Arčerį Mainorą ji lankėsi vėlai vakare, kai aplink nebuvo nė gyvos dvasios. Žinojau, kodėl Maksvelas Mainoras tęsė jos paieškas. Dėl liudijimo teisme MM galva nė trupučio nesijaudino.

Jis elgėsi kaip tėvas, kuriam maga atkeršyti už sūnaus nužudymą.

Kaip tiksliai klostėsi įvykiai, nepasakyčiau. Visai įmanoma, kad paleidžiant kulką Natalijos veide švietė šypsena, galbūt pistoletas iššovė atsitiktinai, o gal per jųdviejų akistatą Arčeris Mainoras ėmė grasinti, arba ji paprasčiausiai gynėsi. Į šituos klausimus nesigilinu.

Senasis aš būtų mėginęs gauti atsakymus. Naujajam jie neberūpi.

Po paskaitos nužingsniuoju per centrinę aikštę. Virš Santa Fė kybo kaip niekur kitur skaisti dangaus žydrynė. Prisidengiu akis, bet nestabteliu.

Prieš metus, tądien, kai mano petį kliudė kulka, žvilgsniu lydėjau tolstančią Nataliją. Raginamas prisiekti, kad neseksiu įkandin,

sušukau: „Nė už ką!“ Ji manęs nesiklausė ir sustoti neketino. Todėl išvirtau iš automobilio. Petį varstantys diegliai neprilygo skausmui, kurį sukėlė vėl mane paliekančios mylimosios vaizdas. Pribėgau ir stipriai ją apkabinau — apsivijau abiem rankomis, netgi sužalotąja. Mes užsimerkėme. Spaudžiau Nataliją glėbyje ir sykiu spėliojau, ar kada nors gyvenime jutau tokią palaimą. Ji pravirko. Prisitraukiau ją dar arčiau. Natalija bandė atšlyti. Bet tik sekundę kitą. Suvokė, kad niekada jos nebepaleisiu.

Kad ir ką ji būtų padariusi.

Taip ir nepaleidau.

Priekyje regiu gražią moterį, Dianą Vais, mūvinčią vestuvinį žiedą, tokį pat kaip maniškis. Diena išaušo žavinga, todėl dailės pamoką ji nusprendė vesti lauke. Vaikštinėja tarp studentų, komentuoja jų darbus ir duoda patarimus.

Ji žino, kad viską išsiaiškinau, nors mudu niekada nesigiliname į šią temą. Ko gero, iš dalies todėl ir buvo mane palikusi, galvojo, — ir tikriausiai pagrįstai, jei kalbėtume apie anuos laikus, — kad negalėsiu susitaikyti su tuo, ką ji padarė.

Bet dabar galiu.

Man artėjant, Diana Vais pakelia akis. Jos šypsnis aptemdo saulę. Šiandieną mano dailioji pačiutė švyti labiau nei įprastai. Matyt, taip atrodo, nes esu šališkas. Arba todėl, kad ji nėščia ir po dviejų mėnesių pagimdys mudviejų kūdikį.

Paskaita baigiasi, bet studentai neskuba skirstytis. Kai mudu pagaliau liekame vieni, ji suima mano ranką, pažvelgia į akis ir ištaria:

— Aš tave myliu.

— Ir aš tave, — atsakau.

Žmona mane apdovanoja šypsena, prieš kurią nepajėgia atsilaikyti jokie pilki atspalviai. Jie prasmenga nuostabioje ryškiaspalvėje migloje.

Coben, Harlan
Co-05 Šešeri metai: [detektyvinis romanas]/Harlan Coben; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. — Kaunas: Jotema, [2014]. — 304 p.
ISBN 978-9955-13-438-1

Nuo tada, kai Džeiko Fišerio gyvenimo meilė Natalija ištekėjo už kito vyro, praėjo šešeri metai. Visą šį laiką Džeikas slėpė širdgėlą ir laikėsi duoto žodžio. Tačiau perskaitęs Natalijos vyro Todo nekrologą nuvyksta į laidotuves ir sužino, kad velionio gedi visai ne Natalija. Taigi kur jo mylimoji? Mėginimai rasti atsakymus ir mylimosios paieškos ima kelti grėsmę Džeiko gyvybei. Vyras supranta tapęs kruopščiai sukurpto pramano dalimi.

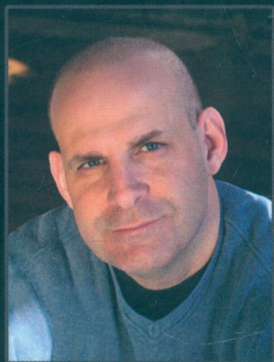
UDK 821.111(73)-31

Harlan Coben

ŠEŠERI METAI

Iš anglų kalbos vertė *Bronislovas Bružas*
Redaktorė *Renata Buinickienė*
Viršelio dailininkas *Audrius Arlauskas*
Viršelyje fotografija iš *shutterstock.com*
Maketavo *Teresė Vasiliauskienė*

SL 250. 19 sp. l. Užsak. Nr. 14.260
UAB „Jotema“, Algirdo g. 54, 50157 Kaunas
http://www.jotema.lt
Tel. 337695, el. paštas: info@jotema.lt
Spausdino UAB „Spindulio spaustuvė“, Vakarinis aplinkkelis 24, 48184 Kaunas



Harlanas Cobenas

„Edgar“, „Shamus“ ir „Anthony“ [redacted] tojas Harlanas Cobenas yra dvylikos romanų autorius, įskaitant *New York Times* bestselerius „Nekaltas“, „Tik vienas žvilgtelėjimas“, „Kitos progos nebus“, „Pažadėk man“, „Miškai“, „Niekam nesakyk“. Jo knygos išverstos į daugiau nei trisdešimt kalbų ir parduodamos visame pasaulyje.

Prabėgo šešeri metai nuo tada, kai ištekėjo Džeiko Fišerio gyvenimo meilė Natalija. Bet jausmai niekur nedingo. Visą šį laiką jis slėpė širdgėlą atsiduodamas dėstytojo darbui koledže. Šešerius metus Džeikas laikėsi duoto žodžio palikti Nataliją ramybėje ir kankinosi įsivaizduodamas, kaip jo mylimoji laiką leidžia su savo vyru Todu.

Tačiau netikėtai internete perskaitęs Todo nekrologą Džeikas nesusivaldo ir nuvyksta į laidotuves. O ten aptinka velionį apraudančią našlę, bet tai... ne Natalija. Žinia, kad gedinti našlė ir Todas susituokė daugiau nei prieš dešimtį metų, aukštyn kojom apverčia visą Džeiko gyvenimą. Tai kurgi jo mylimoji?

Mėginimai rasti atsakymus užmena dar daugiau mįslių. Širdį sudaužiusios — ir melavusios — moters paieškos netrukus ims kelti realią grėsmę Džeiko gyvybei. Vyras supranta tapęs kruopščiai sukurpto pramano dalimi. Bet nejaugi prieš šešerius metus užgimę tokie stiprūs jausmai — irgi pramanas?

Harlanas Cobenas pataikė į dešimtuką. Pribloškiamai įspūdingas darbas. – *Providence Sunday Journal*

ISBN 978-9955-13-438-1



www.jotema.lt
www.facebook.com/jotema